

લોટ સુક્રી અર્ણવા

ભાગ - ૨

બેદે સુક્ષી અનંતના (Bhede Sakshi Anantna...)
 (ભાગ : ૨) (Bhag : 2)

પ્રથમ આવૃત્તિ : નૂતનવર્ષ, સંવત ૨૦૬૬
 સોમવાર, તા. ૧૯-૧૦-૨૦૦૬

- કોપીરાઇટ :** શ્રીહરિ આશ્રમ
 આ પુસ્તકની કોઈપણ વિગત, લખાણ, ફોટોગ્રાફ્સ કે
 તેવા અંશો કોઈપણ સ્વરૂપે રજૂ કરતાં પૂર્વે પ્રકાશકની પરવાળગો
 મેળવણી અનિવાર્ય છે.
- પ્રતિ :** ₹ 6,000
- મૂલ્ય :** ₹ ૫૦/- ડિપિયા (ઘટાડેલ મૂલ્ય)
- સંકલન :** પૂર્ણ પ્રબોધસ્વામી
 પૂર્ણ ત્યાગપ્રિયસ્વામી
 પૂર્ણ સાર્થકસ્વામી
- સંપાદન :** પૂર્ણ દાસસ્વામી
 પૂર્ણ ત્યાગવલ્લભસ્વામી
 પૂર્ણ સર્વાતીતસ્વામી
- પરામર્શદો :** પૂર્ણ વિષુલદાસ પટેલ, પૂર્ણ અશોકભાઈ પટેલ
 પ.ભ. હેમંતભાઈ મર્યાન્દ, પ.ભ. ભગવદ્ભાઈ બારોટ
- કોમ્યુટર સેવાઓ :** ‘પરાદર્શન’, હરિધામ, સોખડા.
- પ્રકાશક :** શ્રીહરિ આશ્રમ
 હરિધામ, સોખડા, તા.જિ. વડોદરા, ગુજરાત
- મુદ્રણ :** શિવમ ઓફિસેટ, વડોદરા.
- કેલીગ્રાફી :** શ્રી ધનશ્યામભાઈ એરેંડે, વડોદરા.
- સૌજન્ય :** આત્મીય સ્વજનશી મનીભાઈ, સુયોગીબહેન તથા
 આત્મીય સત્સંગ મંડળ-ખર્લીનિ, જર્મની.

સ્વામિશ્રીજી

લેટ સુક્ષ્મી અંતલા

ભાગ-૨

નૂતનપર્ચ, સંપત ૨૦૯૫
૧૮ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૬

જીવનમંત્ર

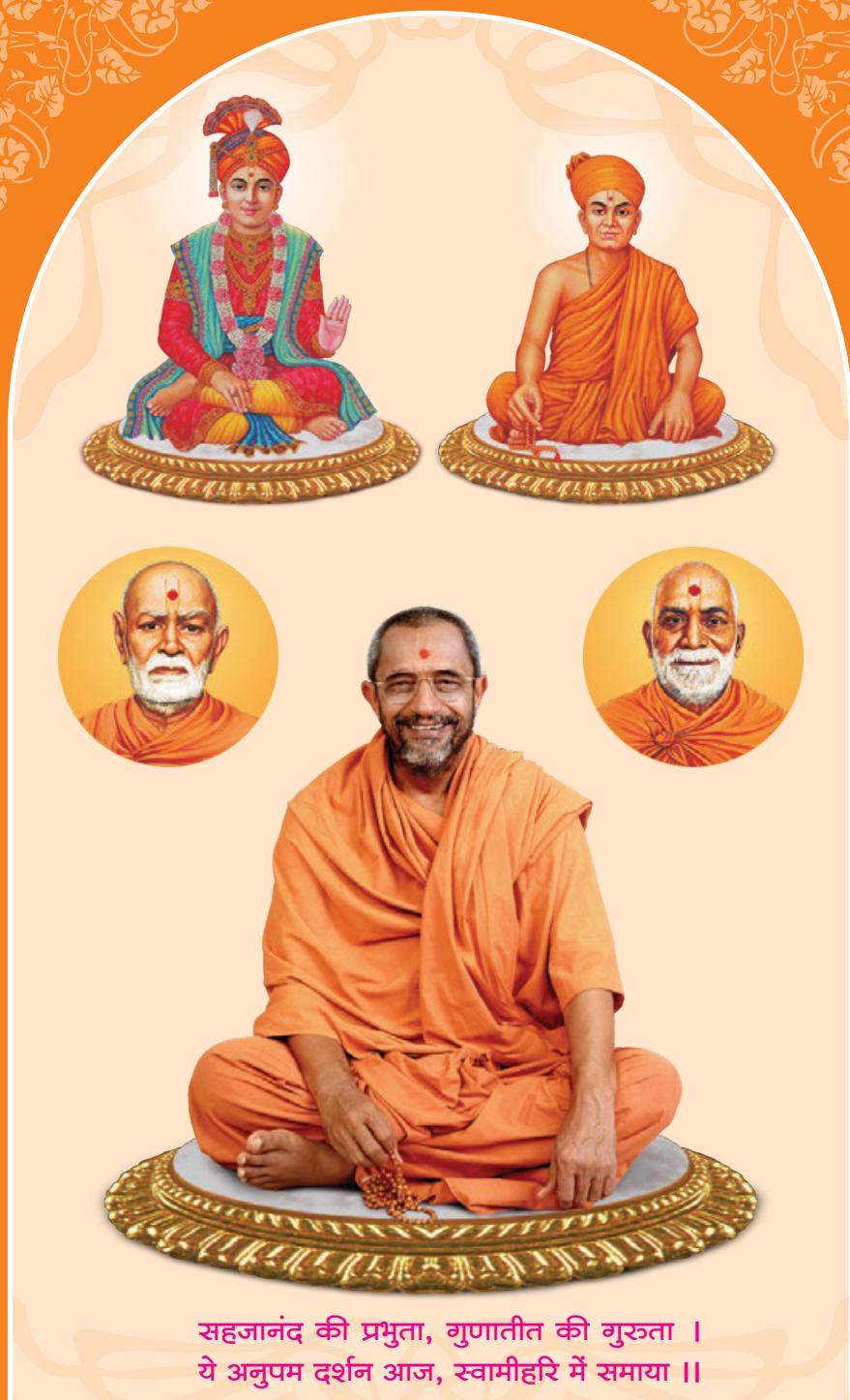
હે પ્રભુ !
કોઈ આત્મીય ખને કે ન ખને,
મારે આત્મીય ખનવું જ છે,
તો ખણ આપશોશ્ચ.

- પ્રગટ ગુરુહરિ પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજી મહારાજ

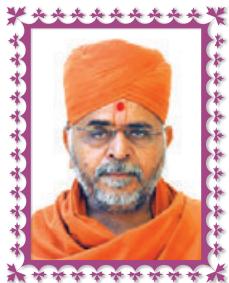
અર્પણા

પ્રત્યક્ષ ગુણાતીત એવરૂપને કર્વદ્વા માની,
પોતાના આત્માની ભૂલકુંયાત્રા કરી રહેલા,
લભગ્ર આત્મીયસમાજના
અક્ષાએમુક્તોના યદેહે
આત્મીયભાવે અર્પણા...!

सहजानंद की प्रभुता, गुणातीत की गुरुता ।
ये अनुपम दर्शन आज, स्वामीहरि में समाय ॥

આ પુસ્તકમાં સત્યઘટિત પ્રસંગોનું વર્ણન કરવાનો નમ્ર પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. આ પ્રસંગો કપોળકલ્પિત નથી. ગુરુહરિ સ્વામીશ્રી યોગીજીમહારાજે પ્રગટ ગુરુહરિ હરિપ્રસાદ્સ્વામીજી જ્યારે પ્રભુદાસલાઈ હતા ત્યારથી જ એમના માટે અપરંપાર મહિમાના શબ્દ કહ્યા છે. નિર્જામભાવે સમાગમ કરવાની આજ્ઞા પણ આપી છે. યોગીબાપાનો ને સ્વામીશ્રીનો સંબંધ ખાડુ જ અલોકિક હતો એના એમે સાક્ષી છીએ. આજે સ્વામીશ્રીએ વર્ષોસુધી અપાર દાખડો કરીને શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું છે એના પણ એમે સાક્ષી છીએ. આ પુસ્તક સ્વામીશ્રીના મહિમા ને જૈથર્યના પ્રસાર માટે નથી, પણ એ મહિમા અને સ્વરૂપનિષ્ઠાને સમજવા, વાગોળવા ને પચાવવા માટે અને ભગવાન સાથેનો સંબંધ દફ કરવા માટે છે. મહારાજથી માંડી અન્યાર સુધીના ગુણાતીત પુરુષોએ અધિકારને સુપાત્ર મુક્તોને આ માર્ગ આગળ લેવા પોતાના સ્વરૂપમાં પ્રસંગોપાત અલોકિક ને દિવ્ય અનુભૂતિ કરાવી જ છે.

એમના દરેક ચરિત્રો એ કેવળ પરચા નથી પણ સંબંધમાં આવેલા જીવોને ભગવાનમાં લોડવા માટેના જ હોય છે. યોગમાં આવનાર ચૈતન્યો છતી દેહે કેમ કરીને ભગવાનનું સુખ લેતાં થાય અને અક્ષરધામનાં અધિકારી બને એ માટે જ એમનો દાખડો હોય છે. એમાં એમને મનાવાકે પૂજાવાનો કોઈ અંકુર હોતો નથી. એ અનેક વચ્ચનામૃતોમાં મહારાજે સ્વયં લખ્યું છે. પ્રત્યક્ષની ને પ્રગટની ઉપાસનાવાળા મુક્તો માટે આ પુસ્તક ઉપયોગી છે. સ્વરૂપનિષ્ઠા, મહિમા, આશરો ને સંબંધ દફ કરવા માટે આવા મહિમાદાયક પ્રસંગોનું વાંચન, મનનચિંતન ને એ પછી સ્વાધ્યાય-ભજન તથા એવી ને એવી પ્રતીતિ અને દિવ્યભાવ જીવનમાં અખંડ ટકી રહે તે માટે એવા અનુભવી ભગવાના સમાગમની અને પ્રસંગની પણ એટલી જરૂર છે. આવાં પુસ્તકો સંતો પ્રકાશિત કરી રહ્યા છે એમાં કેવળ ગુરુભક્તિ અદા કરવાની ભાવના છે. અને આ માર્ગ પર પ્રગતિ કરતા ગુણાતીતસમાજ કે આત્મીયસમાજના મુક્તોને એક અમૂલ્ય ભાયું મળી રહે એવી જ ભાવના છે.

તો હે આત્મીય સ્વજનો ! આવો, આપણો સહુ તટસ્થભાવે શ્રદ્ધા ને વિશ્વાસપૂર્વક વાંચન તથા મનન-ચિંતન કરીએ. તે માટે મહારાજ, સ્વામી ને સહુ ગુણાતીતપુરુષોના તથા અનુભવી વડીલોના આપણને સહુને આશીર્વાદ પ્રાપ્ત થાય એવી પ્રાર્થના છે.

સાધુ નિર્મણદાસના ઘણા જ હેતપૂર્વક જય શ્રી સ્વામિનારાયણ.

ગુરુહરિ યોગીજીમહારાજ એક પંક્તિ બધુ બોલતા:
જેમ ગીરનું સેવન કોઈ કરે, તેના અવયવ સર્વે ફરે.
તેમ સ્વામીની સેવાએ કરી, તેના અવયવ જાય ફરી.

ગુરુહરિ સ્વામીશ્રી પ્રભુદાસભાઈ તર્ફિ હતા ત્યારથી મન-કર્મ-વચને યોગીજી મહારાજનું સેવન કરીને તદ્દ્બાવને પામી ગયા હતા. તેથી યોગીબાપા કહેતા, ‘પ્રભુદાસભાઈની સાથે નિષ્ઠપટપણે બોડાવું, ખુલ્લાટિલની વાતો કરવી. પ્રભુદાસભાઈના યોગમાં બે કોઈ આવશે એ નિષ્ઠામી થશે.’ યોગીબાપા સાથેના તેમના એવા અનુપમ સંબંધના અમે સાકી છીએ.

ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીએ શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું છે. પ.પૂ. સ્વામીશ્રીએ અનેક વિટંબણાઓમાંથી પસાર થઈને તીર્થસ્થાન, સંતો અને આત્મીયસમાજનું અદ્ભુત સર્જન કર્યું છે તેના પણ અમે સાકી છીએ. એમાં પણ એમની પ્રભુતા અને દિવ્યતાનાં દર્શન થાય છે.

મહારાજ, સ્વામી, શાસ્ત્રીજીમહારાજ, યોગીબાપા તેમના દ્વારા અખંડ કામ કરી રહ્યા છે તેથી ભક્તોના સાકી બેદવા અને ભક્તોના મનોરથો પૂરા કરવા મહારાજ તેમના દ્વારા આવા પ્રસંગો સર્જતા હોય છે અને સાધકના જીવનમાં પ્રભુ પ્રત્યેની નિષ્ઠા અને સંતની સાથે પ્રીતિને દઢ કરતા હોય છે. ભગવાનને માર્ગ ચાલનાર સાધકોના જીવનમાં પ્રેરણાદાયી બને અને ભગવાનમાં બોડાવા માટે મહારૂપ બને અને ભગવાનના સુખે વહેલી તક સુખિયા થવાય તે હેતુથી આવા પ્રસંગો પ્રકાશિત કરવામાં આવી રહ્યા છે.

પ્રગટ ગુરુહરિ પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજીની પ્રભુલક્ષિત અનુપમ છે. ભગવાન સ્વામિનારાયણનો અપરંપાર મહિમા, ગુરુહરિ શાસ્ત્રીજી મહારાજે પ્રવત્તાવેલ યુગલ ઉપાસના તથા ગુરુહરિ યોગીજી મહારાજની કલ્પનાતીત સાધુતાને એમણે પોતાના સંબંધમાં આવનાર સહૃદી કોઈના હૃદયમાં પ્રસ્થાપિત કરી દીધી છે. ‘નિબલત્માનં બ્રહ્મદ્વં..’ એ ભગવાન સ્વામિનારાયણનો સિદ્ધાંત તથા ‘દાસના દાસ થઈને વળી રહે બે સત્સંગમાં..’ એ દાસત્વની વાત તેઓ અપાર દાખદો કરીને સહૃદી ભક્તોને વંટાવી રહ્યા છે.

આ પુસ્તકમાં આત્મીય સમાજના ભક્તોએ અનુભવેલા અને સ્વમુખે કહેલા સત્યઘટિત પ્રસંગો છે. તો આવા પ્રસંગોનો સ્વાધ્યાય કરીને મહિમા અને નિષ્ઠા વધારતા રહીએ તે માટે ગુરુહરિના ચરણોમાં અંતરની પ્રાર્થના..

એ ૭, સાધુ પુરુષોત્તમચરણદાસના અંતરના જ્યય શ્રી સ્વામિનારાયણ.

ગુરુહરિ પ.પૂ. સ્વામીશ્રીના નિર્વાચ પ્રેમ અને હિવ્યતાના પાવન સ્પર્શથી બેમનાં જીવન ધન્ય બન્યાં છે એવા અનેક સંતો-મુક્તોના પ્રેરણાદાયી પ્રસંગો અને સત્ય હકીકતોને સમાવિષ્ટ કરતી શ્રેષ્ઠી ‘લેંડ સાક્ષી અનંતના...’ નું આ બીજું ચરણ પ્રકાશિત થઈ રહ્યું છે તે અત્યંત આનંદ અને ગૌરવની વાત છે.

હૃળાહળ કળિયુગની અનેક વિટંબળાથી મુક્ત થઈને સ્વામીશ્રીની શીતલ હુંડું અને પ્રેરણાથી સંપ-સુહદભાવ-એકતાના સિદ્ધાંતે અક્ષરધામના આનંદથી ભરપૂર જીવન કેવી રીતે જીવી શકાય તે વાતને ભક્તોની જીવનગાથા ડ્રેપે અતે પ્રકાશિત કરવામાં આવી છે.

છેલ્લાં લગભગ દસ વર્ષથી પણ વધુ સમયથી ઘણા પત્રકારો અને પ્રસાર માધ્યમોએ સ્વામીશ્રી પાસે પરાવાળીની કેસેટ મેળવવા માટે પ્રાર્થના કરી છે કે બેથી એમના અદ્ભૂત યુગકાર્યનો જગતમાં પ્રસાર થાય અને સમાજને આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શન મળે. પરંતુ દરેક વખતે સ્વામીશ્રીએ તેમને એક જ વાત કહી છે કે “જ્યાં સુધી ગુરુવર્ય યોગીજીમહારાજના સંપ-સુહદભાવ-એકતાના સૂત્રે જીવન જીવતા ૧૦,૦૦૦ અંબરીષ પરિવારો અને નિર્બસની, સ્વધર્મી, ખાનહાન અને ખમીરવંતા ૫૦,૦૦૦ યુવાનોને સમાજ તૈયાર ન થાય ત્યાં સુધી મને મિડિયામાં આવવાનો અવિકાર નથી. મારે યોગીજીમહારાજનું ક્રાણ ચ્યક્કવાનું છે.” આ વાતનો હું ધર્ણીવાર પ્રત્યક્ષ સાક્ષી રહ્યો છું.

ત્યારબાદ અનેક વડીલ સંતો અને અંબરીષ ભક્તોએ સ્વામીશ્રીને પ્રાર્થના કરી કે આપની અંતરની ઈચ્છા મુજબનો અંબરીષ સમાજ તૈયાર થઈ ગયો છે તો એ પરિવારોને અને યુવાનોને પ્રેરણા મળે એવા જ એકમાત્ર હેતુથી ભક્તોના જીવનના સત્ય પ્રસંગોનું આલોખન કરવા સંમતિ આપો. ભક્તોની ઉદાત્ત ભાવનાને લક્ષમાં રાખીને ‘રખે યોગીજીમહારાજ પ્રત્યેની પોતાની ભક્તિકે દાસત્વમાં ઓટ આવી જાય’ એવી ભીતિથી કચવાતે મને સ્વામીશ્રીએ ‘લેંડ સાક્ષી અનંતના...’ પુસ્તક પ્રકાશિત કરવા અનુમતિ આપી. જો કે તેમાં ક્યાંય પણ સત્ય હકીકતથી વેગળી કલ્પના કે અતિશયોક્તિ જરા પણ ન આવે અને કેવળ આધ્યાત્મિક સિદ્ધાંતોને જ પુષ્ટ મળે તેની ખાસ તેકદારી રાખવા ભારપૂરક સૂચન પણ કર્યું.

‘લેંડ સાક્ષી અનંતના...’ ભાગ-૧ને મળેલ જબરદસ્ત પ્રતિસાદ અને એ જ શ્રેષ્ઠીને ચાલુ રાખવા માટેની સતત માંગળીને ધ્યાનમાં લેતા એ જ શુંખલામાં આ બીજું પુસ્તક પ્રકાશિત કરતાં અમે હર્ષ અનુભવીએ છીએ.

એ જ, પ્રકાશન સમિતિ વતી,

વિઠુલદાસ પટેલના હાર્દિક જ્ય શ્રી સ્વામિનારાયણ

૧

રાચીશ એના રંગમાં..

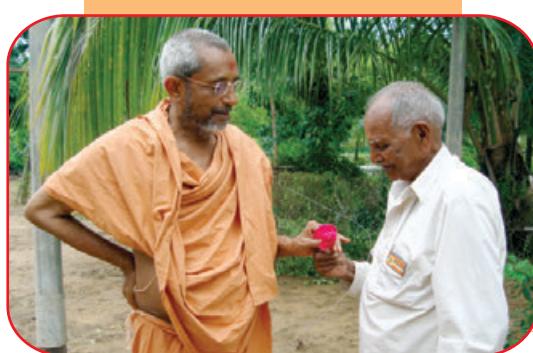

૦૦૧

ગુલહરિ સ્વામીશ્રીના નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ અને આત્મીયતાથી આકર્ષિંને સત્તસંગ, સેવાભડિ અને આત્મીયતાની સુવાસ પ્રસરાવનાર જર્મનીના ભક્તરાજ પ.ભ. મનીભાઈ (શ્રી મેનફેટ).

૨

ગુરુની પ્રથમાના સ્વરૂપના

૦૧૫

સ્વામીશ્રી સાથે નિર્દોષ અને નિખાલસ સંબંધ દઢ કરનાર, પ્રીતિ અને અધિકારનું પાત્ર એવા વાસણાના ભક્તરાજ પ.ભ. મંગળદાસ

૩

સારથિ'ના સારથિ

૦૨૯

સ્વામીશ્રીની ગાડીના સારથિ તરીકે જેઓ વર્ષો સુધી રહ્યા અને અનેક સ્મૃતિઓ સાથે સ્વામીશ્રીની દિવ્યતા અને પ્રભુતાનું દર્શન કર્યું એવા સોખડા ગામના ભક્તરાજ પ.ભ. ધનશ્યામભાઈ પટેલ

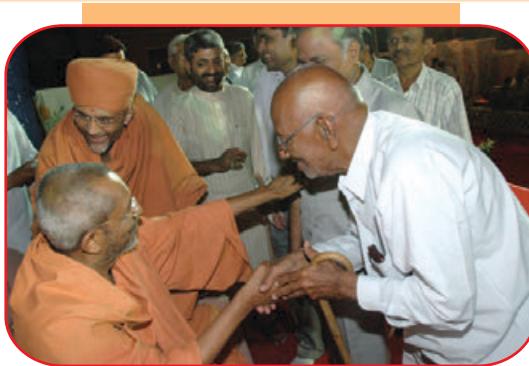
૦૪૫

“તાણી દ્વિષિં લઈ
મળે અખી કરો કે...”

પ્રસંગે નિર્દોષલુઙ્ક રાખીને પ્રભુ અને ગુરુહરિ સાથેનો સંબંધ દઢ કરનાર, ભક્તોની સેવામાં સદા તત્પર
રહીને ગુરુહરિની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરનાર ઓડના ભક્તરાજ પ.ભ. સતાભાઈ પટેલ

૦૪૬

“એનું જીવન કરું જીવન
નાનાં...”

ગુરુહરિ પ.પૂ. સ્વામીશ્રીમાં પ્રભુપણાની નિષ્ઠા દઢ કરીને અનેક અનુભવો પામનાર રાજકોટના
ભક્તરાજ પ.ભ. કુંપરજીબાપા

૦૫૩

“બાન...
છલકાંદ હેઠળ નિયુાર...”

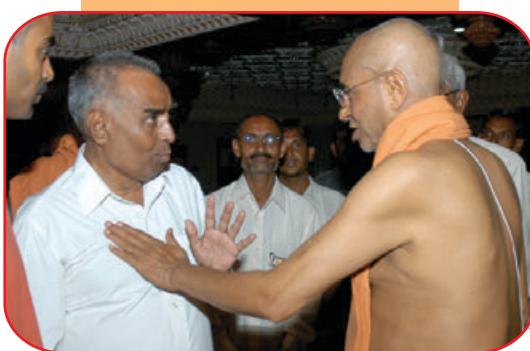
ભક્તોનાં દર્શન અને સેવામાં સુખ માનનાર, નિષ્ઠા અને મહિમાથી છલકતું પાત્ર એવા તાજપુરાના
ભક્તરાજ પ.ભ. ભાઈલાલકાકા

૭

અધ્યાત્મિક વિજ્ઞાન

“ગુરુહરિની સેવામાં જેઓ નિમિત બન્યા અને ગુરુહરિએ જેમનું પળપળ જતન કર્યું એવા વડોદરાના ભક્તરાજ પ.ભ. ગોરધનમામા”

૦૭૩

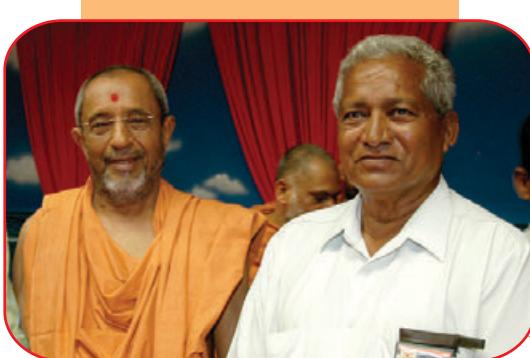

૮

નવજીવન વિજ્ઞાન

“સ્વામીજીએ દિવ્ય દર્શન આપીને નવજીવન આપ્યું, જેઓ ગુરુહરિની પરાબક્તિ અને આત્મીયતાનો સ્પર્શ પામ્યા એવા હાંડોદના ભક્તરાજ પ.ભ. કલુભાઈ ભંડુ”

૦૭૪

૯

યોગથી પોતાની મુમુક્ષુતાને ઉજાગર કરનાર, કોળીભરથાણાના

૦૮૫

“સ્વામીશ્રીના યોગથી પોતાની મુમુક્ષુતાને ઉજાગર કરનાર, કોળીભરથાણાના ભક્તરાજ પ.ભ. અર્જુનસિંહ”

૧૦

૧૦

। જીવાનાર્થગતિ સાચાદે અભિજ્ઞાન

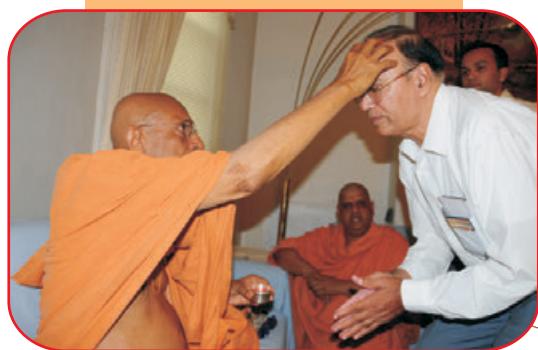

૦૮૫

ગુરુહરિના વચનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખીને સત્સંગની સાચી મોટાપ પામનાર
સુરતના ભક્તરાજ પ.ભ. ગુલાબમામા.

૧૧

શ્રદ્ધાં કરે હોયા,

૧૦૩

સ્વરૂપનિષ્ઠા અને ગુરુહરિના બળ જીવનમાં અનેક કાર્યો સાધનાર વડોદરા(હાલ અમેરિકા)ના
ભક્તરાજ પ.ભ. પ્રવીણાભાઈ સોલંકી

૧૨

સારાં દેવાં આણાં,

૧૧૫

પ્રથમ દર્શને જ જેમની નિષ્ઠા દઢ થઈ અને પ્રભુ અને ગુરુહરિના બળ જીવનના અનેક પ્રશ્નોને ઉકેલ્યા
એવા નાદ્યાદના ભક્તરાજ પ.ભ. ભગવતીભાઈ બારોટ

૧૩

દુઃખ સુખનાં તૈ
દુઃખ સુખનાં તૈ
દુઃખ સુખનાં તૈ
દુઃખ સુખનાં તૈ

૧૨૩

ગુરુહરિએ જેમને દિવ્ય દર્શનના દાન આપ્યા, આદ્યાત્મિક સૂક્ષ્મ અને આત્મીયતાથી સભર જેમનું
પરિવાર એવા પેટલાદના ભક્તરાજ પ.ભ. દનશ્યામભાઈ પટેલ

૧૪

બાળ કર્મ પ્રેરણ
બાળ કર્મ પ્રેરણ
બાળ કર્મ પ્રેરણ
બાળ કર્મ પ્રેરણ

૧૩૮

ગુરુહરિ સાથે જેઓ પ્રીતિના સંબંધે જોડાયા અને ગુરુહરિએ જેમનું સર્વાંગી આદ્યાત્મિક જતન કર્યું
એવા રાજકોટના ભક્તરાજ પ.ભ. મહેશભાઈ ઓડા

સંપૂર્ણ નિરાધાર થઈએ

ત્યારે જ આધાર

અનરાધાર વરસે...

૧

રાચીશ એના રંગમાં..

દાસના દાક્ષ થઈને વળી જે રહે સત્સંગમાં,
ભક્તિ એની ભલી માનીશ રાચીશ એના રંગમાં.

- ભગવાન શ્રીસ્વામિનારાયણ

ડોરબેલ રણકી..દ્વાર ખુલ્યું..ટપાલી છે પણ આજે એ ટપાલ આપવા નથી આવ્યો. એ તો આવ્યો છે એ ઘરમાં રહેતા સદ્ગૃહસ્થને મળવા. ટપાલી કહે છે, ‘સાહેબ, મારી બદલી અન્ય વિસ્તારમાં થઈ ગઈ છે પણ મારે તો તમારા વિસ્તારમાં જ નોકરી કરવી છે. કારણ કે તમારા ઘર પાસેથી જ્યારે જ્યારે પસાર થાઉં છું ત્યારે મને શાંતિ અને આંદનો અનુભવ થાય છે. તમે ભગવાનને પ્રાર્થના કરો નેકે મારી બદલી ન થાય !’

ઘટના સ્થળ છે જર્મનીનું બર્લિન શહેર અને એ સદગૃસ્થ છે મૂળે જર્મન શ્રી મેનફેડ. એમના પત્ની શ્રીમતી કોરડા. આ દંપત્તિ નિયમિત સવાર-સાંજ ભગવાન સ્વામિનારાયણની પૂજા-આરતી અને થાળ કરે અને પ્રભુમય જીવન જીવે જેની અસર વાતાવરણને પવિત્ર બનાવે.

આ જર્મન પરિવારને દિવ્યતાનો પ્રસાદ માસ થયો તેનું એકમાત્ર કારણ હોય તો એ છે પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજીનો નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ, આત્મીયતા અને પ્રભુતા.

કોરડાએ રામકૃષ્ણ પરમહંસ, મહુર્ધિ અરવિંદ, પરમહંસ યોગાનંદજી, રમણ મહુર્ધિ જેવાં ભારતીય સંતોના જીવનચરિત્રોનો અને ઉપદેશોનો તલખર્પર્શી અભ્યાસ કર્યો હતો. જેના પરિણામે એમને થતું કે આપણા જીવનમાં કોઈ સાચા ગુરુ હોવા જરૂરી છે. આધ્યાત્મિક માર્ગે આગળ વધવા માટે ગુરુ કરવા જ જોઈએ ને તે ભારતમાં જ મળે.

કોરડા જર્મનીમાં એક યોગટીચર પાસે ગયા અને તેમને પોતાના મનની વાત કરતા જણાવ્યું કે 'મારે ભારત જવું છે અને ગુરુની શોધ કરવી છે તો મારે શું કરવું ?' ત્યારે એ યોગટીચરે એમને "Seeking the Master" (ગુરુની શોધ) શિર્ષકનું પુસ્તક વાંચવા આપ્યું. જેમાં પ્રથમ જ પાને એવું લખ્યું હતું કે When the disciple is ready, the Master will appear. (જ્યારે શિષ્ય તૈયાર હશે ત્યારે ગુરુ સામેથી પ્રગટ થશે.) આ વાંચતાં જ કોરડાને આનંદ થઈ ગયો ને મનમાં થયું કે સાચા ગુરુ જ મને શોધી લેશે, મારે તો માત્ર રૂચિ જ રાખવાની છે.

એ પુસ્તકમાં ભારતના ઘણા આશ્રમોની વિગત હતી. એમાંથી જે જે આશ્રમમાં યોગનું શિક્ષણ અપાતું હતું તેની વિગત તેમણે અલગ તારવી. મેન્ફેડને યોગમાં રસ હોવાથી તે પણ આવવા તૈયાર થઈ ગયા. ભારત આવીને તેઓ ઋષિકેશના એક આશ્રમમાં રહ્યા. આશ્રમનું સાત્વિક વાતાવરણ અને યોગાભ્યાસથી મેન્ફેડમાં પણ બદલાવ આવવા લાગ્યો. એ પછી મેન્ફેડ પણ આધ્યાત્મિક ગુરુની શોધ માટે વધારે ઉત્સુક થયા.

આધ્યાત્મિકતા વિશે જાણનાર દરેક વ્યક્તિને કોરડા પૂછતાં કે તમને સાચા ગુરુની પ્રાપ્તિ થઈ છે એની ખબર કેવી રીતે પડે ? પરંતુ કોઈની પાસેથી સંતોષકારક જવાબ મળ્યો નહોતો. મોટાભાગે બધા એવું જ કહેતા કે 'મારા ગુરુ સારા છે. મારા ગુરુ શ્રેષ્ઠ છે.' આથી તેમને મૂંજવણ થતી. પણ, પુસ્તકનું એ વાક્ય એમને સધિયારો આપતું : "When the disciple is ready, the Master will appear."

ઓક્ટોબર ૧૯૯૮ રમાં તેઓ ભારત આવ્યાં ત્યારે કુલુમનાલીની

બસમાં ભુલથી અન્ય પેસેન્જરની સીટ પર બેસી ગયાં. ત્યાં એક ભારતીય દંપતી શ્રી યોગેશભાઈ રાવલ અને એમનાં પત્ની આવ્યાં. યોગેશભાઈએ એમને કહ્યું કે Excuse me, this is our seat. મેનફેડ અને કોરડાએ હુસતાં હુસતાં એમને એ સીટ આપી. ત્યારથી આ બંને યુગલો વચ્ચે વાતનો દોર ચાલુ થયો.

વાતમાં ને વાતમાં કોરડાએ યોગેશભાઈને પૂછ્યું કે તમારા મેરેજ તમારા પેરેન્ટ્સે નક્કી કર્યા છે ? ત્યારે યોગેશભાઈએ કહ્યું કે ના, અમારા ગુરુએ મેરેજ કરાવ્યા છે. આ વાત જાણીને એ જર્મન દંપતીને અત્યંત આશ્રય થયું કે ગુરુ એમના શિષ્યના સામાજિક જીવનની પણ આટલી કાળજી રાખે છે ! કોરડાએ યોગેશભાઈને બીજો પ્રશ્ન પૂછ્યો કે ગુરુ કરવાથી તમને શું લાભ થયો ? ત્યારે યોગેશભાઈએ જવાબ આપતા કહ્યું કે મારા ગુરુ મારા ગુરુ ફેન્ડ છે, મારા ફાધર છે, મારા મધર છે, મારા ટીચર છે, મારા ગુરુ છે અને મારા ભગવાન છે. યોગેશભાઈ પાસેથી સ્વામીજી વિશે સાંભળતાં સાંભળતાં સ્વામીજી કેવા હુશો ? એવી જીજાશાથી એમણે પૂછ્યું કે તમારી પાસે તમારા ગુરુનો ફોટોગ્રાફ છે ? એટલે યોગેશભાઈએ બિસ્સામાંથી સ્વામીજીની મૂર્તિ કાઢીને દર્શન કરાવ્યાં. સ્વામીજીની મૂર્તિનાં દર્શન કરીને કોરડાને જાણે કોઈ પરિચિત ચહેરો જોઈ રહ્યાં હોય એવું લાગ્યું. સ્વામીજીનાં દર્શન કરીને કેટલીયે વાર સુધી મેનફેડ અને કોરડા શાંતિથી બેસી રહ્યાં. બંનેને એક સરખા વિચારો આવ્યા કે આ એ જ ગુરુ છે જેની આપણાને શોધ છે. યોગેશભાઈએ સ્વામીજીના જીવન અને કાર્યની વિસ્તારથી વાતો કરીને હરિધામ આવવાનું નિમંત્રણ આપ્યું.

ફરતાં-ફરતાં બંનેએ હરિધામ જવાનું નક્કી કર્યું. જેમ જેમ હરિધામની નજીક આવતા ગયા તેમ તેમ હૈયામાં થવા લાગ્યું કે આ ગુરુ જ અમારા જીવનના રાહબર થશે. ૧૬મી નવેમ્બર ઈ.સ. ૧૯૯૮ના દિવસે તેઓ હરિધામ આવ્યાં. સાધ્વી બહેનો કોરડાને ભક્તિઆશ્રમમાં લઈ ગયા અને મેનફેડ યોગોઆશ્રમ આવ્યા. ભક્તિઆશ્રમમાં એકસાથે રહેતા સાધ્વી બહેનોને જોયા એટલે કોરડાને એમના મમ્મી સાથેનો પ્રસંગ યાદ આવી ગયો. મમ્મી સાથે તેમને કાયમ એક બાબતે વિવાદ થતો કે 'તમે મને એવી કોઈ જગ્યા બતાવો કે જ્યાં એકસાથે ૫૦ બહેનો એકરૂચીથી રહેતાં હોય ? જ્યાં કોઈ ઈર્ધ્યાન હોય, મારું-તારું ન હોય ? તો હું માનું કે ત્યાં ગ્રભુનો વાસ છે.'

અહીંયાં એકસાથે રહેતાં બહેનોનાં દર્શન કરીને તેમને ખૂબ આનંદ થઈ ગયો. કોરડાએ મેનકેડને કદ્યું કે અહીંયા મને બહુ ગમી ગયું છે ત્યારે મેનકેડ પણ કદ્યું કે મને પણ ખૂબ ગમી ગયું છે.

મેનકેડને સ્વામીજીનાં દર્શન થયાં ત્યારે પ્રથમ મુલાકાતમાં જ સ્વામીજી મેનકેડને ભેટ્યા અને કદ્યું કે ‘તમે મારા મિત્ર છો ! ધારા વખતથી હું તમારી રાહ જોતો હતો.’ સ્વામીજીના એ દિવ્યસ્પર્શથી મેનકેડને કોઈ જુદો જ અનુભવ થયો. તેમના અંતરમાં અલોકિક આનંદ છવાઈ ગયો. કોરડા પણ બહેનો સાથે બેસીને દૂરથી આ દર્શન કરી રહ્યાં હતાં. એમનું હૈયું પણ આનંદિત થઈ ઉઠ્યું. સ્વામીજીએ તેઓ બતેને ગુજરાતી શીખવાની આજી કરી.

એક દિવસ મેનકેડ કોરડાને પોતાના મનની વાત કરતા કદ્યું કે હવે મારે અહીંયા રહેવું છે અને આ સત્સંગ કરવો છે પણ જો તું સત્સંગ કરીશ તો જ મારે કરવો છે. ત્યારે કોરડાએ કદ્યું કે મારે પણ અહીંયા રહીને આ સત્સંગ કરવો છે. ત્યારપછી બંનેનાં લગ્ન નક્કી થયાં.

હુરિધામ તીર્થક્ષેત્રમાં હિન્દુ રીતિરિવાજ પ્રમાણે તા. ૨૭ ડિસેમ્બર, ૧૯૮૮ રના રોજ તેઓનાં લગ્ન થયાં. લગ્નના દિવસે કોરડાએ સ્વામીજીને પ્રાર્થના મોકલી કે ‘આ જન્મે તો હું લગ્ન કરું છું પણ આવતા જન્મે સાધુ બનાવીને પ્રભુની દીકરી બનાવજો.’ કોરડાએ કરેલ પ્રાર્થના વાંચીને સ્વામીજી બોલ્યા કે ‘બંને મુમુક્ષુ આત્માઓ છે. પૂર્વજન્મથી જ સંતોના સાક્ષિધયમાં ઉછરેલાં એ આત્મા છે. બંને થકી જર્મનીમાં ૨૫ નિષ્ઠાવાન પરીવારો તૈયાર થશે.’ મેનકેડનું ઉપનામ ‘મની’ હતું. કોરડાનું નવું નામ ‘સુયોગી’ રાખવામાં આવ્યું.

સુયોગીના માતાને શ્રદ્ધા થઈ

લગ્ન વખતે સુયોગીના માવતર થાઈલેન્ડ હતાં. તેમને જાણ કર્યા વગર જ સુયોગીએ લગ્ન કરી લીધાં અને હિન્દુ ધર્મ સ્વીકાર્યો એ જાણીને માતાને દુઃખ થયું. સુયોગીના ખૂબ સમજાવવા છતાં એમના માતા કોઈપણ રીતે એ વાત સ્વીકારવા તૈયાર નહોતાં. એકવાર તેમને પગમાં ઈજા થઈ અને

મોટું ગુમડું થઈ ગયું. ડોક્ટરને બતાવવા છતાં એ મટયું નહીં એટલે એમને ચિંતા થવા લાગી કે હવે મારાથી ચાલી નહીં શકાય તો?

સુયોગી હરિધામથી મહાપૂજના પુષ્પો સાથે લાવ્યાં હતાં. એમણે માતાને કહ્યું કે જો તમારી ઈચ્છા હોય તો આ ફુલો લગાડી જોઈએ. મને વિશ્વાસ છે કે ગ્રાર્થના કરીને હું એ લગાડીશ એટલે તમને સારું થઈ જશે. માતાએ કટાક્ષ કરતાં કહ્યું કે આમેય એ ફુલો કોઈ કામમાં આવવાનાં નથી તો લગાડી જોઈએ. સુયોગીએ કહ્યું કે તમારે અમારી સાથે ધૂન કરવી પડશો તો જરૂર સારું થઈ જશે. માતા એમ કરવા સંમત થયાં.

મનીભાઈ, સુયોગી અને માતુશ્રીએ દસ મિનિટ ધૂન કરી. પછી મનીભાઈએ એ ગુમડાને સરસ રીતે સાફ કરીને ત્યાં ફુલો મૂક્યા. બીજે દિવસે તો ગુમડું મટીને રુઝ આવવાની શરૂઆત થઈ ગઈ ! આ અનુભવ પછી સુયોગીના માતાને સ્વામીજી પ્રત્યે શ્રદ્ધા જાગી.

ગુરૂછરિનાં દર્શનની તાલાવેલી

મનીભાઈ અને સુયોગી જર્મની ગયાં. તેમણે હિન્દુધર્મનો સ્વીકાર કર્યો છે એ જાપાને મિત્રો અને સગાંઓએ વિરોધ દર્શાવ્યો. તિલક-ચાંદલો કરીને ફરવું એ ત્યાંના લોકોને ખૂબ રમુજુ લાગતું હતું. કોઈ તેમને સમજવા તૈયાર ન હતું. સ્વામીજી જ એમનો આધાર હતા એટલે તેઓ સ્વામીજીને સંભારીને એમના ગમતામાં વર્તવાનો વક્ફાદારીપૂર્વક પ્રયત્ન કરી રહ્યાં હતાં. સ્વામીજીનાં દર્શન કર્યાને ઘણાં દિવસો થઈ ગયા હોવાથી તેઓને સ્વામીજીનાં દર્શન કરવાની ખૂબ ઈચ્છા થઈ હતી.

એક દિવસ એમને સમાચાર મળ્યા કે સ્વામીજી ફેન્કફર્ટ (જર્મની) થઈને અમેરિકા જવાના છે. એટલે મનીભાઈ અને સુયોગીએ નક્કી કર્યું કે સ્વામીજી આપણા દેશમાં પદ્ધારતા હોય તો આપણે સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા જરૂં જ જોઈએ. સુયોગીને વિચાર આવ્યો કે સ્વામીજી માટે કાંઈક ભોજન પણ બનાવીને લઈ જરૂં જોઈએ. પરંતુ ઈન્ડિયન રસોઈ તો આવડતી ન હતી તો શું કરવું ? પછી તો સ્વામીજીને સંભારીને જે આવડયું તે પ્રમાણે કેક, સેન્ડવીચ, છાશ વગેરે બનાવ્યું.

એ બધું લઈને તેઓ ફેન્કફર્ટના એરપોર્ટ પહોંચ્યાં. એરપોર્ટ પર અમુક અંતર સુધી જ જવાની છૂટ હતી. વળી, પેસેન્જર સુધી ખાવાની વસ્તુ તો પહોંચાડી જ ન શકાય. બીજી તરફ બંનેને સ્વામીજીનાં દર્શન કરવાની પણ ખૂબ તાલાવેલી હતી.

ઘરાં ગ્રયનો કર્યા પછી મનીભાઈને એક પરિચિત વ્યક્તિએ માર્ગ બતાવતા કદ્યું કે તમે બીજાનેશ કલાસની ટિકિટ ખરીદીને અંદર જઈ શકો અને જો એ ટિકિટ તમે વાપરી ન હોય તો પરત પણ કરી શકો. એટલે એમણે ટિકિટ તો ખરીદી પણ, આટલાં મોટાં એરપોર્ટ પર સ્વામીજીને શોધવા કયાં ? એટલે તેઓ મનોમન પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા. તેઓ આગળ વધતા જાય અને સ્વામીજીને શોધતા ચારેબાજુ નજર નાંખતાં જાય.

એટલામાં તેમણે જે હોલમાં પ્રવેશ કર્યો ત્યાં જ સ્વામીજીનાં દર્શન થયાં. બંને જાણા રાજી થઈ ગયાં. સ્વામીજી પાસે પહોંચીને મનીભાઈ હંફિતાં-હંફિતાં પગે લાગ્યા. સ્વામીજી મનીભાઈને બેટી પડ્યા. બોલ્યા, ‘તમારાં દર્શન કરીને ખૂબ આનંદ થઈ ગયો.’

પછી મનીભાઈની પ્રાર્થના સ્વીકારીને સ્વામીજી જમવા બિરાજ્યા. દૂર ઊભાં ઊભાં સ્વામીજીનાં દર્શન કરીને સુયોગીનો આનંદ પણ સમાતો ન હતો. જમતાં જમતાં રસોઈ ભરેલી બેગો જોઈને સ્વામીજી મનીભાઈને કહે, ‘આ ફુડની બેગો નથી આ તો પ્રેમ અને ભક્તિથી ભરેલી બેગો છે.’ એમ સ્વામૌજુએ એ દંપત્તિના પ્રેમભાવને સ્વીકાર્યો.

સ્વામીજીએ મનીભાઈને કદ્યું કે ‘આત્મીય મહોત્સવ’ આવી રહ્યો છે તો એમાં આપણે સેવા કરવાની છે. સાથોસાથ એક ઘર પણ લઈ લેજો કે જેમાં મંદિર હોય અને સત્સંગની સભા થાય એવો હોલ હોય જેથી હરિભક્તોની અવરજના આપણા ઘરમાં રહે.

વચનના ઝીલનાર

એક તરફ ઘર લેવાનું અને ‘આત્મીય મહોત્સવ’ની સેવા કરવાની હતી તો બીજી તરફ મનીભાઈ પાસે એટલી આવક કે બચત નહોતી કે સેવા કરી શકાય અને ઘર પણ લઈ શકાય. પરંતુ બંને પાત્રોનો દઢ ઠરાવ હતો કે

‘આત્મીય મહોત્સવ’ની સેવા કરીને સર્વોપરી નિમિત્ત થવું છે અને સ્વામીજીની આજ્ઞા પ્રમાણેનું ઘર પણ લેવું છે. મનીભાઈ એક કુંપનીમાં એન્જીનીયર હતાં તો સુયોગી સોશિયલ વર્કર હતાં. બંને પોતપોતાની જોબ પરથી આવ્યા પછી અન્ય જોબ કરવા લાગ્યાં. ક્યારેક પેઈન્ટિંગનું કામ, સાફ્ટસ્ક્રીનનું કામ તો ક્યારેક મકાનના રીનોવેશનનું કામ.. એમ નાનામોટા જે કોઈ કામ મળે તે કરવા લાગ્યાં. હૈયામાં એક જ ભાવના હતી કે સ્વામીજીએ સૌંપેલ સેવા કોઈ પણ ભોગે કરવી છે. દિવસરાત ખૂબ મહેનત કરીને તેમણે એ સેવા પૂરી કરી દીધી.

એ બંનેની સેવાભાવના જોઈને ભગવાને જાણો કે મનીભાઈના પિતાશ્રીમાં પ્રવેશ કર્યો. તેઓ એક દિવસ મનીભાઈને ઘેરે આવ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે મને એવું થાય છે કે તને એક ઘર બનાવી આપું. ત્યારપછી એમણે એક સરસ ઘર બનાવી આપ્યું. આમ, મનીભાઈએ સ્વામીજીનું વચન પાળ્યું તો ઘરની વ્યવસ્થા પણ ગોડવાઈ ગઈ.

અરસપરસ ભગવાનનો ભાવ

શરૂઆતમાં મનીભાઈ અને સુયોગી વચ્ચે ઘણી વખત કોઈ ને કોઈ બાબતે વિવાદ થતો. એકબીજાનો સ્વીકાર થતો નહોતો. એકબીજા આગળ સરળ નહોતું વર્તાતું.

ઈ.સ. ૧૯૮૪માં હરિધામમાં એક શિબિર હતી. સ્વામીજીની આજ્ઞાથી તેઓ બંને શિબિરમાં આવ્યાં. એ શિબિરમાં ગોષ્ઠ કરતા સ્વામીજીએ કહ્યું કે ‘ભગવાનના ભક્તોને ભગવાનનું સ્વરૂપ માનવું. સંબંધવાળો કોઈ પણ મુક્ત યોગીજમહારાજનું સ્વરૂપ છે, મહારાજનું સ્વરૂપ છે એવું માનવું. તમારા પતિને તમે એવું નહીં માનતા કે આ તમારો પતિ છે અને પત્નીને એવું નહીં માનતા કે એ તમારી પત્ની છે. કેવળ સંબંધ જોવો. તમારા ઘરનું કોઈ પણ પાત્ર તમારા માટે યોગીજમહારાજનું સ્વરૂપ છે. એવું તમે દિલથી માનજો.’ સ્વામીજીના આ વચનો બંનેના અંતરમાં કંડારાઈ ગયા અને નક્કી કર્યું કે હવે આ વાત પ્રેક્ટીસમાં મૂકવી છે.

એ માટે ઘણા મહિનાઓ સુધી તેમણે ખૂબ સ્વાધ્યાય-ભજન કર્યું.

ધીમે ધીમે સુયોગીને મનાવા લાગ્યું કે મની એ સ્વામીજીનું સ્વરૂપ છે ને મનીને મનાવા લાગ્યું કે સુયોગી એ સ્વામીજીનું સ્વરૂપ છે. એના ફળ સ્વરૂપે બંને વચ્ચે ખૂબ આત્મીયતા પ્રગાઠી ગઈ. એકબીજાનો સ્વીકાર કરતાં થઈ ગયાં. પરસ્પર સહજતાથી સરળ વર્તતા થઈ ગયાં.

સત્સંગ કરવાની અને સ્વામીજીને રાજી સુરૂચિ ઉત્તરોત્તર વધવા લાગી. ઈ.સ. ૧૯૮૪ની ૨૮મી ડિસેમ્બરે મનીભાઈએ ‘અંબરીષ’ દીક્ષા અને સુયોગીએ ‘સહદ્યી’ દીક્ષા લીધી.

મનીભાઈનો સ્વર્ધમાર્ગ

એકવાર જર્મનીમાં ભારતીય રાજ્યદ્વારે સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ (Indian Classical Dance) ગોઠવ્યો હતો. એક પ્રયોગ ભારતીય નૃત્યાંગના નૃત્ય કરનાર હતાં. મનીભાઈ અને સુયોગી પણ એ કાર્યક્રમ જોવા માટે ગયાં. નૃત્યનો પ્રારંભ થયો પરંતુ મનીભાઈએ નૃત્યાંગના તરફ નજર ન જવા દીધી. સુયોગીએ જોયું કે મનીભાઈનું ધ્યાન નૃત્ય તરફ નથી એટલે એમણે પૂછ્યું કે તમે કેમ નૃત્ય ન જોયું ? ત્યારે મનીભાઈએ કંધું કે કોઈ કલાકારની કણાની કદર કરવી જોઈએ પરંતુ બીજી તરફ અંતરાત્મામાં રહેલા સ્વામીજી મને એવું કહી રહ્યા છે કે આપણે સ્વર્ધમે યુક્ત વર્તવાનું છે. એટલે મને જોવાનું મન થતું નથી. કેવો અદ્ભુત સ્વર્ધમ !!

આત્મીયતા અને નિયમ-ધર્મની દઢતા

બર્લિન મંડળના એક સત્સંગી યુવાન જ્ઞાને એક નવું મકાન લીધું હતું. એમાં સામાન ફેરવવાનો હતો. એણે મનીભાઈને આગામે દિવસે જણાવ્યું હતું પરંતુ રાત્રે ઘણું મોહું થઈ ગયું હોવાથી મનીભાઈ સવારે ઊઠી ન શક્યા એટલે સ્નાન કર્યા વગર જ જ્ઞાનની સેવામાં પહોંચી ગયા. આમ તો તેઓ પૂજા કર્યા વગર ઘરની બહુાર નીકળે જ નહીં પરંતુ તેમણે જ ટ્રક ચલાવવાની હોવાથી તેઓ સેવામાં પહોંચી ગયા. ઘરનો બધો સામાન અને વજનદાર ફર્નિયર ખસેડવાનું હતું. વળી, તાપ પણ ખૂબ હતો. બધા બપોરે

જમ્યા પરંતુ મનીભાઈએ જમવાની રૂચિ ન બતાવી. સાંજે પણ મનીભાઈએ કાંઈ ન લીધું. એટલે સાથી ભક્તોએ પૂછ્યું કે આજે આખો દિવસ ખૂબ સેવા કરી હોવા છતાં તમે કાંઈ લીધું નથી એનું શું કારણ છે ? ત્યારે મનીભાઈએ કહ્યું કે સવારે પૂજા કરવાનો સમય ન હતો એટલે પૂજા કરવાની બાકી છે. ઘરે જઈને સ્નાન કરીને પૂજા કરીશ પછી જમીશ. નિયમ-ધર્મની કેવી અદ્ભુત દૃઢતા !

પ્રસંગે પોતાનો દોષ જોવો અને બીજાનો ગુણ લેવો.

મનીભાઈ 'ટેક્સાસ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ' કંપનીમાં પ્રોજેક્ટ મેનેજર તરીકે જોબ કરતા હતા. એક નવો પ્રોજેક્ટ તેમને સોંપવામાં આવ્યો. એના બોસને મનીભાઈ પાસે ઘણી અપેક્ષાઓ રહેતી હતી. એક દિવસ બોસે આવીને કહ્યું કે તારી આ ભૂલ થાય છે.. આ ભૂલ થાય છે.. જો તું ધ્યાન નહીં રાખે તો પ્રોજેક્ટ ગુમાવી દઈશ. મનીભાઈ તો ખૂબ જ સીન્સીયર હતા એટલે એમને થયું કે મારી કોઈ ભૂલ નથી તો શા માટે બોસ મારા પ્રત્યે આવું વર્તન કરતા હશે ? પરંતુ તે જ વખતે એમને વચ્ચ. ગ. પ્ર. ૧૬ યાદ આવી ગયું કે જેમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણે વાત કરી છે કે 'જે ખરેખરો વિવેકી હોય તે પોતાના દોષને જાણો, વિચારે ને ત્યાગ કરે ને બીજાના ગુણને જ ગ્રહણ કરે.' આજે એ વચ્ચનામૃત જીવનમાં ચરિતાર્થ કરવાનો સમય આવ્યો છે. બોસ મારી ભૂલ બતાવે છે તો મારે સ્વીકારી લેવું જોઈએ. મારે પોતાનો દોષ જોવો જોઈએ. એમ વિચારીને એમારો કોઈ પણ જાતનો બચાવ કર્યા સિવાય બોસને કહ્યું કે હું મારી ભૂલ સુધારવા સો ટકા પ્રયત્ન કરીશ. તમે મારી ભૂલ બતાવતા રહેજો.

મનીભાઈની આ વાતથી બોસ ખુશ થઈ ગયો. પોતાની ભૂલને સ્વીકારવા કે સુધારવા પ્રયત્ન કરતો હોય એવો કર્મચારી એણે પહેલી વાર જોયો. એટલે તોણે કહ્યું કે દર અઠવાડિયે એક વખત હું તારા કલાસ લઈશ. એ પ્રમાણે દર અઠવાડિયે એના કલાસ ચાલુ થયા. દરેક વખતે તે મનીભાઈની ભૂલ બતાવતો હતો. મનીભાઈને તે અધરું લાગતું હતું પરંતુ એમની નજર વ.પ્ર. ૧૬ તરફ હોવાથી પોતીટીવ વિચારો કરતા હતા કે મારો બોસ મારો દુશ્ભન નથી. એ મારી ભૂલો દેખાડે છે તે મારો વિકાસ થાય એ માટે દેખાડે છે.

મનીભાઈની કાર્યશૈલીમાં પરિવર્તન આવ્યું અને પ્રોજેક્ટ પણ સફળ થવા લાગ્યા. પ્રમોશન મળ્યું. પ્રોજેક્ટ મેનેજરમાંથી તેઓ પ્રોગ્રામ મેનેજર

થઈ ગયા. એમના હાથ નીચે કેટલાય પ્રોજેક્ટ મેનેજર કામ કરવા લાગ્યા. એમને ત્રણ દેશોના પ્રોજેક્ટની જવાબદારી પણ સોંપવામાં આવી-નીસ (ફિન્સ), બર્લિન (જર્મની) અને બેંગ્લોર (ભારત). જ્યારે જ્યારે ભારત આવે ત્યારે અઠવાડિયાના પ્રોગ્રામમાં આગળ અને પાછળના શનિ-રવિ હુરિધામ આવીને ચાર દિવસ સ્વામીજી અને સંતોનો લાભ લે. ત્યારે એ નિરંતર યાદ કરે કે મેં જો પ્ર. ૧૬ નો વિચાર કર્યો તો મને આધ્યાત્મિક રીતે પણ ઘણો ફાયદો થયો અને મારી કેરીયરમાં પણ ફાયદો થયો.

ભક્તો સાથેની આત્મીયતા

મનીભાઈના ઘરને સ્વામીજીએ નામ આપ્યું : હરિસુમન ! અને કહ્યું કે “આ ઘર એ ઘર નથી પણ મંદિર છે. આ હરિભક્તોનું ઘર છે. આ ઘરમાં તમારે મહેમાનની પેઠ રહેવું. આ ઘર હરિભક્તોને પોતાનું મનાવું જોઈએ. આ ઘરમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને ગુણાતીતપુરુષો નિરંતર રહેશે.”

ઘરમાં ભક્તોની અવરજવર શરૂ થઈ ગઈ. હરિભક્તો ગમે ત્યારે આવે અને ગમે ત્યારે જાય. ચીજવસ્તુનો ઉપયોગ કરે અને બગાડે પણ ખરા. ક્યારેક ‘હરિસુમન’ માંથી કોઈ વસ્તુ લઈ જાય તો પાછી પણ ન આવે. શરૂઆતમાં બહુ જ અધરુ પડતું હતું એટલે વિચાર કરતા કે ભક્તો પદાર્થ વાપરે એનો વાંધો નહીં પણ પદાર્થ બગાડે નહીં. જે એનો વાંધો નહીં પણ જમવાનું બગાડે નહીં. પદાર્થ લઈ જાય એનો વાંધો નહીં પણ સમયસર પાછો આપી જાય તો સારુ. એવા સંકલ્પો ઉઠાત હતા. સાથોસાથ તેઓ સ્વાધ્યાય પણ કરતા કે ભગવાન આપણા માટે જે પરિસ્થિતિ ઉભી કરે છે, જે પ્રસંગ ઉભો કરે છે એ પ્રસંગ નથી પણ આપણા માટે પ્રસાદ છે.

એમની સુરૂચીના ફળસ્વરૂપે ધીમે ધીમે ‘હરિસુમન’ નું વાતાવરણ બદલાઈ ગયું. બર્લિનના દરેક હરિભક્તોને એ ઘર પોતાનું મનાવા લાગ્યું. અરસપરસની આત્મીયતા ખૂબ વધી ગઈ. હરિભક્તો આવે, કોઈ રસોડમાં જઈને જે, પોતાની રીતની રસોઈ કરે, કોઈ સાફસુફી કરે, કોઈ ગાઈનીંગ કરે, કોઈ બાથરૂમ સાફ કરે, કોઈના કપડાની ઈંઝ્રી બાકી હોય તો ઈંઝ્રી કરે, કોઈના કપડા ઘોવાના હોય તો પોતે ઘોઈ નાખે. એ રીતે બધા જ પોતપોતાની રીતે સેવા ઉપાડી લે. કોઈને કહેવું ન પડે કે તમે આ સેવા કરો. આમ, મનીભાઈ અને સુયોગીએ આત્મીય બનવાની સુરૂચિ રાખી અને ભજન કર્યું

તો તેઓ સૌ સાથે અને સૌ એમની સાથે આત્મીય થઈ ગયા.

ભક્તોની આત્મબુદ્ધિયુક્ત સેવા

એક વખત મનીભાઈના ઘરની પાછળના ગાર્ડનમાં ખૂબ ઘાસ ઊંગી નીકળ્યું હતું. બંને જણા ખૂબ વ્યસ્ત હોવાથી ઘાસ કાપવાનો સમય મળતો ન હતો. એક દિવસ જ્ઞાનભાઈએ જોયું કે ગાર્ડનમાં ખૂબ ઘાસ ઊંગી નીકળ્યું છે એટલે બીજે દિવસે વહેલી સવારે આવીને તેમણે લોન કટીંગ કરી નાંખી અને સેવા કરીને નીકળી ગયા. સવારે મનીભાઈ-સુયોગીએ ઊઠીને જોયું ત્યારે ખબર પડી કે લોન કટીંગ થઈ ગઈ છે !

મનીભાઈના ઘરની ફરતે આવેલી લોખંડની ફેન્સીંગ વર્ષો જૂની હોવાથી જર્જરીત થઈ ગઈ હતી. ડૉ. પરમભાઈના ધ્યાનમાં આ વાત આવી. તેઓ ઓર્થોપેડીક સર્જન છે. એમણે ફેન્સીંગ બદલવાનું નક્કી કરી નાંખ્યું. વાતચીત દરમ્યાન એમણે જાણી લીધું કે મનીભાઈને કયા પ્રકારની ફેન્સીંગ ગમે છે. એક દિવસ કોઈને ખબર ના પડે એ રીતે તેઓ નવી ફેન્સીંગ ખરીદીને ટ્રકમાં લઈ આવ્યા. તેમણે જાતે જ મનીભાઈના ઘરની જૂની ફેન્સીંગ કાઢી નાંખી અને નવી ફેન્સીંગ લગાવવાની શરૂઆત કરી. ખૂબ મોટી સેવા હતી પરંતુ એકલા હાથે શરૂઆત કરી. એમને સેવા કરતા જોઈને બધાં એમને મદદ કરવા લાગ્યા. જોતજોતામાં ઘરની ફરતે નવી ફેન્સીંગ લાગી ગઈ.

ઘરમાં રહેવું તે મહેમાનની પેઠે રહેવું.

એક વખત મનીભાઈથી ઘરની ચાવી ખોવાઈ ગઈ. તેઓ જ્યારે પણ ઘરમાં આવે ત્યારે ‘હુરિસુમન’માં ભાઈઓ કે બહેનો સેવા કરતા હોય કે ભજન કરતા હોય એટલે મનીભાઈ આવીને ઊરબેલ વગાડે. અંદરથી કોઈ બારણું ખોલે. આવું ઘણા દિવસો સુધી ચાલ્યું પછી કોઈએ એમને પૂછ્યું કે તમારી પાસે ચાવી છે તો પણ તમે કેમ બેલ મારો છો ? ત્યારે મનીભાઈએ કહ્યું કે મારી ચાવી ઘણા દિવસથી ખોવાઈ ગઈ છે.

જેના ઘરની ચાવી બધા જ પાસે છે એ વ્યક્તિ પાસે જ પોતાના

ઘરની ચાવી નહીં. તેઓ બીજા કોઈને કહી શક્યા હોતે મારી ચાવી ખોવાઈ ગઈ છે તો મને આપો પણ ગુણાતીતાનંદસ્વામીની વાત પ્રમાણે અને સ્વામીજીના વચ્ચે તેઓ ઘરમાં રહેવા છતાં મહેમાનની ફેઠ રહે છે. જેથી ત્યાંના ભક્તોને ઘર મંદિરસમ લાગે છે.

એક વખત મનીભાઈને કોઈએ પૂછ્યું કે આ ઘરમાં બધા આવે, રસોડમાં જાય, રસોઈ બનાવે, જમે, પદાર્થ વાપરે, કોમ્પ્યુટર વાપરે, તમારી રૂમનો ઉપયોગ કરે, તમારી ઘરવખરીનો ઉપયોગ કરે તો તમને કાંઈ વિચાર નથી આવતો? ત્યારે મનીભાઈએ એટલું જ કહ્યું કે આ ઘરમાં મારુ કાંઈ જ નથી. આ ઘરમાં મારો પાસપોર્ટ અને મારી પૂજા એ બે જ મારા છે. એ બેને સાચવવા નાનકું ખાનુ રાખ્યું છે. આ સિવાય મારું કાંઈ જ નથી. જે કાંઈ છે એ સ્વામીજીનું છે અને સ્વામીજીના સંબંધવાળાનું છે.

રાચીશ એના રંગમાં..

ઈ.સ. ૨૦૦૭માં પેરીસની ઘરતી પર સ્વામીજીએ બર્લિન મંડળ પ્રત્યે રાજ્યપાનું દર્શન કરાવતાં કહ્યું હતું: “બર્લિન મંડળ આત્મીય મંડળ છે. મનીભાઈ અને બધા ભક્તોની અરસપરસ આત્મીયતા એવી છે કે એ મંડળમાં અભાવ-અવગુણ-ભાવફેર-અરુચી એ શબ્દોનું અસ્તિત્વ જ નથી. હવે બર્લિન મંડળની આત્મીયતા પુરી થઈ ગઈ. હવે આ મંડળ આત્મીયતામાંથી સુહદભાવમાં એન્ટ્રી લેશે.”

થોડા વર્ષોના સત્તસંગમાં આટલો બધો આધ્યાત્મિક વિકાસ કરનાર એ હરિભક્તોને સ્વામીજીને રાજી કરવાનો અને એમના ગમતામાં વર્તવાનો કેવો ખપ હશે!

ઈ.સ. ૨૦૦૮માં હદ્યના ઓપરેશન પછી ગુરુહરિ સ્વામીશ્રી આરામ કરવા માટે જર્મની પદ્ધાર્યા અને એક મહિના સુધી ત્યાં રહીને જર્મનમંડળના આત્મીય ભક્તોના ભાવને ગ્રહણ કર્યો.

માત્ર આલોકના સુખને માણવું એ જ જેમનું ધ્યેય હતું એવા આત્માને સ્વામીજી એ કક્ષાએ લઈ ગયા કે અક્ષરબ્રહ્મનું શરીર બાંધીને બ્રહ્મરૂપે પરમબ્રહ્મની ભક્તિ કરવાની સર્વોચ્ચ સૂચિ જાગ્રત થઈ ગઈ. એ

વાતની પ્રતીતિ મનીભાઈ અને સ્વામીશ્રી વચ્ચેના આ વાર્તાલાપ પરથી થાય છે :

મનીભાઈ : સ્વામીજી ! આપે એક દિવસ કદ્યું હતું કે અક્ષરબ્રહ્મનું દેહ બાંધવા બ્રહ્મચર્ય અનિવાર્ય છે. તો ભગવાન સ્વામિનારાયણના સમયમાં બ્રહ્મચર્ય પાળનારા મુક્તો અક્ષરબ્રહ્મનું દેહ ન બાંધી શક્યા ?

સ્વામીજી : હા.. એ લોકો ભગવાનની મૂર્તિના સુખે સુખિયા થયા પણ બ્રહ્મસ્વરૂપ સ્થિતિ નહીં. ભૂલકુંની અવસ્થા નહીં.

મનીભાઈ : તો અક્ષરબ્રહ્મનું દેહ પ્રાપ્ત કરવા અમારે શાની જરૂર છે ? એક વસ્તુ શુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય અને બીજી વસ્તુ ?

સ્વામીજી : પહેલું બ્રહ્મચર્ય અને બીજું સુહૃદભાવ. સંપ, સુહૃદભાવ અને એકતા. શુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય પછી સરળતા આવે. સ્વધર્મ અને સરળતા પાયા છે. સ્વધર્મ અને સરળતા ન હોય તો સંપ, સુહૃદભાવ ને એકતામાં પ્રવેશ ના થાય. અક્ષરબ્રહ્મની ઉપાસના સિવાય સુહૃદભાવનો ઘ્યાલ ન આવે. ગુણાતીતપુરુષની સમજાણ સિવાય સુહૃદભાવનો ઘ્યાલ ન આવે. આપણે અક્ષરબ્રહ્મ છીએ. દરેક જીવમાં વ્યાપક કોણ ? ગુણાતીત. મહારાજ કર્મજ્ઞાનપ્રદાતા છે. અંતર્યામીપણે મહારાજ રહ્યા છે જ્યારે દરેક જીવમાં વ્યાપકસ્વરૂપે અક્ષરબ્રહ્મ રહેલા છે. એ અક્ષરબ્રહ્મની ઉપાસના કરવી પડે. અક્ષરના સાધ્યપણાને પામવું પડે. બ્રહ્મરૂપ થવા માટે સ્વધર્મ અને સરળતા Must.

મનીભાઈ : અક્ષરબ્રહ્મના દેહમાં મૂર્તિના સુખ કરતા શું વિશેષતા છે ? એમાં શું ફાયદો છે ?

સ્વામીજી : આંખ બંધ કરે એટલે ભગવાનની મૂર્તિના દર્શન થાય પણ અક્ષરબ્રહ્મના શરીર સિવાય પ્રભુ રહે નહીં. પ્રભુનો સંબંધ અખંડ રહે નહીં. મૂર્તિના સુખવાળો સુખ માણી શકે પણ બીજાને આપી ન શકે. અક્ષરબ્રહ્મના શરીર સિવાય મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકાર લય ના થાય. અને એ માટે 'હું ગુણાતીત અને સૌ નારાયણના સ્વરૂપો છે.' ત્યાંથી શરૂઆત કરવી પડે. અક્ષરબ્રહ્મના શરીર સિવાય અહંતા, મમતા અને સાત્ત્વિકભાવ ન ઓળણે. દેહભાવ અને દેહાભિમાન સમ્યક્ ન ઓળણે. તમે ધામના અધિકારી ખરા પણ સુખમાં અનંતગણો ફેર પડી જાય. પ્રભુની મૂર્તિનું સુખ

આત્માને મળે પણ પ્રગટ નથી.

મનીભાઈ : સ્વામીજી ! ગુણાતીતાનંદસ્વામીનો એક મસંગ છે કે જમીનમાંથી મૂળીયું ઉખેડતા પ્રકાશ નીકળ્યો ત્યારે ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ કહ્યું કે હવે આનું કારણ શરીર બળી ગયું. તો કારણ દેહ એટલે શું ? એનો કોણી સાથે સંબંધ છે ?

સ્વામીજી : એક સ્થળ શરીર છે. બીજું સૂક્ષ્મ શરીર છે : મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત અને અહુકાર. ત્રીજું કારણ શરીર છે : રાગ, સ્વભાવ. જેને લઈને જન્મ છે એ મૂળવૃત્તિ. ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ સંકલ્પ કરીને એ મૂળીયાનું રૂદું કરી નાંયું પણ એકવાર મનુષ્યદેહ ધરીને સંતનું સેવન કરવા, દાસત્વથી વર્તવા આવવું પડે. કારણ શરીર બળી ગયા પછી રાગનું, ગુણનું જાણપણું રહે. જેને મહાકારણ કહેવાય.

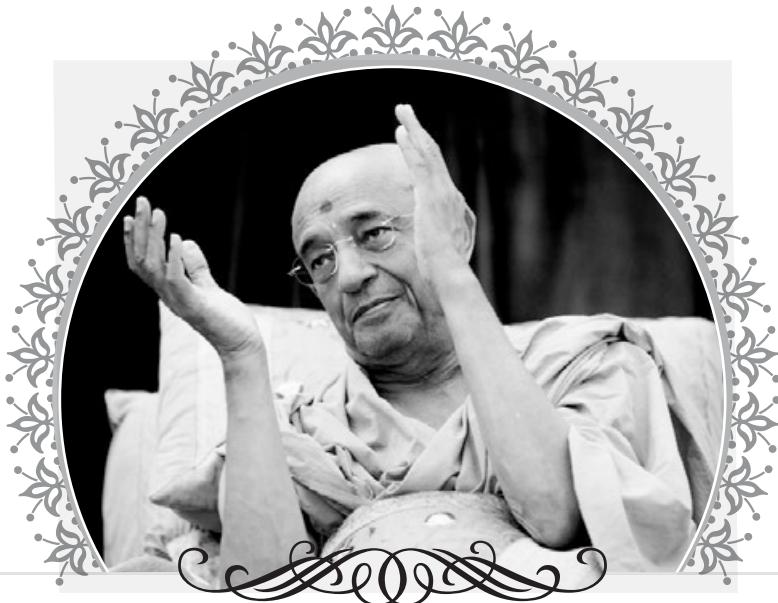
મનીભાઈ : એટલે કારણ શરીર છોડ્યા પછી બીજું પણ એક શરીર છે ?

સ્વામીજી : હા.. મહાકારણ દેહ. મહાકારણ એટલે ગુણનું જાણપણું, શક્તિનું જાણપણું, ઐશ્વર્યનું જાણપણું, સામર્થ્યનું જાણપણું. હું ડાયો છું, હું સમજું છું, હું બુદ્ધિશાળી છું એ જાણપણું. એ માનને કાઢવા માટે દાસના દાસ.. ૨૪ કલાક દાસના દાસ થઈને રહેવાય એનું નામ બ્રાહ્મીસ્થિતિ. આપણે એવી સ્થિતિમાં નિરંતર રહેવાનું છે. એ માટે આપણે દાખડો કરી રહ્યા છીએ.

મનીભાઈ : એ માટે અક્ષરબ્રહ્મની જરૂર છે કેમ ?

સ્વામીજી : હા.. અક્ષરબ્રહ્મ must. જેમ જેમ અક્ષરબ્રહ્મનું શરીર બંધાતું જાય તેમતેમ ભગવાન સાથેનો સંબંધ વધતો જાય. જેમજેમ અક્ષરબ્રહ્મનું શરીર બંધાતું જાય તેમતેમ ભગવાન સાંગોપાંગ પ્રગટી જાય. એ અક્ષરબ્રહ્મનું શરીર બાંધવા માટે દાસના દાસ.. I am absolutely zero before the Supreme ! હું અબુધ છું, અજ્ઞાની છું. જે છો એ આપ જ છો. એવા પ્રભાવમાં ચોવીસેય કલાક રહેવાય એનું નામ દાસના દાસ..

કેવી ગરજ અને સૂર્ય ધરાવતો એ આત્મા હશે કે સ્વામીજી એમને આવી ઉચ્ચ આધ્યાત્મિક કક્ષાની વાતો કરી શકે !

૨

ગુરુની પ્રસંગતાના સુવર્ણપાત્ર

અમે જ્યાં જ્યાં ઉત્સવ-ભૈરોયા કર્યા હોય ને જે ઠેકાણે પરમહંસ-
બ્રહ્માચારી તથા હરિલક્ષ્મિ ભત્સંગી બાઈ-બાઈ સર્વે ભેગા થયાં હોય ને અમે કીર્તન
ગવરાવ્યાં હોય ને વાર્તા કરી હોય ને અભારી પૂજા થઈ હોય એ આદિક જે અભારાં
થારિત્ર-લીલા તેને કહેવા ને શાંભળવાં ને તેનું મનમાં યિંતવન કરતું અને જેને એનું
યિંતવન અંતકાળે જો થઈ આવ્યું હોય તો તેનો જીવ ભગવાનના ધારને જરૂર પામે.

- ભગવાન શ્રીસ્વામિનારાયણ

ભગવાન અને સંતના પ્રીતિપાત્ર થવું, અધિકારપાત્ર થવું એ સાચી
ભક્તદશા છે. ભગવાન અને સંત જેને પોતાના માને ઓણે શું સાધના
કરવાની રહે ?

વડોદરા જલ્દાનું નાનકદું ગામ વાસણા. આર્થિક રીતે ગરીબ પ્રજા
પરંતુ ભગવાન અને સંતની કૃપાદિસ્થી સમૃદ્ધ. શિષ્ટાચારમાં બહુ સમજે
નહીં પરંતુ નિર્દોષબુદ્ધિમાં અજોડ. ગુરુહરિ યોગીજીમહારાજ ભલા-ભોળા

ભક્તોના સંસ્કાર ઉદ્ય કરવા અને તેઓને સત્સંગ પરાયણ કરવા એ ગામ્માં વારંવાર પધારે. તેઓની સાથે પ્રભુદાસભાઈ (પ.પૂ. સ્વામીશ્રી) પણ હોય. પ્રભુદાસભાઈ સાથે ગામના યુવકોને ખૂબ હેત. તેઓ ભગવાન અને ભગવદ્સ્વરૂપ સંતના મહિમાની વાતો કરીને આનંદ કરવે એટલે યુવકો એમની આગળ-પાછળ ફરે. ગામના એ યુવકોમાંના એક ઉત્સાહી યુવક એટલે મંગળદાસ.

પ્રભુદાસભાઈએ યોગીજીમહારાજના હસ્તે દીક્ષા લીધી ત્યારે મંગળદાસને પણ સાધુ થવાની ઈચ્છા હતી. પરંતુ યોગીબાપાએ તે વખતે કહેલું, ‘ગુરુ, આપણે ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહીને ભક્તિ કરવાની અને સંતોનો જોગ રાખવાનો.’

‘હું એમના બેગો આવી ગયો’

ઈ.સ. ૧૯૬૬ની સાલમાં પ.પૂ. સ્વામીશ્રીને અક્ષરપુરુષોત્તમ સંસ્થાથી સંજોગોવસાત્ અલગ થવાનું થયું. સંતો સાથે સ્વામીજી સોખડા આવ્યા છે એ વાતની જાણ વાસણાના હરિભક્તોને થઈ એટલે તેઓ સ્વામીજી પાસે આવ્યા. મદદ કરવા માટે એમની પાસે કાંઈ હતું નહીં પરંતુ તેઓ પડખે ઊભા રહ્યા. ગામના કેટલાક આગેવાન ભક્તો એક મંદિરે વિનંતી કરવા પણ ગયાકે આ સંતો નિર્દોષ છે, તેઓને લઈ લો. પરંતુ એમની વિનંતી માન્ય ન થઈ એટલે તેઓ નિરાશ થઈ ગયા.

તે જ વખતે યોગીબાપા ત્યાં આવી પહોંચ્યા અને સૌને સાંત્વના આપી. આખા મંડળને પ્રેમથી જમાઈયું, પછી એ દિલદાર ભક્તોને બાપાએ કહ્યું, ‘હું એમના (એ સંતો) બેગો આવી ગયો. તમે બધા એ સંતોની સેવા કરજો.’ સૌ ભક્તોએ યોગીબાપાની વાત સ્વીકારી લીધી અને વાસણા પાછા ફર્યા.

પરિશ્રમના પ્રસ્વેદથી ગુરુહરિની પ્રસંગતાના પ્રવાહ ચુંધી
પોલિસને પણ જ્યાં જવાનો ડર લાગે એવું એ ગામ. દારુના નશામાં

ડૂબેલી પ્રજા. નાની-નાની વાતોમાં મારી નાંખવા સુધી પહોંચી જાય એવી ખૂંખાર. એમને કોણ સુધારે ?

સૌરાષ્ટ્રના ડાંગરા ગામના પૂ. પૂજાજીબાપુએ પ.પૂ. જગાસ્વામીની સેવા કરીને અંતરનો રાજ્યો પ્રામ કરેલો. તેઓ અહીં વારંવાર પધારતા. જેથી ભગવાને આ ગામને યોગમાં લેવાનો સંકલ્પ કર્યો હશે. પૂજાજીબાપુના સંબંધે શાસ્ત્રીજીમહારાજ પણ વાસણા ગામમાં પધારતા. યોગીજીમહારાજ તો વારંવાર પધારતા. તેઓની પધરામણીના ફળસ્વરૂપે સંસ્કારો જાગ્રત થયા.

ગામની બહાર આવેલ એક જમીન બાબતે નાના-મોટા ઝડપ થયા કરતા એટલે ગામના વડીલોએ ભેગા થઈને નિર્ણય કર્યો કે એ જમીન સોખડા આવેલા સંતોને આપી દઈએ. એ રીતે વાસણા કોતરીયાની જમીન મંદિરને મળી.

ગુરુહરિ પ.પૂ. સ્વામીશ્રી અને સંતોનાં પગલે એ ભૂમિ ગ્રામજનોને નિર્વસની અને ધાર્મિક બનાવવામાં તો નિમિત્ત બની જ પરંતુ સાથોસાથ સંતોની સાધનાભૂમિ પણ બની. આ જ ભૂમિ પર સંતો પાસે અવિરત સેવા કરાવીને ગુરુહરિએ સંતોના હૃદયમાં પ્રભુભક્તિ અને ગુરુભક્તિની દૃઢતા કરાવી.

વાસણા ફાર્મ પર સ્વામીજી અને સંતો રોજ શ્રમયક્ષ કરે. રોજ સોખડા ગામથી પગપાળા આવવાનું. વહેલી સવારે આવે તે મોડી રાત્રે પાછા ફરે. રસ્તા પર અઠધો ફૂટ જેટલી તો ધૂળ હોય. લાઈટના અભાવે, ચંદ્રના અજવાણે અંધારામાં મજલ કાપવાની. મહી નદીનો કાંઠો. કોતરોવાળી જમીન. જંગલ પણ એટલું જ ગાઢ. એ જમીનને સમથળ કરીને ખેતીલાયક બનાવવાની. શિયાળાની કડકડતી ઢંડી હોય કે ઉનાળાનો બળબળતો તાપ. ક્યારેક વાવણી કરેલ ખેતરમાં નિંદામણ કરવાનું હોય, ક્યારેક તૈયાર થયેલ પાકને લાણવાનો હોય. સ્વામીજીના વચને સંતો અથાગ ઉદ્ઘમ કરતા જ હોય.

‘કહો તો મટકું ન ભણીએ મીટે, કહો તો અન્ન ન જમીએ પેટે.
 કહો તો તજીએ છાજનનો સંગ, રહીએ હિમમાં ઉદ્ઘાડે અંગ.
 કહો તો પીવું તજી દઈએ પાણી, રહીએ મૌન ન બોલીએ વાણી.
 કહો તો બેસીએ આસન વાળી, નવ જોયે આ દેહ સંબાળી.
 એમ હિંમત છે મનમાંચ, તમે કહો તે કે મ ન થાય.’

પરમહંસોની એ પંક્તિએ જાણે ચરિતાર્થ થઈ રહી હુતી.

એક દિવસ પૂ. કોઈારીસ્વામી, પૂ. શાસ્ત્રીસ્વામી, પૂ. દાસસ્વામી, પૂ. પ્રેમસંવરુપસ્વામી, પૂ. ભાઈસ્વામી વગેરે સંતો ઉનાળાના ધોમધખતા તાપમાં બાજરી લાણી રહ્યા હતા. બપોરનો દોઢ થયો હતો. સૂર્ય માથે હતો. પરસેવે રેબજેબ થઈ ગયેલાં સંતો બપોરનું ટાણું પણ ભૂલી ગયા હતા.

‘યુવાનીમાં આ સંતોએ ઘરબાર છોડ્યાં. સુખસાહિબીનો ત્યાગ કર્યો. સ્વામીજીના વચને કેવો ભીડો વેડી રહ્યા છે, મારા સંતો ! અમે તો ખેડૂત તે અમારે તો રોજનું થયું. પણ આ સંતોએ ભગવાન ભજવા બેખ લીધો ને આવી કાળીમજૂરી કરવાની ?’ સંતોનો પરિશ્રમ જોઈને, સ્વામીજી અને સંતો પ્રત્યેની પ્રીતિના દાવે મંગળદાસનું હદ્ય આમ વલોવાતું હતું. ન રહેવાયું એટલે તેઓ સ્વામીજી પાસે પહોંચી ગયા.

‘દ્યાળુ ! દોઢ વાગ્યો છે. આ તાપ તો જુઓ.’ મંગળદાસે બે હૃથજોડી પ્રાર્થના કરી પણ સ્વામીજી કાંઈ ન બોલ્યા.

‘કોઈારીસ્વામી અને દાસસ્વામીને તો લોહીના ટશિયા ફૂટે છે.’

સ્વામીજી મૌન ધરીને એમના તરફ જોઈને મર્માણું હસ્યા.

‘હું કાલે મજૂરો લાવી દઈશ પણ સંતો પાસે આવી મજૂરી ના કરાવશો.’

સ્વામીજી બોલ્યા, ‘મંગળદા ! સંતો જે કરે છે એ બરાબર છે. તમને સમજ ના પડે !’

‘સારું, પણ દ્યાળુ ! દોઢ વાગી ગયો છે. હવે કાલે લાણાવજો.’ મંગળદાસે પ્રાર્થના કરી.

‘ના... સંતોનો ઉમંગ તો જુઓ. થોડીવાર સેવા કરી લે, પછી સાથે જમીશનું.’ સ્વામીજીએ દૃઢતા દર્શાવી.

‘સારુ બાપા ! જેવી આપની મરજી.’ એમ કહીને મંગળદાસ પાછા વળી ગયા.

આવું રોજ થતું. પ્રીતિ હતી એટલે સંતોનો કારમો ભીડો જોઈ નહોતા શકતા. પરંતુ ગુરુહરિની દાસ્તિએ એ મજૂરી નહોતી; દેહ, ઈન્દ્રિયો અને મનથી પર થવાની સાધના હતી. સંતો પણ કેવળ ગુરુહરિને રાજી કરવાની ભાવનાથી દેહનું ભાન ભૂલીને સેવામાં હોમાઈ ગયા હતા.

એક તરફ પરિશ્રમનો પ્રસ્વેદ સંતોના શરીરમાંથી બહાર વહી રહ્યો હતો તો બીજી તરફ ગુરુહરિની પ્રસત્તાનો પ્રવાહ અંતરમાં ઠલવાઈ રહ્યો હતો. બાજરીના મોલની સાથોસાથ સંતોના અંતરતલમાં ગુરુહરિ જાગે સેવાભક્તિનો ફાલ પકવી રહ્યા હતા !

સ્વામીશ્રીનાં વચને મંગળદાસે જેતીવાડી સંભાળી

સ્વામીજી સોખડા મંદિરથી રોજ સંતો સાથે પગપાળા જમીન પર આવે. સાથે મંગળદાસ હોય જ. સવારથી રાત સુધી સ્વામીજી અને સંતો સેવા કરે. એક વખત સ્વામીજીએ મંગળદાસને આજ્ઞા કરતાં કહ્યું, ‘હવે તમે મંદિરની સેવામાં પણ થોડો સમય આપજો.’

મંગળદાસે અહોહોભાવે ‘હા’ કહી. તેઓ મંદિરની સેવામાં ઓતપ્રોત થયા. સંતો સાથે એમને પણ સેવાભક્તિના પાઠ શીખવાની તક મળી.

એક દિવસ પ.ભ. સતુભાઈની મોતીપુરાની જમીન ઉપર સ્વામીશ્રી મંગળદાસને સાથે લઈ ગયા. મંગળદાસને જમીન જોવાનો શોખ. બધે ફરીને સ્વામીજી પાસે આવ્યા.

સ્વામીજીએ પૂછ્યું, ‘જમીન કેવી છે ?’

‘પાક થાય એવી ઉપજાઉ જમીન છે.’ મંગળદાસે કહ્યું.

‘તો પછી તમારે અહીંયાં રહેવાનું અને જેતીવાડી કરવાની.’

‘હા બાપજી, હું રહીશ.’ એમની સરળતાથી સ્વામીજીએ પ્રસત્તા વ્યક્ત કરી.

ખોરસાના રાજાભાઈને શ્રીજિમહારાજે કહેલું કે તમે પર્વતભાઈના ગોલા થાશો ? એમની જમીન સંભાળશો ? ત્યારે રાજાભાઈએ કહેલું, ‘મહારાજ કરોડો જન્મોથી બૈરાં-છોકરાંના ગોલા છીએ જ ને ! પર્વતભાઈની સેવા એ તો મારાં અહોભાય છે.’

રાજાભાઈની યાદ અપાવે એવો આ પ્રસંગ હતો. ઘરની જમીન

છોડીને હરિભગતની જમીન ખેડવાની હતી. કોઈ પૂછનાર કે ખબર કાઢનાર પણ ન મળે એવી જગ્યા હતી. ત્યાં દુંહું એક જૂનું-પુરાણું મકાન. સાફસૂક્ષ કરીને એને ચોખ્ખું કર્યું પણ વેરાન અને બેંકાર સ્થળમાં એકલા રહેવાનું કેમ ગમે ?

આખો દિવસ સેવામાં પસાર થાય પણ સાંજે ઘરમાં આવે ત્યારે એકલાપણું લાગે. સ્વામીજી સાથે પ્રીતિથી જોડાયેલા એટલે સ્વામીજીને સંભારીને નિર્દોષભાવે વિચાર આવે કે સ્વામીજી મારી કેવી કસોટી કરી રહ્યા છે કે મારે અહીંયા આવવાનું થયું ? આવી જગ્યામાં કયાં સુધી રહેવાનું થશે ?

એક દિવસ આવા વિચારો આવવાની શરૂઆત થઈ ત્યાં જ એમને દિવ્ય દર્શન થયું કે યોગીજીમહારાજ પ્રકાશે યુક્ત હાથીની અંબાડી પર બિરાજમાન છે. પછી સ્વામીશ્રીએ યોગીબાપાને હાર પહેરાવ્યો. હાર પહેરાવીને સ્વામીશ્રીએ મંગળદાસ પાસે આવીને કહ્યું, ‘તું એકલો નથી. બાપા તારી સાથે છે એટલે મોળા વિચારમાં રહેવાની જરૂર નથી.’ આ રીતે થોડીવાર દર્શન આપીને બંને અંતર્ધાન થયા. મંગળદાસના હૈયામાં આનંદ અને બળ પ્રગટી ગયાં.

આ પ્રસંગ બન્યા પછી તેઓ હરખમાં ને હરખમાં સ્વામીશ્રીનાં દર્શન કરવા સોખડા મંદિરે આવ્યા. હજુ તો મંગળદાસ કંઈ વાત કરે એ પહેલાં તો સ્વામીજી એમને કહેવા લાગ્યા, ‘મંગળદા ! બહુ સંકલ્પો કરો છો ન !’

‘દ્યાળું, એ જગ્યા જ એવી છે એટલે સંકલ્પો તો થાય પણ આપે ખૂબ કૃપા કરી. આપે દર્શન આપીને ખૂબ બળ પ્રગટાવી દીધું.’ નિર્દોષભાવે મંગળદાસે કહ્યું.

‘કોઈ ચિંતા કરશો નહીં. તમારી સામે સો માણસો આવીને ઊભા રહ્યી જાય તો પણ આપણો વાળ વાંકો ન થાય. શાસ્ત્રીજીમહારાજ અને યોગીજીમહારાજ આપણી સાથે હોય પછી આપણને શું થાય ?’ સ્વામીજીએ જાગે અભયદાન આપ્યાં !

મંગળદાસનો ઉમંગ જોઈ સ્વામીજી રાજુ થયા. બે વર્ષ સુધી મોતીપુરા રહીને તેમણે સેવા કરી. ત્યારબાદ સ્વામીજીના વચને તેઓ

વાસણા ફાર્મની ખેતી સંભાળવા લાગ્યા.

પિતાશ્રીનું અંતર બદલ્યું...

એક વખત ઘરમાં પિતાશ્રી સાથે કોઈ બાબતે આણબનાવ તીભો થઈ ગયો. મંગળદાસને ઘરમાંથી નીકળી જવું પડ્યું. એક નાનકડા ઘરમાં તેઓ રહેવા લાગ્યા. ઘરમાં બેસીને આખો દિવસ વિચાર્યા કરે કે આપણું શું થશે? હવે શું કરીશું?

એવામાં એક દિવસ અચાનક સ્વામીજી તેમના ઘરે પદ્ધાર્યા. તેમણે હુંશે હુંશો સ્વામીશ્રીને આસન પાથરીને બેસાડ્યા અને પોતે પણ સ્વામીજીની બાજુમાં બેસી ગયા. સ્વામીશ્રીએ એમના અંતરને પારખીને હેત કરીને સાંત્વન આપ્યું.

પછી સ્વામીજીએ પિતાશ્રીને બોલાવીને કહ્યું, ‘આ ભગવાનનો ખરેખરો ભગત છે. એને આપણાથી દુઃખી ન કરાય. હવે તમારે બેઠાંબેઠાં ભગવાનનું ભજન કરવાનું. મંગળદાસ તમારું ધ્યાન રાખશો.’

સ્વામીજીની આ વાતથી પિતાશ્રીને પશ્ચાત્તાપ થવા લાગ્યો. સ્વામીશ્રીનાં આટલાં જ વચ્ચોથી એમનું એવું પરિવર્તન થયું કે આખો દિવસ તેઓ સ્વામીજીનું જ રટાણ કરવા લાગ્યા.

એક દિવસ પિતાશ્રીએ મંગળદાસને કહ્યુંકે સ્વામીજી ભગવાન જેવા સાધુ છે એટલે તું સ્વામીજીને પ્રાર્થના કર કે મને ધામમાં તેડી જાય.

મંગળદાસે આવીને સ્વામીશ્રીને વાત કરીકે બાપુજી ધામમાં જવાની પ્રાર્થના કરે છે.

સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘એમને ધામમાં જવાની દરજુ વાર છે. બે દિવાળીની વરચ્યે મહારાજ ધામમાં લઈ જશો.’

પિતાશ્રીએ મંગળદાસને ભાગમાં આવતી પાંચ વીધા જમીન આપેલી તેમાં તેઓ ખેતી કરતા. એક દિવસ સ્વામીશ્રીએ મંગળદાસને બોલાવ્યા. કહે, ‘જમીનમાં કેળ કરી દો.’ સ્વામીશ્રીના વચ્ચે મંગળદાસે બધી

જમીનમાં કેળ કરી અને જે આવક થઈ એમાંથી બાજુનાં બે ખેતરો લઈ લીધાં.

પ્રેમના પર્યક પર પોઢ્યા..

એકવાર સ્વામીજી આરામ કરવા માટે મંગળદાસના ઘરે પદ્ધાર્યો. નાનકડી ઝૂપીમાં શું વ્યવસ્થા હોય ? પરંતુ અંતર સેવાભાવનાથી ભરપૂર હતું. જે વ્યવસ્થા થઈ શકે એમ હતી તે કરી. એક પાટ ઢાળી. એના પર બે જૂની રજાઈ પાથરી. પોતાનું ધોયેલું ધોતીયું ચાદર તરીકે પાથર્યું. પાટ પર સ્વામીશ્રી પોઢ્યા.

‘અલ્યા, ઓઢવા માટે કંઈક લાવ ને !’ સ્વામીજીએ પ્રેમભર્યો અધિકાર કર્યો. મંગળદાસ દોડતા આવ્યા.

‘તારો પ્રસાદીનો ચોરસો મને ચાલશે. તે લાવ.’

‘હા સ્વામીજી, લાવું છું.’ વળી પાછા દોડ્યા.

બીજું એક ધોતીયું લાવીને ઓઢાડ્યું અને તેના પર ચોરસો ઓઢાડ્યો.

‘આવા જુના ચારસા ઓઢાડાતા હશે ?’ સ્વામીજીએ આનંદ કર્યો.

‘આ ઓઢ્યો તે કેવો ? પ્રભુ ! આપે ગ્રહણ કર્યો તે નવીન ના થઈ ગયો ?’ મંગળદાસે પણ આનંદ કરવાની તક ના ગુમાવી.

એમ વાતો કરતાં કરતાં મંગળદાસની ભક્તિને સ્વીકારી સ્વામીશ્રી નિરાંતે પોઢી ગયા.

મંગળદાસના હૃદયમાં પ્રગટેલા ‘પ્રેમના પર્યક’ ઉપર જાણે પોઢ્યા ! એમને મન ભક્તનું ઘર એ જ અક્ષરધામ ! ધોતીયું અને ચોરસો જાણે મહિમા અને નિર્દોષભુક્ષિનાં પોઢાણ્યાં ! એક ગરીબ ભગતની ઝૂપડીમાં પ્રભુને કેવું પોતાપણું લાગે ! આવો લાભ પ્રાપ્ત કરવા ઈન્દ્રાદિ દેવતાઓ પણ તપશ્ચર્યા કર્યા પછી તડપતા હોય છે. આ તો સામે ચાલીને દર્શન અને સેવાનું સુખ આપે ! ભક્ત અને ભગવાનનો કેવો અદ્ભુત સંબંધ ! આવાં અલભ્ય દર્શન દેવા ભગવાન કે ભગવત્સ્વરૂપ સંત કર્ય લાયકાતની અપેક્ષા રાખે ? બસ... નિર્દોષભાવ અને પ્રેમભાવથી ભરેલું નિર્મળ દિલ. ત્યાં બ્રહ્માંડમાત્રની સમૃદ્ધિ

જાંખી લાગે.

સ્વામીશ્રીએ એક કલાક આરામ કર્યો. ઉઠીને સ્નાન કર્યું. સ્નાન કરાવતાં કરાવતાં મંગળદાસે પ્રાર્થના કરી, ‘દયાળુ, આપની અને સંતોની સેવા સારી થાય એ માટે એક સારું ધર હોય તો સારું. આ જૂંપડીમાં સેવા કેવી રીતે થાય ?’

‘જા, આપણું સરસ મકાન થઈ જશો.’ સ્વામીજીએ આશીર્વાદ આપ્યા.

સ્વામીશ્રીના સંકલપે થોડા સમયમાં આર્થિક સ્થિતિ સુધરતાં મકાન તૈયાર થઈ ગયું.

પ્રસંગ યોજી પ્રકૃતિ ટાળી.

મકાન થયું. જમીન વધી. પિતાશ્રીએ આ જોયું. હર્ષના આંસુ સાથે મંગળદાસને કહે, ‘મંગળ ! મેં તને બહુ હેરાન કર્યો. તું સાચો હતો. હું ખોટો હતો. માફ કરજે, મને.’ એમ પશ્ચાત્તાપ વ્યક્ત કર્યો.

‘ના બાપુજી ! એવું ના બોલશો. તમે જે કર્યું તે મારા માટે બરાબર જ કર્યું છે. જો તમે જુદો ના કર્યો હોત તો મને સ્વામીજીની ઓળખાણ ના થાત. મને સ્વામીજીના અને સંતોના પોગમાં રહેવાનું મળ્યું તે તમારા પ્રતાપે જ ! તમે કોઈ દુઃખ ના લગાડશો. તમારામાં રહીને મહારાજ જ બોલ્યા હતા.’

મંગળદાસે ભગવાનને કર્તાહીર્તા માન્યા. પિતાશ્રીએ ઉપેક્ષા કરેલી એ વાત ભૂલી ગયા. વળી, એ પ્રસંગથી પ્રભુની વધુ નજીક અવાયું એવો ગુણ લીધો.

પ્રભુએ મંગળદાસની આ અદ્ભૂત લાયકાત ગણી લીધી અને જન્મો લેવડાવનાર સ્વાભાવિક પ્રકૃતિથી પર કરવાનો જાણો સંકલ્પ કર્યો.

ભગવાન સ્વામિનારાયણે વચ. ગ. મ. ઉજમાં કહ્યું છે : ‘જ્ઞાની હોય તે પણ પોતાની પ્રકૃતિ સરખું આચરણ કરે અને શાસ્ત્રે કહ્યો એવો જે નિગરહ તેનું જોર ચાલે નહીં.’

સાધનમાત્ર જ્યાં વામણાં પણ એ પ્રકૃતિ ટળે કેવી રીતે ? કેવળ

મોટાપુરુષ જ એમના સ્વતંત્ર સંકલ્પે એ જડ પ્રકૃતિને નિર્મળ કરીને ચૈતન્યને એમાંથી મુક્ત કરે છે. એ પ્રકૃતિને ટાળવા તેઓ પ્રસંગો યોજે છે.

મંદિરના ટ્રેક્ટરનો હિસાબ મંગળદાસ રાખે. એક દિવસ ગામના વડીલ ભારતકાકાએ મંગળદાસને કહ્યું કે મને ખાતર કાઢી આપ. મંગળદાસે કહ્યું, ‘આ ટ્રેક્ટર મંદિરનું છે એટલે ટ્રેક્ટર વાપરો તો ભાડું આપવું પડે.’

ભારતકાકા કહે, ‘હું ભાડું ના આપું.’

‘ભલે હું પૈસા ચોપે ચઠાવી દઈશ.’ મંગળદાસે આમ કહ્યું તે ભારતકાકાને ગમયું નહીં.

મંગળદાસે ટ્રેક્ટરથી ખાતર કાઢી આપીને ચોપે પૈસા ચઠાવી દીધા.

એક દિવસ સ્વામીશ્રી સાથે ભીખાકાકા, ભારતકાકા અને મંગળદાસ બેઠા હતા ત્યારે સ્વામીશ્રીએ ભીખાકાકાને પૂછ્યું કે ટ્રેક્ટર ક્યાં છે ?

ભીખાકાકાએ કહ્યું, ‘ફાર્મ પર છે.’

ભારતકાકાએ તક ઝડપીને ઈર્ઘાવશ કહ્યું કે ટ્રેક્ટર તો મંગળ જ વાપરે છે એટલે એના ઘરે હશે !

મંગળદાસથી આ સહન ન થયું એટલે તરત જ સ્વામીજીની હાજરીમાં ઊંચા અવાજે ભારતકાકાને સંભળાવી દીધું, ‘કાકા, તમે જૂંકું કેમ બોલો છો ? સ્વામીજી આગળ તો સાચું બોલો !’

મંગળદાસ ખૂબ ઉતાવળે અને ગુસ્સે થઈ બોલ્યા એટલે સ્વામીજીએ એમને કહ્યું, ‘વડીલને આપણાથી આ રીતે ના કહેવાય. જા, ભારતકાકા અને ભીખાકાકાને ઘરે લઈ જા અને સારી રીતે જમાડ. એમનામાં તને પ્રભુ ના દેખાયા ?’

તરત મંગળદાસ બે હાથજોડી કહેવા લાગ્યા, ‘હા દયાળું, ભૂલ થઈ ગઈ. હમણાં જ એમને ઘરે લઈ જાઉં છું.’

આમ કહીને મંગળદાસ બંને વડીલોને લઈને ઘર તરફ ચાલવા લાગ્યા. મંગળદાસનું ગરીબદું મોકું જોઈ ભારતકાકાને પણ અંતર્દિષ્ટ થઈ કે મારા દ્વેષભાવને લઈને મંગળે સ્વામીજીનો ઠપકો સાંભળવો પડ્યો. વાંક તો મારો છે. તેમણે મંગળદાસને ઊભા રાખીને કહ્યું, ‘મંગળ, ખોડું તો મેં કર્યું છે

અને ઠપકો તારે સાંભળવો પડ્યો.’

‘ભારતકાકા, સારું થયું તમે બોલ્યા. સ્વામીજીએ મારું ઘણું બધું કાઢી નાંખ્યું. હું હળવો થઈ ગયો. મારો ઉતાવળથી બોલવાનો સ્વભાવ હતો તે સ્વામીજીએ કાઢી નાંખ્યો છે. તમે કોઈ ચિંતા કરશો નહીં.’ મંગળદાસે જે અનુભવ્યું તે કહ્યું.

આમ, વાતો કરતાં કરતાં તેઓ મંગળદાસના ઘરે આવ્યા. સ્વામીજીનાં વચ્ચે ભાતભાતનાં ભોજન બનાવીને મંગળદાસે બંને ભક્તોને હેત કરીને જમાડ્યા. ભારતકાકાનો દ્વેષભાવ ઓગળી ગયો.

બીજે દિવસે સ્વામીજીએ બીખાકાકા અને ભારતકાકાને પૂછ્યું, ‘મંગળદાસે તમને જમાડ્યા ?’

‘હા સ્વામીજી, ખૂબ જમાડ્યા.’ બંને ભક્તો બોલી ઉઠ્યા.

ભારતકાકા પશ્ચાતાપ કરતાં કહેવા લાગ્યા, ‘સ્વામીજી, હું જ ખોટું બોલ્યો હતો. મને એના માટે રીસ હતી ને એટલે ! મંગળ તો સાવ નિર્દોષ હતો.’

સ્વામીશ્રી મંગળદાસને સંભારીને કહે, ‘એનો બોલવાનો ઉતાવળો સ્વભાવ છે, એ હવે નીકળી જશે.’

આમ, મંગળદાસના સ્વભાવનું પરિવર્તન થયું અને ભારતકાકાના હદ્યનું પણ ! ભક્તોના જીવનમાં પ્રસંગો યોજવા એ પ્રભુની કેવી કલ્યાણમય યોજના છે ! માન અને ઈર્ઝના ભાવો દેખા દે એ પ્રસંગનો પ્રારંભ છે અને એ નારકીભાવો અંતરમાંથી વિદાય લે એ અંત ! પ્રસંગ એટલે પ્રભુનો કૃપાપ્રસાદ !

ઈ.સ. ૧૯૭૩માં દિવાળી પછીના દિવસોમાં મંગળદાસના પિતાશ્રી ધામમાં ગયા. બીજે દિવસે સ્વામીશ્રી મંગળદાસના ઘરે પધાર્યા અને કહ્યું, ‘બાપુજી ધામમાં ગયા એટલે હવેથી તમારે વાસણા ફાર્મ પર જ રહીને દિનેશસીંગ સાથે ખેતીવાડીનું ધ્યાન રાખવાનું.’ સ્વામીજીની આજ્ઞા શિરોધાર્ય કરીને તેઓ વાસણા ફાર્મ પર જ રહેવા લાગ્યા.

પ્રભુનું પ્રભુ માટે જ

મંગળદાસે એક ખેતરમાં ઘઉં કરેલા. અગિયાર મણ ઘઉં થયેલા તે ઘરમાં સાચવી રાખ્યા હતા. એક દિવસ રાત્રે સ્વામીશ્રીએ એમને સ્વર્જનામાં દર્શન આપીને કહ્યું, ‘સંતોને જમાડવા માટે અનાજ નથી એટલે આ બધા ઘઉં મંદિરે લઈ જવા છે, તો તૈયાર રાખજો.’ આટલું કહીને સ્વામીજી અંતર્ધાન થઈ ગયા.

સવારે ઉઠીને એમણે સ્વર્જનાની વાત એમનાં પત્તીને કહી.

એમના પત્તીએ સહર્ષ કહ્યું, ‘સ્વામીજીએ માંયા એટલે આપી દેવાના.’

એ જ દિવસે સ્વામીશ્રી અને કોડારીસ્વામી ઘરે પદ્ધાર્યા ! મંગળદાસે આસન પાથરીને સ્વામીશ્રી અને સંતોને બેસાડ્યા.

ઘરમાં ઘઉંનો ઢગલો જોઈ સ્વામીજી કહે, ‘આ શું છે ?’

‘ઘઉં છે, દયાળું.’

‘મંદિરમાં ઘઉં નથી તો આપી જજો.’ સ્વામીશ્રીએ કહ્યું.

‘જુ દયાળું, આપે સ્વર્જનામાં દર્શન આપ્યા ત્યારથી નક્કી જ કર્યું છે કે બધા ઘઉં મંદિરે પહોંચાડી દેવાના. આપે આપું છે તે આપનું જ છે.’

એ જ દિવસે તેઓ ગાડું ભરીને મંદિરે ઘઉં આપી આવ્યા. પોતા માટે એક દાણો પણ રાખ્યો નહીં.

અગાણોતેરા કાળમાં પર્વતભાઈએ ઘરનું સઘળું અનાજ મહારાજને અર્પાળ કરી દીધું હતું ત્યારે એમના સર્પાણભાવથી દ્રવી જઈને મહારાજે એમને પૂછેલું, ‘તમે શું ખાશો ?’

ત્યારે પર્વતભાઈએ કહેલું, ‘મહારાજ ! કણબીનો દીકરો ભૂખ્યો ના રહે. તમે ચિંતા કરો મા.’

એવું જ દર્શન મંગળદાસનું હતું. પ્રભુનું જ બધું માન્યું હોય ત્યાં પોતાનું શું હોય ? પ્રભુ એવા ભક્તોને જ વરણીય બને છે.

આપવાની કિયા કરતાં આપવાની ભાવનાનું અલૌકિક માહાત્મ્ય છે તે સત્ય આ પ્રસંગથી વધુ દટ્ઠ થયું.

ધન્ય છે એમની સમર્પણની ભાવનાને !

હાલમાં મંગળદાસ યોગીકાર્મ-વાસાણા પર જ રહીને પ.ભ. દિનેશસિંહ સાથે મંદિરની ખેતીવાડીની સેવા કરી રહ્યા છે. એમની વાણીમાં સ્વરૂપનિષા અને મહિમા તથા હુલનચલનમાં નિર્દોષતાના સહજ દર્શન થયા કરે છે.

ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીનો હિરક મહોત્સવ ‘આત્મીય મહોત્સવ’ તરીકે હરિધામની ધરતી પર ઈ.સ. ૧૯૮૪માં ઉજવાયો ત્યારે સહુ ભક્તોએ અદ્ભુત સમર્પણભાવથી ગુરુહરિની ‘સુવાર્ષતુલા’ કરી. તે પ્રસંગે પોતાના અંતરની પ્રસત્તા વ્યક્ત કરતા સ્વામીજી બોલી ઉક્યા હતા કે ‘સુવાર્ષતુલા’ તો ગુણ્યભાઈ (પ.ભ. ગુણવંતભાઈ પટેલ, સુરત) કે મંગળદાસ જેવા

મગવાન જેને હેત કરે એનું નામ બગાડ.
 બણાસંભાયી યાદ આવે એનું નામ બગાડ.
 જેનો ઉપર આગલો અધિકાર જમાવે એનું નામ
 બગાડ.
 સ્વાજ્ઞમાંય સંકલપ ના ઊઠે કે આ સેવક મારો રોતે
 વર્તશે કે નહીં વર્તે એવા અંતરના ઊંડાણમાં
 લિંગબાસનો કૃણો લાગણીથી મોટાપુરુષ જીવો શકતા

- પ. પૂ. સ્વામીશ્રી

3

‘સારથિ’ના સારથિ

સૌંદર્ય પરમપદ પમાડવા આજે અમે સાધુરૂપે થયા છીએ. અમે અહંક સંતની પાસે રહીએ છીએ. અમારા સિવાય એ સંતને બીજો કોઈ સંકટપ નથી. એવા સંતને પરમ એકાંતિક સંત કહે છે.

- ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ

પ. પૂ. સ્વામીશ્રી પ્રભુદાસભાઈ તરીકે યોગીજીમહારાજની સેવામાં હતા ત્યારથી સોખડા ગામના ઘનશ્યામભાઈને સ્વામીજી સાથે ગાઢ મૈત્રી. સંજોગોવશાત્ ઘનશ્યામભાઈને ઘરમાંથી અલગ થવાનું થયું. મૈત્રીના દાવે એમણે પ્રભુદાસભાઈને પત્ર દ્વારા પૂછ્યું કે હવે હું શું કરું ? પ્રભુદાસભાઈએ ટપાલ દ્વારા જણાવ્યું કે હું યોગીબાપાને પૂછીને જણાવીશ.

યોગીબાપાના આદેશની પ્રતીક્ષા કરતા ઘનશ્યામભાઈને અચાનક સમાચાર મળ્યા કે યોગીબાપાએ પ્રભુદાસભાઈને દીક્ષા લેવાનો આદેશ આપ્યો છે. તે વખતે ઘનશ્યામભાઈએ પ્રભુદાસભાઈને પોતાના ઘરે જમવા બોલાવ્યા અને ફરી પૂછ્યું કે હું શું કરું ? ત્યારે પ્રભુદાસભાઈ બોલ્યા,

‘આપણે ભેગા જ રહેવાનું છે. તું ચિંતા ના કરીશ.’ ઘનશ્યામભાઈને ઘ્યાલ ન આવ્યોકે પ્રભુદાસભાઈ શું કહી રહ્યા છે.

ફરી પૂછ્યું, ‘ભેગા એટલે ?’

પ્રભુદાસભાઈ કહે, ‘ભેગા એટલે સાથે... એમાં બીજું શું ?’

પ્રભુદાસભાઈનાં એ રહુસ્યમય વચ્ચેનોને સમજવા ઘનશ્યામભાઈએ ઘણ્ણીવાર સુધી વિચાર કરી જોયો પણ કાંઈ સમજ પડી નહીં.

દીક્ષા લીધા પછી છ જ મહિનામાં સ્વામીશ્રી અને સંતો જ્યારે સોખડાના મંદિરમાં આવીને રહ્યા ત્યારે ઘનશ્યામભાઈને સ્વામીજીએ કહેલ વચ્ચેનો ‘આપણે ભેગાં જ રહેવાનું છે.’ તે યાદ આવ્યાં ને મર્મ પણ સમજાયો.

યોગીજીમહારાજ સાથે ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની એકતા

ઈ.સ. ૧૯૭૧ની સાલમાં યોગીબાપા સ્વધામ પદ્ધાર્ય. બાપાનાં અંતિમ દર્શન કરવા માટે સ્વામીશ્રી અને સંતો બસમાં ગોડલ પહુંચ્યા. ઘનશ્યામભાઈ સાથે હતા. સભામંડપમાં બાપાનાં પાર્થિવ દેહસ્વરૂપે દર્શન થઈ રહ્યાં હતાં. વારાફરતી સૌઓ દર્શન-પૂજન કર્યા. સ્વામીશ્રીએ સૌ સંતો વતી બાપાને દાર પહેરાવ્યો અને બાપાનાં ચરણોમાં ગદ્ગદ કંઠ પ્રાર્થના કરી.

અગ્નિસંસ્કાર વિધિ થઈ એ વખતે ઘનશ્યામભાઈએ એક અલૌકિક દર્શન નિહાળ્યું. યોગીબાપાના એ પ્રજવલિત દેહમાંથી એક જળહળતી જ્યોત નીકળી અને સ્વામીશ્રીમાં આવીને સમાઈ ગઈ ! ઘનશ્યામભાઈએ આભા બની આ અભૂતપૂર્વ દર્શનને ક્ષાળમાં માણી લીધું. આજુબાજુ જોયું તો બીજા એક વડીલ સંતને પણ આવું જ દર્શન થતાં તેઓ આ અંગે કોઈ સાથે ચર્ચા કરી રહ્યા હતા તે ઘનશ્યામભાઈએ સાંભળી એટલે એમને પાકી ખાતરી થઈ ગઈકે આ દર્શન સત્ય છે અને બાપા સ્વામીશ્રીમાં અખંડ રહ્યા છે.

કાળની ગતિને જાણનારા પુરુષ

મોટાપુરુષ કાળની ગતિને જાણનારા અને એને વશ કરનારા છે.

જેવો જેનો સંબંધ, આશરો અને વિશ્વાસ એ પ્રમાણે મોટાપુરુષ એની રક્ષા કરતા હોય છે.

ઈ.સ.૧૯૭૨ની વાત છે. ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીની ગાડીના સારથિ તરીકે સેવા કરે. એક દિવસ સ્વામીજીએ અચાનક જ ઘનશ્યામભાઈ અને એમના મિત્ર બાબુભાઈને બોલાવ્યા.

બાબુભાઈને સંબોધીને કહ્યું, ‘હું મુંબઈ જાઉ છું. હું આવું ત્યાં સુધી તારે ઘરની બહાર નીકળવાનું નહીં.’

પછી ઘનશ્યામભાઈને કહે, ‘ઘનશ્યામ, તારે એનું ધ્યાન રાખવાનું.’

આટલું કહીને સ્વામીશ્રીએ બંનેને વિદાય કર્યા. બંને મિત્રોને ખ્યાલ આવી ગયો કે કંઈક અશુભ બનવાનું છે અને સ્વામીજીએ આગોતરા જાણ કરી દીધી છે.

બન્યું એવું કે ટુંડાવ ગામના એક ભાઈ પાસે બાબુભાઈ નાણાં માંગતા હતા. તે લેવા માટે તેઓ ટુંડાવ જવા તૈયાર થયા. ઘનશ્યામભાઈએ એમને સ્વામીજીનું વચન યાદ કરતીને ત્યાં જવા સ્પષ્ટ ના પાડી. એ વખતે તો બાબુભાઈ પાછા વળી ગયા પરંતુ દેવું ખૂબ થઈ ગયું હોવાથી પૈસા લેવાના જ વિચારો સતત ચાલે. ઘર ન છોડવાની સ્વામીજીની આજ્ઞાનો ખ્યાલ હતો પરંતુ કાળ ઊભો હતો એની ખબર ન હતી. મોટાપુરુષનું વચન અને કાળ એ બેની મધ્યમાં તેઓ ઊભા હતા. ઘનશ્યામભાઈ ઘણીવાર સુધી એમની સાથે ને સાથે રહ્યા પણ થોડા સમય માટે છૂટા પડ્યા એટલામાં બાબુભાઈ ટુંડાવ જવા નીકળી ગયા.

ટુંડાવ જઈને એમાણે પેલા ભાઈ પાસે પૈસાની માંગણી કરી એમાં ઝડપો થયો. પૈસા તો ન મળ્યા પરંતુ અપમાન કરીને એમને કાઢી મૂક્યા. પહેલેથી દેવામાં તો રૂબેલા હતા જ વળી, પૈસા પણ મળ્યા નહીં એટલે ઘોર ઉદાસીનતા વ્યાપી ગઈ. જીવન ટૂંકાવી નાંખવાનો સંકલ્પ કરી નાંખ્યો અને ઝેર પી લીધું.

ઘનશ્યામભાઈને જાણ થતાં તેઓ તરત જ એમને ગાડીમાં વડોદરા લઈ ગયા. ડોકટરે તપાસીને જણાવ્યું કે તેઓ ધામમાં ગયા છે. બાબુભાઈના પાર્થિવ દેહને સોખડા લઈ આવ્યા. ઘનશ્યામભાઈ ક્યાંય સુધી વિચારતા રહ્યા

કે સ્વામીજીનું વચન પાળી લીધું હોત તો બાબુભાઈ મૃત્યુના મુખમાં જતાં બચી જાત.

સવારે ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીશ્રીને લેવા માટે વડોદરા રેલ્વે સ્ટેશને ગયા ત્યારે સ્વામીજીએ અંતર્યામીપણે પૂછ્યું, ‘બાબુભાઈ ધામમાં ગયા ?’

ઘનશ્યામભાઈએ મૌનમાં હા કહી. સ્વામીજી વિચારમન્દ્ર અવસ્થામાં થોડીવાર સુધી ગાડીમાં બેસી રહ્યા. સોખડા ગામમાં પદારીને બાબુભાઈના પાર્થિવદેહનું પૂજન કર્યું. મંદિરે આવીને સ્વામીજીએ ઘનશ્યામભાઈને કહ્યું, ‘એમનું પ્રારબ્ધ એમને ખેંચી ગયું.’

પ્રભુસ્વરૂપ સંતના વચનનું યથાર્થ પાલન થાય એ માટે જીવનમાં સંતનો દફ આશરો અને નિષા અનિવાર્ય છે. જો એમ થાય તો ગમે તેવાં ભૂંડાં પ્રારબ્ધ ટળી જાય છે.

પદ્થર ખસેડ્યા

ઈ.સ. ૧૯૭૨ની સાલ. સ્વામીશ્રી સાથે ઉત્તમસ્વામી, વાસદવાળા ભીખાકાકા, ગોરધનદાસ કોન્ટ્રાક્ટર અને સારથિ તરીકે ઘનશ્યામભાઈ વિચારણમાં નીકળ્યા. ગાડી પહોંચી જંબુસર પાસે આવેલ કલિયારી ગામે. રસ્તા વર્ચ્યે મોટા મોટા પદ્થરો હતા. ગાડી આગળ જઈ શકે એમ નહોતી.

દરવાજો ખોલીને સ્વામીશ્રી નીચે ઉત્તરી ગયા. પાછળ ઉત્તમસ્વામી ઉત્યા. ગોરધનદાસને ઠાકોરજી આપ્યા. સ્વામીજી તો મંડ્યા પથરા ખસેડવા ! પાછળ ઉત્તમસ્વામી અને ભીખાકાકા ઘક્કો મારે. જેમ જેમ સ્વામીશ્રી પથરા ખસેડે તેમ ગાડી આગળ ચાલે.

સ્વામીજીની આ સહજ અવસ્થા અને દાસ્તવનાં દર્શન કરીને ભક્તો પ્રાર્થના કરતાં કહેવા લાગ્યા, ‘દયાળું, આપ રહેવા દો. અમે આ સેવા કરીશું.’ છતાં પણ સ્વામીશ્રીએ સેવા તો ચાલુ જ રાખી, જ્યાં સુધી ગાડી હેમખેમ બહાર નીકળી ત્યાં સુધી !

સ્વામીશ્રીએ પદ્થર નહીં પણ ગ્રામજનોના અંતર આડે આવતાં વિધનો જાણો ખસેડ્યાં. જેના ફળસ્વરૂપે આજે આખું ગામ સત્સંગી છે.

મુક્તોની સાનુકૃળતા માટે રસ્તા પરના પથરા ખસેડવાનો ગુરુહરિને
આટલો બધો ઉમંગ હોય તો આપણા આત્મા પર પેલાં પથરા સમાન દોષોને
ટાળવાનો પણ ગુરુહરિને એથી કેટલો અધિક ઉમંગ હશે !

‘તુમ્હારે ગુરુજી ને આઠ આવરણ પાર કિયે હૈ ।’

ઈ.સ. ૧૯૭૩માં સ્વામીજી હરદ્વાર પધારેલા. કેલાસ આશ્રમમાં
ઉતારો હતો. ઘનશ્યામભાઈ બહુર ફરવા માટે નીકળ્યા. રસ્તામાં તેમણે એક
તપસ્વી સાધુને બેઠેલા જોયા. ઘણા ભક્તો તેમની આજુભાજુ બેઠા હતા.

ઘનશ્યામભાઈ પણ કુતૂહલવશ ત્યાં જઈને પગે લાગ્યોને એમની સામે
બેઠા. સાધુએ પૂછ્યું, ‘કુછ પૂछના હૈ, બચ્ચા ?’

એટલે ઘનશ્યામભાઈએ પૂછ્યું, ‘બાબા, મૈં તો આપ કે દર્શન કરને કે
લિયે આયા હું । મૈં આપ કો કયા પૂછું ? આપ હી કુછ બતલાઇએ ।’

સાધુ કંઈ બોલ્યા નહીં પરંતુ બાજુમાં એક પથર પડ્યો હતો તેને
મુઢીમાં લઈ લીધો. મુઢી ખોલી ત્યાં તો જીવનું બની ગયું હતું !

ઘનશ્યામભાઈના માનસ પર આ પરચાનો વિશેષ પ્રભાવ ન પડ્યો !

એમણે પૂછ્યું, ‘બાબા, માનવદેહ મેં પ્રભુ કા દર્શન હો સકતા હૈ ?’

પેલા સાધુ પહેલાં તો એકદમ ગરમ થઈ ગયા. પછી તરત જ અંતર્દિષ્ટિ
કરીને અંતરમાં કંઈક ઝંકી લીધું અને શાંત થઈ ગયા. પોતાની સિદ્ધદશાની
મર્યાદાની કબૂલાત કરતાં એમણે કહ્યું, ‘મૈને પંચમહાભૂત પર વિજય પાયી હૈ ।
પૃથ્વી, જલ, તેજ, વાયુ ઔર આકાશ મેં વિહાર કર સકતા હું । અગ્રિ મુદ્રે સ્પર્શ
નહીં કર સકતી । પાની મુદ્રે ઢૂબો નહીં સકતા, લેકિન તુમ્હારે જો ગુરુજી હૈને
ઉન્હોને આઠ આવરણ પાર કિયે હૈ । પંચભૂત કે સાથ-સાથ મન, બુદ્ધિ ઔર
અહંકાર કે ભી વો સ્વામી હૈ ।’

ઘનશ્યામભાઈ કહે, ‘અગર આપ મેરે ગુરુજી કે બારે મેં ઇતના કુછ જાનતે
હો તો ઉનકે દર્શન કે લિયે આઓગે ?’

સાધુએ સંમતિ આપતાં કહ્યું, ‘હાં..હાં.. કયું નહીં ? જરૂર આયેંગે ।’

પછી તેઓ સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા માટે ઘનશ્યામભાઈ સાથે ઉતારા પર આવ્યા. સ્વામીજીએ એમને જોયા એટલે તરત જ આસન પરથી ઊભા થઈને સ્વામીજીએ પંચાગે પ્રાણામ કર્યા. થોડીવાર વાતો કર્યા પછી તેઓ ઘનશ્યામભાઈ સાથે પાછા ફર્યા.

ત્યારે એ સાધુએ ઘનશ્યામભાઈને કહ્યું, ‘મુજ મેં ઔર તુમ્હારે ગુરુજી મેં ક્યા અંતર હૈ વો તુમને દેખા ? આધ્યાત્મિક માર્ગ મેં વો મુદ્દા સે બહુત બડે હૈને, મૈં તો ઉનકે આગે કુછ નહીં હું હૈનું। અપની સિદ્ધદશા કે અહંકાર કે કારણ મૈં ઝૂક નહીં પાયા લેકિન વે બડી હી સહજતા સે ઝૂક ગયે। યે સેવકભાવ હી ઉનકી મહાનતા હૈ ।’

ઘનશ્યામભાઈ વિચારવા લાગ્યા કે પંચમહાભૂત જીત્યાં હોય તો પણ સ્વામીજી જેવા પુરુષનાં દર્શન શક્ય નથી તો હું કેટલો નસીબદાર છું કે મને સ્વામીજીના સારથી તરીકેની સેવા મળી ! મારી બાજુમાં બેસે છે; મારી સાથે વાતો કરે છે; મારી સાથે આનંદ કરે છે; મારું પળે પળ ધ્યાન રાખે છે, એ પુરુષ આઠ આવરણથી પાર અક્ષરધામના પુરુષ છે !

સંબંધવાળું એ જ સાનુકુળ

ઇ.સ.૧૯૭૩નું વર્ષ હતું. સ્વામીશ્રી વિચારણમાં નીકળ્યા. વદ્ધભીપુર પહોંચવાનું હતું. બગોદરા આવ્યું. સ્વામીજીએ ઘનશ્યામભાઈને કહ્યું, ‘પેટ્રોલ ભરાવી લે.’ ઘનશ્યામભાઈને જાત અને જગત પર વિશ્વાસ તે કહે, ‘ધંધૂકાથી પૂરાવી લઈશું.’ ધંધૂકા આવ્યું. પેટ્રોલ ન મળ્યું. ધંધૂકાથી ભરવાડા આવતાં પણ રસ્તામાં ક્યાંય પેટ્રોલ ન મળ્યું. ભરવાડાથી સારંગપુરના રસ્તે આવ્યા અને રોડ પર જ ગાડી બંધ પડી ગઈ.

ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીને કહે, ‘સ્વામીજી હવે ?’ હવે ભગવાન અને સંતનું બળ !

સ્વામીજી કહે, ‘પાંચ મિનિટ ધૂન કરીને પછી ચલાવો. ઠાકોરજી પહોંચાડી દેશો.’

સ્વામીજીના સાન્નિધ્યમાં બધાંએ ધૂન કરી. ગાડી ચાલુ થઈ ગઈ ! વદ્ધભીપુર પહોંચી ગયા. સ્વામીજીને ઉતારીને થોડીવાર પછી

ઘનશ્યામભાઈએ પેટ્રોલ પૂરાવવા માટે ગાડી ચાલુ કરવા પ્રયત્ન કર્યો પણ ન થઈ.

આ જોઈ સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘ન ચાલે. હવે દાકોરજ ન ભણે. પેટ્રોલ લાવીને રેડો પછી ચાલુ થશો.’ ઘનશ્યામભાઈએ પેટ્રોલ લાવીને પૂર્યું ત્યારે ગાડી ચાલુ થઈ.

બગોદરા જ સ્વામીજીએ સંકેત આપી દીધેલો પણ કેટલા નિર્દેખ રહ્યા! તે વખતે જ કહી શક્યા હોત કે આગળ પેટ્રોલ મળવાનું નથી. ન કહ્યું એ દાસત્વ. ન કહીને ભજનનું બળ લેતાં પણ શીખવાડ્યું. એ ઊંડાણ અક્ષરધામનું.

વલ્લભીપુરમાં સ્વામીજીનો જ્યાં ઉતારો હતો એ મંદિરમાં ખૂબ માંકડ. હારબંધ પસાર થાય. ઘનશ્યામભાઈએ સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરતાં કહ્યું કે અહીંયા સૂર્ય શક્ષાણ નહિ. આપને આખા દિવસનો થાક પણ લાગ્યો છે તો બીજી જગ્યાએ જઈએ.

ત્યારે સ્વામીજી એટલું જ બોલ્યા, ‘આ પ્રસાદીનું મંદિર છે. બાપા અહીંયાં પધારેલા. બાપાને સંભારીશું એટલે ઊંઘ આવી જશો. આપણે ક્યાંય જવું નથી.’ અને સ્વામીજીએ ત્યાં જ આરામ કર્યો.

બાપાનું પ્રસાદીભૂત સ્થાન ક્યાંથી ? જેવું હોય તેવું, સ્વામીને મન એ જ અક્ષરધામ ! સંબંધવાળું એ જ સાનુક્કળ !

‘પ્રભુના માથે બધો ભાર નાંખી દો.’

એકવાર સ્વામીજી અમદાવાદ પ.ભ. જગજીવનરામને ત્યાં પધારેલા. આખા દિવસનો સખત ભીડો. મોડી રાત્રે આરામમાં પધાર્યા. પોઢ્યા એવા જ ગાઠ નિદ્રાને ગ્રહણ કરી હોય એવું ઘનશ્યામભાઈએ દર્શન કર્યું.

સવારે ઊંડીને એમારો સ્વામીજીને આશ્રયવત્ત કહ્યું, ‘દયાળુ, આપના શિરે આટલી બધી જવાબદારી છતાં પણ આપ કેવા નીરવતાથી આરામમાં પધારો છો ! અમને તો ખૂબ વિચારો આવે એટલે વહેલી ઊંઘ જ ન આવે.’

સ્વામીજીએ ઉત્તર આપતાં કહ્યું, ‘તમને ગાડીની ચિંતા હોય, પેટ્રોલની ચિંતા હોય, કયાં જવાનું? કેટલા વાગે પહોંચવાનું? એવી બધી ચિંતા હોય. હું કોઈ ચિંતા કરતો જ નથી. પ્રભુ છે ને એટલે હું નિરાંતે સૂઈ જાઉં છું. એવો જ રીતે તમે પણ ઠાકોરજીના અને મોટાપુરુષના માથે બધો ભાર નાંખી દો તો તમને પણ ઊંઘ આવી જશો.’

આમ, પ્રભુના માથે સધળો ભાર નાંખીને કેવી રીતે જીવવું એ પાઠ ઘનશ્યામભાઈ શીખ્યા.

‘સંકટ સમયે યાદ કરજો, હાજર થઈ જઈશું.’

ભગવાન સ્વામિનારાયણે કહ્યું છે : ‘સંકટ સમયે મને સંભારશો તો લીલા તૃણમાંથી પણ પ્રગટ થઈને તમારી રક્ષા કરીશ.’ સદ્. શ્રીગુણાતીતાનંદસ્વામીએ કહ્યું છે : ‘જેમ પાંપણ આંખની રક્ષા કરે છે, હાથ કંઠની રક્ષા કરે છે, રાજા પ્રજાની રક્ષા કરે છે તેમ ભગવાન નિરંતર પોતાના ભક્તની રક્ષામાં છે.’ ભક્તનો સ્વભાવ છે ભગવાનને સંભારવાનો અને ભગવાનનો સ્વભાવ છે ભક્તની રક્ષા કરવાનો. સ્વામીજીએ ઘનશ્યામભાઈને એ અનુભવ કરાવ્યો.

એક દિવસ સ્વામીજીએ ઘનશ્યામભાઈને કહ્યું, ‘તમને બહુ મોટી સેવા મળી છે. ગાડીનું વ્યુલ એક આંટો ફરે એમાં તમને એક અશ્વમેધ યજનનું ફળ મળે છે.’

સ્વામીશ્રી સાથે ભિત્રતાનો દાવો હતો એટલે ઘનશ્યામભાઈ હસ્યા. સ્વામીજી એમના હાસ્યને પારખીને બોલ્યા, ‘સંકટ સમયે યાદ કરજો, અમે હાજર થઈ જઈશું.’ પ્રભુસ્વરૂપ સંત તરફથી મળેલું અદ્ભુત વરદાન ! રક્ષાનો આપેલો અદ્ભુત કોલ !

એકવાર ઘનશ્યામભાઈ, ચંદુભાઈ (મોભા) અને મોહનભાઈ યોગી દમણથી ગાડીમાં નીકળ્યા. ઘનશ્યામભાઈ ગાડી ચલાવતા હતા. રાત્રે એક વાયે વડોદરા પાસે આર્મિના એક વાહનને ટક્કર લાગી ગઈ. આર્મિના જવાનોએ ગાડી ઊભી રખાવીને ઘનશ્યામભાઈને ધોલ-થપાટ શરૂ કરી દીધી.

બચાવ કે સમાધાન કરવાનો પ્રયત્ન કરે ત્યાં અચાનક જ ઘનશ્યામભાઈને સ્વામીજીનું વચન યાદ આવી ગયું કે ‘સંકટ સમયે યાદ કરજો, હું હાજર થઈ જઈશ.’ એટલે તેઓ તરત જ સ્વામીજીને સંભારીને ‘સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ...’ ધૂન કરવા લાગ્યા. થોડી જ વારમાં ત્યાં એક પોલીસવાન આવીને ઊભી રહી.

ગાડીમાંથી ઘનશ્યામભાઈના ઓળખીતા પી.એસ.આઈ. શ્રી શર્મા ઊતર્યા અને જવાનોને સમજાવીને મારપીટ કરતા રોક્યા. પછી ઘનશ્યામભાઈ પાસેથી વિગત જાણી. નુકસાની પેટે જવાનોએ હજાર રૂપિયાની માંગણી કરી. ઘનશ્યામભાઈએ શર્મા સાહેબને કહ્યું કે મારી પાસે તો ફક્ત ત્રાણસો રૂપિયા છે. અત્યારે આપ સાતસો રૂપિયા આપવાની મહેરબાની કરો. હું આપને આવતી કાલે ઘરે આવીને આપી જઈશ. શર્મા સાહેબે સાતસો રૂપિયા પોતાના બિસ્સાના આપીને સમાધાન કર્યું. ઘનશ્યામભાઈ, ચંહુભાઈ અને મોહનભાઈ ઈન્સ્પેક્ટર સાહેબનો આભાર માનીને ગામ આવ્યા.

બીજે દિવસે ઘનશ્યામભાઈ સાતસો રૂપિયા આપવા માટે શર્મા સાહેબને ત્યાં વહેલી સવારે વડોદરા પહોંચ્યો ગયા. સવાર સવારમાં ઘનશ્યામભાઈને પોતાના ઘરે આવેલા જોઈ શર્મા સાહેબ કહે, ‘અરે ઘનશ્યામભાઈ, તમે ? ઘણા દિવસે આવ્યા ! કેમ અત્યારે આવવાનું થયું ?’

ઘનશ્યામભાઈ વિચાર કરવા લાગ્યા કે ગઈકાલે રાત્રે જ તો મળ્યા છીએ ને સાહેબ આમ કેમ પૂછે છે ?

અભાગે કહ્યું, ‘સાહેબ, ગઈ કાલે રાત્રે જો આપ ના આવ્યા હોત તો અમારી હાલત જોવા જેવી થાત.’

સાહેબ આશ્રમ્ય વ્યક્ત કરતાં બોલ્યા, ‘ઘનશ્યામભાઈ ! તમે કયાંની વાત કરો છો ? ગઈકાલે રાત્રે તો હું ઘરે જ હતો, કયાંય ગયો જ નથી !’

આ સાંભળીને ઘનશ્યામભાઈને સાહેબથી પણ વધારે આશ્રમ્ય થયું કે સાહેબ નદોતા તો રાત્રે કોણ હતું ?

તરત જ મગજમાં જબકારો થયો અને સ્વામીજીનું વચન યાદ આવ્યું. વાતને વાળી લેતાં કહ્યું, ‘સાહેબ, ગઈકાલે આપના જેવા જ એક ઈન્સ્પેક્ટર સાહેબ સમયસર આવી પહોંચ્યા અને અમારી રક્ષા કરી.’ એમ

વાત આટોપતાં કહે, ‘અહીંયાંથી પસાર થતો હતો તે થયું કે લાવ સાહેબને મળતો જાઉં.’ એમ થોડી ઔપचારિક વાતો કરીને તેઓ ઘરે આવ્યા.

ઘરે આવીને તરત જ સ્વામીશ્રીનાં દર્શન કરવા મંદિરે ગયા. ધનશ્યામભાઈને જોઈને સ્વામીજી અંતર્યામીપણે બોલ્યા, ‘મહારાજે કેવી રક્ષા કરી ! ટાઈમે પહુંચ્યો ગયા, નહીં !’

ધનશ્યામભાઈને તાળો મળી ગયો કે ઈન્સ્પેક્ટર નહોતા આવ્યા પરંતુ દિવ્યસ્વરૂપે સ્વામીજી જ રક્ષા કરવા માટે સ્વયં આવ્યા હતા. હૈયે આનંદ વ્યાપી ગયો !

‘હોટલના માલિકનો ભાવ જમ્યા’

એકવાર સ્વામીશ્રી કલકત્તાથી દિલ્હી તરફ જઈ રવ્યા હતા. ધનશ્યામભાઈએ વિચાર્યુંકે કોઈ સારી હોટલ આવે તો અછા પીવા માટે ઊભા રહીએ. કલકત્તા અને ધનબાદની વચ્ચે એક હોટલ આવી એટલે એમાણે ગાડી ઊભી રાખી. સ્વામીજી કહે, ‘અહીંયા નહીં, હજુ આગળ જવા દો.’

ધનશ્યામભાઈએ ગાડી આગળ જવા દીધી. પચ્ચીસેક કિલોમીટર ગયા હશે ને એક ઝૂપડાં જેવી હોટલ આવી. સ્વામીજીએ ગાડી ઊભી રખાવી. ધનશ્યામભાઈ સહિત સહુ સંતો-મુક્તોને આશર્ય થયું કે આ હોટલ !!?

ધનશ્યામભાઈએ પોતા માટે ચાનો ઓર્ડર આપ્યો. સ્વામીશ્રી પણ ગાડીમાંથી ઊતરીને ત્યાં આવ્યા. હોટલવાળો ખૂબ ધાર્મિક અને ભાવવાળો હતો. સ્વામીજીને પગે લાગ્યો. થોડીવારમાં એક ડીશમાં ભૂસુ લઈને આવ્યો અને ઠાકોરજીને ઘરાવ્યું. સ્વામીશ્રીએ ધનશ્યામભાઈને તે ડીશ આપીને જમવા કહ્યું.

સ્વામીશ્રીએ એની સાથે બેસીને થોડીવાર વાતો કરી. હોટલના માલિકનો આનંદ સમાતો ન હતો. જાણે સ્વામીજી એના પૂર્વજન્મના સંસ્કારને જાગ્રત કરવા માટે ના પધાર્યા હોય ! નીકળતી વખતે પેલા હોટલવાળાએ અગિયાર રૂપિયાની બેટ પણ મૂકી. સાવ નવો જ માણસ હતો પણ સ્વામીજી જાણે એની ભક્તિને સ્વીકારવા ન આવ્યા હોય !

અહા પીધા પછી ઘનશ્યામભાઈ પૈસા ચૂકવવા ગયા તો કહે, ‘આપ સ્વામીજી મહારાજ કે સાથ આયે હો તો તુમ્હારે પૈસે હમ નહીં લે શકતે। યે તો હમારા ભાગ હૈ કિ હમેં સ્વામીજી મહારાજ કે દર્શન હુએ ઔર સેવા કા મૌકા મીલા।’

એનો ભાવ જોઈને સ્વામીશ્રી ઘનશ્યામભાઈ તરફ જોઈ બોલ્યા, ‘આનું કેટલું બધું રૂંધું થઈ ગયું ! આપણે ફરી જ્યારે આવીશું ત્યારે આ મોટી હોટલનો માલિક હશે.’ એમ અકારણ કરુણા વરસાવી !

ચૈતન્યને શોધીને સામેથી દર્શન દેવા પદ્ધાર્યા; એની સેવા-ભક્તિ ગ્રહણ કરીને સંસ્કારો પણ જાગ્રત કર્યા અને સામેથી કરુણા વરસાવીને સુખી થવાના આશીર્વાદ પણ આપ્યા ! કેવા ચૈતન્યદર્શી અને કરુણાનિધિ પુરુષ !

રક્ષા કરી

એકવાર સૌરાષ્ટ્રના વિચરણ દરમ્યાન સતાધારમાં નાસ્તો કરતાં કરતાં સ્વામીજી ઘનશ્યામભાઈને કહે, ‘મારે તારું દ્રાઈવીંગ જોવું છે. તારી સાથે આગળ કેબીનમાં બેસવું છે.’

નાસ્તો કરીને સ્વામીજી આગળ આવીને કેબીનમાં બેસી ગયા. રાતની મુસાફરી હતી. સતાધારના પુલ પર આવ્યા. બસ ઝડપથી જઈ રહી હતી. અચાનક જ ઘનશ્યામભાઈએ જોયું તો ડાબી બાજુ પુલમાં ગાબું પડી ગયેલું હોવાથી મોટા મોટા પથથરો મૂકેલા. વળી, એ જ સમયે સામેથી બીજી એક ગાડી આવી.

જો બ્રેક મારે તો ખાડામાં પડી જાય અને સામેની બાજુએ લે તો સામેવાળી ગાડી સાથે અકસ્માત થાય. ક્ષાણમાત્રમાં જ નિર્ણય લઈ લેવાનો હતો. અંતે શું કરવું એની અવઠરણમાં ઘનશ્યામભાઈએ સ્ટીથરીંગ છોડી દીધું અને આંખ બંધ કરીને ધૂન કરવા લાગ્યા.

ક્ષાણવાર પછી જોયું તો બસ પેલા ખાડાને પસાર કરીને આગળ નીકળી ગઈ હતી ! ન આંચકો લાઘ્યો કે ન અકસ્માત થયો. ઘનશ્યામભાઈને તો કાંઈ ખબર જ ન પડી કે એક ક્ષાણમાં શું બની ગયું ! પછી સ્વામીજી તરફ

જોયું.

મર્માણું હસતાં હસતાં સ્વામીજી કહે, ‘હવે હું સૂર્ય જાઉ છું.’ એમ કહીને તેઓ પાછળની સીટ પર આરામ કરવા પદ્ધાર્યા.

આમ, રક્ષા કરવા માટે જ સ્વામીજી ઘનશ્યામભાઈની સાથે આગળ આવીને બેઠા હતા એ વાત તેમને સમજાઈ.

દાસના દાસ

ભક્ત જ્યારે દાસના દાસ થઈને વર્તે ત્યારે પ્રભુ એના રંગમાં રાચે છે અને પ્રભુ કે મોટાપુરુષ જ્યારે ભક્તોના દાસ થઈને વર્તે એ દર્શન ભક્તો માટે પ્રાણસમાન બની રહે છે.

એકવાર બેંગલોરથી પુના આવતાં ગાડીની કમાન તૂટી ગઈ. સાથે મુસાફરી કરતા પ.ભ. વિહુલદાસની ગાડી લઈને ઘનશ્યામભાઈ રીપેર કરાવવા માટે ત્રીસ કિલોમીટર દૂર પંઢરપુર જવા માટે નીકળ્યા. એ ગાડી પણ પંઢરપુર નદીના પુલ પાસે ખાડામાં પડતાં નુકસાન થયું. ગાડીને ત્યાં જ રાખી તેઓ કમાન લઈને ત્યાંની લોકલ બસમાં બેસી ગયા અને રીપેર કરીને સાંજે આવ્યા. કમાન ગાડીમાં બેસાડીને ગાડી ચાલુ કરી. ત્યારબાદ વિહુલદાસની ગાડીને એક ટ્રકમાં ચઢાવીને બેંગલોર મોકલી આપી.

સ્વામીજી અને સંતો-સેવકોનો ઉતારો પંઢરપુરની એક ધર્મશાળામાં રાખ્યો હતો. આખા દિવસના પરિશ્રમને લઈને ઘનશ્યામભાઈ થાકીને લોથ થઈ ગયા હતા. બધા સૂર્ય ગયા પછી સ્વામીશ્રી રાત્રે ચાર વાગ્યે ઊઠ્યા અને ઘનશ્યામભાઈના પગ અને શરીર દખાવવા લાગ્યા. ઘનશ્યામભાઈને સારું લાગ્યું એટલે સૂર્ય રહ્યા. થોડીવારે જોયું તો સ્વામીજી હતા ! સફાળા બેઠા થઈ ગયા ! ગળગળા થઈને તેમણે સ્વામીજીને રોક્યા અને પોઢી જવા માટે પ્રાર્થના કરવા લાગ્યા.

ભક્તોની સેવા કરવાની ગુરુહરિની કેવી તત્પરતા !

‘તો નદીને તે જ પળે સ્કૂધાઈ જવું પડે’

નર્મદા નદીનો કિનારો. કિનારે એક આશ્રમ. સ્વામીશ્રી એ આશ્રમે

પદ્ધાર્યો.

ઘનશ્યામભાઈને કહે, ‘ઠકોરજીને નદીમાં સ્નાન કરાવીએ.’

ઠકોરજીને લઈને નદીનાં જળમાં આવ્યા. ઘનશ્યામભાઈએ પોતાના હાથમાં ગુણાતીતાનંદસ્વામીની મૂર્તિ લીધી. સ્વામીજીએ એમના હાથમાંથી ગુણાતીતાનંદસ્વામીને પોતાના હાથમાં લઈ લીધા અને ઘનશ્યામભાઈને મહારાજની મૂર્તિ આપી. ઠકોરજીને લઈને તરતાં તરતાં થોડે સુધી જવાનું અને પાછા આવવાનું, એમ થોડીવાર સુધી ઠકોરજીને લાડ લડાવ્યા.

પછી સ્વામીજીએ એક ડીશમાં ઠકોરજીને મૂકીને એ ડીશ પાણી પર તરતી મૂકી.

આ જોઈને ઘનશ્યામભાઈ તરત બોલ્યા, ‘સ્વામીજ ! થાળીમાં પાણી ભરાયું તો ઠકોરજ ઝૂબી જશે.’

ત્યારે સ્વામીજ પરાભાવમાં આવીને બોલ્યા, ‘આ થાળી અને ઠકોરજ અંદર જાય તો નદીને તે જ પળે સૂક્ખાઈ જવું પડે.’

ઠકોરજ પ્રત્યેની ભક્તિનો અને ઠકોરજ સાથેના સંબંધનો કેવો અદ્ભુત રણકાર !

ખૂબ ભીડો વેઢ્યો આ પુરુષે..

ખૂબ ભીડો વેઢ્યો આ પુરુષે. જાણે દેશકાળ ઘન્ય થયો. રસોઈ બનાવવી હોય તો સીધા-સામાનનો વિચાર કરવાનો. ભોજનના સમયે બે ભક્તો વધી જાય તો પણ વિચાર કરવાનો. ગાડીનો વિચાર કરવાનો, ગાડી મળે તો પેટ્રોલનો વિચાર કરવાનો. કોઈ બોલાવવનાર નહીં, કોઈ ભાવ પૂછુનાર નહીં. સમાજનો અનાદર અને ઉપેક્ષા તો ખરાં જ. એમાંય વળી, ઠકોરજની ભક્તિ અને ભક્તોની સેવા સર્વોપરી થાય એવો સતત પ્રયત્ન.

ઈ.સ. ૧૯૮૦ની વાત છે. મૂર્તિ જોવા માટે ગઢા જવાનું થયું. સ્વામીશ્રીની સાથે શાખીસ્વામી, પ્રબોધસ્વામી, ત્યાગવલ્લભસ્વામી તથા ડોક્ટર ચૌહાણ (વડોદરા), યોગેશભાઈ સોખડા વગેરે યુવકો પણ હતા. એક જ દિવસનો કાર્યક્રમ હતો એટલે વધુ સામાન લીધો ન હતો. સાંજે વડોદરાથી

નીકળી રાતે આઈ વાગ્યે શયન આરતીના સમયે ગઢા પહુંચ્યા.

ચોમાસાના દિવસો. ધોઘમાર વરસાદ. એક મંદિરે ઠાકોરજીનાં દર્શન કર્યા પણ ઉતારાની સાનુકૂળતા થઈ ન શકી. એક ઓળખીતા હરિભક્તનાં જીનમાં ઉતારા માટે પહુંચ્યા. પરંતુ ત્યાં પાણી ભરાઈ ગયાં હતાં. ઠાકોરજીના થાળ કરવાના બાકી હતા. લાંબી મુસાફરીના કારણે સંતો-સેવકો પણ થાક્યા હતા, ભૂખ્યા થયા હતા.

સ્વામીજીએ સંતોને પૂછ્યું, ‘આપણી પાસે ઠાકોરજીને ધરાવવા માટે કાંઈ છે ?’

ટૂંકી યાત્રા હોવાથી સંતોએ નાસ્તો સાથે લીધો ન હતો એટલે સંતો કાંઈ પ્રત્યુત્તર ન આપી શક્યા. મૌન સેવીને ભૂલનો પશ્ચાત્તાપ કર્યો. આઈ-દસ બંટાગોળી અને દૂધ ઠાકોરજીને ધરાવ્યાં.

સ્વામીશ્રીએ ઘનશ્યામભાઈને બોલાવીને કહ્યું, ‘બજારમાં જઈને રહા ને બીસ્કીટ જેવું કંઈક સેવકો સાથે તમે જમી આવો.’

સેવકોને ઉતારા માટે ગઢા જૂના મંદિરે મોકલ્યા અને સંતોને જીનની એક ઓરડીમાં સુવડાવ્યા. પોતે પણ સંતો સાથે જ જીનમાં સૂવાનું નક્કી કર્યું. વરસાદને લઈને ચારે બાજુ મંકોડા ઊભરાયા હોવાથી સંતોએ સ્વામીજીને ગાડીમાં આરામ કરવા પ્રાર્થના કરી. સંતોની પ્રાર્થનાથી સ્વામીશ્રીએ મીનીબસમાં બનાવેલ પથારી પર આરામ કર્યો. શાખીસ્વામી અને પ્રબોધસ્વામી એક સીટ પર સૂર્ય ગયા અને ઘનશ્યામભાઈ દ્રાઈવરની કેબીનમાં સૂતા.

સવાર થઈ. સંતો વિચાર કરવા લાગ્યા કે સ્વામીજીને સ્નાન કર્યાં કરાવીશું ? એટલામાં જ હૃથમાં દાતાળ લઈને સ્વામીજી આવ્યા અને કહ્યું, ‘ઘેલા નદીમાં પાણી આવ્યું છે તો આપણે બધા ઘેલાના ઘાટ પર સ્નાન કરી લઈએ.’

મીનીબસ લઈને ઘેલાના ઘાટ પર આવ્યા. ઠાકોરજીને સ્નાન કરાવ્યું. સ્વામીશ્રી સાથે સંતો-સેવકોએ પણ સ્નાન કર્યું. સ્નાન કરીને સ્વામીજીએ મીનીબસની સીટ પર જ પૂજા કરી.

ગઢા મંદિરના સંતોએ સ્વામીશ્રીને મંદિરમાં પદ્ધારવા માટે પ્રાર્થના

કરી. સ્વામીશ્રી મંદિરે પદ્ધાર્યો. ત્યાં ડાકોરજીના થાળ કરાવીને ઉકાળો ગ્રહણ કર્યો. જૂના મંદિરે ડાકોરજીનાં દર્શન કરીને પછી સારંગપુર થઈને હરિધામ પદ્ધાર્યો.

‘હજુ આપણે દસ વર્ષ સેવા કરવાની છે’

પ્રભુના ધારક સંત વિવિના લેખ બદલવા સમર્થ છે. તેની પ્રતીતિ ઘનશ્યામભાઈના જીવનમાંથી સાંપે છે.

એકવાર સ્વામીજી રાજકોટમાં ચંદારાણા સાહેબને ત્યાં પદ્ધતેલા. આંધ્રપ્રદેશના એક જ્યોતિષી પણ ત્યાં બેઠા હતા. એમણે ઘનશ્યામભાઈને કહ્યું, ‘લાવો તમારો હાથ.’ એમણે હાથ જોયો.

કહે, ‘૪૮ વર્ષનું તમારું આયુષ્ય છે.’

ઘનશ્યામભાઈ તો સ્તબ્ધ થઈ ગયા !

એ જ સખ્યે સ્વામીજી ત્યાં પદ્ધાર્યો.

ઘનશ્યામભાઈ તરફ જોઈને કહે, ‘શું બતાવતા હતા ?’

એમણે ચિંતામગ્ન અવસ્થાથી કહ્યું, ‘હાથ બતાવ્યો.’

સ્વામીજીએ પણ સૂર પૂરાવ્યો, ‘તેઓ કહે એમાં મીનમેખ નહીં. સો ટકા પરફેક્ટ જુએ.’

ઘનશ્યામભાઈને ધ્રાસ્કો પડ્યો, ‘સ્વામીજી, આ તો ૪૮ વર્ષનું જ આયુષ્ય કહે છે.’

ત્યારે પરાભાવમાં આવીને સ્વામીશ્રી બોલ્યા, ‘આપણે ડાકોરજીને પ્રાર્થના કરીએ જેથી ડાકોરજી વિધાતાના લેખ પર મેખ મારી દે.’ સ્વામીશ્રીના કરુણાસભર આશીર્વાદ સાંભળીને ઘનશ્યામભાઈને જીવમાં જીવ આવી ગયો.

ઈ.સ. ૧૯૮૮માં ૪૮ વર્ષની ઉમરે ઘનશ્યામભાઈને હાર્ટએટેક આવ્યો. વડોદરાની એલેમ્બિક હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા. ડોક્ટરોએ બોતેર કલાકની સમયાવધિ આપી. સ્વામીશ્રીને સમાચાર મળતાં

તેઓ હોસ્પિટલ પદ્ધાર્યા. ઘનશ્યામભાઈની પાસે બેસીને સ્વામીજી બોલ્યા,
‘આપણને કશું જ થવાનું નથી. ઠાકોરજી બધું સરસ કરી દેશે.’

સ્વામીશ્રીના આશીર્વાદથી આખી પરિસ્થિતિ બદલાઈ ગઈ. સ્વાસ્થ્ય સુધરતું ગયું. પછી એમને ડૉક્ટર શૈલેષભાઈને ત્યાં લાવ્યા. સ્વામીજી એમને જોવા પદ્ધાર્યા. એમના પલંગ પર બેસી ગયા. બોલ્યા, ‘હજુ તો આપણે દસ વર્ષ સેવા કરવાની છે.’

આશીર્વાદ મળતાં ઘનશ્યામભાઈની આંખમાં હૃષ્ણાં આંસુ આવી

❖

પ્રભુએ પોતાના સંબંધે સહુને કેવા નિશ્ચિંત બનાવી દીધા ! પાંગળો
માણસ કેવી રીતે પર્વત ચઢશે ?

અજાની વ્યક્તિ શું જ્ઞાનામૃત આપશે ?

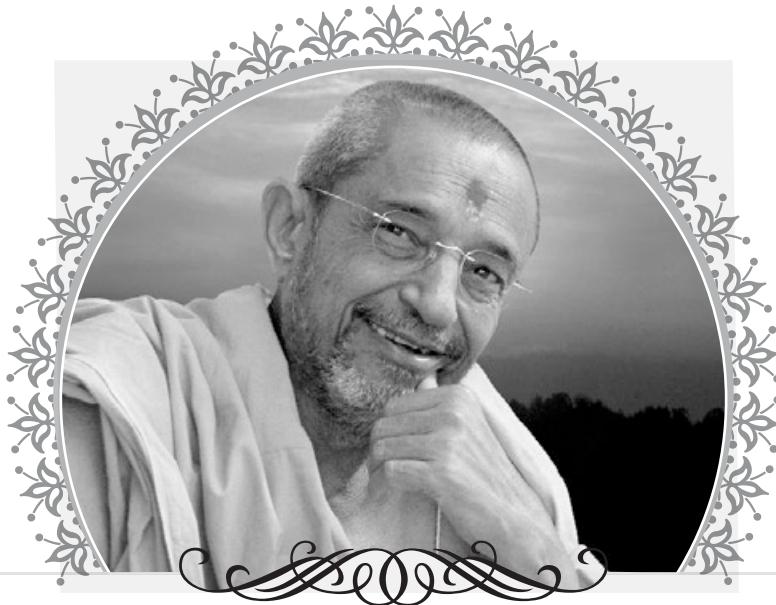
ચામડાની જાબ પ્રભુનું શું વર્ણન કરશે ?

આ તો અતિ કરુણા કરીને મહારાજે પોતાના સંબંધમાં આવનારને
આત્મંતિક કલ્યાણ બન્ધિશ આપ્યું છે.

જેમ ચિદાકાશની કોઈ સીમા ન હોય તેમ મોજનું કાંઈ મૂલ્ય ન હોય.
આજ તો બગાસુ ખાતાં

અમૃતમાં જબોળો સાકરનો ગાંગડો મોટામાં આવી ગયો છે.
સુખપાલમાં બેસીને ભગવાન ભજવાની તક આપણને સાંપડી છે.

- પ.પૂ. સ્વામીશ્રી

૪

‘તારી દિલ્હિમાં લઈ મને સુખી કર્યો રે...’

ભગવાન મનુષ્ય જેવી મૂર્તિ ધારીને જેવાં જેવાં ચારિત્ર કરે છે તે સર્વે ગાન કરવા યોગ્ય છે પણ એમ ન સમજવું જે ભગવાન થઈને એમ શું કરતા હ્યો ? અને ભગવાનનાં ચારિત્ર તો સર્વે કટ્ટાગણકારી જ સમજવાં એ જ ભક્તનો ધર્મ છે અને એતું સમજે તે જ ભગવાનનો પૂરો ભક્ત કહેવાય છે.

ઈ.સ. ૧૯૬૮માં પ.ભ. સતાભાઈ ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીના યોગમાં આવ્યા. ઉત્તરોત્તર સ્વામીશ્રીનો મહિમા સમજતા ગયા. સેવા અને સમર્પણથી ગુરુહરિની પ્રસંગતા પ્રાપ્ત કરી. તા. ૨-૧-૧૯૬૮ના રોજ પ.પૂ. સ્વામીશ્રીએ પરાવાણીમાં પ.ભ. સતાભાઈ પ્રત્યે પોતાની પ્રસંગતા વ્યક્ત કરતા કહ્યું :

“વથને પ્રવૃત્તિ, વથને નિવૃત્તિ એમનો સહજ સ્વભાવ છે.

ખૂબ ખાનદાન. કોઈનોય સ્વર્ણામાંય અભાવ નહીં. ખૂબ

સહનશીલતા. ગમે એટલી ઉપેક્ષા કરો તો પણ સામેથી પ્રેમ જ કરે. સાધુ જેવો ગુણ.. શ્રુતાનું સ્વરૂપ.. સંસારનો લેશ રાગ નહીં.. સગાં સંબંધી કેટલા છે એની ખબર નથી. મમતાથી સેવા કરે.. હશિદ્ધામ માણું જ.. હશિભક્તો મારા જ.. દુઃખ વેઠીને હશિભક્તોની સેવા કરે.. નિર્દોષબુદ્ધિનું સ્વરૂપ..

એનું હલનચલન કેટલું નિર્દોષ છે ! જે ધરતી પર સતાભાઈ (પ્રગટ્યા) એ ધરતી ચિન્મય કહેવાય. ઓડની ધરતી પર આળોટીએ તો પુરુષ મળો.”

ગુરુહરિ પ.પૂ. સ્વામીશ્રીનાં આ આશીર્વચનો પ.ભ. સતાભાઈની અનુપમ ભક્તદશાનું દર્શન કરાવી જાય છે.

આવો, ગુરુહરિની આવી અદ્ભુત પ્રસત્તા પામનાર પ.ભ. સતાભાઈના જીવનનું દર્શન કરીએ..

દર્શનની તાલાવેલી

સોખડા ગામના જૂના મંદિરેથી ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની આજાથી ઉત્તમસ્વામી સત્સંગના વિકાસ માટે ઓડ અને આજુબાજુનાં ગામોમાં જતા. ઉત્તમસ્વામીની મહિમાસભર વાતો સાંભળીને ઓડ ગામના ત્રાણ મુક્તો સતાભાઈ, સતુભાઈ અને ધીરુભાઈને સ્વામીજીનાં દર્શન કરવાની તાલાવેલી જાગી.

૧૩મી ફેબ્રુઆરી, ૧૯૬૮ના દિવસે વાસણાના ભક્તરાજ ભીખાભાઈના ઘેતરમાં સ્વામીશ્રીનાં તેમને પ્રથમવાર દર્શન થયાં. સ્વામીજીને ઘણાં પ્રશ્નો પૂછવાની આશા સાથે તેઓ આવ્યા હતા પરંતુ સ્વામીજી વ્યસ્ત હતા એટલે કહ્યું કે અત્યારે તો સમય નથી પણ ફરી બોલાવું ત્યારે મંદિરે આવી જાઓ. ત્રાણેયની આશાઓ પર પાણી ફરી વળતાં એમને મનમાં ઓછું આવ્યું કે આટલે દૂરથી અમે મળવા આવ્યા અને એમણે સમય ન આપ્યો ! હું ફરી આવે એ બીજા !

રાત્રે ઓડ ઘરે જઈને સૂતા તો ત્રાણેનાં અંતરની સરખી પરિસ્થિતિ થઈ. અંતરમાંથી એક જ અવાજ આવ્યા કરે - ‘સોખડા જવું છે... સોખડા જવું છે...’ વળી, સતાભાઈને તો સ્વર્ણમાં સ્વામીજીનાં દર્શન પણ થયાં !

એટલે એમની ઈચ્છા તો વધુ પ્રબળ બની. સવારે ઊઈને ત્રણેય ભિત્રોએ નિર્ણય કર્યોકે ફરીથી સોખડા જઈને સ્વામીજીને મળવું.

સાંજે તેઓ સોખડા મંદિરે આવ્યા. સ્વામીશ્રી સાથે શાંતિથી બેસવાનો દ્હૃત્વો મળ્યો. ઘણી વાતો કરી. સ્વામીજી અંતરને ઓળખનારા અને અંતરમાં વસી જનારા કો'ક જુદા પુરુષ લાગ્યા. પછી તો પ્રેમના તાતણે એવા બંધાયા કે સોખડા આવવા વારે વારે મન થયા કરે.

એકવાર સ્વામીજી ત્રણેય ભિત્રોને સૌરાષ્ટ્રની યાત્રાએ સાથે લઈ ગયા. સતાભાઈને વર્ષોથી બીડીનું વ્યસન હતું. બીડી પીધા વગર ચાલે નહીં પરંતુ સ્વામીજી સાથે હોય તો પીવાય કેવી રીતે ? એટલે જ્યાં પણ ગાડી ઊભી રહે ત્યાં તેઓ ખૂણો શોધી લે. સ્વામીજી સથણું જાણવા છતાં કાંઈ કહે નહીં. કારણ મહિમા અને પ્રીતિ ઉદ્ય થતાં એ વ્યસન સહેજમાં છૂટી જવાનું હતું.

સોખડાથી નીકળી રાજકોટ પહોંચ્યા. તેમણે જોયું કે સ્વામીશ્રીના આશ્રિત થયેલા ભક્તોની સેવા-સરભરા અનુપમ હતી. બધા જ પ્રકારની સેવામાં તેઓ સદા તત્પર રહેતા.

રાજકોટથી તેઓ જૂનાગઢ થઈ માણાવદર પહોંચ્યા. માણાવદરમાં સૂતા ત્યારે એ રાત્રે સતાભાઈને સ્વામીજીનાં તેજોમય સ્વરૂપનાં દર્શન થયાં. હૈયામાં આનંદ વ્યાપી ગયો. આંખો અશુદ્ધી છલકાઈ. આત્માને ઠેકાણું મળી ગયું. અંતરના ભાવોમાં પરિવર્તન આવ્યું. વિચારો બદલાયા.

સવારે ઊઈને સ્વામીજીનાં દર્શન કર્યો એવા જ દંડવત્ થઈ ગયા અને દેહની સાથે અંતર પણ હુંમેશને માટે સ્વામીજીનાં ચરણોમાં ઝૂકી ગયું. વર્ષો જૂનું બીડીનું વ્યસન પણ એ જ ક્ષાળથી છૂટી ગયું !

સ્વામીજી સાથે સોળ દિવસની સ્મૃતિનો લાભ લઈ તેઓ પાઇએ કર્યા. સ્વામીજીએ કરાવેલ દિવ્ય દર્શન અને સ્વામીજી સાથે વિતાવેલી શાશ્વત પળોનું સ્મરણ થતાં સ્વામીજી તરફનું ખેંચાણ વધતું ચાલ્યું. ત્યાં તો સ્વામીજીનો પત્ર આવ્યો કે અમે તમારાં દર્શનની રાહ જોઈએ છીએ તો મંદિરે આવી જજો. પત્ર મળતાં જ તેઓ સોખડા મંદિરે પહોંચી ગયા. સ્વામીજીનાં દર્શન કરીને હૈયે હાશ અનુભવી. થોડો સમય મંદિરે રહ્યા. સ્વામીજીની પરાવાણી અને સેવાનો લાભ લઈ ઓડ આવ્યા.

એ જ રાત્રે સૂતાં સૂતાં એમને વિચાર આવ્યો કે સ્વામીજી સમર્થ પુરુષ છતાં પણ કેમ પોતે દેશકાળ ગ્રહણ કર્યા હશે ? એમના સંકલપે તો સમૃદ્ધિના ઠગલા થઈ જાય એમ છે. પછી તેઓ મનોમન વિચાર કરવા લાગ્યા કે મને જો પ્રભુ એવી સિદ્ધદશા આપે તો હું સોનું બનાવીને મંદિરમાં જ આપી દઉં !

આવો વિચાર કરતા હતા ત્યાં જ સ્વામીજીનાં દિવ્ય દર્શન થયાં. સ્વામીજી એમની છાતી પર હાથ ફેરવતાં કહે, ‘શું સંકલપો કરો છો ?’

સતાભાઈને ગભરામણ થવા લાગ્યો કે સ્વામીજીએ મારો સંકલપ પકડી લીધો !

સ્વામીજીએ ફરી પૂછ્યું, ‘શું જોઈએ છે તમારે ?’

તેઓ કાંઈ બોલી ન શક્યા. સ્વામીજીનાં ચરણો પકડીને મનોમન માફી માંગવા લાગ્યા કે દ્યાળુ, મેં ખોટો વિચાર કર્યો, મને માફ કરો. એમ કહુને દંડવત્ત કરવા લાગ્યા. સ્વામીજી અંતર્ધાન થઈ ગયા. સતાભાઈ કયાંય સુધી સુનમુન બેસી રહ્યા.

એક તરફ ખોટો વિચાર કર્યાનો પસ્તાવો થઈ રહ્યો હતો તો બીજી તરફ સ્વામીજીએ દર્શન આપીને આંતરિક રક્ષા કરી એનો આનંદ વર્તાઈ રહ્યો હતો. ફરી કયારેય આવા સંકલપો ન કરવા સતાભાઈએ નિર્ણય કર્યો અને શુભ સંકલપો પણ છોડી દઈને કેવળ જીવનો સત્સંગ કરવા કટિબદ્ધ થયા.

‘મોટાપુરુષનો અણાસારને સમજુ જવો જોઈએ.’

એકવાર સ્વામીશ્રીએ ઉભરાટ શિબિર રાખી હતી. સતાભાઈનો નવો નવો સત્સંગ હતો અને સ્વામીજીએ સંદેશો મોકલ્યો કે તમે તો શિબિરમાં અચૂક આવજો. બીજે દિવસે એમના વેપારી ભિત્રએ આવીને કહ્યું કે અમે શ્રીનાથજી જઈએ છીએ તમારે અમારી સાથે આવવાનું છે. સતાભાઈએ જાણાવ્યું કે મારે તો સ્વામીજીની આજ્ઞા છે એટલે ઉભરાટ શિબિરમાં જવાનું છે. મારાથી નહીં આવી શકાય.

વેપારીભાઈ કહે, ‘હું તમારા વતી સ્વામીજીને વિનંતી કરીશ.’ એમ કહુને તેઓ સ્વામીજી પાસે આવ્યા. સ્વામીજીએ સતાભાઈ શિબિરનો લાભ

લે એમ જણાવ્યું. પેલા ભાઈને પણ કહ્યું કે તમે પણ શિબિરનો લાભ લઈને જાવ. હું તમને લેવા માટે ગાડી મોકલીશ. એ વખતે તો પેલા ભાઈ કાંઈ બોલ્યા નહીં એટલે સત્તાભાઈને એમ જ થયું કે હુવે તો આપણે ઉભરાટ શિબિરમાં જ જવાનું છે.

પરંતુ નીકળવાના દિવસે પેલા ભાઈનો વિચાર બદલાયો. એમણે તો સત્તાભાઈને પણ શ્રીનાથજી આવવા ખૂબ આગ્રહ કર્યો. સત્તાભાઈ વિચારે ચડ્યા કે જો આની સાથે જઈશ તો સ્વામીજીની આજ્ઞા લોપાશે અને નહિ જાઉ તો મેં આને ઘણી ઉધારી આપી છે ને ખોટું લાગશે તો મારા પૈસાનું શું થશે? અંતે વિચાર કર્યો કે સ્વામીજી તો દ્યાણું પુરુષ છે, પણ આ વેપારી સાથે કયાં સંબંધ બગાડવો? એમ વિચારી તેઓ મને-કમને શ્રીનાથજી જવા તૈયાર થયા.

શ્રીનાથજી સુધી તો હેમખેમ પહોંચી ગયા. ઠાકોરજીનાં દર્શન કર્યા. પાછા ફરતાં નાથદ્વારા પાસે એમની ગાડીને ભયંકર અક્ષમાત થયો. બેઠલા બધાને નાની-મોટી ઈજા તો થઈ પણ ઠાકોરજીની કૃપાથી કાંઈ અધિત ન થયું. સત્તાભાઈને પણ માથામાં ઈજા થઈ. આજુબાજુથી લોકો મદદે દોડી આવ્યા. નજીકના દવાખાને લઈ જવામાં આવ્યા. સારવારથી બધાને થોડી રાહત થઈ. સત્તાભાઈના ઘા ધીરે ધીરે રૂજાઈ ગયા.

થોડા દિવસ પછી તેઓ ઝારોળા પારાયણમાં સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા માટે આવ્યા. સ્વામીજીને પગે લાગ્યા કે તરત જ સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘મોટાપુરુષ અણસાર આપી દે કે આ જગ્યાએ ખાડો છે. આ ટેકરો છે. સમજ જવું જોઈએ. પછી તો સૌ સૌની મરજી...’

સત્તાભાઈને તો જગ્યારથી અક્ષમાત થયો ત્યારથી જ અંતર્દૃષ્ટિ થયા કરતી હતી કે સ્વામીજીની આજ્ઞા લોપી એટલે આવું થયું. એમાં વળી સ્વામીજીએ સામેથી આમ કહ્યું એટલે બે હાથ જોડી મનોમન પ્રાર્થના કરતાં દૃઢ નિર્ધાર કર્યો કે હવેથી સ્વામીજીનું નાનામાં નાનું વચન પણ ક્યારેય લોપવું નથી.

નિર્દોષબુદ્ધિદ્વધી દિન આપી

સતાભાઈની મોટી દીકરી શારદાને બાળમંદિરમાં દાખલ કરી. સ્કૂલનાં શિક્ષિકાએ જણાવ્યું કે દીકરીને પાટિયા પર કાંઈ દેખાતું જ નથી. ડોક્ટરને ત્યાં તપાસ કરાવી તો આંખમાં અઢી નંબર આવ્યા. આટલી નાની ઉમરે અઢી નંબર આવ્યા છે એવું સ્વામીશ્રીને જણાવ્યું તો સ્વામીજી કહે, ‘એવું ના હોય. તમે ૩૦ મહાપૂજા કરાવો. બધું સરસ થઈ જશો.’

સ્વામીજીના વચ્ચે એમણે મહાપૂજા કરાવીને પછી ચેક કરાવ્યું તો નંબર વધીને સાડા ત્રણ થઈ ગયા હતા ! ફરી સ્વામીજી પાસે ગયા.

સ્વામીજી કહે, ‘૫૦ મહાપૂજા કરાવો.’ એમણે ૫૦ મહાપૂજા કરાવી.

થોડા સમય પછી ડોક્ટરને બતાવ્યું તો સાડા ચાર નંબર થઈ ગયા ! સતાભાઈએ મનમાં વિચાર્યું કે હવે સ્વામીજીને કહેવું નથી. તો સ્વામીજીએ એમને સામેથી બોલાવીને પૂછ્યું, ‘બેબીનાં ચશમાંનું શું થયું ?’

તો કહે, ‘નંબર વધ્યે જ જાય છે.’

સ્વામીજી કહે, ‘હોય કાંઈ ? આપણે ૬૦ મહાપૂજા કરાવો.’

સતાભાઈએ ૬૦ મહાપૂજા કરાવી. થોડા દિવસ પછી આંખોની તપાસ કરાવી તો નંબર સાડા પાંચ થઈ ગયા હતા !

પછી તો સતાભાઈ મંદિરે જાય પરંતુ બેબીનાં ચશમાંના નંબર અંગે કોઈ વાત કરે નહીં. એકવાર સ્વામીજીએ સામેથી બોલાવીને ફરી પૂછ્યું, ‘બેબીનાં ચશમાંનું શું થયું ?’

સતાભાઈને ધ્રાસકો પડ્યો. તો પણ સ્વામીજીને સાચી હકીકત કહેવી તો પહે જ. સ્વામીજી કહે, ‘૮૦ મહાપૂજા કરાવો.’

સતાભાઈએ ૮૦ મહાપૂજા કરાવી. ત્યારપછી નંબર ચેક કરાવ્યા તો સાડા સાત નંબર થઈ ગયા !

એમણે સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરતાં કંબું કે હવે તો હથેળી જેવા જાડા કાચ થઈ ગયા છે. હવે તો ફૂપા કરો, દયાળુ.

તો સ્વામીજી કહે, ‘સો મહાપૂજા કરાવી દો.’

સતાભાઈએ સો મહાપૂજા કરાવી તો પણ કાંઈ સુધારો થયો નહીં.

તપાસ કરાવી તો સાડા આઠ નંબર થઈ ગયેલા !

કેટલાંય વર્ષો સુધી દીકરીને આટલા નંબર રહ્યા પણ ન તો સતાભાઈને સ્વામીશ્રીમાં મનુષ્યભાવ આવ્યો કે ન તો દીકરીએ કોઈ ફરીયાદ કરી. મોટાપુરુષ શૂળીનું દુઃખ કાંટે કાઢતા હશે એમ માનીને આનંદ માણતા રહ્યા. દીકરીએ ઘણાં વર્ષો સુધી આંખની તકલીફ સહન કરી.

એકવાર સતાભાઈ સ્વામીજીનાં દર્શને હુરિધામ આવ્યા. સતાભાઈએ દીકરી માટે ત્રણ મુરતીયા જોઈને પછી સ્વામીશ્રીને વાત કરી. સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘બોરીયાવીના દીકરા સાથે લગ્ન ગોઠવી દો. અને દીકરીને જોવા માટે આવે ત્યારે દીકરીને ચશ્માં નહીં પહેરવવાનાં.’

થોડા દિવસો પછી વેવાઈ પક્ષેથી વડીલો આવ્યા. સતાભાઈએ દીકરીને કહ્યું કે બેટા, સ્વામીજીએ ચશ્માં કાઢી નાંખવાનું કહ્યું છે એટલે તું ચશ્માં ઉતારીને ચા-પાણી આપવા જરૂર. દીકરીએ પણ એ વાત સ્વીકારી લીધી. વેવાઈ પક્ષે દીકરીને પસંદ કરી. દીકરીને પણ ચશ્માં વગર કાંઈ તકલીફ ન પડી. તે દિવસથી ચશ્માં કાઢ્યાં એ કાઢ્યાં, ફરી પહેરવાની જરૂર જ ન પડી !

આમ, મોટાપુરુષ અનંત કળાએ ખેલતા હોય ! ધારત તો નાનપણથી જ દીકરીનાં ચશ્માં દૂર થઈ ગયાં હોત, પરંતુ કોઈ પ્રારબ્ધ કાઢવું હશે. વળી, ભક્તની નિર્દોષબુદ્ધિ અને નિષ્ઠાને પરાકાણાએ પહોંચાડવી હશે. ધન્ય છે એ પરિવારને કે સ્વામીશ્રી વિશે રંયમાત્ર મનુષ્યભાવ ન આવવા દીધો અને કર્તાહૃત્તા માનીને આનંદમાં રહ્યા અને પ્રભુ સાથેનો અદ્ભુત સંબંધ બંધાઈ ગયો!

‘સાધનમાં એક સ્વામીનું નામ લે...’

‘સંતો અને સતાભાઈ વગેરે ભક્તોને લઈને તમે ભગુકાકાને ત્યાં કુણી જજો. બે-ત્રણ દિવસ આનંદ કરજો અને કરાવજો.’ એવો પત્ર સ્વામીશ્રીએ ઉત્તમસ્વામીને લખ્યો.

સંતો-ભક્તોનો સંઘ કુણી આવ્યો. ચોમાસાનો સમય હતો. ગામની

નદી બંને કંઠે વહેતી હતી. સંતો-ભક્તો નદીએ સ્નાન કરવા પદ્ધાર્યા. એવામાં ભગવાનદાસનો દીકરો દિનેશ પાણીમાં સરક્યો અને ખેંચાવા લાગ્યો.

‘બચાવો... બચાવો...’ ની બૂમ પાડી એટલે તરત જ સત્તાભાઈએ સંતોનું કપું ફેંક્યું. પરંતુ તે થોડું છેટું રહ્યું ગયું. દિનેશના હાથમાં ન આવ્યું. તે વધુ તણાવા લાગ્યો. ગભરાયેલા બીજા ભક્તો બૂમો પાડવા લાગ્યા.

અંતિમ આધાર સ્વરૂપે સત્તાભાઈ અને બધા ધૂન કરવા લાગ્યા. ત્યાં તો દિનેશ હાથ ઊંચા કરીને કહેવા લાગ્યો, ‘શાંતિ રાખો. કોઈ ગભરાશો નહીં. મને કોઈ નીચેથી ઊંચકી રહ્યું છે.’

તરતાં ન આવે અને છતાં દિનેશ પાણીની સપાટી પર હેમખેમ દેખાય! બધાંને આશ્વર્ય થયું ! પછી તરતાં આવડતું હતું તેવા પાંચ ભક્તો એકબીજા સાથે સાંકળ કરીને દિનેશને બહાર લઈ આવ્યા.

દિનેશને નવજીવન મળ્યું એનો સૌને આનંદ હતો પરંતુ પ્રભુએ દિવ્ય શક્તિથી રક્ષા કરી એનું અપાર આશ્વર્ય હતું. બીજે દિવસે પૂર સમી ગયું. નદીએ જઈને જોયું તો જ્યાંથી દિનેશ પાછો ફર્યો હતો તે જગ્યાએ વીસ ફૂટ ઊંડો ખાડો હતો !

સ્વામીજી બેંગલોરથી પદ્ધાર્ય ત્યારે સત્તાભાઈએ નિર્દોષભાવે પ્રાર્થના કરતાં પૂછ્યું કે દયાળુ, દિનેશની રક્ષા કરવા આપ પદ્ધાર્ય હતા ? ત્યારે સ્વામીશ્રીએ કહ્યું, ‘તમે બધાએ ધૂનનો આધાર લીધો એટલે ઠાકોરજીએ રક્ષા કરી.’

તન, મન અને ધનથી સમર્પિત ભક્તરાજ સત્તાભાઈ આજે સત્તસંગમાં આત્મબુદ્ધિ અને પ્રીતિથી અદ્ભુત સેવા કરી રહ્યા છે. નિર્દોષબુદ્ધિ અને નિષાથી જીવીને ગુરુહરિના રાજ્યપાનું પાત્ર તો થયા જ છે વળી, કેટલાય ભક્તોના સુખદૃઢઃખના ભાગીદાર થઈને સાચી આત્મીયતાનું દર્શન પણ કરાવી રહ્યા છે.

ધન્ય છે એમની ધીરજને...

ધન્ય છે એમની અદ્ભુત સમજણને...

ધન્ય છે એમની નિર્દોષબુદ્ધિને...

પ ‘પૂર્વનું પુણ્ય પ્રગાટ થયું જયારે...’

ઇકશાને બીજે લાગે ત્યારે ભાબાપને ગળે બાઝી પડે તેમ આપણે આપત્કાને ભગવાન તથા આ સાધુને ગળે બાઝી પડતું એટલે એ રક્ષા કરે. પછી નથું પટેલે પૂછ્યું જે, ‘ગળે શ્રી રીતે બાજું ?’ ત્યારે સ્વામીચે ઉત્તર કર્યો જે, ‘તેમને સંભારવા અને ભગવાન તથા આ સાધુનો જેબે સંગ થયો છે તેબે માથે વિદન નથી.’

ઈ.સ. ૧૯૮૪માં પ.પૂ. સ્વામીજી સંતો-ભક્તોના સંઘ સાથે કર્યાની યાત્રાએ હતા ત્યારે નારાયણ સરોવરે પદ્માર્થ. પ્રાસાદિક સરોવરનાં દર્શન કરતી વખતે રાજકોટના ભક્તતરાજ કુંવરજીબાપાએ સ્વામીશ્રીને પૂછ્યું કે જ્યારે મહારાજ અહીં પદ્મારતા ત્યારે ક્યાં બેસતા ?

કુંવરજીબાપાનો પ્રશ્ન સાંભળી સ્વામીશ્રી એમને દૂર એક પીપળાના ઝાડ નીચે લઈ આવ્યા. પછી કહે, ‘અહીંયા બેસતા.’

સ્વામીજીની પરાવાણીના શાબ્દો અને બેસવાની અદા નિહાળીને

કુંવરજીબાપાને લાગ્યું કે જાણે સ્વયં મહારાજ જ ના બેઠા હોય ! નારાયણ સરોવરમાં જ્યાં બેસીને મહારાજ સ્નાન કરતા એ પ્રાસાદિક સ્થળનાં પણ સ્વામીજીએ સૌને દર્શન કરાયાં.

ત્યારબાદ સતુભાઈએ પ્રશ્ન પૂછ્યો કે મહારાજના વખતમાં આમાંથી કોણ મહારાજ સાથે નારાયણ સરોવર આવ્યું હતું ?

ત્યારે સ્વામીશ્રીએ કહેલું, ‘નાનજીબાપા અને કુંવરજીબાપા...’

ભગવાન સ્વામિનારાયણની નારાયણ સરોવરની એ પરમ પ્રાસાદિક સ્મૃતિને આજે બે સદીઓ વીતી ગઈ. એ વખતે કુંવરજીબાપા કયા દેહમાં અને કયા વેશમાં હશે એ તો ભગવાન જાણે પરંતુ શ્રીજીમહારાજના એ શાશ્વત સંબંધના તાંત્રણે બંધાયેલા એ મુક્તાત્મા ફરીથી શ્રીજી મહારાજને ધારક ગુણાતીતપુરુષના યોગમાં આવ્યા એ વર્ષ હતું ઈ.સ. ૧૯૮૧નું.

‘ખાતમુહૂર્ત તો હરિપ્રસાદસ્વામીજીના હચ્છે જ થશે’

ઈ.સ. ૧૯૮૧માં દશોરાના દિવસે રાજકોટમાં કદિયા જ્ઞાતિના બોર્ડિંગના નવા મકાનનું ખાતમુહૂર્ત કરવાનો પ્રસંગ હતો. દાતા પરિવારની ઈચ્છા કોઈ સંતના હાથે ખાતમુહૂર્ત થાય તેવી હતી. ગળથૂથીમાંથી જ સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના સંસ્કારો હોવાથી કુંવરજીબાપાએ કારોબારીની મિટીંગમાં આ પ્રસ્તાવ મૂક્યો અને બધા સંમત પણ થયા.

રાજકોટ ગુરુકુળના સંતવર્ય શ્રી ધર્મજીવનસ્વામીજીને આ માટે મળવા ગયા તો તેઓ અન્યત્ર વિચારણમાં ગયા હતા. પૂ. મોરારીબાપુને એ જ સમયગાળા દરમ્યાન અન્ય શહેરમાં કથા હોવાથી તેઓ પદ્ધારી શકે એમ નહોતા. સતાધાર મંદિરના મહંતશ્રીની તબિયત પણ નાદુરસ્ત હતી.

‘હવે કોને બોલાવીશું ?’ કારોબારીના સભ્યો એ વિચારમાં હતા એ સમયે પ.ભ. સુરેશભાઈ પૂજારા આવ્યા. તેઓ સ્વામીશ્રીના પરિચયમાં હતા એટલે એમાં કદિયું કે સોખામાં સ્વામિનારાયણના એક સંત છે હરિપ્રસાદસ્વામી. બલું સર્વદશીય સંત છે. એમના હસ્તે ખાતમુહૂર્ત કરાવીએ તો ?

બધા સંમત થયા. બીજા દિવસે કુંવરજીબાપા, કિશોરભાઈ માવહિયા, હિંમતભાઈ રાહોડ અને ગોવિંદભાઈ હરિધામ-સોખડા આવવા નીકળ્યા. રસ્તામાં સમાચાર મળ્યા કે સ્વામીજી અમદાવાદ છે એટલે તેઓ અમદાવાદ એક હરિભક્તને ત્યાં આવ્યા.

સ્વામીશ્રીને પ્રણામ કરીને સૌ બેઠા અને સ્વામીજીને દશેરાના દિવસે રાજકોટ પદ્ધારવા માટે વિનંતી કરી.

સ્વામીશ્રીએ વિનભ્રભાવે કહ્યું, ‘દશેરાના દિવસે તો અમે બધા સંતો-સાધકો હરિધામમાં જ રહીએ છીએ.’

‘સ્વામીજી, અમારે કોઈ મુહૂર્ત જોવું નથી. આપ કહો એ જ તારીખ અને આપ કહો એ જ મુહૂર્ત. આપ જે કહો એ કબુલ છે.’ કિશોરભાઈએ બે હાથ જોડીને કહ્યું.

પ્રથમ જ મુલાકાતમાં ભક્તોની સરળતા જોઈ સ્વામીશ્રી પ્રસન્ન થયા ને કહ્યું, ‘જાવ, હું દશેરાએ જ સાંજે આવી જઈશ.’

કુંવરજીબાપાએ જ્ઞાતિની કારોબારીની મિટીંગ બોલાવીને ‘હરિપ્રસાદસ્વામીજી ખાતમુહૂર્ત કરવા માટે પદ્ધારશે’ એવો પ્રસ્તાવ મૂક્યો.

કેટલાક સભ્યોએ વિરોધ કર્યો કે એમના સિવાય બીજા કોઈ સંતને બોલાવો.

કુંવરજીબાપાથી આ સહન ન થયું. પૂર્વના સંસ્કારો જાગ્રત થઈ ગયા હોય એમ સૌને સંભળાવતાં ઊચા અવાજે બોલી ઉઠ્યા, ‘ખાતમુહૂર્ત તો હરિપ્રસાદસ્વામીજના હસ્તે જ થશે, નહીં તો નહીં થાય. સંતને સાચા-ખોટા કહેનારા આપણે કોણ?’ કુંવરજીબાપાના આ શબ્દો સાંભળીને સૌ શાંત થઈ ગયા.

દશેરાના દિવસે સાડા અગિયાર વાખ્યે તેમણે હરિધામ ફોન કર્યો કે સાંજે સાડા પાંચ વાખ્યે પ્રસંગ છે તો સ્વામીજી વહેલી તક ત્યાંથી નીકળે તો સારું. તે સમયે સ્વામીજી સભામાં સંતોને ગોષ્ઠિ કરી રહ્યા હતા. બપોરે ફરી ફોન કર્યો તો જાણવા મળ્યું કે સ્વામીજી સંતોને જમાડી રહ્યા છે.

કિશોરભાઈએ કુંવરજીબાપાને કહ્યું, ‘હજુ તો સ્વામીજી હરિધામમાં છે એટલે અહીંયા પહોંચતા તો રાત પરી જશે. શું કરીશું?’

‘જે થવાનું હશે તે થશે. ભગવાનને માણે ચિંતા નાંખી દો. મને તો વિશ્વાસ છે કે આપણો પ્રસંગ સ્વામીજી થકી શોભી જશે.’ કુંવરજીબાપા બોલ્યા.

પાંચ વાર્ષાથી ખાતમુહૂર્તના સ્થળે મહેમાનો આવવા લાગ્યા.

સૌના આશ્વર્યની વચ્ચે બરાબર સવા પાંચ વાર્ષે સ્વામીજી રાજકોટ આવી પહોંચ્યા. કુંવરજીબાપાના ઘરે થોડીવાર બેસી સાડા પાંચ વાર્ષે સ્થળે પદ્ધાર્યા. સ્વામીશ્રીના હુસ્તે ખાતમુહૂર્ત વિધિ સંપત્ત થઈ.

હવે સમય આવ્યો જમાડવાનો. સવાસો માણસની રસોઈ બનાવેલી અને ત્રાણસોથી વધારે માણસો એકત્ર થયાં હતાં ! વળી જે આવે એમને સ્વામીજી જમાડવા બેસાડી દે !

કુંવરજીબાપાના ભાઈ ચંદુભાઈ મૂંજાયા. કુંવરજીબાપાએ કહ્યું કે જેટલાને જમાડાય એટલાને જમાડી દો, પછી અડધો-અડધો લાડુ પ્રસાદી સ્વરૂપે આપી દેજો.

આ વાત સ્વામીજી સાંભળી ગયા. કુંવરજીબાપાને બોલાવીને કહે, ‘મારી પાસે લાડવાની ચોકી લાવો.’ એમ કહીને સ્વામીજી બાજુમાં મૂકેલ પીપળાંથી લાડુ કાઢીને ચોકીમાં મૂકવા લાગ્યા. એ ચોકીમાંથી સૌને લાડુ પીરસાવવા લાગ્યા. સ્વામીશ્રી પીપળાંથી લાડુ કાઢતા જાય અને ચોકી ભરાતી જાય.

સૌને ભરપેટ જમાડાય. જમાણ પૂરું થયા પછી જોયું તો અડધું પીપ લાડુથી ભરેલું હતું !

ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની આ અલોકિક સામર્થી જોઈને કુંવરજીબાપાને સત્સંગ પ્રત્યે ભાવ દઠ થયો અને સત્સંગની અઠવાડિક સભા ભરતા થયા.

નામ સાથે નવજીવન પણ આપ્યું

એકવાર સ્વામીજી કુંવરજીબાપાને ત્યાં બેઠા હતા ત્યારે એમના ભાઈ રમાણભાઈનો દીકરો રજનીશ દર્શન કરવા આવ્યો. સ્વામીજીને પગે લાગી ઊભો રહ્યો.

સ્વામીજીએ પૂછ્યું, ‘તારું નામ શું ?’

દીકરાએ કહ્યું, ‘રજનીશ.’

‘આપણો નામ બદલી નાંખીએ. આજથી આપણું નામ ‘આશિષ.’

કુવરજીબાપા તરફ જોઈને કહે, ‘સ્કૂલમાં પણ આનું નામ બદલી નાંખજો.’

થોડીવાર થઈ અને વજુભાઈનો દીકરો આવ્યો. પગે લાગ્યો.

સ્વામીજીએ એનું પણ નામ પૂછ્યું તો કહે, ‘સંજય.’

‘આજથી આપણું નામ ‘સમર્પિત.’ એનું પણ નામ બદલી નાંખ્યું.

બસે દીકરાઓને નવાં નામ આપ્યાં. જાણો નવજીવન આપવાનો સંકલ્પ ન કર્યો હોય !

સ્વામીશ્રી સાંજે કુવરજીબાપાના ઘરે બિરાજ્યા એટલામાં બે દીકરાઓ આશિષને સ્વામીજી પાસે લઈ આવ્યા. બાપાએ પૂછ્યું તો કહે, ‘સાયકલ પરથી પડી ગયો છે.’

દીકરાને બરોળ પર ખૂબ વાગેલું પણ એને ગંભીરતાનો ઘ્યાલ ન હતો. સ્વામીશ્રીએ એના મસ્તક પર હાથમૂક્તાં કહ્યું, ‘આપણને કાંઈ નથી થયું. મહારાજ આપણી રક્ષા કરશે.’

કુવરજીબાપાને થયું, ‘સ્વામીજી આમ કેમ બોલ્યા હશે ?’ પરંતુ સેવામાં પરોવાઈ ગયા એટલે એ વાત વીસરાઈ ગઈ.

સાંજે સભા પૂરી થયા પછી થોડીવારમાં વજુભાઈનો કુવરજીબાપા પર સંદેશો આવ્યો કે તમે ડૉ. ઠક્કરને ત્યાં જદ્વારી આવી જાઓ, આશિષને દાખલ કર્યો છે. એની બરોળ ફાટી ગઈ છે. ખૂબ જ ગંભીર છે.

કુવરજીબાપાને સ્વામીજીનાં વચ્ચેનો યાદ આવ્યાં. તેઓ પ્રથમ સ્વામીજી પાસે ગયા. વાત કરી.

સ્વામીજી કહે, ‘તમે દવાખાને જાઓ. ચિંતા ના કરશો. મહારાજ આશિષની રક્ષા કરવાના છે.’

ભજન કરતાં કરતાં તેઓ દવાખાને પહુંચ્યા. ડૉક્ટરે કહ્યું કે

ઓપરેશન થઈ શકે એમ નથી. ઓપરેશન કરીશું તો પણ બચે એમ નથી.

કુવરજીબાપાએ કહ્યું કે તમારાથી થાય એવી ટ્રીટમેન્ટ કરો અને ઓપરેશન કરો. મને ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને મારા ગુરુ પર પૂરો વિશ્વાસ છે.

થોડીવારમાં સ્વયં સ્વામીશ્રી ત્યાં પદ્ધાર્યા. બાજુમાં ઠાકેરજી પદ્ધરાવ્યા અને દીકરાની છાતી પર મોગરાનાં પુષ્પો મૂક્યાં. દીકરો બેઠો થયો.

‘સૂઈ જા. હજુ વાર છે.’ સ્વામીજીએ કહ્યું.

દીકરો સૂઈ ગયો. સ્વામીજીએ ડૉક્ટરને કહ્યું, ‘ડૉક્ટર સાહેબ, ઓપરેશન કરી નાંખો.’

ડૉક્ટરે ઓપરેશન કર્યું. ઓપરેશન સફળ રહ્યું. ડૉક્ટરે કબૂલ્યું કે મને ખબર નથી કે આ ઓપરેશન કેવી રીતે થયું !

કુવરજીબાપા આશિષ માટે એક હરિભક્તની દુકાને દવા લેવા ગયા. સ્વામીજી ત્યાં જ હતા. જાણો કુવરજીબાપાની રાહ જોતા બેઠા હતા.

‘આશિષને સારું છે ને !’ સ્વામીજીએ પૂછ્યું.

કુવરજીબાપા ભાવથી પગે લાગીને બોલ્યા, ‘આપની ખૂબ દયા થઈ !’

‘જ્ય સ્વામિનારાયણ ! હવે એમે જઈએ છીએ.’ એમ કહી સ્વામીજીએ વિદાય લીધી. આશિષની રક્ષા કરવા જ જાણો રોકાયા !

દર્શન દઈને તેડવા પદ્ધાર્યા

કુવરજીબાપાના બનેવી નારાયણભાઈ. પાછલી ઉમરે કેન્સરનો રોગ થયો. ઈચ્છા થઈ હરિપ્રસાદસ્વામીજીનાં દર્શન કરવાની.

‘મારે સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા જવું છે. આજે જ જવું છે.’ નારાયણભાઈએ કુવરજીબાપાને કહ્યું.

એ જ દિવસે બપોરે ગાડી લઈને નીકળ્યા. રાત્રે દસ વાગ્યે હરિધામ આવી ગયા. સ્વામીજીની રાહ જોતા બેઠા. રાત્રે બાર વાગ્યે સ્વામીશ્રી પદ્ધાર્યા.

એકવાર તેઓ પર નજર નાંખીને સ્વામીજી રૂમમાં પદ્ધારી ગયા. થોડીવારે બહાર આવ્યા. સીધા નારાયણભાઈ પાસે.

‘આપણો ઓપરેશન નથી કરાવવું.’ નારાયણભાઈ સ્તબ્ધ અને કુંવરજીબાપા ઠંડાગાર. સ્વામીજીને કાંઈ જણાવ્યું તો હતું નહીં? બે હાથ જોડી ઢીધા.

રાજકોટ પરત આવ્યા. બિમારી વધવા લાગી.

થોડા દિવસ પછી સ્વામીશ્રી રાજકોટ પદ્ધાર્યા.

‘બનેવીને દર્શન આપીને જાવ ને !’ કુંવરજીબાપાથી પ્રાર્થના થઈ ગઈ.

નારાયણભાઈના ઘરે સ્વામીજી દર્શન દેવા પદ્ધાર્યા. પૂજન કર્યું.

પછી કહે, ‘નવમે દિવસે આવીશ.’ એમ કહીને સ્વામીજી ગયા.

નવમે દિવસે સાંજે ચાર વાગ્યે નારાયણભાઈએ પાણી માંચ્યું અને કહે, ‘બહેનો બધાં બહાર નીકળી જાવ. સ્વામીજી આવ્યા છે.’

બહેનો બહાર નીકળી ગયાં અને નારાયણભાઈ ધામમાં પદ્ધારી ગયા.

‘અંત અવસ્થાએ હું મારા ભક્તજનને દર્શન દઈને તેડી જઈશ.’ એ કોલની સ્વામીશ્રી દ્વારા પ્રતીતિ થઈ !

અલૌકિક રક્ષા

તા. ૩૧-૧૨-૯૮નો દિવસ. રતનપર ગામે નવા બંધાતા રામચરિતમાનસ મંદિરનો મોટો સ્લેબ ભરાતો હતો. તે વખતે ઉપરથી બીમ પડ્યો. શું હાલત થાય? કુંવરજીબાપાના ભાઈ વજુભાઈ સ્લેબની નીચે આવી ગયા. વજુભાઈનો જમણો પગ તૂટી ગયો. ડાબા પગનો છૂંદો થઈ ગયો. એક હાથના ત્રણ કટકા. છ પાંસળીઓ ભાંગી ગઈ. પાછળના મણકા તૂટી ગયા. બચવાની કોઈ શક્યતા નહીં.

લોકો દોડતા આવી પહુંચ્યા. પણ શું કરે? કેઈનથી જે બીમ

ઉંચકાય તે માણસથી તો કેવી રીતે ઉંચકાય ? લોકો બૂમાબૂમ કરે. વજુભાઈ સ્વામિ... સ્વામિ... કરે. એવામાં એમને અંબરીષ ડ્રેસમાં એક વ્યક્તિ દેખાઈ. એમાણે નજીક આવીને બીમ ઉંચકી લીધો અને વજુભાઈને બહુાર કાઢતાં કહે, ‘આ મારો અંબરીષ...’

‘તમારો અંબરીષ રજા લે છે.’ વજુભાઈ ગાણગાણ્યા.

‘કાંઈ વાંધો નહીં, સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... કરો.’ વજુભાઈ અને આગાંતુક વચ્ચે અવ્યક્ત વાતો થઈ.

વજુભાઈને કોણે કાઢ્યા ? કેવી રીતે કાઢ્યા ? રહસ્ય જ રહી ગયું.

પછી હોસ્પિટલ લઈ ગયા. ખૂબ લોહી વહી ગયું હતું. લોહી આપવામાં આવ્યું. નિષુણાત ડોક્ટરોની ટીમે નિર્ણય લીધો કે એક પગ જે વધારે ચગાદાઈ ગયો છે તેને કાપી નાંખવો.

સ્વામીશ્રીને સમાચાર આપવામાં આવ્યા. સ્વામીજીએ આશીર્વદ પાડ્યા : ‘કુંવરજીબાપાને કહેજોકે કાંઈ ચિંતા ન કરે, વજુભાઈને કાંઈ થવાનું નથી.’

તબિયત સુધરે તો ઓપરેશન થાય એમ હતું. આંતરડાં કામ કરતાં બંધ થઈ ગયાં હતાં. અંગો ખોટાં પડવા લાગ્યાં. મોઢામાંથી પાણી નીકળવા લાગ્યું. તબિયત સુધરે એની રાણ જોવામાં પાંચ-છ દિવસ નીકળી ગયા.

એક દિવસ દીકરા મહેશો બૂમ પાડી, ‘બાપુજી !’

કુંવરજીબાપાને ધ્રાસ્કો પડ્યો એટલે તેઓ દોડીને ઉપર ગયા.

મહેશ કહેવા લાગ્યો, ‘વજુકાના પેટમાં કંઈક અવાજ આવે છે અને મોઢામાંથી પાણી નીકળતું બંધ થઈ ગયું છે.’

કુંવરજીબાપાએ તાત્કાલિક ફોન કરીને ડોક્ટરોને બોલાવ્યા.

થોડી જ વારમાં પાંચ-છ ડોક્ટરો બેગા થઈ ગયા.

ડોક્ટરોએ આશ્ર્ય વ્યક્ત કર્યું, ‘શરીરનાં બધાં જ અંગો કામ કરતાં થઈ ગયાં !’

બધા જ ડોક્ટરોએ નક્કી કર્યું કે હવે ઓપરેશન કરાવો. સ્પાઈનલકોર્ટના ઓપરેશન માટે સ્વામીજીને પૂછાવ્યું તો સ્વામીજીએ કહ્યું કે

હમણા એ ઓપરેશન કરાવશો નહીં. બીજાં ઓપરેશન કરાવી લો.

હાથ-પગના ત્રાણ ઓપરેશન થયાં. ઘરે આવ્યા. તબિયત સુધરવા લાગી. સ્વામીજીના વચ્ચે વડોદરાના ડોક્ટર શૈલેખભાઈ ત્રિવેદીને બતાવ્યું.

શૈલેખભાઈએ નિદાન કર્યું, ‘ચિંતા કરવા જેવું નથી. સરસ થઈ જશે.’

એક મહિના પછી માણકાનો સખત દુઃખાવો ઉપદ્ધ્યો. દુઃખાવો એવો કે એમને સહેજ પણ અડી ન શકાય. જરાક ઝટકો લાગે તો પણ તેમનાથી ચીસ પડાઈ જાય.

ડૉ. સીંધાણીએ સલાહ આપી, ‘ઓપરેશન કરાવવું જ પડશે.’

બીજે દિવસે સ્વામીજી પદ્ધાર્યા. વજુભાઈના ખાટલા પર જ બેસીને વજુભાઈના શરીર પર બધો ભાર આપી દીધો. એક-બે મિનિટ સુધી !

સ્વામીજીએ વજુભાઈને કાનમાં કહ્યું, ‘વજુભાઈ ! આપણે ઓપરેશન કરાવવું નથી. મહારાજ સારું કરી દેશો.’

અક્ષરધામનો ઈલાજ કરીને સ્વામીજી ત્યાંથી સંચર્યા. બધા જ આશર્યમાં ગરકાવ ! ફાટી આંખે જોઈ રહ્યા !

બીજા દિવસથી વજુભાઈ પડખાં ફેરવવા માંડ્યા.

બીજી વખત સ્વામીજી પદ્ધાર્યા. ‘મને પૂછ્યા વગર ઓપરેશન કરાવશો નહીં.’ બસ આટલું જ કહ્યું.

ત્રીજી વખત રાજકોટ પદ્ધાર્યા ત્યારે વજુભાઈ સામેથી દર્શન કરવા ગયા. સ્વામીજીએ એમને દિવ્ય પ્રકાશની જ્યોતિનાં અલૌકિક દર્શન કરાવ્યાં.

દર્શન પૂરું થતાં સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘હવે કામ પર જવા માંડો.’

બીજા જ દિવસથી વજુભાઈ થથાવત્ કામે લાગી ગયા.

આ રીતે વજુભાઈની અદ્ભુત રક્ષા થઈ !

કુંવરજીબાપાનું બહોળું કુંદંબ. ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની કૃપા તથા કુંવરજીબાપાની નિષ્ઠા અને આત્મીયતાના ફળસ્વરૂપે છ ભાઈઓનો આખો

મન-વાહીથી પરનું અગમ્ય સ્વરૂપ

ગમ્ય બન્યું.

કઠિન તપશ્ચર્યાઓના દાખડાના ફળસ્વરૂપે

પણ જેની ત્રિકાળમાંચ ઝાંખી ન થાય

તેવા પ્રભુ જાત-કુજાત કે ગુણ-અવગુણા

કાંઈ જોયા સિવાય સહૃનાય સુહૃદમિત્ર

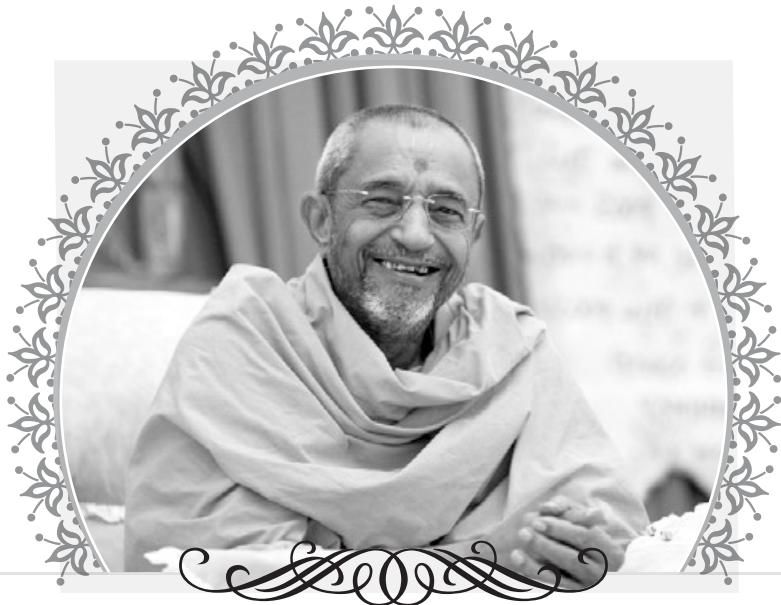
બન્યા.

એમાંહે વિરોધીઓ સાથે પ્રેમ કર્યો,

દુશ્મનોનો ઉદ્ધાર કર્યો અને અસુરોની પ્રકૃતિ

બદલી. આવો અનોખો સુહૃદમિત્ર બીજો

- પ. પૂ. સ્વામીશ્રી

૬

‘પાસિનું હૈયે છતકાતું ગાન...’

પગટ ભવ્યા છે તે પર ભક્તજગે તાન રાખ્યું. પગટનાં ચારિત્રોબાં ગાન અને શ્રવણમાં મોક્ષ નિશ્ચિત છે. પૂર્વના અવતારોએ પણ આ ભર્ત કહ્યો છે.

- ભગવાન શ્રીસ્વામીનાથાયારા

આંખોમાં અવિરત પ્રભુની શોધ. હૃલનયલનમાં સતત પ્રભુનું સ્મરણ. કિયામાં પ્રભુનું બળ. સેવામાં સ્વની વિસ્મૃતિ. ભક્તોનાં દર્શન એ જ આનંદ અને અંતઃસ્કુરણામાં પ્રભુપ્રેરણાનો જ રણકાર...

આવું એક અનોખું વ્યક્તિત્વ, ગુરુહરિ પ.પૂ. સ્વામીશ્રીનું અનુપમ સર્જન, અંબરીષ સમાજ માટે આદર્શ ભક્તરાજ એટલે તાજપુરાવાળા પ.ભ. ભાઈલાલકાકા.

મોટી ઉમરે ભાઈલાલકાકા ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીના યોગમાં આવ્યા પણ સત્સંગ કરવાનો ઉમંગ અજોડ, જેથી ઉમર અને અવસ્થા ક્યારેય આડે ન આવ્યાં !

‘હરિધામ જવું છે, ભાઈ !’

એકવાર પાદરાના હરિભક્તો પ.ભ. નટુભાઈ તંબોળી, પ.ભ. ચુનીભાઈ, પ.ભ. શંકરભાઈ અને પ.ભ. દાકોરભાઈ શરદપૂજનમાં સમૈયામાં હરિધામ આવવાના હતા. ભાઈલાલકાકાનો નવોનવો સત્સંગ હતો એટલે તેઓએ એમને પણ આવવા જણાયું. પરંતુ ભાઈલાલકાકાને એક સામાજિક કામ અંગે રાજનગર જવું પડે એમ હતું. તેઓ રાજનગર ગયા પણ મન હરિધામમાં હતું. એક જ તાલાવેલી કે વહેલી તકે હરિધામ પહોંચી જાઉં.

જટપટ કામ આટોપીને તેઓ નિયાદથી બસમાં બેઠા. મનમાં ‘સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ...’ એ રટણ ચાલુ જ. સાંજે પાંચ વાઘે છાણી ઊતર્યા. રીક્ષાવાળા કોઈ હરિધામ આવવા તૈયાર ન થયા એટલે ભજન કરવા લાગ્યા. થોડી જ વારમાં એક સ્કુટર એમની પાસે આવીને ઊભું રહી ગયું.

‘કાકા, તમારે ક્યાં જવું છે ?’ સ્કુટર ચલાવનાર યુવકે પૂછ્યાં.

કાકાએ કહ્યું, ‘હરિધામ જવું છે, ભાઈ !’

‘હું હરિધામ જ જાઉં છું. બેસી જાવ.’ અને કાકા સ્કુટર પર બેસીને હરિધામ આવ્યા. હરિધામના મુખ્ય દ્વાર પાસે ઊતરી ગયા. ઊતરીને જોયું તો સ્કુટર અદશ્ય !

ભક્તની અંતરની ગ્રાર્થના સાંભળીને અંતર્યામીનું અગમ્યવેશો આગમન ! એક ભક્ત કાજે !

અંતઃર્ફુરણ અને ઇત્ય દર્શાન

ભાઈલાલકાકાને ભગવાન ધર્ણીવાર આગોતરા જ અંતરમાં પ્રેરણા કરે. કેટલાક પ્રસંગો એમનાં જ શબ્દોમાં સાંભળીએ :

“હું ગાડું લઈને ખાતર લેવા જાઉં. પણ બિસ્સામાં પૈસા ન હોય. ગાડામાં બેસીને ‘સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ...’ ધૂન કરું. પછી મને અંદરથી પ્રેરણા થાય કે અમુક જગ્યાએ જાવ, તમને પૈસા મળી જશે. તો સામેથી જ મને કોઈ કહે કે ભગત, પૈસા જોઈએ તો લઈ જશો. હું કહું કે

લાવો. આ રીતે સ્વામીજી જ મારું ગોકાવે. મારી આગળ આગળ ચાલે.”

“અમારા પડોશી સાથે ઘર જેવો સંબંધ. એમની ખેતી હું કરતો. એક બાજુ એમની દીકરીનાં લગ્ન હતાં અને બીજુ બાજુ એ જ દિવસે સ્વામીજી જંબુસર પદ્ધારવાના હતા. પડોશીઓ મને કહે, ‘તમારે લગનમાં ફરજીયાત રહેવું જ પડશે.’ મેં કહ્યું, ‘ના, આજે તો મારા સ્વામીજી જંબુસર આવવાના છે. એટલે હું નહીં આવું.’ તો કહે, ‘તમારે આવવાનું જ છે.’ પછી મેં કહ્યું, ‘જુઓ, આજે મારા ઘેરે દીકરીનાં લગ્ન હોય તોયે હું ના રહું.’ એવી વાત કરી એટલે તેઓ સમજી ગયા.

પછી એક ભગત કહે, ‘તમે દીકરીના લગ્નમાં જાઓ કારણ કે હરિધામમાં મહેમાનો આવ્યા છે એટલે સ્વામીજી મોઢા આવશે.’ પછી મારાથી બોલાઈ જવાયું, ‘ના, સ્વામીજી પોણા દસ વાયે આવી જશે.’ પછી હું ત્યાંથી જંબુસર ગયો તો બરાબર પોણા દસ વાયે સ્વામીજી પદ્ધારી ગયા. મારી બાજુ જોઈ બોલ્યા, ‘અમે ટાઈમસર આવી ગયા, નહીં ?’ પછી મને દુઃખ થયું કે સ્વામીજીને મેં ઓશિયાળા કર્યા. મારો ટાઈમ સાચવવા સ્વામીજીએ આટલો ભીડો વેઠવો પડ્યો. પછી હું ખૂબ રડ્યો.”

ભાઈલાલકાકાને ઘણી વખત દિવ્યદર્શન પણ થાય. એમનાં જ શર્દોમાં માણીએ :

“એકવાર હું સ્વામિનારાયણના એક મંદિરે દર્શન કરવા ગયો. દર્શન કરીને દરવાજામાંથી બહાર નીકળ્યો કે સ્વામીજીની મૂર્તિ દેખાવા લાગી. જેમ-જેમ હું ચાલું તેમ-તેમ મૂર્તિ આગળને આગળ ચાલે. આમ પંદર દિવસ સુધી મૂર્તિ મારી સાથે રહી.”

“એકવાર સ્વામીજીને પગે મચકોડ આવેલી. મને ખબર પડી એટલે હું દર્શન કરવા હરિધામ આવ્યો. સ્વામીજી આરામમાં હતા. એટલે હું જ્ઞાનયજ્ઞ હોલમાં શાસ્ત્રીજીમહારાજ અને યોગીજીમહારાજની મૂર્તિ પાસે આવ્યો. બે મૂર્તિની વચ્ચમાં લેમિનેશન કરેલ સ્વામીજીની મૂર્તિ મૂકી હતી. હું દર્શન કરતો ઉભો હતો. મનમાં તાલાવેલી થઈ કે સ્વામીજીને કર્યા પગે મચકોડ આવી હશે? કયા પગે પાટો બાંધ્યો હશે? એમ વિચાર કરતો હતો ત્યાં સ્વામીજીની મૂર્તિમાં ડાબા પગે પાટો બાંધ્યો હતો તે દર્શન થયા.

સાંજે સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા અનિર્દેશ ગયો. સ્વામીજીના ડાબા
પગે પાટો બાંધ્યો હતો. નજીક ગયો એટલે મને જોઈને સ્વામીજી હસવા
લાગ્યા.”

‘એમાં પણ પ્રભુ જ રહ્યા છે એવું માનવાનુ !’

સદ્ગુરુવર્ય શ્રીગુરુઆતીતાનંદસ્વામીએ કહ્યું છે : ‘ભેળા રહીને
મહિમા સમજવો એ પાંચમી વાટી છે.’

મહિમા અને સેવાભક્તિનો ઉમંગ ચોક્કસ હોવો જોઈએ. પરંતુ
સાથેના પાત્રો પાસે પાણ એવા જ ઉમંગ કે સેવાભક્તિની અપેક્ષા રહે અને
એમનામાં એવું વર્તન ન દેખાય ત્યારે અભાવ કે અરુચિ આવે છે. તે વખતે
આપણા આવેગને લગામ આપીને સંબંધ બાંધવાની સાચી સૂજી ભગવદી
પાસેથી મળે છે.

એકવાર ભાઈલાલકાકાના ઘરે હરિધામથી સંતો પદ્ધાર્યા. કાકા ઘરે ન
હોવાથી સંતો અન્ય હરિલક્તના ઘરે ગયા. કાકા બહુરથી આવ્યા ત્યારે
ખબર પડી કે સંતો ઘરે આવ્યા અને જમ્યા વગર ગયા. કાકાને દર્દ થયું.
એમણે પોતાના પત્નીને કહ્યું, ‘તમે સેવાની ઈચ્છા નહીં બતાવી હોય.
આપણી ભક્તિ હોય તો સંતો જમીને જ જાય.’

ભગવાન અને ભક્તો સાથે જ જીવ જોહેલો એટલે કાકાને આ
વિચાર આવે એ સહજ હતું પરંતુ તેઓ વધુ ઊંડા વિચારમાં ઊતરી ગયા.
તેમને થયું કે જો સંતો-ભક્તોની સેવા ન થઈ શકતી હોય તો મારે ઘરમાં રહેવું
નથી. ઘર છોડીને હરિધામ જતો રહ્યું.

એમનો એ વિચાર કેવળ વિચાર ન રહ્યો, અમલમાં મૂકી દીધો. બીજે
દિવસે સાંસારિક લેવડ-દેવડની યાદી કરીને ઢાકોરજી પાસે મૂકી દીધી અને
પોતે ચાલી નીકળ્યા.

ઘર છોડીને નીકળ્યા ત્યારે વિચાર આવ્યો કે મારા વડીલ અને
ભગવદી એવા નટુભાઈને મળીને જાઉં. એમ વિચારી તેઓ પાદરા આવ્યા. જે
બન્યું તે નટુભાઈ તંબોળીને કહ્યું અને પોતાનો નિર્ણય જણાવ્યો.

નટુભાઈએ એમને સમજાવતાં કહ્યું, ‘ભગત ! મારા ઘરમાં પણ એવું

જ હતું. સંતો-ભક્તો ઘરે આવે એટલે પત્ની કકળાટ કરે. મેં સ્વામીજીને વાત કરી ત્યારે સ્વામીજીએ આધ્યાત્મિક સૂર્જ આપતાં મને કહેલું કે એમાં પણ પ્રભુ જ રમી રહ્યા છે એવું માનવાનું ! ત્યારથી મેં સ્વામીજીના વચને જીવવાનો પ્રયત્ન કર્યો તો તે સાનુકૂળ થઈ ગયાં. એમ તમે પણ એવું માનો કે પત્નીમાં પ્રભુ જ ખેલી રહ્યા છે.’

નટુભાઈની વાત ભાઈલાલકાકાનાં હદયને સ્પર્શ કરી ગઈ. જગત હતા. કટ વળી ગયા. ઘરે જઈને સ્વામીજીને રડીને પ્રાર્થના કરી, ‘હે પ્રભુ ! આપ જ એનું અંતર બદલી નાંખો કે જેથી સંતો-ભક્તોની સેવા મહિમાથી થયા કરે અને આ ઘર સૌને પોતાનું મનાય.’

પ્રભુએ કાકાની પ્રાર્થના સાંભળી. થોડા જ દિવસોમાં પત્નીના વર્તનમાં ફેરફાર જાણવા લાગ્યો. એમની વાણીમાં મહિમા અને સેવામાં ભક્તિનાં દર્શન થવા લાગ્યાં. સેવા કરવાની એમને સામેથી સુરૂચિ જગત થઈ.

આમ, પરસ્પર પ્રભુનો ભાવ હોય ત્યાં સાચી આત્મીયતા પ્રગટે છે. એ વાત સ્વામીશ્રીએ સૌને દઢ કરાવી છે. તેનાં દર્શન આવા પ્રસંગોએ થાય છે.

જગતતા

એકવાર હરિધામમાં શિબિર પ્રસંગે હરિભક્તોની પંક્તિમાં ભાઈલાલકાકા જમવા બેઠા. પ્રથમ શીરો પીરસવાની શરૂઆત થઈ. પીરસાતાં પીરસાતાં કાકા સુધી આવે અને શીરો ખૂટી જાય. આવું ત્રણ વખત થયું એટલે ‘જેવી સ્વામીજીની મરજી’ એમ સમજી દાળ અને ભાત જમવા લાગ્યા. કાકાની આવી નિર્લેપતા જોઈને બાજુના હરિભગત રસોડે જઈને પીરસનાર યુવકને શીરો લાવવાનું કહી આવ્યા. તો પણ શીરો ન આવ્યો. જમવાનું પૂરું થયું ત્યાં સુધી શીરો ન આવ્યો.

આ બધી હિલયાલમાં કાકાએ અંતર્દૃષ્ટિ કરી કે મને મારું મન તો નથી રમાડી જતું ને ! કદાચ સ્વામીજીની જ મને શીરો જમાડવાની ઈચ્છા નહીં હોય. એમાંથે પ્રાર્થના કરી, ‘હે સ્વામીજ ! આ ઘરતી પર આવવાનું

મજ્યું એ જ મોટી વાત છે તો જે જમવાનું મળે એ પ્રસાદ મનાય એવી કૃપા કરો અને મારું મન મોળો વિચાર કરે એ પહેલાં કૃપા કરીને એવું મનાવી દો કે હું શીરો જ જમ્યો છું.’

ઉંમર હોવા છતાં સાધક તરીકી કાકાની કેવી અદ્ભુત જગ્યાતતા !

ઈન્દ્રિયોનું પોષણ ન થવા દેવું. જેમ-તેમ, જેવું-તેવું ચલાવી લેવું. ભગવાનને કર્તાહર્તા માનવા.- ‘શીરો’ કેટલું બધું શીખવાડી જાય છે !

માયાબાપાની સેવા કરી

ભાઈલાલકાકાને પ.ભ. માયાબાપા (પ.ભ. મુરુંદમહારાજ-હરિધામના પિતાશ્રી) સાથે ખૂબ ગ્રીતિ. તેઓ હરિધામ આવે ત્યારે માયાબાપા પાસે બેસવા જાય.

ઈ.સ. ૧૯૯૮માં માયાબાપાનું સ્વાસ્થ્ય કથળ્યું. વડોદરાના એક દવાખાને લઈ ગયા. ભાઈલાલકાકાને સમાચાર મળતાં તેઓ માયાબાપાની ખબર પૂછવા દવાખાને આવ્યા.

થોડીવારે સ્વામીશ્રી ત્યાં પદ્ધાર્ય. માયાબાપાના ખબર-અંતર પૂછ્યા પછી ભાઈલાલકાકાને સ્વામીશ્રી કહે, ‘તમારે માયાબાપાની સેવામાં રહેવાનું છે. કપડાં લઈને હરિધામ આવી જાવ.’

સ્વામીજીએ અધિકાર કરીને સેવા આપી એથી કાકાને ખૂબ આનંદ થઈ ગયો. તેમણે સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરતાં કહ્યું, ‘આપે કૃપા કરીને સેવા આપી છે તો હું વચ્ચે મ. ૨૮ અને મ. ૪૧ પ્રમાણે બાપાની સેવા કરી શકું એવા આશીર્વાદ આપો.’

‘જાવ, મહારાજ સર્વોપરી સેવા કરાવશે.’ એમ પ્રસન્ન વદને ગુરુહરિએ આશીર્વાદ આપ્યા.

ભાઈલાલકાકા દેહનું ભાન ભૂલીને માયાબાપાની સેવામાં ઓતપ્રોત થઈ ગયા. માયાબાપા પલંગમાંથી ઉભા ન થઈ શકે. પડખાં ફરી ન શકે. ભાઈલાલકાકા એમને રોજ સ્નાન કરાવે, કપડાં પહેરાવે, ભોજન કરાવે. બધી જ સેવામાં ખેડે પગે હાજર રહે. એકવાર તો તેઓ બોતેર કલાક સુધી ઊંઘ

લીધા સિવાય માયાબાપા પાસે બેસી રહ્યા હતા ! સેવામાં જરાય કંટાળો નહીં, જેમ સેવા કરે એમ આનંદ આવે.

એક દિવસ સ્વામીશ્રી માયાબાપાને દર્શન આપવા પદ્ધાર્યા.

‘બોલો બાપા, તમારે કાંઈ કહેવું છે ?’ એમ સામેથી અનુગ્રહ કરીને પૂછ્યું.

માયાબાપાએ કહ્યું, ‘હા સ્વામિ ! મારી પાસે અમૂક પૈસા ભેગા થયા છે, એ મારી સેવા આપ સ્વીકારજો. બીજું કે મને ખબર પણ ન પડે એવી રીતે ધામમાં લઈ જજો.’

માયાબાપાનો સ્વામીજી સાથેનો આગવો સંબંધ હતો એટલે સ્વામીશ્રીએ સૂર્ય આપતાં કહ્યું, ‘બાપા, ‘મારી સેવા’ એવું આપણાથી ન બોલાય. ઠકોરજીએ આય્યું છે ને ઠકોરજીનાં ચરણોમાં અર્પણ કરવાનું છે. આપણાથી એવું પણ ન કહેવાય કે મને આવી રીતે ધામમાં લઈ જજો. આપણે મહારાજના છીએ તો મહારાજને જે ઠીક લાગે એ કરશો. એમને જાણપણું કેવી રીતે અપાય ? આપણે એમના માથે પડીને જીવવાનું.’

માયાબાપા બે હૃથજોડી સાંભળતા રહ્યા. યાચના કરવા શર્ષ્ટો ન આવ્યા પરંતુ આંખમાંથી આંસુઓ વહી આવ્યાં. સ્વામીશ્રી એમના મસ્તક પર અને વાંસે હૃથ ફેરવતા રહ્યા. બાપાને મનાઈ ગયું કે આશીર્વાદ મળી ગયા.

માયાબાપા ધામમાં ગયા ત્યાં સુધી ભાઈલાલકાકાએ અગિયાર મહિના એમની સેવા કરી. ભાઈલાલકાકાએ માયાબાપાની કરેલ સેવાથી સ્વામીજી ખૂબ પ્રસન્ન થયા. ભક્તોની સેવા ભગવાનના ભાવથી ! સ્વામીશ્રીનું એકેવું અદ્ભુત સર્જન !

બેદદાસ્થ રહિતની સેવા

ભાઈલાલકાકાની ઉમર ખરી પણ સેવાનો ઉમંગ એવો કે અવસ્થાને પણ શરમાવે. એમની સેવામાં ભગવાન સ્વામિનારાયણનો સંબંધ અને ગુરુહરિના સુહૃદભાવનું જ બળ હોય એટલે બેદદાસ્થ અને પૂર્વગ્રહરહિતનું

એમનું વર્તન.

એકવાર તાજપુરામાં એક હરિભક્તના ઘરે સ્વામિનારાયણના એક મંદિરથી સંતો પદારેલા. કો'ક પ્રસંગ નિમિત્તે સભા રાખેલી.

ભાઈલાલકાકા પણ સંતોનાં દર્શન કરવા ગયા. એક નાનકડી ઓરડીમાં સંતો બેઠા હતાં. ખૂબ ગરમી હતી. સંતો પરસેવે રેબજેબ થઈ ગયા. કાકાથી આ જોવાયું નહીં. તેઓ ઊભા થયા. સંતોની બાજુમાં ઊભા રહીને નેપકીનથી પંખો નાંખવા લાગ્યા. ગોળી પૂરી થઈ ત્યાં સુધી કાકાએ ખૂબ ભાવથી આ સેવા કરી.

સામે બેઠેલા ભક્તો કથાશ્રવણનો આનંદ લઈ રહ્યા હતા. ભાઈલાલકાકા ‘આ સેવા મારા ભાગ્યમાં ક્યાંથી !’ એવું માનીને સેવાનો આનંદ લઈ રહ્યા હતા અને સંતો કાકાની આ સેવાભક્તિને મનોમન બિરદાવી રહ્યા હતા.

સભા પછી સંતોએ કાકાને પૂછ્યું, ‘કાકા, ક્યાં રહો છો ?’

ભાઈલાલકાકાએ બે હાથજોડી જવાબ આપ્યો, ‘અહીંયા જ. તાજપુરામાં.’

‘તમે કોના આશ્રિત છો ?’

‘હરિપ્રસાદસ્વામીજ્ઞાના.’

સંતોનાં મુખેથી રાજ્યપાના શર્ષદો નીકળી પડ્યા, ‘ધન્ય છે તમને, તમારી સેવાભક્તિને !’

અનંદ્ય નિષ્ઠા

શ્રીમદ્ ભાગવતમાં કહ્યું છે : ‘જેઓ અનન્યભાવથી મને ભજે છે, તેઓને મેં મારા મહુાન ભક્ત માન્યા છે.’

નિષાવાન ભક્તને પ્રલોભનો પરાસ્ત કરી શકતાં નથી. ધન કે સમૃદ્ધ દ્વાર ખટખટાવે છતાં પણ પ્રભુના આશારા આગળ એને નહિવત્ત ગણે એ જ સાચી નિષ્ઠા.

એક દિવસ ભાઈલાલકાકા સવારે ધૂન કરી રહ્યા હતા. એક વ્યક્તિ આવી. કપાળે તિલક-ચાંદલો હતો. કહે, ‘હું બે દિવસનો ભૂખ્યો છું. મને જમાડો.’

કાકાએ એમને બેસાડ્યા. એમના પત્નીએ થોડીવારમાં રસોઈ બનાવી દીધી. કાકાની સેવાભક્તિ જોઈને પેલા ભાઈ ખૂબ રાજુ થયા.

જમ્યા પછી કાકાને કહે, ‘હું કહું એટલું કરશો ?’

કાકાએ કહ્યું, ‘હા.’

પછી એમણે અમુક દેવીદેવતાની આરાધના ને માનતા કરવાનું કહ્યું. વિધિઓ અને મંત્ર-તંત્ર કહ્યા. કાકા શાંતિથી સાંભળતા રહ્યા. પછી પેલા ભાઈ કહે, ‘હું કહું એમ કરો તો તમે અનંતગણા સુખિયા થઈ જાવ.’ કાકાને થયું કે તિલક-ચાંદલાનો આશ્રિત અન્ય આશરાની વાતો ન કરે. પ્રભુ મારી પરીક્ષા લઈ રહ્યા છે.

કાકા નિષ્ઠાની ખુમારીથી બોલી ઉઠ્યા, ‘તમે ઘર ભૂલ્યા લાગો છો. હું ભૌતિક સમૃદ્ધિ માટે સત્તસંગ નથી કરતો. મને જે ગુરુ મળ્યા છે તે ખૂબું સમર્થ છે. તેઓ જે પરિસ્થિતિમાં રાખે એમાં રહેવું એ જ મારી સમૃદ્ધિ છે.

ભગવાનને એના ભક્તો ખૂબ ગમે છે.

એ અનંત લૌંદર્યનું ધામ છે.

એ લિવાય બીજું કોઈ લૌંદર્ય નથી.

એ લિવાય બીજું કોઈ છુખ નથી.

ઇતાંય તમારા હૃથનું એ ગ્રહણ કરે,

તમારી લેવા ગ્રહણ કરે.

એ પુરુષની પ્રીતિ કેવી હુણો !

- પ. પૂ. સ્વામીશ્રી

૭

સધળી સંભાળ

ભગવાન ને ભગવાનના સાધુ એ બે સાખું જોતું ને એ જ જોયા જેવા છે, બીજામાં કાંઈ માલ નથી.

- મૂળ અક્ષરમૂર્તિ ચંદ્ર. શ્રી ગુરાતીતાનંદસ્વામી

વડોદરાના ગોરધનભાઈના મિત્રો અધ્યિનભાઈ, કનુભાઈ વગેરે સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના સત્સંગી. તેઓ વડતાલ મંદિરમાં દર્શન કરવા જાય પણ ગોરધનભાઈ નીચે બેસી રહે. મિત્રો બધા સ્વામીશ્રીના યોગમાં પણ ખરા. તેઓ ગોરધનભાઈને મુખોમુખ કહે નહીં પણ મનોમન પ્રાર્થના કરે કે એમને પણ ભગવાન સત્સંગ કરવાની સદ્ભુદ્ધિ આપે.

ઈ.સ. ૧૯૭૩-૭૪નું વર્ષ. એક દિવસ ગોરધનભાઈના અંતરમાં કારણ વગર ઉદાસીનતા વ્યાપી ગઈ. મિત્રો મળવા આવ્યા. કનુભાઈએ ખૂબ આગ્રહ કર્યો કે હરિપ્રસાદસ્વામીજીનાં દર્શન કરવા હરિધામ ચાલો. કમને ગોરધનભાઈ મંદિરે આવ્યા. સ્વામીશ્રીનાં દર્શન કર્યા. ઉદાસીનતા ગાયબ

થઈ ગઈ ! સ્વામીજીના સાન્નિધ્યમાં ખૂબ સારું લાગ્યું. મંદિરની બહાર નીકળ્યા ને પાછું એવું ને એવું જ ! ઘરે જઈને પાછા મંદિરે આવ્યા તો શાંતિ થઈ ! એટલે તેઓ સ્વામીજી પાસે પહુંચ્યો ગયા અને પોતાની મુંગુવણ વિશે વાત કરી.

સ્વામીજીએ એમને વણમાર્ગયા આશીર્વાદ આપ્યા : ‘ચિંતા ના કરશો. હવે બિમારી જતી રહેશે. તબિયત બધી રીતે સારી રહેશે. પહેલાં કરતાં વધારે કામ કરી શકશો.’ દેહની સાથે જાણે આત્માની તબિયતની પણ કાયમ સારવાર થતી રહેશે એવી બાહુંધરી મળી !

ધીરે ધીરે ગોરધનભાઈના સત્તસંગની શરૂઆત થઈ.

પિતાજીને દર્શન દઈને તેડી ગયા

ગોરધનભાઈના પિતાજી ડાયાબિટીસના દર્દી. મોટી ઉંમરે એક વખત પગમાં કંઈક વાગવાથી સડો થયો. એમાંથી ગેગરીન થઈ ગયું.

અસંખ્ય પીડા થતી હોવાથી બાપુજીએ સ્વામીજીને ધામમાં લઈ જવા પ્રાર્થના કરી.

સ્વામીજીએ સાંત્વના આપતા કહ્યું, ‘ચિંતા ના કરશો. ભજન કરજો.’

પછી સ્વામીજીએ ગોરધનભાઈને કહ્યું, “ઠાકોરજી તો બાપુજીને ધામમાં લઈ જાય પરંતુ થોડા દિવસ સહન કરી લે તો એમનું બધું પ્રારબ્ધ ઘોવાઈ જાય અને આત્મા શુદ્ધ થઈ જાય. એક-એક દિવસમાં એમના કેટલાય જન્મો ઓછા થઈ જશે. પછી ઠાકોરજી બાપુજીને ધામમાં લઈ જશે.” એમ સ્વામીશ્રીએ સ્પષ્ટતા કરી. આમ, પ્રારબ્ધને હસ્તામલકવત્ત જોનારા અને એને ટાળનાર પુરુષે અદ્ભુત કર્ણણા વરસાવી !

ગોરધનમામાએ બે હાથ જોડીને પ્રાર્થના કરતા કહ્યું, ‘બાપુજીને સહન કરવાનું બળ આપજો, એટલી પ્રાર્થના છે.’

‘હા... ઠાકોરજીને પ્રાર્થના કરીશું.’

એક દિવસ બાપુજી બોલવા લાગ્યા, ‘મહારાજ આવ્યા... સ્વામીજી આવ્યા... મારી સાથે વાતો કરે છે... હું સ્વામીજી સાથે જાઉં છું...’ એમ રટણ કરતાં કરતાં બાપુજી ઘામમાં પદ્ધાયો.

‘સરળતાની શીખ’

એક વખત દિવાળીના દિવસે ગોરધનમામા સ્વામીશ્રીનું પૂજન કરવા હરિધામ આવ્યા.

‘સાંજે ભરૂચ આવજો.’ સ્વામીજીએ સીધી આજ્ઞા જ કરી. થોડી વાતો કર્યા પછી ફરી કહ્યું, ‘સાંજે ભરૂચ આવજો હું.’ મામા કાંઈ બોલે નહીં. નીકળતી વખતે સ્વામીજીએ ફરી કહ્યું, ‘ભૂલતા નહીં, ભરૂચ આવવાનું છે.’

‘સાંજે તો ડાકોર જવાનો કાર્યક્રમ છે. ભરૂચ કેમ જવાશે?’ એમ મામાનો કાર્યક્રમ અગાઉથી નક્કી હતો. એ એમનો મનમુખી નિષૃંય હતો. સ્વામીજીએ ગુલુમુખી વર્તાવીને રક્ષા કરવી હતી. મામાને અંતર્દર્દ્દિતી તો થઈ પણ ડાકોર તરફ એમના પગ કેમે કરીને વળી ગયા.

ઘરેથી નીકળ્યા ત્યારે શરીર સ્વસ્થહંતું. ઓડ પાસે પહોંચ્યા અને અચાનક મામાને ચક્કર આવવા લાગ્યા. થોડી જ વારમાં બેભાન થઈ ગયા ! પરિવારજનો ગભરાઈ ગયા. ઓડના સત્સંગીઓને ખબર પડતાં તેઓ ઢોડી આવ્યા. મામાને દવાખાનામાં દાખલ કર્યા.

બે-ત્રણ હરિભક્તોને સ્વામીશ્રીનાં દિવ્ય દર્શન થયાં ! હોસ્પિટલની પ્રદક્ષિણા કરતા હોય એવાં ! જાણો મામાની રક્ષા કાજે પહોંચી ગયા !

બીજે દિવસે સ્વામીશ્રીએ મામાને સોઝડા બોલાવ્યા. સ્વામીજીએ મામાને આગ્રહ કરીને ખૂબ પ્રેમથી જમાડ્યા. મામાને એમ કે હું સ્વસ્થ નથી તે ન જમી શકું પણ સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘મામા કાંઈ ન થાય, આજે જમો.’ તે સ્વામીજીએ જે પીરસયું એ મામા જમી ગયા.

‘ફરી આવું ના કરશો, સરળ થઈ જજો.’ એવી ભમતાભરી અપેક્ષા હતી એ વાત્સલ્યમા.

‘હવે આવી ચેલે૦૪ ના કરશો’

કારેલીબાગમાં મામાએ એક બિલ્ડીંગના કન્સ્ટ્રક્શનનું કામ હૃથમાં લીધું. ૯૦ દિવસમાં કામ પૂરું કરી આપવાની ચોલેન્જ આપી. કામમાં કેટલાં વિધનો આવશે એનો મામાને અંદાજ ન હતો. કામ શરૂ થયા પછી ખબર પડી કે નેવું નહીં પણ દોઢસો દિવસમાં પણ એ કામ પૂરું થાય એમ નથી. મામાએ સમયસર કામ પૂરું કરવા ખૂબ દોડધામ કરી. ‘હું આ કામ કેવી રીતે પૂરું થશે?’ એ વિચારો મામાને સતત પજવવા લાગ્યા. મામા એ વિચારોમાં રહ્યા અને સ્વામીજી એમની વહુરે આવ્યા ! ભક્તની લાજ ન ગઈ.

૮૯ દિવસોમાં કામ પૂરું થઈ ગયું ! મામાનો આનંદ માય નહીં. પોતે કર્યાનો ગર્વ ઉભરાતો હતો. હરખમાં ને હરખમાં તેઓ સ્વામીજી પાસે આવ્યા અને વાત માંડી.

‘૯૦ દિવસમાં કામ પૂરું કરી આપ્યું. ચોલેન્જ હતી. થઈ ગયું.’

‘મામા ! એ બધું બરાબર પણ મહારાજે ત્યાં ખેપગે રહેવું પડ્યું. ખૂબ કામ કરવું પડ્યું. હું પછી આવી ચોલેન્જ ક્યારેય ના લેશો.’ સ્વામીજીએ મામાની સફળતાનું રહસ્ય છતું કર્યું.

સાંભળીને મામાનો બધો ગર્વ એકદમ ઉત્તરી ગયો. ‘અરેરે... ! એવું થયું ? મારી મહત્વાકંક્ષા પૂરી કરવા ડાકોરજીએ આટલા બધા ઓશિયાળા થવું પડ્યું ! ખોટું થઈ ગયું.’ એમ પશ્ચાત્તાપ વ્યક્ત કરતાં મામા ચોધાર આંસુએ રડ્યા. ત્યારથી ઠરાવ કરી નાંખ્યો કે ફરી ક્યારેય આવી હોડમાં ઉત્તરવું નહીં. ભગવાનના બળે જીવાય એ બરાબર પણ આપણી લાજ રાખવા પ્રભુને ઓશિયાળા થવું પડે એ કેમ પોસાય ?

‘સેવા કરશો તો મંદિર સાથેનું મમતવ વધશો’

સ્વામીજી જે કાંઈ સેવા કરાવે એનો હેતુ કેટલો ઉમદા ! કેટલો ભક્તલક્ષી ! કેટલો આધ્યાત્મિક ! એ મામાને સમજાયું હરિધામ મંદિરનાં નિર્માણ વખતે.

હરિધામનું મંદિર આકાર લઈ રહ્યું હતું. ગોરધનમામા રોજ દેખરેખ માટે આવે. મમતવથી સંભાળ રાખે. એ સમયે મંદિરના ભોંયરાનો સલેબ

તૈયાર થઈ રહ્યો હતો. જરૂરિયાત પ્રમાણે સ્વામીશ્રીની આજ્ઞા થતાં જુદાં જુદાં શહેરો કે ગામોમાંથી હરિભક્તો અને યુવકો સેવા કરવા માટે હરિધામ આવતા.

સ્વામીજીએ એકવાર મુંબઈના યુવકોને બોલાવેલા. શહેરમાં ઉછરેલા એટલે એ યુવકોએ સિમેન્ટ-કૌંકિટનાં તગારાં તો ક્યાંથી ઉપાડ્યાં હોય ? પણ ઉમંગમાં ને ઉમંગમાં સેવા કરી રહ્યા હતા.

ગોરધનમામા આ બધું જોયા કરે. યુવકો અરસપરસ આનંદ કરે એમાં તગારાં નીચે પડી જાય. માલ બધો નીચે પડે અને વ્યર્થ જાય.

આ જોઈને મામા સ્વામીજી પાસે ગયા. કહ્યું કે આ યુવકોને સેવા કરવાનો ઉમંગ છે એ વાત બરાબર પણ એમાં સામગ્રી બગડી રહી છે. કામ ધીમે ધીમે થાય છે. વળી, વાગી જરો એ જુદું. આ યુવકો કરતાં મજૂરો બોલાવી લેવા સારા.

ત્યારે સ્વામીજીએ રહસ્યની વાત કરતાં કહ્યું, ‘મામા ! મને પણ ખબર છે કે એ યુવકો આવી સેવા નહીં કરી શકે પણ આ સેવા કરશે તો એમને એવું થશે કે મંદિર મારું છે. ભલે ને સેવા થોડી ઓછી થશે પણ મંદિર પ્રત્યેનું મમત્વ તો બંધાઈ રહ્યું છે ને !

સ્વામીજીના આ આધ્યાત્મિક દાખિલાને મામાએ મનોમન વંદન કર્યા.

ગોરધનમામાએ ભગતજી પ્રદેશના પ્રમુખશ્રી તરીકે વર્ષો સુધી સેવાભક્તિ અદા કરી. હાલમાં તેઓ સાંસારિક પ્રવૃત્તિ અને જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈને પ્રભુપરાયાણ જીવન જીવી રહ્યા છે.

જ્યાં સુધી બ્રહ્મરૂપ સંતનો સંબંધ ન થાય,

એમની ઓળખાણ ન થાય

ત્યાં સુધી કોઈ સાધન સિદ્ધ થતું નથી.

દેહના પિંજરામાંથી બહાર આવવા

માટે તો ચૈતન્યરૂપ સંતમાં જોડાવું પડે જ.

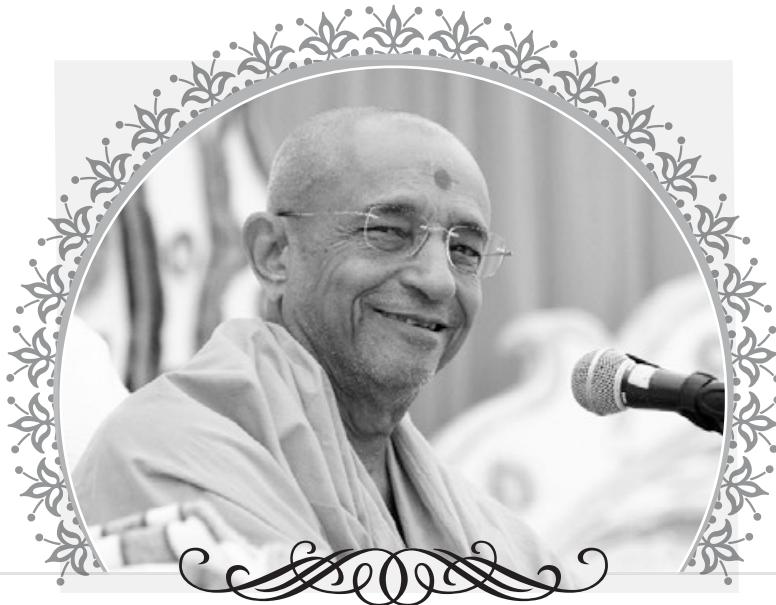
બ્રહ્મરૂપ સંત તો સદ્ગાય ત્રણ દેહ,

ત્રણ ગુણ અને ત્રણ અવરસ્થાથી પરના પુરુષ છે

એવી માનીનતા સહિત સંતમાં જોડાઈશું

તો એ સંત ગુણાતીત કર્યા સિવાય રહેશે નહીં.

- પ.પૂ. સ્વામીશ્રી

૮

નવજીવન બદ્ધયું...

કોઈ વાતની ચિંતા આવે તો ભગવાનને આથે નાંખી હેવી ને આપણે તો બળિયા નહિ ને એ તો બળિયા તે એને રક્ષા કરતાં આવડે, જેમ પ્રહૃતાદજીની રક્ષા કરી તેમ અનેક પ્રકારે રક્ષા કરે.

- મૂળ અક્ષરમૂર્તિ સદુ. શ્રી ગુરાતીતાનંદસ્વામી

ઈ.સ. ૧૯૫૮ની વાત છે. જટાશંકરભાઈ પાસે ફોર્ડ કંપનીની ગાડી હતી. મહિનભાઈ સલાહવાળા યોગીજીમહારાજને લઈને એમના ઘરે હંડોએ આવે. મહિનભાઈ સાથેની મિત્રતા એટલે જટાશંકરભાઈ ગાડી લઈને બાપા સાથે વિચરણમાં ઘણી વખત જાય. એ સેવાથી પુરુષ ઉદ્ય થયું અને ઘરમાં સ્વામિનારાયણીય સંસ્કારનાં બીજ રોપાયાં. યોગીજીમહારાજ ઘરે પધારે ત્યારે જટાશંકરભાઈનો દીકરો કનુ બાપાની આગળ-પાછળ કુતૂહલવશ ફર્યા કરે. કિશોર અવસ્થામાં સત્સંગની શું ગમ હોય ?

કનુએ વ્યવસ્થિત અભ્યાસ કર્યો અને ઈ.સ. ૧૯૬૨માં શિક્ષક

થઈને નોકરીએ લાગ્યા.

સ્વામીશ્રીનો યોગ થયો

ઈ.સ. ૧૯૭૪માં પ.પુ. સ્વામીજીના સાનિધ્યમાં જારોલા મુકામે પારાયણ થયું.

એ વખતે કનુભાઈને મામા-સસરા વિહુલભાઈને ત્યાં માત્રોજ જવાનું થયું.

વિહુલભાઈએ પૂછ્યું, ‘કનુ, જારોલા આવવું છે ?’

‘ત્યાં શું છે ?’

‘સોખડાવાળા હરિપ્રસાદસ્વામીનું પારાયણ ચાલે છે. બધાં કહે છે કે તેમની વાતો સાંભળવા જેવી હોય છે.

કનુભાઈ તૈયાર થયા. બંને જારોલા પારાયણમાં આવ્યા. જારોલાની સ્કુલમાં સભા ચાલી રહી હતી. સ્વામીજીના મુખારવિંદમાંથી વહેતી અસ્થાલિત વાક્ઘારાને સૌ સ્થિરચિત્તે સાંભળી રહ્યાં હતાં. વેદકાળથી લઈને વર્તમાન સુધી અને સંત-મહાત્માથી લઈને વૈજ્ઞાનિક સુધીની વાતો સ્વામીશ્રી કરી રહ્યા હતા. માનવ તરીકે સામાજિક અને આધ્યાત્મિક ફરજનું ભાન કરાવતી એ વાતોએ કનુભાઈના શિક્ષકજીવને ખૂબ અસર કરી.

સભા પછી તેઓ સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા ગયા. પૂર્વની પ્રીત હોય તેમ સ્વામીજીએ કનુભાઈને કહ્યું, ‘ચાલો, અમારી સાથે જમવા.’ એમ કરીને કનુભાઈને પોતાની સાથે જમવા બેસાડ્યા. જમ્યા પછી વિદાય વેળાએ સ્વામીજીએ કનુભાઈને નજીક બોલાવીને કહ્યું, ‘સોખડા આવતા રહેજો.’ સ્વામીજીનાં આત્મીયતાસભર આ વચ્ચનોએ અરસપરસ પ્રીતિનો તાંત્રણો મજબૂત કરી દીધો.

સ્વામીશ્રીનાં વચ્ચનોની એવી અસર થઈ કે દર પૂન્મે તેઓ સોખડા પહુંચ્યો જાય. ધીરે ધીરે સત્સંગ જીવમાં બેસી ગયો. વર્ષો પહેલાં યોગીબાપાની આગળપાછળ અજાણપણે ફરતા અને હવે બાપાના વારસદાર ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની આગળપાછળ પ્રભુસ્વરૂપ સંતના જાણપણે ફરવા લાગ્યા.

દેશકાળ ટાઈ

શરૂઆતના દિવસોમાં સત્સંગનો વિકાસ કરવામાં જે ભક્તો નિમિત્ત બન્યા એમાંના એક કનુભાઈ. સ્વામીજીએ એમને સહજાનંદપ્રદેશ (ભરૂચ)ના પ્રાદેશિક પ્રમુખ તરીકેની સેવા પણ સૌંપી. સ્વામીજીનો આદેશ આવે એટલે પોતાના ઘર કે વ્યવહારનો વિચાર કર્યા વગર કનુભાઈ દોડે. દિવસ કે રાત, ગામ કે શહેર, પરિચિત કે અપરિચિત કાઈ જોવાનું નહીં. પછી તો મોટાપુરુષ પણ એમના દેશકાળનું ધ્યાન રાખે ને!

કનુભાઈએ ખેતીમાં કપાસ કરેલો પરંતુ એમાં બહુ ખોટ ગયેલી. ઘણું દેવું થઈ ગયેલું. એક દિવસ સ્વામીજી ભરૂચ પધારેલા. સમાચાર ભળતાંની સાથે જ કનુભાઈ ભરૂચ આવી ગયા. રાત્રે વોકીંગમાં જતી વખતે સ્વામીશ્રીએ કનુભાઈને સાથે લીધા.

થોડીવાર વોકીંગ કર્યા પછી સ્વામીજી એકદમ ઊભા રહી ગયા. કનુભાઈના ખભા પર બંને હાથમૂક્યા. પૂછ્યું, ‘ખેતીમાં શું કરો છો ?’

‘દ્યાળું, કપાસ કર્યો હતો પણ દેવું ખૂબ થઈ ગયું છે.’

‘શેરડી કરી દો.’ બસ, એક જ વચનમાં સમાધાન અને આશીર્વાદ. આટલું કહીને સ્વામીજીએ ફરી વોકીંગ શરૂ કરી દીધું.

દેશકાળને છેદતા એ પ્રભાવક વચનને કનુભાઈ પામી ગયા. એમણે ઘરે જઈને કુટુંબીજનો આગળ આ વાત મૂકી. થોડો વિરોધ થયો કારણ કે બીજું દેવું કરવું પડે એમ હતું. પરંતુ કનુભાઈ મક્કમ જ રહ્યા. સ્વામીજીના બણે એમણે શેરડી કરી દીધી. એ વર્ષે શેરડીના ભાવ પણ ઊંચા આવ્યા. કુટુંબીજનો રાજી થઈ ગયા. આ રીતે ત્રણ વર્ષ સણંગ શેરડી કરી અને બધું જ દેવું ચૂક્યે થઈ ગયું.

નવજીવન બક્ષ્યું

તા. ૬-૪-૧૯૮૮ના રોજ કનુભાઈ ડાઓથી મોટરસાયકલ પર

હંડોએ આવી રહ્યા હતા. ઉનાળાના કાળજાળ દિવસો હતાં.

કપુરાઈ ચોકડી પાસે એમને છાતીમાં સખત દુઃખાવો ઊપડ્યો. આખા શરીરે પરસેવો વળી ગયો. મોટરસાયકલ રસ્તાની બાજુ પર લઈ લીધી અને થોડીવાર માટે ત્યાં જ બેસી ગયા. એમને ઘ્યાલ આવી ગયો કે આ હંડ્યરોગનો હુમલો છે. એ વખતે એમની ઉંમર ૫૮ વર્ષની હતી. એમણે સ્વામીજીને સંભાર્યા. સ્વામીજીના સ્મરણથી બળ મજું એટલે તેઓ ત્યાંથી આગળ વધ્યા.

વડોદરા પ.ભ. શાંતિભાઈ સાહેબને ત્યાં આવ્યા ત્યારે તો દુઃખાવો અસહ્ય થઈ ગયો. શાંતિભાઈએ ગંભીરતા જાણીને કનુભાઈને તાત્કાલિક હોસ્પિટલમાં દાખલ કર્યા. આઈ.સી.સી.યુ.માં રાખવામાં આવ્યા. એ જ સાંજે ફરીથી એટેક આવ્યો અને કનુભાઈનું આખું તંત્ર કામ કરતું અટકી ગયું. ડોક્ટરે તપાસીને જણાવ્યું કે તેઓ ધામમાં ગયા છે.

બરાબર એ જ સમયે સ્વામીજી હોસ્પિટલમાં પદ્ધાર્યા. કનુભાઈના પાર્થિવ દેહ પર ઠાકોરજી પદ્ધરાવ્યા. સ્વામીજીએ કનુભાઈના શરીર પર દ્વારા ફેરવ્યો અને છાતી પર મસ્તકનો સ્પર્શ કર્યો અને સૌની આંખો આશ્રયથી પહોળી થઈ ગઈ ! કનુભાઈના શરીરમાં ચૈતન્યનો પ્રવાહ વહેવા લાગ્યો જેણે આખા શરીરને ચેતનવંતુ બનાવી દીધું ! કનુભાઈએ આંખો ખોલી. સ્વામીજીનાં દર્શન થયાં. કંઈ બોલવા જાય એ પહેલાં જ સ્વામીજીએ ઈશારાથી કહ્યું, ‘હમણાં કંઈ બોલશો નહીં.’ આટલું કહીને આશીર્વાદ આપી સ્વામીજી ત્યાંથી વિદાય થયા.

થોડા દિવસ પછી પ.ભ. દિનેશભાઈ સાથે વાત કરતાં ગુરુહરિ સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘ઠાકોરજી કનુભાઈને દજુ ૨૦ વર્ષ રાખવાના છે.’

ધર્મજ સમૈયામાં આવવાનો એમને અદ્ભુત ઉત્સાહ હતો અને આવ્યા પણ ખરા. સ્વામીશ્રીની ભવ્ય શોભાયાત્રા પસાર થઈ રહી હતી. સ્વામીજી સુશોભિત રથ પર બિરાજમાન હતા. કનુભાઈ દૂરથી સ્વામીજીનાં દર્શન કરી રહ્યા હતા. હજરોની માનવમેદનીમાં સ્વામીશ્રીની ચકોર આંખે કનુભાઈને શોધી કાઢ્યા. કનુભાઈ સાથે નજર મળતાં સ્વામીજીએ એમને પાસે બોલાવ્યા. પૂછ્યું, ‘તમે પણ આવ્યા છો ?’

‘દ્યાળું, આપના પ્રાગટ્યપર્વતમાં તો આવવું જ પડે ને !’

સ્વામીશ્રીએ પૂછ્યું, ‘જમવાનું શું કર્યું?’ હજુ કનુભાઈ કંઈ જવાબ આપે એ પહેલાં જ સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘જનરલ રસોઈ તમને ન ચાલે. તમે મારી સાથે જમવા આવી જાઓ.’

‘દ્યાળું, મારી ચિંતા આપ ના કરો. હું મારી રીતે જમી લઈશ.’

‘ના પણ... અહીંયા ઘણા ભક્તો છે. તમારા માટે અલગથી બનાવી દેશે.’ એમ કહીને સ્વામીજીએ પોતાના સેકેટરી અશોકભાઈને કનુભાઈ માટે અલગથી રોટલી અને મગનું પાણી બનાવવા કહ્યું.

ભવ્ય શોભાયાત્રા... ઉભરાતો માનવ મહેરામણ... જ્યનાદો, ઢોલ, નોબત, નગારાંથી થઈ રહેલું યશોગાન... એવા સમયે એક ભક્તની સંભાળ લેવી એ ગુરુહરિની કેવી અનુપમ ભક્તવત્સલતા !

શોભાયાત્રા પૂરી થતાં સ્વામીજીએ કનુભાઈને બોલાવીને પોતાની સાથે ગાડીમાં બેસાડ્યા અને હરિશભાઈના ઘરે પધાર્યા. કનુભાઈના સ્વાસ્થ્યને અનુરૂપ રસોઈ પીરસવામાં આવી. હરિની સંભાળ અને હરિના હેતને સંભારતા સંભારતા કનુભાઈએ ભોજન લીધું.

હરિશભાઈના ઘરેથી મહોત્સવના સ્ટેજ સુધી સ્વામીજી કનુભાઈને પોતાની સાથે ગાડીમાં બેસાડીને લઈ આવ્યા. પ્રાગટ્યપર્વની સભામાં બેસીને કનુભાઈ સ્વામીજીની કરુણા અને ભક્તવત્સલતાને સંભારતા સંભારતા ઘન્યતાનાં અશુવહાવી રહ્યા.

૧૯૮૮ની સાલમાં કનુભાઈ શિક્ષણસેવામાંથી નિવૃત્ત થયા. ત્યારપછી તેઓ સમગ્રપણે સત્તસંગની સેવામાં જોડાઈ ગયા.

આજે તો આપણને સુંદર તક મળી છે.

સર્વત્ર જેના દર્શન કરવાના છે

એવા પ્રભુ પૃથ્વી પર સાકાર સ્વરૂપે મળ્યા છે.

એવા પ્રભુના સંબંધે જીવનું

એ જ ખરેખરી સહજ અવસ્થા છે.

- પ.પૂ. સ્વામીશ્રી

'દુઃખ ગાયાં વામી, તુજને પામી...'

સ્વર્ધમ્ન, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભાહાત્મ્યજ્ઞાન તેણે સહિત જે ભગવાનની ભક્તિ તેણે યુક્ત એવા જે ભગવાનના એકાંતિક સાધુ તેના પ્રસ્તંગ થકી ભાગવતધર્મનું પોષણ થાય છે અને વળી જીવને ઓક્ષનું જે દ્વાર તે પણ એવા સાધુના પ્રસ્તંગ થકી ઉધારું થાય છે.

- ભગવાન શ્રીસ્વામીનારાયણ

ઈ.સ. ૧૯૭૫ સુધી સુરતમાં ચાનો વ્યવસાય કરનાર અર્જુનસિંહ અને એમના ભાઈ દલપતભાઈના વ્યવસાયમાં જ્યારે વળતાં પાણી થયાં ત્યારે તેમને કોઈ સમર્થ સંતના આશીર્વાદ મેળવવાના વિચારો સ્ફૂર્યાં. ધાર્મિક સ્થાનોમાં જઈ એમણે સિદ્ધસંતોનાં ચરણ પકડ્યાં.

વડોદરાના એક મિત્રએ દલપતભાઈને કહ્યું કે સોખડામાં સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના હરિપ્રસાદસ્વામીજી રહે છે. બહુ જ પ્રતાપી અને સમર્થ સંત છે. તેમના આશીર્વાદ મેળવો. દલપતભાઈ સ્વામીજીનાં દર્શન

કરવા સોખડા આવ્યા. દર્શન કરીને પોતાની વાત કરી. સ્વામીજીએ એમને આશીર્વદ આપતાં કહ્યું કે તમે સુરતમાં સત્સંગ સભાની શરૂઆત કરો. બધું સરસ થઈ જશે.

આમ કરતાં કરતાં દલપતભાઈ સત્સંગના રંગે રંગાયા. ભરથાણા આવે ત્યારે પોતાના ભાઈ અર્જુનસિંહને સ્વામીજીના મહિમાની વાતો કરે પરંતુ અર્જુનસિંહ ધ્યાન પર લે નહીંં.

એકવાર સુરતમાં સ્વામીજીની સભાનું આયોજન થયું તે વખતે દલપતભાઈએ ગામ લોકો પાસે ચોખાની સેવા માટે પ્રસ્તાવ મૂક્યો. બધાએ ભેગા મળીને અણિયાર માણ ચોખા સેવામાં આવ્યા.

દલપતભાઈએ કહ્યું કે સેવા તો કરી પણ સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા આવો તો તમારાં ભાગ્ય ખૂલી જશે. ખૂબ તાણ કરી ત્યારે અર્જુનસિંહ, બિપીનભાઈ, ઠાકોરદાસ અને અરવિંદભાઈ-એ ચાર જણા સભામાં જવા તૈયાર થયા.

સ્વામીજીનાં પ્રથમવાર દર્શન કરીને અર્જુનસિંહના જીવનનો પ્રવાહ બદલાઈ ગયો. સ્વામીજીની પરાવાણીના ઘોધમાં તેમનો આત્મા ભીજાવા લાય્યો. વ્યવસાયની વાત તો બાજુ પર રહી ગઈ, આત્માને સુખી કરવાના વિચારો આવવા લાય્યા. સત્સંગસભાની શરૂઆત કરી અને સત્સંગના માર્ગો તેઓ આગળ વધવા લાય્યા.

‘હું જાણે ગોકુળિયા ગામમાં આવ્યો હોઉં એવું લાગે છે.’

અર્જુનસિંહના કાકા બેચરભાઈના અંતિમ દિવસો હતા. દલપતભાઈની એવી ઈચ્છા હતી કે સ્વામીજી ભરથાણા પધારે અને કકાને દર્શન આપે. એમણે સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરી. સ્વામીજીએ સહજ સ્વીકારી.

તા. ૮-૫-૮૦ના દિવસે સ્વામીજી પ્રથમવાર ભરથાણા પધાર્યા. રાત્રે પ.ભ. મહેન્દ્રભાઈના ઘરની બહાર સભા કરી. ત્યારે પરાવાણી ઉચ્ચારતાં સ્વામીજી બોલ્યા, ‘હું જાણે ગોકુળિયા ગામમાં આવ્યો હોઉં એવું લાગે છે.’ સ્વામીજીએ સંપ, સુહંદભાવ અને એકતાની અદ્ભુત વાતોથી

સૌને બ્રહ્માનંદમાં જબોળીને સૌનાં અંતરને ભક્તિભીનાં કર્યાં.

સ્વામીજીના આ આગમનથી કંઈકેટલાંય હૈયાં આત્મીયતાનો સ્પર્શ પામ્યાં.

ભરથાણા ગામમાં પરાવાણી ઉચ્ચારતા સ્વામીજી બોલેલા,
“ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ બ્રહ્મવિદ્યા ભાણાવેલી તેમાંના પાંચ મુક્તો અહીંયાં
છે. એટલે અમે અહીંયાં આવીએ છીએ. તમારું ઊંઘિયું કે પોંક ખાવા આવતા
નથી!”

સેવામાં નિમિત્ત બળ્યા

ઈ.સ. ૧૯૮૧માં સર્વાવતારી ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ દ્વિશાખાબ્દી મહોત્સવ ખૂબ જ ભવ્યતાથી હરિધામની ધરતી પર ઊજવાયો. અર્જુનસિંહ અને ભરથાણાના મુક્તોને આ મહોત્સવની સેવામાં નિમિત્ત થવાનો અદ્ભુત લાભ મળ્યો. ‘દેશ-વિદેશથી પદ્ધારનારા લાખો ભક્તો-મુમુક્ષુઓની સેવા આપણા નસીબમાં કયાંથી ?’ એવા ભાવથી આજુબાજુનાં ૪૨ જેટલાં ગામોમાં કોઈારીસ્વામી અને પ્રેમસ્વરૂપસ્વામી સાથે ફરીને તેઓએ ૫૦૦ ગુણ ડાંગરની સેવા ઉધરાવીને સ્વામીશ્રીની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી.

સ્વામીજીના યોગમાં તો આવ્યા. સેવામાં પણ ખૂબ દોડતા પણ વ્યસન ધૂટતું નહોતું. એમના ભાઈ કિમામ-૧૨૦ નંબર તમાકુવાળું પાન સુરતથી લઈ આવે અને બંને ભાઈઓ સાથે બેસીને રોજ એ પાન ખાય. ગામમાં એવું પાન ન મળે એટલે તમાકુ-ચુનો ખાવાનું ચાલુ કર્યું. વડીલો એમના આ વ્યસન બાબત વારંવાર ટોકે અને મીઠા ઝઘડા પણ કરે.

એક દિવસ સ્વામીજીના ચરણોમાં વ્યસન ધૂટે એ માટે અંતરથી પ્રાર્થના થઈ ગઈ. એમની પ્રાર્થનાથી પ્રસન્ન થઈને સ્વામીજીએ ધબ્બો મારીને આશીર્વાદ આપ્યા. ત્યારથી વ્યસને વિદ્યાય લીધી તે ફરી ક્યારેય તમાકુ ખાવાનો સંકલ્પ ઊઠ્યો નહ્યો.

અજના જાણો બંડાર ભર્યા

ઈ.સ. ૧૯૮૧માં પૂર્વ ધર્મજીવનસ્વામીને દીક્ષા આપવાનું નક્કી થયું ત્યારે સ્વામીજી એમની શોભાયાત્રામાં ભરથાણા પધાર્યા. ગામમાં પ્રથમવાર આવો મ્રસંગ બની રહ્યો હોવાથી આજુબાજુનાં ગામોમાં પણ બધાને જાહેર આમંત્રાણ આપેલું. સ્વામીજીએ અર્જુનસિંહ અને ગામના વડીલોને જણાવ્યું કે મોટો ઉત્સવ કરવો છે અને ભક્તોને જમાડવા છે. પછી જાણો ભવિષ્યવાણી કરતા હોય એમ કહે, ‘ભાત બનાવવા માટે ગરમ પાણી તૈયાર રાખી મૂક્ઝો અને દાળ પણ મૂક્ઝી રાખજો. બીજું કાંઈ બનાવશો નહીં.’ એમ કહીને સ્વામીજીએ રસોઈ પર પુષ્પો છાંટ્યાં. જાણો અમના બંડાર ભરી દીધા.

સભાની શરૂઆત થઈ ત્યારે આજુબાજુનાં ગામોમાંથી માનવ મહેરામણ ઊમટ્યો. અન્ય વડીલોએ જાણ્યું કે રસોઈ ખૂટશે એટલે તાત્કાલિક બીજાં સીધુ-સામાન મંગાવી લીધાં. અર્જુનસિંહને તો સ્વામીજીના વચ્ચો યાદ હતાં જ પરંતુ વડીલોની મર્યાદાને કારણે તેઓ કાંઈ બોલ્યા નહીં. ચૂપ્યાપ જોતા રહ્યા. લાપસી, શાક અને અન્ય રસોઈ ફરીથી બનાવવામાં આવો. પરંતુ આશર્ય! સ્વામીજીએ પુષ્પો વેરેલાં એટલી જ રસોઈમાં બધા ભક્તો જમી રહ્યા! નવી બનાવેલી રસોઈમાંથી સહેજ પણ લેવું પડ્યું નહીં.

ગામના વડીલો અને અન્ય ભક્તો કયાંય સુધી સ્વામીજીની આ અલૌકિક સામર્થી અને પ્રભુતાની વાતો કરતા રહ્યા.

દરિભગતને ડાળ, કર્મ અને માયાનો ડાયદો નડતો નથી.

એકવાર અર્જુનસિંહ અને નટુંદા સત્સંગની વાતો કરી રહ્યા હતા. નટુંદાને સર્વોપરી નિષ્ઠાની દઢતા થઈ ગઈ હતી. અર્જુનસિંહ વ્યવહૃત અને સત્સંગનો તોલ કરીને સત્સંગ કરી રહ્યા હતા.

‘હરિભક્ત થયા પછી ચોઘડીયાં જોવાની કાંઈ જરૂર હોતી નથી.’

એમ નટુંદાનું દૃઢપાણે માનવું હતું.

‘લૌકિક વ્યવહાર પ્રમાણે ચોધીયાં તો જોવા પડે.’ એવો અર્જુનસિંહનો ભત હતો.

વિવાદ ચાલ્યો. નમતું જોખવા કોઈ તૈયાર ન હતું. એક તરફ પ્રભુ અને સંત પ્રત્યેની નિષ્ઠા હતી તો બીજી તરફ નિષ્ઠાની સાથોસાથ આલોકની માન્યતાનો પણ ભાર હતો.

થોડા દિવસ પછી સ્વામીજી કામરેજ પદ્ધાર્યા. અર્જુનસિંહે સ્વામીજીને પ્રશ્ન પૂછ્યો, ‘નટુંદા કહે છે કે ચોધીયાં જોવાની જરૂર નથી. હું કહું છું કે જોવા પડે. સાચું કોણ ?’

‘નટુંદા સાચા છે. સત્પુરુષના સંબંધમાં આવ્યા પછી હરિભગતને કાળ, કર્મ અને માયાનો કાયદો નહતો નથી.’ સ્વામીજીએ સ્પષ્ટ ઉત્તર કર્યો.

અર્જુનસિંહને મનાઈ ગયું. ‘આપાણે કાળ, કર્મ અને માયાથી પર છીએ’ એવી સમજણ પણ દૃઢ થઈ ગઈ અને બળ પણ મળી ગયું. સ્વામીજીનાં વચ્ચેનો સમાધાન નહીં પણ આશીર્વાદસમ લાગ્યા.

ખેતરો લીલાંધમ શચાં

ભક્તોના સંકલ્પો પૂરા કરીને એમના દિલમાં બેસવું એ પ્રભુ કે પ્રભુસ્વરૂપ સંતની સહજ રીત હોય છે.

અર્જુનસિંહે એમના એક ખેતરમાં પાણીના સિંચન માટે બોર કર્યા પણ કોઈ જગ્યાએ પાણી નીકળ્યું નહીં. આથી તેઓ કંટાજ્યા અને બોર કરવાના પ્રયત્નો પડતા મૂક્યા.

એક દિવસ સ્વામીજી ભરથાણા પદ્ધાર્યા ત્યારે અર્જુનસિંહે સ્વામીજીને બોર અંગે વાત કરી. સ્વામીજીએ સહજ કર્યું, ‘તમે ખેતરે જાઓ, હું ત્યાં આવું છું.’ સ્વામીજી ખેતરે પદ્ધાર્યા. એક ઝડ નીચે ઊભા રહીને દૂર નજર નાંખી. પછી કહે, ‘ખેતરની હુદ બતાવો.’ અર્જુનસિંહે તે પ્રમાણે ખેતરની હુદ બતાવી.

દૂર એક આંખો જોઈ સ્વામીજીએ પૂછ્યું, ‘આ આંખો કોનો છે ?’

અર્જુનસિંહે કહ્યું, ‘સામેના ખેતરવાળાનો છે, સ્વામીજી.’

સ્વામીજીએ એ આંબાથી થોડો દૂર એક સ્થાન બતાવીને ત્યાં બોર કરવાનું કહ્યું. એ જગ્યાએ બોર કર્યો ત્યાં ખૂબ જ પાણી નીકળ્યું.

ગુરુહરિના સંકલ્પે બોરમાં આવતા અવિરત પાણીથી ખેતરોના પાક લીલાછમ રહેવા લાગ્યા. આ પ્રસંગ અર્જુનસિંહના અંતરમાં પણ સ્વામીજીના મહિમા અને સર્વોપરીતાનું સિંયન કરી ગયો.

સ્મૃતિ સહિત ભજન કરવાની રીત શીખવાડી

ઈ.સ. ૧૯૮૮માં વાસણા ફાર્મ પર શિબિર રાખવામાં આવી હતી.

એ વખતે અર્જુનસિંહે સ્વામીશ્રીને પ્રશ્ન પૂછ્યો, ‘પ્રત્યક્ષ પુરુષની સ્મૃતિ સહિત ભજન કેવી રીતે થાય ?’

પ્રશ્નમાં પ્રગટ સત્પુરુષ પ્રત્યેની નિષાનું દર્શન હતું. વળી, આત્માને સુખી કરવાની ગરજ તો ખરી જ. સ્વામીશ્રીએ જવાબ આપતાં કહ્યું, ‘દેહ, પરિવાર, ગામ અને બ્રહ્માંડની રાખ કર્યા પછી એની પર બેસીને ભજન કરવું. એમ કરતાં આ લોકમાંથી પ્રીતિ તૂટશે અને બ્રહ્માંડનું કાર્ય નરકતુલ્ય લાગશે. પછી પ્રત્યક્ષ પુરુષની સ્મૃતિ સહિત ભજન થશે.’

સરળ સમાધાન ! શાખોનો સાર આવી ગયો.

રક્ષા કરી

ભક્તનાં પ્રારબ્ધ ભગવાને પોતાના શિરે લીધાં છે. એનો આશરો એ જ રક્ષાકવચ છે. કાળ, કર્મ અને માયાના કાયદાથી પ્રભુ એમના ભક્તોને મુક્ત રાખે છે.

ઈ.સ. ૧૯૮૮ની સાલ. ખેતરમાં શેરડીની રોપણી ચાલી રહી હતી. અર્જુનસિંહ ટ્રેલરમાં શેરડી અને રર મજૂરોને લઈને ખેતરે જઈ રહ્યા હતા. રસ્તાની એક બાજુમાં ટ્રેક્ટરને લેતાં ટ્રેલર સહિત ટ્રેક્ટર ખાડામાં ખાબકયું. જેવું પડ્યું એવા જ અર્જુનસિંહના મુખમાંથી ‘હે મહારાજ ! હે સ્વામિ !’

શર્દો નીકળી ગયા. ગંભીર અક્સમાત થવાની સંભાવના હતી. પરંતુ અર્જુનસિંહ ટ્રેકટર પરથી દૂર ફેંકાઈ ગયા. એમને જરા સરખો પણ ઘસરકો ન લાગ્યો. ટ્રેલરમાં બેઠેલા મજૂરો પણ ટ્રેલરથી દૂર ફેંકાઈ ગયા. કોઈને કાંઈ ગંભીર ઈજા ન થઈ. બધા જ હેમખેમ ઊગરી ગયા.

અર્જુનસિંહે મજૂરોને જોયા, ટ્રેકટર તરફ નજર કરી અને પોતા તરફ પણ જોયું. આશર્ય ! આવો ગંભીર અક્સમાત અને કોઈને કાંઈ ઈજા જ ન થઈ ! અર્જુનસિંહ મનોમન સ્વામીજીની કરુણાને સંભારીને કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવા લાગ્યા. એમના સંબંધે સ્વામીજીએ સૌની રક્ષા કરી.

આત્મીયતાનું જતન કરતાં શ્રીખવાડયું

ઈશ્વરભાઈના ધામમાં ગયા પછી દલપતભાઈ, અર્જુનસિંહ અને મનુભાઈ-ગ્રાણેય ભાઈઓનો પરિવાર સાથે જ રહે. સ્વામીજીનો યોગ હતો એટલે સમગ્ર પરિવાર આત્મીયતાના તાંત્રાંથે બંધાયેલો હતો. મોટો પરિવાર એટલે વ્યવહાર પણ જાળો.

એક દિવસ અર્જુનસિંહે સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરતાં પૂછ્યું કે વ્યવહાર વધતો જાય છે તો ભાઈઓને અલગ રહેવાનું થાય તો શું કરવું ?

‘તમારે કોઈએ જુદા રહેવાનું નથી. પ્રસંગો બને તો આપણે નમતું મુક્કી દેવાનું. નાના હોય ને અપમાન કરે તો પણ આપણે સહન કરીને પણ આત્મીયતા રાખવાની.’ સ્વામીજીએ ઉત્તર આપ્યો.

સ્વામીજીના વચને બધા જ ભાઈઓની ભેગા રહેવાની ભાવના વધુ દૃઢ થઈ. જ્યારે જ્યારે પણ પ્રસંગ બને ત્યારે અર્જુનસિંહને સ્વામીજીના વચનો યાદ આવે એટલે નમી જાય, ગમ ખાય અને પાછા વળે. જેના ફળસ્વરૂપે પરિવારમાં આત્મીયતાસભર વાતાવરણ કાયમ માટે પ્રગાટી ગયું.

સ્મૃતિ આપી

પ્રભુસ્વરૂપ સંતની સ્મૃતિ અંતરમાં શાંતિ પ્રગટાવે છે. સંતની સ્મૃતિ એ ભક્તની સમૃદ્ધિ છે. સ્મૃતિને વાગોળ્યા કરવી એ ભક્તની ભગવાન

સાથેની ગ્રીતિનું દર્શન છે.

એક દિવસ સ્વામીજી અને સંતો ભરથાણા પદ્ધાર્યા. છોટાકાકાના મકાનમાં ઉતારો રાખેલો. સંતો અને ભક્તો આઈસ્કીમ જમતાં જમતાં આનંદ કરી રહ્યા હતા એવામાં ત્યાં સ્વામીજી પદ્ધાર્યા. અર્જુનસિંહની બાજુમાં બેસી ગયા. અર્જુનસિંહ ફૂતશાભાવે વિચારવા લાગ્યા કે સ્વામીજીનું કેવું સહજ જીવન છે ! ક્યાં જીવ અને ક્યાં જગદીશ ! અમારી સાથે આવીને સ્વામીજી બિરાજ્યા!

આવા વિચારમાં ગરકાવ હતા ત્યાં જ સ્વામીજીએ એમને આઈસ્કીમ પીરસી દીધો ! પ્રસાદીનો એ આઈસ્કીમ અર્જુનસિંહ જમતા જાય અને સ્વામીજી એમના તરફ જોઈને એમના મસ્તક પર અને ખભા પર હાથ ફેરવતા જાય. એ કલણાસભર હેત અર્જુનસિંહ માટે ઈદમ् થઈ ગયું. લટકાળાનું એ લટકું કાયમનું સંભારણું બની ગયું.

ઉભરાટની શિબિરના પૂર્ણાહૃતિના દિવસે બપોરે મોદેથી જમવા બેઠેલા સંતો અને સેવકોને સ્વામીજી ઘારી પીરસવા પદ્ધાર્યા. સેવકો જમતા હતા ત્યાં અર્જુનસિંહ પાસે આવીને કહે, ‘અર્જુનસિંહને લોકલાજ બહુ નહે. તમારો લોક કાઢવો છે.’ એવો કલણાભીનો સંકલ્પ કરીને સ્વામીજીએ છ ઘારી એમની થાળીમાં મૂકી દીધી. જાય્યા પછીની એ પ્રસાદી અર્જુનસિંહ મહિમાસભર હૈયે જમી ગયા. જમી તો ગયા અને ત્રાણ વાગે ભૂખ પણ લાગી ગઈ ! એ આશિષસભર સમૃતિને તેઓ કેવી રીતે ભૂલી શકે ?

બોગ થડી રક્ષા કરી

મહેન્દ્રભાઈનાં બહેન ભારતીબહેનનાં લગ્ન પરબ, સુરેશભાઈ સાથે થયેલાં. અર્જુનસિંહના તેઓ સાળા થાય. એક વખત શિયાળાના દિવસોમાં સુરેશભાઈને ખૂબ શાસ ચઢવા લાગ્યો. ઘણી દવાઓ કરાવી પણ કોઈ ફેર ન પડ્યો. દિવસે દિવસે તેમનું સ્વાસ્થ્ય કથળવા લાગ્યું. ઘામમાં જાય એવી પરિસ્થિતિ નિર્માણ થઈ. અર્જુનસિંહે સ્વામીજીને સુરેશભાઈની ગંભીર બિમારી વિશે પ્રાર્થના કરી. ત્યારે સ્વામીજીએ શરદપૂર્ણિમાના દૂધપૌંઝા પ્રસાદી સ્વરૂપે આપીને આશીર્વાદ આપ્યા. સ્વામીજીના આશીર્વાદથી તેઓ

એક વર્ષમાં રોગમુક્ત થઈ ગયા.

થોડા સમય પછી સ્વામીજી ભરથાણા પધાર્યા ત્યારે અર્જુનસિંહ, મહેન્દ્રભાઈ અને ઢાકોરનાનાને બેસાડ્યા. મહેન્દ્રભાઈને કહ્યું, ‘તમારા બનેવી...’ અને ઢાકોરનાનાને કહ્યું, ‘તમારા જમાઈ...’ એમનું આયુષ્ય ન હતું પરંતુ તમારી દીકરી (ભારતીબહેન)ના પુષ્યના ફળસ્વરૂપે ભગવાને એમને ધરતી પર રાખ્યા છે.’

સ્વામીજીનાં આ કલણાસભર વચનો સાંભળીને ત્રણેય મુક્તો આશ્રમ્યકિત થઈ ગયા કે કેવા સ્વામીજી ! કેવી એમની અપાર કલણા ! કેવી એમની સર્વોપરીતા ! અને કેવો એમનો સંબંધ !

માયાના પ્રવાહમાં ન ફસાવા દે એ જ સાચુ જતન

ચૈતન્યને માયાના પ્રવાહમાં ન ફસાવા દે એ જ સાચુ જતન. મોટાપુરુષ દસ્તિવાળા ચૈતન્યોનું એવું જતન કરતા હોય છે.

શ્રીગુણાતીતાનંદસ્વામીએ પોતાની વાતુમાં કહ્યું છે : ‘એકાંતિક સાધુ વિના બીજા કોઈને જીવનું સાચું હેત કરતાં આવડે નહિ ને બીજા તો હેત કરે તે ઈન્દ્રિયોનું પોષણ કરે, તેમાં તે મૂળગું અવળું થાય.’

અર્જુનસિંહને બે દીકરા. મોટા દીકરાનું નામ આનંદ અને નાનો દીકરો નીતિન. આનંદનું લગ્ન થઈ ગયેલું. નીતિન એમને જેતીવાડીમાં મદદ કરે.

એકવાર સ્વામીજીએ અર્જુનસિંહને બોલાવીને કહ્યું, ‘અર્જુનસિંહ, આ નીતિન અમારો છે. એને પરાણાવશો નહીં.’ સાંભળીને પ્રથમ તો અર્જુનસિંહને આંચકો લાઝ્યો પરંતુ સ્વામીજીનું વચન સ્વીકારી લીધું અને બે હાથ જોડી દીધા.

સ્વામીજી ભરથાણા પધાર્યા ત્યારે અર્જુનસિંહે અંતરની ઈચ્છા વ્યક્ત કરતાં કહ્યું કે હજુ અમે આર્થિક રીતે સક્ષમ થયા નથી. વળી, મોટા દીકરાની વહુની તબિયત સારી રહેતી નથી તો નીતિન પરણે એવી કુટુંબીજનોની ઈચ્છા છે.

ત્યારે સ્વામીજી સહજભાવે બોલ્યા, ‘એ દીકરીની તબિયત સારી થઈ જાય તો ? પછી કોઈ વાંઘો છે ? પણ નીતિને પરણાવશો નહીં.’ અર્જુનસિંહ પાસે કોઈ વિકલ્પ રહ્યો નહીં એટલે એમણે હાથ જોડ્યા.

ત્રીજીવાર ફરી સ્વામીજીએ એમને કહ્યું, ‘એને પરણાવશો નહીં. ભલે તમારી પાસે જ રહે અને અહીં આત્મીય વિદ્યામંદિરમાં સેવા કરે. અહીંયાં રહેશો તો તમારું કામ પણ કરશો અને સ્કૂલમાં સેવા પણ કરશો પણ પરણાવશો નહીં.’ સ્વામીજીએ ત્રીજીવાર એકનું એક સુચન કર્યું એટલે

૮૪

મોટાપુરુષના વચને ટોકરી

ખખડાવીએ તો

આત્મસત્તાનુપે વચ્ચા કહૈવાય.

મોટાપુરુષના બળે જીવતા ધરીએ,

મોટાપુરુષ કહે ઓટલું કર્યા કરીએ

તો આત્મસત્તાનુપ અખંડ છે.

- પ.પૂ. સ્વામીશ્રી

૧૦

અનેરી સુવાસ ગુલાબમામાની !

પોતાને વિશે જે ગુણનું ભાબ તેનો ત્યાગ કરીને શૂરવીર થઈને ભગવાન અને ભગવાનના સંતને વિશે વિશ્વાસ રાખે તો એનો અવિવેક ટળી જાય છે અને જ્ઞાતબંગમાં મોટપણે પાખે છે.

- ભગવાન શ્રીસ્વામીનારાયણ

ગુલાબમામા. સ્વરૂપનિષા અને મહિમાથી તરવરતી ભક્તદશા. ગુરુહરિના વચનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખીને રેતીમાં પણ વહાણ ચલાવવાની ખેવનાનું દર્શન એટલે ગુલાબમામાનું જીવન.

ઈ.સ. ૧૯૮૦માં ગુલાબમામાને હાઈ એટેક આવ્યો જે ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીના યોગનો સંકેત લાવ્યો. એમને તાત્કાલિક સુરતની અસ્કતાશ્મ હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા. થોડા દિવસ સારવાર કર્યા બાદ એમને અધ્યાત્મા લાવવામાં આવ્યા. હદ્યના રોગે લકવાને પણ નોતર્યો જેની અસર હાથઅને પગ પર થઈ. દિવસે દિવસે તબિયત કથળતી ગઈ.

કોળીભરથાણાથી એમનાં બહેન શાંતાબા એમની તબિયત જોવા માટે આવે ત્યારે તેઓ સ્વામીજીના મહિમાની ખૂબ વાતો કરે. એ વાતોથી ગુલાબમામાનું હૈયું થોડું હળવું થતું. સ્વામીજીનાં દર્શન કરવાની ખૂબ હિચછા થાય પણ શરીર સાથ આપે તેમ ન હતું.

ઇ મહિના પછી જ્યારે સ્વામીજી ભરથાણા પદ્ધાર્યા ત્યારે મામાને સ્વામીજીનાં દર્શન કરાવવા માટે એમનો ભાગેજ નરેન્દ્ર (પ.ભ. નટુંડા) અધ્યામાથી ભરથાણા તેડી લાવ્યો. તે વખતે ગુલાબમામાએ સ્વામીજીનાં પ્રથમવાર દર્શન કર્યા. ઠકોરજી અને સ્વામીજીનું પૂજન કરીને મામાએ સ્વામીશ્રીને પુષ્પનો હાર અર્પણ કર્યો. સ્વામીજીએ મામાના ખબર-અંતર પૂછ્યા. મામાએ વિગતે વાત કરી.

પૂર્વનો કો'ક સંબંધ હશે, સુખુમ પેલી ભક્તદશાને ફરીથી જાગ્રત કરવી હશે એટલે સ્વામીજીએ રાજી થઈને ઘંભો માર્યો. પછી કર્લાણા વરસાવતાં બોલ્યા, ‘મામા ! આજથી બધું સરસ થઈ જશે. આનંદ અને નિશ્ચિંતાથી હરો-ફરો. હવે સંપૂર્ણ જવાબદારી અમારી છે. બ્રહ્માંદની કોઈ તાકાત આપણાને સ્પર્શી નહીં શકે.’

મામાએ તો વિચાર્યુ હતું કે હવે તો અવસ્થાનો આરો નજીક આવી પહુંચ્યો છે. હૃદયના રોગે મનને પણ થકવી નાંખ્યું છે. પરંતુ સ્વામીજીએ તો વણમાંયા આશીર્વાદ આપી દીધી ! જીવતદાન આપીને અકારણ કર્લાણા વરસાવી દીધી !

સ્વામીજીએ જીવન આપ્યું તો હવે સમગ્ર જીવન સ્વામીજીના અર્થે ખરચી નાંખવાનો સંકલ્પ કરી નાંખ્યો. પછી તો પ.ભ. છોટાકાકા અને પ.ભ. છગનકાકાનો સથવારો મળતાં ગુલાબમામાએ સુરત શહેરમાં સેવાભક્તિની અદ્ભુત આદ્ભુલેક જગાડી.

વચનમાં વિશ્વાસે વિજા મળ્યા

ગુલાબમામા ચાલીસ વર્ષોથી સુરતમાં જવેરાતનો વ્યવસાય કરે. જેના કારણે આજુબાજુનાં ગામો સાથે મામાને ઘર જેવો સંબંધ બંધાઈ ગયેલો. એમાંના ઘણા જ્ઞાનો અમેરિકા અને કેનેડા જઈને વસ્યા હતા.

ઈ.સ. ૧૯૮૫ની સાલમાં સ્વામીજી પ્રથમવાર વિદેશની ધર્મયાત્રાએ પદારી રવ્યા હતા. તે વખતે સ્વામીજીએ ગુલાબમામાને કહ્યું, ‘મામા ! તમારે અમારી સાથે અમેરિકા આવવાનું છે. અમેરિકા અને કેનેડામાં તમારા સંબંધીઓને-ઓળખીતાઓને મળીશું.’

‘હા સ્વામીજી ! આપ કહો એમ.’ ગુલાબમામાને હા કહ્યી.

ધીમે રહીને મામાએ ફરી પૂછ્યું, ‘વિઝા લેવા જવાનું થાય અને પ્રશ્ન પૂછે તો શું જવાબ આપવો ?’

સ્વામીશ્રીએ પરાભાવમાં આવીને કહ્યું, ‘મામા ! તમને કાંઈ પૂછ્યશે જ નહીં ! ચિંતા ના કરશો.’

આ વચનો ઉચ્ચારીને ગુરુહરિએ વચનામૃત ગ. પ્ર. ૩૭નાં મહિમાપૂર્ણ વચનોને ગુલાબમામાનાં જીવનમાં જાણે વહેતાં મૂકી દીધાં ! ‘એ ભગવાન વિના બીજો કોઈ જગતનો કર્તા છે જ નહીં.’ ‘ભગવાન વિના સર્કું પાંદડું પણ ફરવાને સમર્થ નથી.’ ગુરુહરિનાં એ વચનો ગુલાબમામાનાં દિલમાં ઊતરી ગયાં. ગુલાબમામાને તો જેવી સરળતા એવો જ વિશ્વાસ ! એમને તો જાણે ત્યાં જ વિઝા મળી ગયા !

કોન્સ્યુલેટમાં જાતજાતના સવાલો પૂછ્યશે એવી ઉતેજના સૌનાં મુખારવિંદ પર દેખાતી હતી. એટલે બધા જ મુક્તો સવાલોના જવાબો તૈયાર કરવામાં વ્યસ્ત હતા. ‘એક પણ જવાબ ન આવડ્યો તો ? બોલતાં અટકી જવાયું તો ? ભણતો જ જવાબ આપી દીધો તો ?’ એવી મૂંજવાણ થઈ રહી હતી.

જ્યારે ગુલાબમામા તો બહાર લટાર મારી રવ્યા હતા. ન કોઈ ચિંતા કે ન કોઈ ઉચાટ.

બીજા દિવસે બધા મુક્તો અમેરિકન કોન્સ્યુલેટમાં ગયા. વારાફરતી બધાને જ સવાલો પૂછ્યા : ‘તમે કેટલું રોકાવાના ? પાછા ક્યારે આવશો ? તમે આવશો જ એની શું ખાતરી ? અમેરિકા જવાનો હેતુ શું ? તમે આ સંસ્થા સાથે કેમ જોડાયા ? તમે ત્યાં જઈને શું કરશો ? તમારા બદલે બીજા જાય તો ના ચાલે?’ વગેરે અનેક પ્રશ્નો ઓફિસરે વારાફરતી બધાને પૂછ્યા. તૈયારી પ્રમાણે સૌઅે જવાબ આપ્યા.

મામાનો વારો આવ્યો. સૌને કુઠૂહલ હતું કે તૈયારી વગર મામા શું જવાબ આપશે ? પણ એમને મન તો સ્વામીજીના વચનમાં વિશ્વાસ એ જ તૈયારી હતી. તેઓ કાઉન્ટર સામે ઊભા રહ્યા અને ઓફિસરે એમની પાસેથી પાસપોર્ટ માંઝ્યો. પાસપોર્ટ જોઈને એણે મામા તરફ જોયું. બસ... ‘તમને વિઝા મળી ગયા છે. સાંજે પાસપોર્ટ લઈ જશો.’ એમ જણાવી દીધું !

સૌ ડિક્મૂઢ થઈને જોતા રહી ગયા કે ‘મામા ! તમારા વિશ્વાસની જીત થઈ !’

અમેરિકા જવાના દિવસો નજીક આવી ગયા અને ચાર દિવસ પહેલાં મામાને યાદ આવ્યું કે કેનેડાના વિઝા તો લેવાના રહી જ ગયા ! એમણે અશોકભાઈને જાણ કરી. અશોકભાઈએ સ્વામીજીને આ વાત કરી ત્યારે સ્વામીજીએ મસ્તીથી જવાબ આપતાં કહ્યું, ‘મામાના વિઝા અમેરિકાથી લઈ લઈશું.’ મામાએ એ વચનોને આશીર્વાદ માન્યાં.

અમેરિકા ગયા પછી ત્યાંના ભક્તોને જાણ થઈ ત્યારે તેઓ કહેવા લાગ્યા કે અમેરિકાથી કેનેડાના વિઝા લેવા એ તો અશક્ય વાત છે. અહૃત્યાંથી તો કોઈને વિઝા આપતા જ નથી. મામા સ્થિર હતા. એમને ન તો વિઝાની પડી હતી કે ન તો કેનેડિયન કોન્સ્યુલેટની. તેઓ તો એટલું જ માનતા હતા કે સ્વામીજીએ કહ્યું છે એટલે મને વિઝા મળવાના જ છે.

કેનેડાની ઓફિસે જતી વખતે ગુલાબમામા સ્વામીજી પાસે આશીર્વાદ લેવા ગયા. સ્વામીજીએ ધબ્બો મારીને આશીર્વાદ આપ્યા, ‘જાવ મામા, વિઝા લઈ આવો. મળી જશો.’ મામા માટે તો આટલું વચન પૂરતું હતું.

એક હરિભક્તની સાથે તેઓ કેનેડાની ઓફિસે ગયા અને અડધો જ કલાકમાં વિઝા લઈને પાછા આવી ગયા. કહેનારા બધા જ આશ્વર્યચક્તિ થઈ ગયા કે ખરેખર તમને વિઝા મળી ગયા ? ત્યારે પણ મામાએ એ જ મસ્તીથી કહ્યું, ‘કોન્સ્યુલેટ મને વિઝા નથી આપ્યા, સ્વામીજીએ આપ્યા છે.’

પ્રભુનો આધાર

ભક્ત અને ભગવાનનો સંબંધ અનેરો છે. જગતથી ન્યારો છે. ભક્ત જો મોટાપુરુષના વચનમાં આંધળો વિશ્વાસ મૂકી દે તો મોટાપુરુષ જગતની

પરવા કર્યા વિના ભગતની વહુરે પહુંચી જાય છે. કાં તો કો'કને પ્રેરણા કરે, કાં તો ઈચ્છિત સ્વરૂપ ધારણ કરીને ઉગારવા આવી પહુંચે. પણ ભગતની લાજ ન જવા દે.

ઈ.સ. ૧૯૮૮માં વિદેશ વિચરણ દરમ્યાન ગુલાબમામાને સ્વામીશ્રી સાથે રહેવાનો લાભ મળ્યો. ત્રણ માસનું વિચરણ પૂર્ણ કરીને સ્વામીજી ભારત પધારવાના હતા. સ્વામીજીએ ગુલાબમામાને બૌલાવીને કહ્યું, ‘મામા, તમારે પંદર દિવસ વધુ રોકાવાનું છે. અક્ષરપુરુષસ્વામીની આંખની સારવાર કરાવવાની છે. એમની સાથે સેવામાં તમારે રહેવાનું છે.’

સ્વામીજીની આજ્ઞાથી મામા સંતો સાથે પંદર દિવસ શિકાગો રોકાયા અને ખૂબ જ મહિમાથી સેવા કરી. સુરતના એમના એક મિત્ર અમેરિકાથી રૂમી ઓગસ્ટના પ્લેનમાં ભારત આવી રહ્યા હતા. ગુલાબમામાએ સ્વામીજીને ફોન કરીને પૂછ્યું કે સુરતના એક ભાઈનો સંગાથ છે. જો આપની આજ્ઞા હોય તો હું એમની સાથે રૂમીનું બુકિંગ કરાવું ?

સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘મામા, આપણે કોઈ સંગાથની જરૂર નથી. તમારે રૂમીએ આવવાનું છે.’

મામા તો સાવ સરળ. એમને તો સ્વામીજીના વચનનો સર્વોપરી સંગાથ મળી ગયો !

રૂમી ઓગસ્ટે મામા પ.ભ. શાંતુભાભાઈના ઘરે ન્યુજર્સીઓચ્ચા. ત્યાં સમાચાર જાણ્યા કે એર-ઇન્ડિયાનું પ્લેન કેન્સલ થયું છે અને બધા મુસાફરોએ બ્રિટીશ એરવેઝનમાં જવાનું છે. શાંતુભાઈએ મામાને ટીકીટ આપી. મામા એરપોર્ટ આવ્યા.

બ્રિટીશ એરવેઝનાં કાઉન્ટર પર મામાએ ટિકિટ બતાવી એવાં જ ઓફિસર બહેન તાડૂક્યાં, ‘You go back. Your date is over ! You can't be allowed to go.’ (તમે પાછા જાઓ. તમારી તારીખ વીતી ગઈ છે. તમને જવા દેવામાં નહીં આવે.) રૂમી તારીખે મામા જઈ રહ્યા હતા અને ટીકીટ હતી રૂમી તારીખની ! મામાને ત્યાં જ આ વાતની ખબર પડી પણ સ્વામીજીમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા ને વિશ્વાસ એટલે સ્લેજ પણ મોળો વિચાર ન આવ્યો. તેઓ કાઉન્ટરની બાજુમાં ઊભા રહી ગયા. સ્વામીજીને સંભારીને ભજન કરવા લાગ્યા. એક એક કરીને બધા મુસાફરો રવાના થયા. મામા

એકલા રહ્યા.

છેલ્લે મામાએ પેલા બહેનને નમ્રભાવે કહ્યું કે તમે ઓર-ઈન્ડિયાની ઓફિસે ફોન કરીને મારા વિશે પૂછો. પેલા બહેને ઓર-ઈન્ડિયાની ઓફિસે ફોન કર્યો.

ઓર-ઈન્ડિયાની ઓફિસેથી જવાબ આવ્યો, 'Let him go.' 'એમને જવા દો.' આશર્વય ! આ કેવી રીતે શક્ય બને ? પ્રેન બદલી શક્ય પરંતુ અન્ય તારીખનું બુક્ઝિંગ હોય તો કેવી રીતે ચાલી શકે ? એ ગુરુહરિનો પ્રવેશ ! એ મામાએ મૂકેલા વિશાસનું પરિણામ !

મુંબઈ ઓરપોર્ટ પર મામા સુખરૂપે ઊતર્યા. ઈમીગ્રેશન કાઉન્ટર પર આવ્યા. મામાનો પાસપોર્ટ જોઈને ઓફિસરને શંકા પડી. કોમ્પ્યુટરમાં માહિતી જોઈને કહેવા લાગ્યો, 'તમે સરકારનાં મોટામાં મોટા ગુનેગાર છો. તમારી પર ધણા બધા કેસો થયા છે. તમને જવા દેવામાં નહીં આવે.' મામા સિથર ! કાંઈ ન બોલ્યા. સ્વામીજીએ ઊભી કરેલ લીલા માની. મનમાં ભજન કરતા રહ્યા.

ઓફિસરની વાત સાંભળ્યા પછી મામાએ ખુમારીથી કહ્યું, 'હું હરિધામ-સોખડાના પ્રગટ ગુરુહરિ હરિપ્રસાદસ્વામીજીનો સેવક છું. જો હું ગુનેગાર હોઉં તો એમની સાથે ચાર વખત અમેરિકા જઈને આવ્યો કેવી રીતે ? તમે ફરીથી ચેક કરો.'

ઓફિસર સ્તરબધ થઈ ગયો. મામાના પાસપોર્ટને ફરીથી ચેક કર્યો. નામ, નંબર, બધું જ સરખું બતાવે. ફોટો પણ એક સરખો લાગે. બાજુમાં એક બીજો કર્મચારી ઊભો હતો તેણે કહ્યું, 'સાહેબ, ઔર્ઝેસમાં સેલવાસ બતાવે છે.'

મામાએ તરત જ કહ્યું, 'He is from Selvas and I am from Surat, Abrama.' (એ વ્યક્તિ સેલવાસની છે અને હું સુરત, અધ્રામાનો છું.)

ઓફિસરને હજુ પણ શંકાનું સમાધાન થયું નહીં. તેણે આગળની ઓફિસમાં તપાસ કરાવી. મામા પોણો કલાક સુધી શાંત ચિત્તે સ્વામીજીને કર્તાહૃત્તા માનીને સંભારતા રહ્યા. ભજન કરતા રહ્યા.

થોડીવારમાં એક ઓફિસર આવ્યા. પૂછ્યું, ‘તમારા ભાઈનું નામ શું?’ પ્રશ્ન અનૌપચારિક હતો. મામાએ જવાબ આપતાં કહ્યું, ‘વનમાળીભાઈ.’

‘માફ કરજો અમે આપને તકલીફ આપી. આપ જઈ શકો છો.’ એમ કહીને તે ઓફિસરે મામાને જવાની રજ આપી.

ગુલાબમામા વગરવાંકે તકલીફમાં મૂકાયા છતાં એમણે કેવળ ભજનનો જ આધાર લીધો. ગુરુહરિના કર્તાહૃતીપણામાં જ વિશ્વાસ રાખ્યો.

‘કાયમ સાથે રહીશું..’

ઈ.સ. ૧૯૯૫ની ૧૮મી માર્યની રાતે મામા સ્વાધ્યાય-ભજન કરીને સૂતા. મળસકે ચાર વાર્ષે પેટમાં સખત દુઃખાવો ઉપડ્યો. મામા શૌચવિધિએ ગયા તો લોહી પડ્યું. મામાએ ગંભીરતાથી નોંધ ન લીધી. ફરીથી પાંચ વાર્ષે ખૂબ લોહી પડ્યું. ‘સ્વામીજીનો દેહ છે તો તેઓ સંભાળ લેશો’ એવું માનીને ગુરુનિષ્ઠાના બણે મામા ભજન કરતા રહ્યા.

કુટુંબીજનો ભેગા થઈ ગયા. ગંભીરતા જાણીને મામાને સુરત હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા. તેર વર્ષ પહેલાં હાર્ટ એટેક વખતે મામાની સારવાર કરેલી એ જ ડોક્ટર ગિરીશભાઈએ ચોકઅપ કર્યું. રીપોર્ટ કઢાવ્યા. નોર્મલ આવ્યા. બે-ત્રાણ દિવસ ડોક્ટરની દેખરેખ હેઠળ મામા હોસ્પિટલમાં જ રહ્યા.

એક દિવસ ડોક્ટરને મળીને મામા પોતાની રૂમમાં પ્રવેશવા જતા હતા ત્યાં જ એમની નજર સામે પડી. જોયું તો દિવાલ પર સ્વામીજી દિવ્ય મૂર્તિસ્વરૂપે હાસ્ય કરી રહ્યા હતા ! ‘હું તમારી સાથે જ છું. કાયમ સાથે જ રહીશ અને તમને સાથે રાખીશ.’ એવો દિવ્ય સંકેત મામાએ અનુભવ્યો. મામાની સાથે તે વખતે અંબરીષ ભક્તરાજ હરિશભાઈ અને હર્ષદભાઈ પણ હતા. તેઓએ પણ આ દર્શન કરીને ધન્યતા અનુભવી.

ત્યારપણી પણ પાંચ વર્ષ સુધી ગુલાબમામા સુખરૂપે સત્સંગની સેવાભક્તિ કરતા રહ્યા. અવસ્થા હોવા છતાં મામાનો ઉમેંગ અદ્ભુત હતો. સ્વરૂપનિષા અને મહિમા એમના હુલનયલનમાં તરી આવતાં હતાં.

ભક્તોની સેવા કરવામાં સદા તત્પર રહેતા. મામાના સત્સંગની સુવાસને લઈને આજુબાજુનાં ગામોના લોકોના દિલમાં પણ મામાનું આગવું સ્થાન હતું.

આ રીતે સત્સંગપરાયણ જીવન જીવીને, તા. ૨૮ ઓગસ્ટ ૧૯૮૮ના રોજ સાંજે ૭ વાગ્યે સ્વામીજીને સંભારતાં સંભારતાં ગુલાબમામા સ્વધામ પદ્ધાર્યા.

મામા સ્વધામ પદ્ધાર્યા તે નિભિતે ગુરુહૃદિ સ્વામીશ્રીએ એક અદ્ભુત ફેક્સ લાખ્યો જેનું દર્શન કરીએ :

લંડન, ૨૮/૮ રાત્રે ૧૦ વાગે

સદા દિવ્ય સાકાર સેવક શૈલેષ કુમાર, મનીષ-અજય, પુ. છોટાકાકા-નટુભાઈ, ધનસુખભાઈ, નટુદાની પરમ પવિત્ર સેવામાં...

લંડનથી લિ. સેવક સાધુ હિરેપ્રસાદના અંતરના જયશ્રી સ્વામીનારાયણ સ્વીકારશોળુ.

પુ. મામા સ્વધામ ગયા તેથી જ્ઞાન હુઃખ થાય. એથીએ વિશેષ ધર્તીના હજારો માનવોનું કલ્યાણ અટકી ગયું. શાથી ?

જેના દર્શનિ લક્ષ્યચોર્યાંસી ઉડી જાય તેવા પુરુષ...

જેની વાતુ સાંભળવાથી નિષ્ઠા દઢ થઈ જાય તેવા એ પુરુષ...

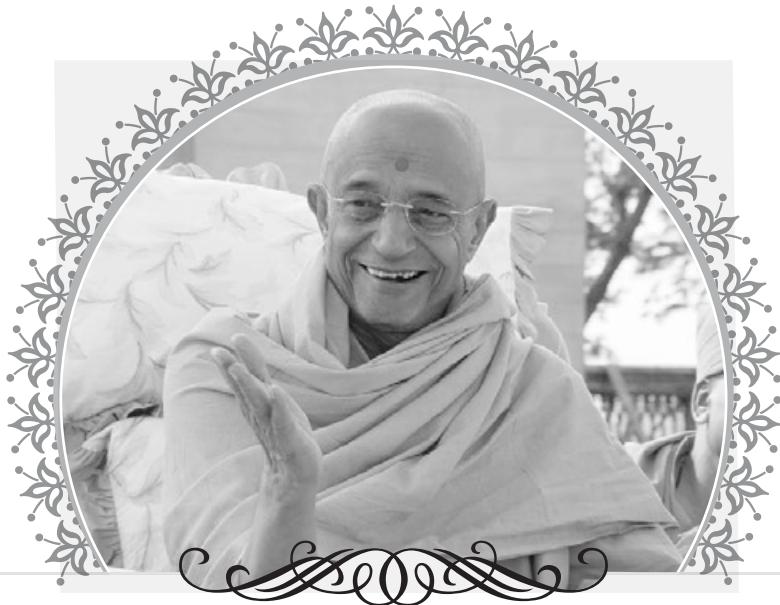
જેના ગુણ વિચારવાથી શાન્તિ થઈ જાય તેવા પુરુષ...

બહુ ઓછા મુક્તો.. એમના જેવા પૃથ્વી પર હોય... આજે તો ધર્તીમાતાને પણ ઝણન હોય જ.

પણ ધારીનો કોઈ ધારી નથી. વળી મહારાજ આપણું અહિત કરે તેવા છે જ નહીં તો પુ. મામાને ધામનાં લઈ લીધા તેથી કોઈ હુઃખને પામશો નહીં.

હા... સૌ પરિવારના સભ્યો એમના જેવી નિષ્ઠા દઢ કરવા, મહિભાનાં અખંડ રહેવા માટે જરૂરથી મહારાજને, બાપાને પ્રાર્થના કરશોળુ... મહારાજ તમોને જરૂરથી સુખીયા સુખીયા... કરશે જ.

સંતો સાથેની પ્રીતિ કિંચિત ઓછી ના થાય તેટલું જ દ્યાન રાખવાનું છે.

૧૧ ‘પવીણ એક સિંહ પાકયો...’

ઓટપ તો પ્રત્યક્ષ ભગવાનના નિશ્ચયે કરીને તથા તે ભગવાનની આજ્ઞાને વિશે વત્તિ કરીને છે અને એ બે વાગાં જેને ન હોય ને તે ગમે તેવો વ્યવહારે કરીને મોટો હોય તોપણ એ નાનો જ છે.

- ભગવાન શ્રીસ્વામીનારાયણ

ચકલાસી ગામના પ.ભ. પ્રવીણભાઈ. ઈ.સ. ૧૯૬૪માં યોગીજીમહારાજ પ્રથમવાર ચકલાસી પદ્ધાર્યા ત્યારે તેમણે યુવાન પ્રવીણને કંદી પહેરાવેલી.

‘તમારે ગોંડલ મંદિરે આવવાનું, હો !’ માત્ર શબ્દો નહોતા એ તો પ્રેમનો પ્રવાહ હતો. ભીજાયા વગર શે રહેવાય ? પ્રવીણે હકારમાં ડોકુ હુલાવ્યું. અંબાલાલ આણંદવાળા શરદપુર્િમાના સમૈયામાં એમને ગોંડલ લઈ આવ્યા. તે વખતે યોગીબાપા સાથે પ્રભુદાસભાઈનાં (પ.પૂ. સ્વામીશ્રી) પ્રથમવાર દર્શન થયેલાં. પ્રભુદાસભાઈ એમના અંતરમાં વસી ગયા. વળી, બાપાએ પણ કહ્યું, ‘તમારે પ્રભુદાસભાઈનો યોગ રાખવો.’

તેઓ પંદર દિવસ ગોંડલ રહ્યા. રાત્રે પ્રભુદાસભાઈ ગોળિ કરે. બ્રહ્મ-પરબ્રહ્મની વાતોમાં શી ખબર પે ? પણ સાંભળ્યા કરે. પ્રભુદાસભાઈનો સહૃદાવસ ગમતો.

પ્રવીણભાઈ બાપાની દિલ્લિમાં વસી ગયા. એક દિવસ કહે, ‘ગુરુ, કો’ સાધુ થઈશ.’ પ્રવીણભાઈની ઈચ્છા ખરી પણ પિતાજીનો કડપ તે સાધુ ન થઈ શક્યા. તો પણ બાપા સાથે હેતનો અતૂટ તાંત્રણો બંધાઈ ગયો.

પછી તો પ્રભુદાસભાઈએ દીક્ષા લીધી. સંતો સાથે સોખડા આવ્યા. પ્રવીણભાઈને એ સમાચાર મળ્યા એટલે તેઓ દર્શને આવ્યા. મનમાં સંકલ્પ કર્યોકે ભગવાનનું સ્વરૂપ હોય તો મને બોલાવે અને મારી સાથે વાતો કરે.

રાતનો સમય. કતારબંધ હરિભક્તતો. એમને કોણ ઓળખે ? જેવા સ્વામીજીને પગે લાગ્યા એવા જ : ‘પ્રવીણભાઈ ! તમે આવી ગયા ? આપણે શાંતિથી બેસીને વાતો કરવી છે.’ બસ.... સંકલ્પ પૂરો થયો. સાક્ષી ભેદાઈ ગયો!

રજનીભાઈ ઘરે પાછા ફર્યા

૧૯૬૮ની સાલમાં પ્રવીણભાઈના નાના ભાઈ રજનીને ભૂત-પ્રેતની અસર થઈ. સૂન-મૂન બેસી રહે. કંઈ બોલે નહીં. બે-ત્રણ વાર હોસ્પિટલ લઈ ગયા. જરા સારું થાય પણ પાછું હતું એવું જ થઈ જાય.

એક દિવસ પ્રવીણભાઈ નોકરીએથી રાત્રે આવ્યા.

એક ચીછી જોઈ. ‘મારી તપાસ કરશો નહીં. હું આત્મહત્યા કરવા જાઉં છું.’ રજનીના અક્ષરો હતા.

તરત જ એમણે એમના એક પોલીસ મિત્રને જાણ કરી. તપાસ આદરવામાં આવી.

પ્રવીણભાઈ સ્વામીજી પાસે આવ્યા. રજનીએ લાખેલ ચીછી આપી. રડવા લાગ્યા.

કલુણાસભર નયનોથી સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘આવી જશો. ચિંતા ના કરીશ.’ છાતી પર હાથ ફેરવ્યો. ‘તમે એને અહીં લઈને આવશો. જાવ, ઘરે

જઈને સો માળા કરજો.’ પ્રવીણભાઈના મુખે હાસ્ય આવ્યું.

રાત્રે ઘરે આવ્યા. માળા કરવા લાગ્યા. બરાબર સો માળા પૂરી થઈ અને રાત્રે પોણા બારે ઘરનો દરવાજો ખખડ્યો. જોયું. ‘આ તો રજની જ !’ દોડ્યા. પકડીને વહાલથી ઘરમાં લઈ આવ્યા. જમાડ્યો.

રજનીએ માંડીને વાત કરી : ‘હું સ્ટેશને ગયો. અલકાપુરીના નાળાંથી ઉપર ચઢ્યો. બે પાટાની વચ્ચે મુંબઈ તરફ ચાલવા માંડ્યો. એવામાં પાછળથી કોકે બૂમ પાડી. ‘રજની..’ મેં સાંભળ્યું નહીં. પાછળથી ગાડી આવી રહી હતી. અચાનક જ એક વ્યક્તિએ આવીને મારો હાથ પકડીને મને બહાર જેંચી લીધો. મને પૂછ્યું, ‘મરવા જવું છે ?’ હું કાંઈ ન બોલ્યો. સફેદ કપડાં પહેરેલા. થોડે સુધી અમે બંને ચાલ્યા. પછી કહ્યે, ‘હવે તું ઘરે જા. મારે આમ જવું છે.’ થોડે દૂર ગયા પછી એ વ્યક્તિ અદૃશ્ય થઈ ગઈ.’

‘સ્વામીજી જ રજનીની રક્ષા કરવા ગયા હશે એ કેમ મનાય ? સ્વામીજીની ગ્રાર્થનાથી ભગવાને રક્ષા કરી હોય એમ પણ બને ! વળી, બચાવનાર વ્યક્તિએ સફેદ કપડાં પહેર્યા હતાં એટલે ભગવાન સ્વામિનારાયણ એ સ્વરૂપે પધાર્યા હોય એમ પણ બની શકે !’ આ રીતે પ્રવીણભાઈ વિચાર-વમળોમાં ડૂબીને સમાધાન શોધી રહ્યા હતા.

બે-ત્રણા દિવસ પછી રજનીને લઈને તેઓ મંદિરે આવ્યા. સ્વામીજી વિચરણમાંથી મંદિરે પધાર્યા. પચ્ચીસ છોકરાઓ બેઠા હતા. સીધા જ રજની પાસે પહુંચ્યી ગયા. ગાલ પર ટપલી મારીને કહે, ‘મરવા જવું છે ?’

સ્વામીજીએ તો રજનીને પ્રત્યક્ષ રીતે જોયો જ ન હતો. પ્રવીણભાઈ બધું સમજૂ ગયા. સ્વામીશ્રીના સામર્થ્યની પ્રતીતિ થઈ અને એમનામાં નિષાની દફ્તા થઈ.

‘આ પણો હું પતાવીશ’

પ્રવીણભાઈના જીવનમાં ગુઝરાતી પ્રત્યે નિષાનાં બીજ પાંગરી રહ્યાં હતાં. એક તરફ આધ્યાત્મિક જીવન જીવનાની જીજાસા તો બીજી તરફ સાંસારિક જીવનની મહત્વાકાંક્ષાઓ પણ એટલી જ હતી. જેથી મનમાં ઘણા પ્રશ્નો ઉપસ્થિત થઈ રહ્યા હતા. વિચાર થયો કે સ્વામીજીને મળીને બધા

પ્રશ્નોનું સમાધાન કરીએ. પરંતુ પ્રશ્નો લઈને સ્વામીજી પાસે જવાનું થાય ત્યારે પ્રશ્નો જ ભૂલી જવાય. કહેવાનું કશું યાદ જ ન આવે.

એકવાર દસ પ્રશ્નોની યાદી તૈયાર કરીને તેઓ સ્વામીજીને મળવા ગયા. દર્શન કરીને નજીક બેઠા.

‘લાવો, ચીહ્નીમાં શું લખીને લાવ્યા છો ?’ અંતર્યામીએ પ્રશ્ન કર્યો. પ્રવીણભાઈ સ્તબ્ધ થઈ ગયા !

સ્વામીજીના હાથમાં ચીહ્ની મૂકી. સ્વામીજીએ નજર ફેરવી. છેલ્લા પાંચ પ્રશ્નો પર આંગળી ફેરવીને કહે, ‘આ પ્રશ્નો હું પતાવી દઈશ. ઉપરના તમારે કરવાના.’ છેલ્લા પાંચ પ્રશ્નો વ્યાવહારિક સમાધાન અંગેના હતા. પ્રથમ પાંચ પ્રશ્નો આધ્યાત્મિક માર્ગની યાચનાસ્વરૂપે હતા.

પ્રવીણભાઈએ પ્રાર્થના કરતાં કહ્યું, ‘દ્યાળું, પ્રથમ પાંચ પ્રશ્નો પણ આશીર્વાદ આપીને પૂરા કરી દો ને !’

‘આશીર્વાદ મળે પણ એ માટે તમારે સેવન કરવું પડે. મોટાપુરુષ બળ આપશો.’ સ્વામીજીએ ઉત્તર સાથે માર્ગ નિર્દિષ્ટ કર્યો.

સ્વામીજીએ પ્રવીણભાઈને આપેલ કોલ યથાર્થ રીતે પૂરો કર્યો. એમના બધા જ સાંસારિક પ્રશ્નોનું સમાધાન ગુરુહરિના આશીર્વાદથી થઈ ગયું. આધ્યાત્મિક માર્ગના પ્રશ્નોનું સમાધાન પણ ગુરુહરિનું સેવન કરીને તેઓ દિનદિન મેળવતા થયા.

વિજ્ઞાનથી પાર પ્રભુની સર્વોપરી સત્તાનો અનુભવ

સ્વામીજીની કૃપાથી પ્રવીણભાઈને અમેરિકા જવાનું થયું. માઈકોબાયોલોજીનો અભ્યાસ કરેલો તેથી અમેરિકાની ‘કેન્સર રીસર્ચ સ્લોન કેટરીંગ’ હોસ્પિટલમાં જોબ મળી ગઈ. ૧૯૮૧-૮૨ ની એવાત. અમેરિકામાં જ સ્થાયી થયા. સત્સંગના વિકાસ માટે પણ દોડવા લાગ્યા.

પ્રવીણભાઈ, અરુણમામા અને ત્રીજા શાંતુભાઈ-આ ત્રિપુટી અમેરિકામાં સત્સંગના વિકાસ માટે દોડતી. પ્રવીણભાઈને રહેવાનું ન્યુજર્સીમાં અને જોબ ન્યુયોર્કમાં. જોબ પરથી છૂટીને નીકળી પડવાનું.

અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજની મૂર્તિ, સ્વામીજીની મૂર્તિ અને વચ્ચનામૃત થેલામાં જ હોય. જ્યાં જાય ત્યાં બે-ત્રાણ કલાકનો સત્તસંગ થાય. આમ, ધીરે ધીરે સત્તસંગનો વિકાસ થયો.

રીસર્ચ સેન્ટરના સહકર્મચારીઓ પણ એમની ધાર્મિકતા અને નિયમ-ધર્મની દફ્તાનો આદર કરતા હતા. દર પંદર દિવસે ત્યાં મિજબાનીનો કાર્યક્રમ હોય. પશ્ચિમી સંસ્કૃતિના પ્રભાવમાં તેઓ ખાઈ-પીને આનંદ કરે. માંસભક્ષણ અને મદિરાપાન એ તો એમની જીવનશૈલીનાં અનિવાર્ય અંગો કહેવાય. એમના માટે શાકાહાર અને માંસાહાર બધું સરખું જ.

તે બધામાં એક બહેન પ્રવીણભાઈની ધર્મનિષ્ઠાથી ખૂબ પ્રભાવિત થયાં હતાં. એટલે પાર્ટીની શરૂઆત તેઓ પ્રવીણભાઈથી કરે. પ્રવીણભાઈ શાકાહારી ભોજન લઈ લે પછી જ એ લોકો જમવાની શરૂઆત કરે.

આમ, પ્રભુપ્રસંગતાર્થે નિયમ-ધર્મની દફ્તા રાખી હોય તો પ્રભુ એમના સાનિધ્યની અનુભૂતિ કરાવે જ છે.

રીસર્ચ સેન્ટરમાં પ્રવીણભાઈની ખૂબ જ જવાબદારીપૂર્વકની જ્યુટી હતી. માનવશરીરના રક્ત પર સંશોધન ચાલે. માનવરક્તમાં એક પ્રકારનો રેડીઓએક્ટિવ પદાર્થ ઉમેરીને તે નમૂનાને ઈન્ક્યુબેટરમાં મૂકવામાં આવે. ચોવીસ કલાક ઈન્ક્યુબેટરમાં રાખ્યા પછી એનું પરિણામ જોવામાં આવે. કેન્સરના દર્દને બોન્મેરો ટ્રાન્સપ્લાન્ટ કરતી વખતે કરવામાં આવતા ટેસ્ટમાં આ નમૂનાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે. વિશ્વમાં પ્રથમવાર આ પ્રકારના ટેસ્ટની શરૂઆત થઈ હતી.

એ દિવસે શનિવાર હતો. પ્રવીણભાઈ લોહીના નમૂનાઓમાં રેડીઓએક્ટિવ પદાર્થ ઉમેરીને બીજા કામમાં વ્યસ્ત થઈ ગયા. નમૂનાઓને ઈન્ક્યુબેટરમાં મૂકવાનું ભૂલી ગયા અને ઘરે આવી ગયા. રીસર્ચ સેન્ટરના બંધારણની દાઢિએ આ બહુ મોટી ભૂલ કહેવાય.

બીજે દિવસે રવિવારની રજા હતી. સોમવારે પણ રજા હતી. સુપરવાઈઝરે સોમવારે એ નમૂનાને બહાર જોયા અને પ્રવીણભાઈને બતાવવા માટે સાચવીને કોંડરમમાં મૂકી દીધાં. પ્રવીણભાઈ મંગળવારે જ્યુટી પર હાજર થયા ત્યારે સુપરવાઈઝરે પૂછ્યું, ‘મિસ્ટર પ્રવીણ, તમારી પ્લેટો ક્યાં

છે ?'

પ્રવીણભાઈએ જવાબ આપ્યો, 'ઈન્ક્યુબેટરમાં, સર.'

સુપરવાઈજર કહે, 'તમે બહાર ભૂલી ગયા હતા. કોંડરમાં મૂકી છે.'

થોડી ક્ષાણ માટે પ્રવીણભાઈ સ્તબ્ધ થઈ ગયા. કારણ કે માનવરકતને થોડા સમય માટે પણ બહાર રાખવામાં આવે તો સેલ્સ મૃત થઈ જાય. વળી, આવી મહત્વપૂર્ણ જવાબદારી ચૂક્યા એટલે જોબનું પણ જોખમ ઊભું થઈ ગયું. બેદરકારી બદલ કેસ થાય એ જુદો !

પરંતુ તરત જ પ્રવીણભાઈએ સ્વામીજીને સંભાર્યા. ગુરુહરિનું બળ લીધું. પોતાનાં માનસિક તાણ અને બોજો ગુરુહરિ પર નાંખી દીધાં. પછી સ્વસ્થ થયા અને ખૂમારીપૂર્વક સુપરવાઈજરને જણાવી દીધું, 'પ્લેટો ભલે બહાર પડી હોય પરંતુ એમાં સેલ્સ તો જીવંત જ છે. Don't worry, sir.'

સુપરવાઈજરે કટાક્ષ કરતાં કહ્યું, 'મિસ્ટર સોલંકી ! તમને ખાતરી છે ?'

પ્રવીણભાઈએ કહ્યું, 'હા સર ! સેલ્સ જીવંત છે. આપ તપાસ કરી જુઓ.''

સુપરવાઈજરે એમની આગળ નમૂના લાવીને મૂક્યા. ચકાસવામાં આવ્યા તો બધા જ નમૂનાનાં સેલ્સ જીવંત ! એ નમૂનાઓના અલગ-અલગ ટેસ્ટ કરીને પરિણામ મેળવ્યું તે પણ સંતોષકારક આવ્યું ! ત્રણ-ત્રણ ડિવસ સુધી માનવરકતના સેલ્સ જીવંત રહ્યા એ અનુભવ રીસર્ચ સેન્ટરના સમગ્ર સ્ટાફ માટે વિશ્વાનથી પાર પ્રભુની સર્વોપરી સત્તાનો સંકેત હતો.

દિવ્યસ્વરૂપે હાજર રહ્યાની પ્રતીતિ

ઈ.સ. ૧૯૮૨માં પ.પૂ. સ્વામીશ્રીનો ગ્રાગટ્યપર્વ શિકાળો ઉજવવાનું પરદેશના ભક્તોએ નક્કી કર્યું. પ્રવીણભાઈએ ફોન પર વાત કરતાં સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરી કે અમે લેગા મળીને શિકાળોમાં ગ્રાગટ્યપર્વ ઉજવવાના છીએ તો આપ દિવ્યસ્વરૂપે હાજર રહેજો.

પંચ ત્યાં પરમેશ્વર ! સ્વામીજીએ ‘હા’ પાડી.

પ્રાગટ્યપર્વની સરસ સભા થઈ. ૫૦૦ મુક્તોએ લાભ લીધો. સભા વખતે પ.ભ. હરિઝું શરણજીએ એક કિર્તન ગાયું. એનું રેકૉર્ડિંગ પણ થયું. સભા પછી હરિઝુંભાઈને થયું કે રેકૉર્ડ કરેલું સાંભળીએ. સાંભળવા બેઠા તો ભજનની સાથે ‘સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ...’ એવો અવાજ સંભળાય. પ્રવીણભાઈને બોલાવ્યા. સંભળાયું.

‘આ તો સ્વામીજીનો અવાજ છે.’ ફરીથી સાંભળયું. વારેવારે સાંભળયું. સ્વામીજી દિવ્યસ્વરૂપે હાજર રહ્યા ! પ્રવીણભાઈએ કેસેટની કોપી કરીને સૌને આપી. સ્વામીજીના પ્રગટપણાની પ્રતીતિના આનંદની લહાણી કરી.

દીકરીને નવજીવન બદ્ધીયું

૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૮૫ના રોજ પ્રવીણભાઈના ધર્મપત્ની ચંપાબહેનની કૂઝે જોડિયાં બાળકોનો જન્મ થયો. દીકરાનો જન્મ સારી રીતે થયો. દીકરીનો જન્મ થવામાં ૪૫ મિનિટ જેટલી વાર લાગી જેથી નાળ દબાઈ ગઈ અને ઓકસીજન મળી ન શક્યો. દીકરી લગભગ મૃત્યુના દ્વારે પહોંચી ગઈ. બ્રેઇન તેમેજ થઈ ગયું. શાસ અટકી ગયા.

‘અમે બેબીને બચાવી શક્યા નથી.’ એમ ડોક્ટરે નિરાશા વ્યક્ત કરી. પછી પૂછ્યું, ‘દીકરીના કોઈ અંગનું ડોનેશન કરવું છે ?’

પ્રવીણભાઈએ મનમાં વિચારીને ડોક્ટરને ના પાડતા કહ્યું, ‘ના, એ નિર્ણય હું ના કરી શકું. એ ભગવાનનું ચૈતન્ય છે. મને એવો નિર્ણય લેવાનો અધિકાર નથી.’

પછી મનમાં સ્વામીજીને યાદ કર્યા. અંતરનો પોકાર હતો. સ્વામીજી સુધી પહોંચી ગયો. ભગવાન અને ભક્ત વચ્ચે અંતરસેતુ સંધાયો અને સ્વામીજીએ એમને પ્રેરણા કરી કે દીકરી જીવે છે. એનો જીવ બ્રહ્મરંધ્રમાં સ્થિર છે.

પ્રવીણભાઈએ નિષાના બળે ડોક્ટરને કહ્યું, ‘ફરીથી બેબીને ચેક

કરો.’

ડૉક્ટર ગયા. પ્રસંગચિત્તે બહુાર આવ્યા : ‘Now she is picking up...! શાસ ચાલુ થયા છે. આશ્ર્ય ! કેવી રીતે બને ? શક્ય જ નથી ! મિસ્ટર પ્રવીણ, તમે કાંઈ કર્યું ?’

‘ના. મેં કાંઈ નથી કર્યું. મારા ગુરુને યાદ કરીને પ્રાર્થના કરી.’

ડૉક્ટર અત્યંત આશ્ર્યમાં પડી ગયા.

દીકરીને ઓક્સીજન આપીને તાત્કાલિક ચાઈલ્ડ ર્પેશોયાલીસ્ટ હોસ્પિટલમાં લઈ ગયા. ચાર દિવસ પછી પ્રવીણભાઈ જોવા ગયા. ઓક્સીજન ચાલુ હતો. દીકરી નિશ્ચેત અવસ્થામાં હતી. તેઓ નજીક ગયા અને દીકરીના કાનમાં ‘સ્વામિનારાયણ..’ મંત્ર કહ્યો. એના તનમાં જાણે નવચેતન પ્રગટ્યું !

ડૉક્ટરે પ્રવીણભાઈના હાથમાં એક્સ-રે અને દવા આપતાં કહ્યું, ‘હવે સારું છે. લઈ જવ, પણ બ્રેઇન ટેમેજ છે. આ દવા કાયમ આપવી પડશે.’

એમણે સ્વામીજીને સમાચાર મોકલ્યા.

સ્વામીજીના આશીર્વાદ આવ્યા : ‘ચિંતા ના કરે. કાંઈ થવાનું નથી.’

દીકરીને આપવામાં આવતી બધી દવાઓ બંધ કરી દીધી. દીકરીની ઊભર હતી માત્ર દસ દિવસ ! પરંતુ પ્રવીણભાઈને અતૂટ વિશ્વાસ કે હવે દીકરીની ચિંતા સ્વામીજી કરશે. આપણે શાની ચિંતા !

પ્રવીણભાઈએ પોતાની હોસ્પિટલના એક ન્યુરો સર્જનને રીપોર્ટ બતાવ્યા. તો કહે, ‘બહુ સીરિયસ છે. બેબીને ચેક કરવી પડે.’

એક મહિના પછી તેઓ દીકરીને લઈને ન્યુરો સર્જન પાસે ગયા. રીપોર્ટ જોયા. દીકરીને તપાસી. આશ્ર્ય સાથે ડૉક્ટર કહે, ‘આ તો નોર્મલ છે. રીપોર્ટમાં છે એવું કાંઈ જ નથી !’

જે દીકરી માનસિક રીતે મંદ હતી, તે પ્રખર બુદ્ધિશાળી થઈને અભ્યાસક્ષેત્રે જવલંત સિદ્ધિઓ મેળવતી થઈ !

‘આપણે મેડિકલનો અભ્યાસ નથી કરવો’

અમેરિકા જવાનું પ્રવીણભાઈનું સ્વપ્નનું સ્વામીજીના આશીર્વાદથી સાકાર થયું. એમનું બીજું સ્વપ્નનું હતું ડૉક્ટર થવાનું. ૧૯૯૨ની સાલમાં ૪૫ વર્ષની ઉંમરે એમણે અમેરિકાની એક કોલેજમાં એડમીશન લીધું. સ્વામીજી પાસે આશીર્વાદ લેવા આવ્યા. સ્વામીજીની મરજી જુદી હતી પણ સમજી ન શકાઈ. સ્વામીજીએ સ્પષ્ટ ના પણ ન પાડી. ધીરજ ધરી.

અમેરિકામાં જ્યાં રહીને તેઓ અભ્યાસ કરતા હતા તે સેન્ટ લુસિયા ટાપુ પર ભયંકર ધરતીકંપ થયો. બીજે દિવસે પેપરમાં ધરતીકંપની ગંભીરતા અંગે વાત આવી કે આખો ટાપુ રૂભી જાય એ કક્ષાનો ધરતીકંપ થયો હતો પરંતુ ટાપુ કેમ સલામત રહ્યો એના વિચારમાં ભૂસ્તરરશાસ્ત્રીઓ છે. ત્યારે પ્રવીણભાઈને સમજાયું કે હું અહીંયાં રહીને અભ્યાસ કરું એ મારા હિતમાં નથી. પ્રભુનો આ સંકેત હોવો જોઈએ. એમ વિચારી તેમણે ભારત આવીને મેંગલોરની એક કોલેજમાં ફોર્મ ભર્યું. સ્વામીજી પાસે આશીર્વાદ લેવા આવ્યા કે હું મેંગલોર મેડીકલનો અભ્યાસ કરવા જાઉં છું.

‘બેંગલોર જાવ.’ સ્વામીજીએ કહ્યું.

‘સ્વામીજી ! બેંગલોર નહીં, મેંગલોર જવાનું છે.’

‘પણ આપણે બેંગલોર જાવ.’

પ્રવીણભાઈ વિચારમાં રૂભ્યા કે મારે જવાનું છે મેંગલોર અને સ્વામીજી બેંગલોર કેમ કહે છે ?

એમણે સ્વામીજીને પૂછ્યું, ‘બેંગલોરમાં મેડીકલ કોલેજ છે ?’

‘બેંગલોરમાં ઘણી બધી કોલેજો છે. ત્યાં પહોંચી જાવ.’

એમ કહીને સ્વામીજી દિલ્હી તરફ પધાર્યા અને પ્રવીણભાઈ બેંગલોર ગયા. વિઝુલાસના ઘરે ઉત્તર્યા. ઘરની બાજુમાં જ એક પ્રોફેસર રહે. એમને વાત કરી તો કહે, ‘કાલે સવારે કોલેજમાં આવો. તમારું ગોઠવાઈ જશે.’

બીજે દિવસે બેંગલોરની એ કોલેજમાં ફોર્મ ભરીને ત્યાંથી મેંગલોર ગયા. ત્યાં પણ એક કોલેજમાં ફોર્મ ભર્યું. કાર્યવાહી કરીને તેઓ પાછા આવ્યા.

સ્વામીજી સાથે એડમીશન અંગે વાત કરી તો સ્વામીજીએ બહુ રસ

ન બતાવ્યો. કહ્યું કે આપણે પછી નક્કી કરીશું. પ્રવીણભાઈએ વિચાર્યું જેવી ગુરુહરિની ઈરદ્ધા !

ત્યાર પછી તો તેઓ લાતુર, ધુલીયા અને મદ્રાસની કોલેજોમાં પણ એડમીશન નક્કી કરીને આવ્યા. પણ સ્વામીજી કોઈ જવાબ આપે જ નહીં. ‘પછી મળીશું.’ ‘શાંતિથી નક્કી કરીશું.’ એમ જ કહ્યા કરે. પ્રવીણભાઈ ગુરુહરિના એ ચરિત્રનો નિર્દોષભાવે સ્વીકાર જ કર્યા કરે.

આ રીતે આઈ મહિના પસાર થઈ ગયા. અમેરિકા જવાની રીટર્ન ટિકિટ પણ પૂરી થઈ રહી હતી એટલે પ્રવીણભાઈએ સ્વામીજીને જાણ કરી.

સ્વામીજી કહે, ‘તમારે અમેરિકા જવું છે ?’

પ્રવીણભાઈ સમજી ગયા. કહે, ‘આપ કહેતા હોવ તો ટિકિટ કેન્સલ કરાવી દઉં.’

‘હા, ટિકિટ કેન્સલ કરાવી દો. આપણે દશોરાએ શાંતિથી બેસીને નક્કી કરીશું.’

પ્રવીણભાઈએ ટિકિટ કેન્સલ કરાવી દીધી. કયારેક મનમાં મીઠી મૂંજવણ થતી પરંતુ ‘સ્વામીજી જે કરી રહ્યા છે તે મારા હિતમાં જ છે’ એ વિચાર અંતરમાં અંકાઈ ગયો હતો. બીજી તરફ ગુરુહરિ એમની ધીરજ અને નિર્દોષબુદ્ધિની કસોટી કરીને એમનાં અંતરતમને ઘડી રહ્યા હતાં.

દશોરાના દિવસે સ્વામીજીએ પ્રવીણભાઈને કહ્યું કે આપણે મેડીકલનો અભ્યાસ નથી કરવો.

બે હાથજોડીને સહજતાથી પ્રવીણભાઈ બોલ્યા, ‘હા સ્વામીજી. આપ કહો એમ. પરંતુ દયાળું ! આપે આટલી વાત કહેવા આટલો બધો સમય લીધો ? રૂપિયા ગયા કે સમય બગડ્યો એનો મને વિચાર નથી. એ તો બધું આપનું જ છે. પરંતુ આપે આટલું કહેવા માટે આટલો બધો દાખડો કર્યો તે કેમ વાર લગાડી ?’ અંતરથી પૂછાયેલો ગરજપૂર્ણ પ્રશ્ન હતો.

ગુરુહરિએ ઉત્તર આપતાં કહ્યું, ‘પ્રવીણભાઈ ! પ્રારંભના તે દિવસોમાં તમે વેગમાં હતા. એ વખતે મેં તમને એકદમ ભણાવાની ના પાડી હોત તો સહજતાથી ન માની શકાત. છતાં પણ પરોક્ષ રીતે તો મેં કહ્યું હતું જ પણ તમે સમજ્યા નહીં.’

‘હા દયાળું, એ બરાબર. પણ હવે કૃપા કરીને એવી પાત્રતા આપજો કે આપે જે કહેવું હોય તે સહજતાથી અધિકાર કરીને કહી શકો. આટલું મોંગું ના કરતા.’ એમ કહેતાં પ્રવીણભાઈની આંખોમાં ઝળજળીયાં આવી ગયાં.

પ્રાર્થના સાંભળીને સ્વામીજીએ પ્રવીણભાઈની છાતી પર હાથ ફેરવ્યો. રાજ્યપાનું દર્શન કરાવ્યું.

ગુરુહરિના વચને પ્રવીણભાઈએ ડૉક્ટરી વિદ્યાનો ત્યાગ કરીને ગુરુહરિ પાસેથી બ્રહ્મવિદ્યાના વિદ્યાર્થી થવાના મહામૂલા આશીર્વાદ પ્રાપ્ત કર્યા.

‘પ્રવીણ એક સિંહ પાક્યો’

ઇ.સ. ૨૦૦૧માં પ્રવીણભાઈના પિતાશ્રીને બ્રેઈન ટ્યુમર થયું. ડૉક્ટરે જણાવ્યું કે ઓપરેશન કરાવવું જરૂરી છે પણ ઓપરેશન કરવાથી શક્ય છે કે સ્પીચ (અવાજ) બંધ થઈ જાય અથવા એક આંખે દેખાતું બંધ થઈ જાય અથવા એકબાજુ પક્ષાધાત થઈ શકે. પ્રવીણભાઈએ કહ્યું કે મારા ગુરુને પૂછીને નિર્ણય લઈશું.

તે વખતે બા અને બાપુજી અમેરિકામાં અને પ્રવીણભાઈ ભારતમાં. એમણે આ સમાચાર સ્વામીજીને આપ્યા ત્યારે સ્વામીજીએ પત્ર દ્વારા આશીર્વાદ પાઠવ્યા કે મહારાજ રક્ષા કરશે જ. ઓપરેશન કરાવી દો. આમ, બાપુજીનું ઓપરેશન કરાવવાનું નક્કી કર્યું.

એક દિવસ બાએ પ્રવીણભાઈને ફોન પર કહ્યું, ‘બધા લોકો વાત કરે છે કે બાપુજીની તબિયત આવી છે છતાંય પ્રવીણ કેમ અમેરિકા આવતો નથી.’

એમણે બાને સમજાવતાં કહ્યું, ‘મને સ્વામીજીએ અહીંયા રહેવાનું કહ્યું છે. બાપુજીને સારું થઈ જશે એમ સ્વામીજીએ આશીર્વાદ આપ્યા છે પણ ‘તું અમેરિકા જા’ એવું નથી કહ્યું. સ્વામીજીની આજ્ઞા વગર હું ત્યાં કેવી રીતે આવી શકું?’

‘તો ભલે. બધાને જે કહેવું હોય તે કહેવા હે. તું ત્યાં જ સ્વામીજી

પાસે રહેજે.' એમ બાઅે સામેથી સંમતિ દર્શાવી.

બાપુજીને ઓપરેશન થિયેટરમાં લઈ જતા હતા. ત્યાં જ બાપુજી બોલ્યા, 'જુઓ, સ્વામીજી અને મોટો (પ્રવીણભાઈ) આવી ગયા છે. ડૉક્ટર સાથે વાત કરે છે. મને કંઈ થવાનું નથી.'

બધા બાપુજીને જ જોયા કરે કે શું બોલે છે ? પણ એ દર્શન ફક્ત બાપુજીને જ થઈ રહ્યું હતું.

ઓપરેશન સફળ થયું. બાપુજી સ્વર્ણથ થઈ ગયા. થોડા વખત પછી સ્વામીજીએ પ્રવીણભાઈને બાપુજીની સેવામાં રહેવાની આજ્ઞા કરી. આઠ મહિના બાપુજી સ્વર્ણથતાથી રહ્યા. પછી પ્રવીણભાઈ ઈ.સ. ૨૦૦૧માં 'મહામંત્ર દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ'માં ભારત આવ્યા.

'મહામંત્ર દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ' નજીક આવી ગયો. બે દિવસથી બાપુજીને સ્વામીજી દિવ્ય દર્શન આપે.

એક રાત્રે બાને ઊઠાડીને કહે, 'જો, સ્વામીજી આવ્યા... સોનાનાં પ્લેન છે... આરતી કર. થાળ કર. પૂજન કર. જો... કેવાં દર્શન થાય છે !' બીજે દિવસથી બાપુજીએ પાણી પીવાનું છોડી દીધું. બાઅે ભારત પ્રવીણભાઈને બાપુજીની તબિયત અંગે ફોન કર્યો.

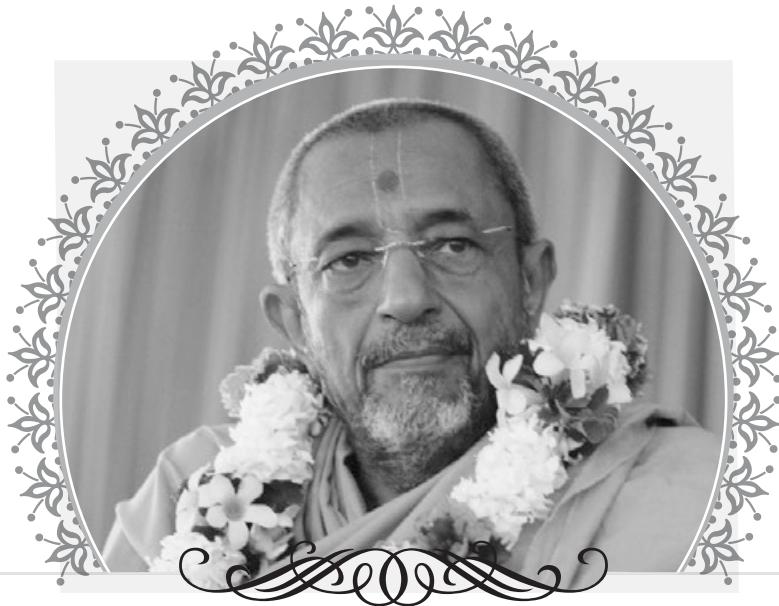
એ વખતે 'મહામંત્ર દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ' ચાલી રહ્યો હતો. પ્રવીણભાઈએ સ્વામીજીને બાપુજીના સમાચાર આપ્યા.

સ્વામીજીએ કહ્યું, 'મહારાજ બાપુજીને ધામમાં લઈ જશો. બાને કહી દો કે ચિંતા ના કરે. હવે એ ભૂલકુંના માર્ગ ચઢી જશો. મહારાજ એમને ઉચ્ચ સંસ્કારી કુટુંબમાં જન્મ આપશે. છેલ્લો જન્મ થઈ જશો.'

પ્રવીણભાઈએ બાને ફોન પર સમાચાર આપ્યા. ઘરે પહુંચ્યા કે તરત જ બાનો ફોન આવ્યો કે બાપુજી ધામમાં ગયા છે. રેટમી ડિસેબ્બરનો એ દિવસ. પ્રવીણભાઈએ સ્વામીજીને બાપુજીના સમાચાર આપી અંતિમક્રિયા અંગે પૂછ્યું.

સ્વામીજીએ કહ્યું, 'છોકરાઓને મહોત્સવમાં અમેરિકાથી બોલાવી લો. રમેશ અને રજની ત્યાં છે તે બધું કરશે. બાપુજીનું પ્રભુ ખૂબ રૂડુ કરશે.'

મહામંત્ર દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવમાં સ્વામીજી પ્રવીણભાઈને

૧૨ ‘આપણાં કેવાં સમર્થ માવતર..’

સભાર્થી ગુરુનું સાભાર્થી છાંક્યું રહેતું નથી. સભાર્થની વાત જ અલગ છે. જૌ તેને વશ વર્તે છે.

- ભગવાન શ્રીલ્યામિનારાયણ

ઈ.સ. ૧૯૭૮નો ઓક્ટોબર માસ. નડિયાદના ભગવતભાઈ બ્રહ્મભહુને સ્વપ્નમાં મસ્તક પર પાદ ધારણ કરેલ એક ભગવા વખ્યાધારી સંતનાં દર્શન થયા. અલૌકિક પ્રતિભા હતી ! દર્શનીય મૂર્તિ હતી !

‘કોણ હશે ? કયા સંપ્રદાયના સંત હશે ? મને આ સંતનાં દર્શન કેમ થયાં ?’ વગેરે અનેક પ્રશ્નો મનમાં થયા.

ભગવતભાઈનું સાસરું સાઈંડ. સસરા માણિભાઈ સત્સંગી અને સક્રિય કાર્યકર્તા. એમનો દીકરો રશ્મિ IPCL કંપનીમાં નોકરી કરે.

‘૧૪મી એપ્રિલે પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજી રશ્મિને ત્યાં પદ્ધારે છે તો તમે સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા આવો.’ સસરાજીનો પત્ર આવ્યો. ૧૯૭૮નું એ

વર્ષ. ભગવતભાઈ સવારથી રશ્મિભાઈના ઘરે IPCL ટાઉનશીપમાં આવી ગયા. સ્વામીજી રશ્મિભાઈને ત્યાં પદ્ધાર્યા. ભગવતભાઈ માટે આ પ્રથમ દર્શન હતું.

‘આ તો એ જ સ્વર્ણના સંત ! એ જ મુખારવિંદ અને એ જ પ્રભાવ !’ ભગવતભાઈનું હૈયું પુલકિત થઈ ઉઠ્યું.

ભક્તોની ભીડ ન હતી એટલે શાંતિથી દર્શન થઈ રહ્યાં હતાં. સ્વામીજી રૂમમાં બેઠા અને ગોળિનો પ્રારંભ કર્યો. ભગવતભાઈનું અંતર પકડ્યું. તેઓ વર્ષોથી માતાજીની આરાધના કરતા હતા. ખૂબ રટાણ કરે પણ અજંપો રહ્યા કરે. જે વાત એમને મૂંજલી રહી હતી એ જ વાતથી સ્વામીજીએ ગોળિનો પ્રારંભ કર્યો. પંદર મિનિટ સુધી વર્ણન કર્યું. ભગવતભાઈ લયલીન થઈને સાંભળતા રહ્યા.

ગોળિના અંતે એમની મૂંજલવાણ ગાયબ ! માત્ર પરાવાણી સાંભળવામાં જ જાદુઈ અસર ! મૂંજલવાણી રજૂઆત પણ નહીં અને સામેથી અનુગ્રહ !

બધાં વિખેરાયાં. તો પણ ભગવતભાઈ ત્યાં જ બેસી રહ્યા. મણિભાઈએ પૂછ્યું તો કહે, ‘સ્વામીજીના હસ્તે કંઠી પહેરવી છે.’ મણિભાઈએ સ્વામીજીને વાત કરી. પ્રથમ જ મુલાકાતમાં સ્વામીજીએ વર્તમાન ધરાવી દીધાં! પ્રથમ દર્શને જ પૂર્વની પ્રીત ઉદ્ય થઈ આવી. જાણે એમના માટે જ સ્વામીજી પદ્ધાર્યાન હોય !

તારણાદ

ભગવતભાઈનાં ધર્મપત્ની જ્યાબહેનને સ્વામિનારાયણ સત્સંગ સાથે બારમો ચંદ્રમા. ભગવતભાઈ સ્વામીજીની વાતો કરે તો મોં કટાણું કરે. સત્સંગ કરીને રાત્રે મોડા આવવાનું થાય તો ધોખાવાંધા કરે. ‘શું યે કરી નાંખ્યું છે પેલા સ્વામીએ... આખો દિવસ સ્વામી... સ્વામી... લાડવો આપી દેવાના હશે !’

ભગવતભાઈ કોઈ પ્રત્યુત્તર ન આપે. ‘ભગવાન સ્વામિનારાયણ

અને સ્વામીજી એનુંયે સારું કરશે. મને યોગમાં લીધો તો એનેય એના સમયે યોગમાં લેશો.’ એમ વિચારી ધીરજ રાખે.

એક વખત ચોમાસાના દિવસો હતા. જ્યાબહેન સાઈદથી નિર્ઝાદ આવવા બસમાં બેઠાં. સાથે ત્રણ નાનાં બાળકો. મોગર અને આણંદ વચ્ચે બસની બ્રેક ફેર્લ થઈ જતાં બધા મુસાફરો ઉત્તરી પડ્યા. સૌ સૌની રીતે બીજાં વાહનોમાં બેસીને નીકળી ગયા. રઘાં એકલાં જ્યાબહેન અને બાળકો. કોઈ વાહન મળી જાય એની આશાએ બેસી રઘાં. સાંજનો સુમાર. આજુબાજુ જંગલજાડી. અંધારું લપકારા લઈ રહ્યું હતું. વાહનો આવતાં બંધ થઈ ગયાં. બાળકો ભૂખનાં માર્યાં રડવા લાગ્યાં.

જ્યાબહેન કંડકટરને વાત કરી કે કોઈ વાહન આવે તો તેભું રખાવજો. કંડકટર ગરમ થઈ ગયો, ‘બધાં જતાં રહ્યાં, તમે જ કેમ રહ્યાં ? અત્યાર સુધી શું કરતાં હતાં ? તમે તમારી રીતે વ્યવસ્થા કરી લેજો. અમે કાંઈ ન જાણ્યો.’

આ નાનાં બાળકો સાથે કેવી રીતે જવું ? જ્યાબહેન બદ્ધાવરાં થઈ ગયા. રસ્તા પર બંને બાજુ વાહન માટે જઈ આવ્યાં. પણ નિષ્ફળ ! હવે શું કરવું ?

ત્યારે જીવનમાં પહેલી વાર સ્વામીજી યાદ આવ્યા. અંતરથી રડી પડાયું.

‘હું તો તમને નથી ભજતી. તમને ખૂબ ગાળો ભાંડી છે પણ આ છોકરાઓનો બાપ તો તમને ભજે છે ને ! એની ભક્તિ જો સાચી હોય તો અત્યારે તમે ગમે તેમ કરીને મદદ કરો.’ એમ રુદ્ધન કરવા લાગ્યાં. એમનો આર્તનાદ પ્રભુ સુધી પહોંચ્યો ગયો.

ભાલે તિલક-ચાંદલો અને શેત પહેરવેશમાં એક ભાઈ જ્યાબહેન પાસે આવીને ઉભા રહ્યા. ‘જ્ય સ્વામિનારાયણ...’

જ્યાબહેને પણ ‘જ્ય સ્વામિનારાયણ’ કહ્યાં.

‘બેન ! તમારે નિર્ઝાદ જવું છે ?’

‘હા ભાઈ !’

‘તમે સાઈદથી આવો છો ?’ પેલા ભાઈએ પૂછ્યું.

‘હા... સાઈદથી. પણ તમને કેવી રીતે ખબર પડી ?’

‘તમારા બાપુજીને સારી રીતે ઓળખું છું. તમે કોઈ ચિંતા નહીં કરતાં. હું તમારી સાથે જ છું. હમણાં જ બસ આવશે. મારે પણ નિયાદ જવું છી. તમને બસમાં બેસાડી દઉં છું.’

બહેનને મન જાણો કોઈ તારણહાર આવ્યો ! દેવદૂત જ જોઈ લો !

‘પણ... મેં તો પહેલીવાર જોયા ! કોણ હશે ? હશે... બાપુજી ઓળખતા હશે.’ એમ ક્ષાળમાં વિચારો આવી ગયા. વધુ કાંઈક પરિચય થાય એટલામાં તો એક બસ આવીને ઊભી રહી ગઈ. આગંતુક બધો સામાન ચઢાવી દીધો. બાળકોને પણ સીટ પર બેસાડી દીધાં. બહેનને જગ્યા પર બેસાડીને કહે, ‘તમે બેસો. હું પાછળ જ છું.’ એમ કહીને તેઓ પાછળ ગયા.

‘બેટા ! આ ભાઈ માટે જગ્યા રાખ.’ એમ બોલીને પાછળ જોવા જય છે તો આશર્ય ! કોઈ ના મળે !

‘પેલા ભાઈ ક્યાં ગયા !’ જગ્યાબહેનનું આશર્ય રાતના અંધારામાં વધું ઘેરું બની ગયું.

‘ચોક્કસ... એમના સ્વામીજી જ આવ્યા, મને મૂકવા માટે.’ નિયાદ આવ્યું ત્યાં સુધી આ વિચારમાંથી તેઓ બહાર ન નીકળી શક્યાં. એ વિચારોમાં ને વિચારોમાં અંતર વલોવાઈ ગયું.

ઘરે આવ્યાં. ભગવતભાઈ આગળ આપવીતી કહી. કહેતાં કહેતાં ખૂબ રડ્યાં. ‘અત્યાર સુધી હું જેને ગમે એમ બોલી એ તમારા સ્વામીજી જ મારી રક્ષા કરવા આવ્યા. હું કેવી અભાગણી ! એ ના આવ્યા હોત તો મારું શું થાત ? સ્વામીજીએ તમારી ભક્તિની લાજ રાખી.’

પછી તો જગ્યાબહેનને સત્તસંગનો એવો રંગ લાગ્યો કે સમગ્ર જીવન સત્તસંગમય થઈ ગયું !

શ્રુતાનો વિજય

સ્વામિનારાયણ હુરે સ્વામીએ વાત કરી જે, ‘સ્વામિનારાયણ નામના મંત્ર જેવો બીજો કોઈ મંત્ર આજ બળિયો નથી. એ મંત્રે કાળાનાગનું ઝેર ન ચેડે ને એ મંત્રે વિષય ઉડી જાય છે ને બ્રહ્મરૂપ થવાય છે ને કાળ, કર્મ ને માયાનું બંધન પણ છૂટી જાય છે. એવો બહુ બળિયો એ મંત્ર છે માટે નિરંતર ભજન કર્યા કરવું.’ કેવો સમર્થ મંત્ર !

એક તરફ ગંભીર ઈજાનો ઈલાજ હાથવગો હોય અને બીજી તરફ શ્રદ્ધાના સથવારે ભગવાનના બળનો ઉપાય લેવાનો હોય. જગતની માન્યતા અને પ્રભુની શ્રદ્ધા વચ્ચે જંગ થાય છે ત્યારે ખરેખરો ભક્ત પ્રભુનું બળ લે છે અને શ્રદ્ધાનો વિજય થાય છે.

ઈ.સ. ૧૯૮૮પમાં ૪થી મેનો ગુરુહરિનો પ્રાગટ્યપર્વ વાસણામાં ઉજવાનાર હતો. એ પ્રસંગે તા. ઉજ મેના રોજ હરિધામથી વાસણા સુધી ભવ્ય શોભાયાત્રા કાઢવામાં આવી હતી.

શોભાયાત્રાના ચાર દિવસ પહેલાં ભગવતભાઈનો દીકરો વીરુ ફળિયામાં ગિલ્લીદંડા રમી રહ્યો હતો. સાત વર્ષની એની ઉંમર. રમતાં રમતાં ગિલ્લી વીરુની આંખમાં વાગી. ભગવતભાઈએ ભગવાન પ્રત્યેની શ્રદ્ધાનો ઉપાય અજમાત્યો. ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીની મૂર્તિને જળ ધરાવીને એ જળ વીરુની આંખ પર છાંટ્યું. પછી સુવાડી દીધો. ભગવતભાઈને ગુરુહરિ પર સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા હતી એટલે સહેજ પણ વિચલિત થયા વગર ભજન જ કરતા રહ્યા.

થોડીવાર પછી વીરુ જાય્યો. આંખ સૂઝેલી હતી. ભગવતભાઈએ વીરુને પૂછી પણ જોયુંકે દવાખાને બતાવી દઈએ ?

‘ના પણ્ણા, નથી બતાવવું, તમે સ્વામીદાદાને પ્રાર્થના કરો. મને સારું થઈ જશે.’ વીરુના શબ્દો સાંભળીને ભગવતભાઈની શ્રદ્ધાની જ્યોત વધારે જળહળી.

સાંજે તો વધારે થઈ ગયું. આંખ સૂરી ગઈ ! દેખાતું પણ બંધ થઈ ગયું, જ્યાબહેન પણ રડવા લાગ્યા કે આખો દિવસ આમ ને આમ પસાર કરી નાંયો. હવે દવાખાને લઈ જઈશું તો બધાં કહેશો કે આ લોકો કયા યુગમાં જીવે છે ! સવારે વાગેલું ને છેક રાત્રે બતાવવા આવે છે ?

અંતે ધૂનનો ઉપાય લીધો. ભગવતભાઈ અને જ્યાબહેને ધૂન કરી. વીરુને પણ ધૂન કરવા બેસાડી દીધો.

ધૂન પૂરી થઈ. વીરુ કહે, ‘પપ્પા મને ઊંઘ આવે છે.’ ભગવતભાઈ એને ઊંચકીને ઉપલે માળે લઈ ગયા. પલંગ પર સૂવાડ્યો. તરત જ ઊંઘ આવી ગઈ.

એકાદ કલાક પછી વીરુએ બૂમ પાડી, ‘પપ્પા... પપ્પા... મમ્મી...!’

ભગવતભાઈ દોડતા પહોંચ્યા. ‘બેટા ! જાગી ગયો ? શું થયું ? ઊંઘ નથી આવતી ?’

‘પપ્પા ! સ્વામીદાદા ક્યાં છે ? સ્વામીદાદા ક્યાં છે ?’ ભગવતભાઈ અવાદ્ય થઈ ગયા.

‘હમણાં સ્વામીદાદા આવેલા ! મારું માથું એમના ખોળામાં હતું. મારા માથે હાથફેરવતા હતા. કહેતા હતા કે સારુ થઈ જશે. ચિંતા ના કરીશ. પછી હું જાગી ગયો.’ ભગવતભાઈ શાંતચિત્તે બેસીને વીરુના મસ્તક પર હાથ ફેરવતા રહ્યા.

જમ્યા પછી વીરુ ફરી સૂઈ ગયો.

સવારે ઉઠીને જોયું તો આંખ પરનો સોજો બિલકુલ ઓછો થઈ ગયો હતો. આંખ ધીરેધીરે ખૂલવા માંડી. થોડા કલાકોમાં તો આંખો હતી એવી થઈ ગઈ ! પહેલી તારીખે વીરુને લઈને તેઓ હરિધામ આવ્યા અને ત્રીજી તારીખે શોભાયાત્રાનો પણ લાભ લીધો.

શ્રીદ્વાના ઓસડથી સાજ થયેલી વીરુની એ આંખોએ ગજરાજ પર બિરાજમાન થયેલા ગુરુહરિ પ. પૂ. સ્વામીશ્રીને મન ભરીને માણ્યા. વાત્સલ્ય વેરતી એ દિવ્યમૂર્તિએ અંબાડી પરથી વીરુ તરફ અમી દાસ્તિ કરી ત્યારે વીરુનો આત્મા ધન્યતાથી તરબતર થઈ ગયો !

રક્ષા કરી

ભગવતભાઈના મામાની દીકરી નીરુભહેનનાં લગ્ન નહિયાદમાં

થયેલાં. ભગવતભાઈનાં ફળિયામાં જ તેઓ રહે. બનેવી મનુભાઈ નગરપાલિકાના પાણી-પૂરવડા વિભાગમાં નોકરી કરે. નીરુબહેન ખૂબ જ નિર્મળ અને પવિત્ર. જ્યાબહેનના કહેવાથી દર સોમવારે બહેનોની સભામાં પણ આવે.

એક મિત્રની ભલામણથી મનુભાઈએ પોતાના ત્રણ માળના મકાનમાં ત્રીજા માળની એક રૂમ એક માણસને ભાડે આપેલી. પેલો માણસ રહેવા આવે નહીં અને ભાડું આપ્યા કરે. ઈ.સ. ૧૯૮૭ના નવેમ્બરમાં એક દિવસ તોણે દેખા દીધી. મકાનમાં રાત રોકાયો.

બીજે દિવસે સવારે નીરુબહેન મંદિરે દર્શન કરીને ઘરે આવ્યાં. એમની પાછળ પાછળ પચાસેક જેટલા પોલિસોનો કાફલો આવ્યો. નીરુબહેન દાદરો ચઢવા જતાં હતાં ત્યાં એમને ધક્કો મારીને પોલિસે બાજુ પર હડસેલી દીધાં.

‘પણ અહીંયાં છે ?’ નીરુબહેન કંઈ જવાબ આપે એ પહેલા તો પોલિસના જવાનો ફિટાફટ દાદરો ચઢીને ત્રીજા માળે પહોંચ્યો ગયા.

ત્રીજા માળે જે માણસ સૂતેલો તે ઈન્દોરનો મોટો ગુંડો હતો. પણ એનું નામ. બે ખૂન કરીને ભાગી આવેલો.

પોલિસે પણ્ણુના બિસ્સામાંથી અફીણનું પડીકું પકડયું. વળી, પણ મનુભાઈ અને નીરુબહેન ત્રણ ભેગા મળીને નારકોટીકસનો ગેરકાયદેસર ધંધો કરે છે એવું લખાણ પણ કર્યું. આ બધી ધમાલની જાણ થતાં જ્યાબહેન પણ ત્યાં આવી પહોંચ્યાં. મનુભાઈને આ સમાચાર મળતાં તેમણે નાદિયાદ છોડી દીધું.

તા. ૧૨-૧૧-૮૭ના રોજ પણ્ણુની સાથે નીરુબહેનને પણ પોલિસ કસ્ટડીમાં લઈ જવામાં આવ્યા. જતાં જતાં જ્યાબહેને એમને સાંત્વન આપતાં કહ્યું, ‘નીરુબહેન ! ભગવાન અને હરિપ્રસાદસ્વામીજી સિવાય હવે તમારો કોઈ આધાર નથી. લો, આ કંઈ પહેરી લો. તમારી રક્ષા કરશો. સ્વામીજીને સંભારજો. કોઈ ચિંતા ના કરશો.’ નીરુબહેને કંઈ પહેરીને રડતાં રડતાં વિદાય લીધી.

આખો દિવસ નીરુબહેન પોલિસ કસ્ટડીમાં રહ્યાં. બીજે દિવસે

એમનું બી.પી. ઘટી ગયું હોવાથી સિવિલ હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવ્યાં. જ્યાબહેન એમની સાથે રહ્યાં. જામીન અરજી દાખલ કરવામાં આવી. ચાર દિવસ પછી કોર્ટમાં સુનાવણી હતી.

એ દરમ્યાન સ્વામીશ્રી એક કાર્યક્રમ માટે નહિયાદ પધાર્યા. કાર્યક્રમ પૂરો થતા સ્વામીશ્રી વિદાય થઈ રહ્યા હતા. ભગવતભાઈ સ્વામીજીની નજીક ગયા અને બધી વાત કરી. સ્વામીજીએ એમની છાતી પર ધળ્બો મારતાં કહ્યું, ‘જાવ, બધું પતી જશો.’

જે દિવસે સુનાવણી હતી તે દિવસે નીરુબહેનને એકદમ ગભરામણ થવા લાગી. જ્યાબહેને એમને બાંકડા પર સુવડાવી દીધાં. નીરુબહેનના હાથમાં સ્વામીજીની મૂર્તિવાળું કીચેઈન આપીને ચોરસો ઓફાડી દીધો.

ત્યાં તો સ્વામીજીની મૂર્તિવાળા કીચેઈનમાંથી એકદમ પ્રકાશની જ્યોતિ નીકળી ! અંદરની બાજુ પ્રકાશ પ્રકાશ થઈ ગયો ! નીરુબહેન એકદમ ઉભા થઈ ગયા. જ્યાબહેનને કહેવા લાગ્યા, ‘ભાભી, જુઓ ! આ કીચેઈનમાં પ્રકાશ થાય છે !’ આજુબાજુના બધા માણસો ભેગા થઈ ગયા. બધાંએ એ પ્રકાશને નિહાળ્યો.

સ્વામીજીના એ દિવ્ય પ્રકાશો નીરુબહેનને ચિંતાના અંધકારમાંથી નિશ્ચિતતાના પ્રકાશમાં લાવી દીધાં. સ્વામીશ્રીના આશીર્વાદથી નીરુબહેન જામીન પર છૂટી ગયાં.

નીરુબહેનને જે આનંદ થયો તે અવાર્ણનીય હતો. સ્વામીજીની મૂર્તિને એમણે ભાવથી હૃદયસરસી ચાંપી દીધી. ભગવાન સ્વામિનારાયણ અને ગુરુહરિ સ્વામીશ્રી પ્રત્યે નિષ્ઠા પાકી થઈ ગઈ.

નીરુબહેનનો તો છૂટકારો થઈ ગયો પરંતુ બનેવી ભાગતા ફરતા હતા. સતત રઝળપાટથી થાકી-હારી ગયા હતા. પાંચ-છ દિવસ પછી તેઓ ભગવતભાઈને મળ્યા અને પોતાની દુતાશા વ્યક્ત કરતા પૂછ્યું, ‘હવે હું શું કરું?’

ભગવતભાઈએ કહ્યું, ‘હાજર થઈ જાવ. નીરુને નિર્દોષ છૂટકારો મળ્યો. તમે પણ છૂટી જશો. અમે ઠાકોરજીને અને સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરીશું.’

૧૩ ‘તું મારી જકરમાં તો હું તારી ફકરમાં...’

ભગવાનને અર્થે આપણે જે જે કર્યું છે ને કરાએ છીએ તે જાણે છે ને જેને ખોળે માથું મૂક્યું છે તે રક્ષા કરશે ને આપણું તો ભગવાન બહુ ભાની લે છે.

- મૂળ અન્નારભૂતિ સંદૃષ્ટિ. શ્રી ગુરાતીતાનંદસ્વામી

‘સુમનભાઈ ! હવે શું કરીશું ? પ્રસાદ તો ત્રણસો જાણાનો બનાવ્યો છે ને લોકો તો ગામોગામથી ઉમટી રહ્યા છે !’

‘તારી વાત સાચી છે ઘનશ્યામ, હું પણ એ જ વિચારમાં છું કે આટલા બધા ભક્તો સ્વામીજીનાં દર્શને આવ્યા છે કે આપણા શોરૂમના ઉદ્ઘાટનમાં આવ્યા છે ? તાત્કાલિક પ્રસાદ ક્યાંથી લાવીશું ?’

‘જો... સ્વામીજી આવી ગયા. હું એમને સ્ટેજ પર લઈ જાઉ છું. તું અહુંયા બધી તેથારી રાખજે. હું સ્વામીજીને લઈને આવું છું. સ્વામીજી છે એટલે ચિંતા નથી. બધું શોભી જશો...’ ઘનશ્યામભાઈએ એમના મિત્ર સુમનભાઈને કહ્યું.

વાત એમ હતી કે પેટલાદના ઘનશ્યામભાઈ અને દંતાલીના સુમનભાઈ-બંને મિત્રોએ ઈ.સ. ૧૯૮૮માં પેટલાદમાં ફીજનો શોરૂમ ચાલુ કર્યો. તેનાં ઉદ્ઘાટન માટે પ.પૂ. સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરી હતી. બંને યુવકમિત્રોની પ્રાર્થના સ્વીકારીને સ્વામીજી પેટલાદ પદ્ધાર્યા. આર્થિક સ્થિતિ સારી ન હોવાથી એમણે ત્રણસો જાણ માટે ચચ્છાણું અને પેડા મંગાવી રહેલા. પરંતુ સ્વામીજી પદ્ધારે એ પહેલાં તો આજુબાજુનાં ગામોમાંથી ટ્રેક્ટરો ભરાઈને ભક્તો આવવા લાગ્યા. છેદ્ધી ઘીરે કરવું પણ શું ? અંતે સ્વામીજી પર બધો ભાર નાંખીને તેઓ સેવામાં લાગી ગયા.

સ્વામીજી સ્ટેજ પર બિરાજમાન થયા. સ્ટેજની સામે બેઠેલા ભક્તોના મહેરામણને સ્વામીજીએ કહ્યું કે બધા પ્રસાદ લઈને જાઓ. ઘનશ્યામભાઈએ નજર નાંખીને જોયું તો લગભગ સાતસો જેટલા ભક્તો બેઠા હતાં. પ્રસાદની વ્યવસ્થા હતી ફક્ત ત્રણસોની ! એટલે એમણે જોડના સંત પ.પૂ. સુહૃદસ્વામીને બાજુ પર બોલાવીને પ્રસાદ બાબતે વાત કરી. સુહૃદસ્વામીએ કહ્યું, ‘સ્વામીજીનો પ્રસંગ છે, સ્વામીજીના ભક્તો છે તો સ્વામીજીનો પ્રસંગ સ્વામીજી સાચવશે. આપણે શા માટે ચિંતા કરવી ?’ એમ કહીને એમણે એક કટકો મંગાવ્યો એને સ્વામીજી પાસે પ્રસાદીનો કરાવીને પ્રાર્થના કરી કે ભક્તો ખૂબ પદ્ધાર્યા છે તો પ્રસાદમાં ભળજો જેથી બધા ભક્તો પ્રસાદ લઈને જાય.

ત્યારબાદ પ્રસાદીનો એ કટકો પ્રસાદની પવાલી પર ઢાંકી દીધો. થોડીવાર ભક્તોને દર્શન આપ્યા બાદ સ્વામીજીએ શોરૂમનું ઉદ્ઘાટન કર્યું. એક પછી એક એમ બધા ભક્તો પ્રસાદ લેતા ગયા. સૌના આશ્ર્યની વચ્ચે ત્યાં પદ્ધારેલા સાતસો જેટલા ભક્તો પ્રસાદ જર્મ્યા ! વળી, પ્રસંગના અંતે પવાલી પરનો કટકો ખસેડીને જોયું તો એક કીલો પેડા અને એક કીલો ચચ્છાણું વધ્યાં હતાં. ઘનશ્યામભાઈ, એમના પિતાશી અને સુમનભાઈ તો વિચાર કરતા જ રહી ગયા કે આ તો ખરું કહેવાય ! સ્વામીજી કેવા પ્રતાપી પુરુષ છે !

આમ, શોરૂમના ઉદ્ઘાટનની સાથોસાથ એમના અંતરમાં પણ સ્વામીજી પ્રત્યે શ્રદ્ધાનો દીપ પ્રગટી ગયો.

સત્સંગના રંગે અંતર રંગાતાં બંને મિત્રોએ અઠવાડિક સભા ચાલુ કરી. રેફિજરેટર રીપેરીંગના વ્યવસાયને કારણે આજુબાજુનાં ગામોની

ઓળખાણ કામમાં આવી. પેટલાદ ઉપરાંત સંતોકપુરા, નૂરતલાવડી, અરજણપરા, સેખડી, જેસરવા, દંતાલી, ભવાનીપુરા, રૂપીયાપુરા વગેરે ગામોમાં પણ તેમણે સભા દ્વારા સત્સંગનો રંગ લગાડ્યો.

આત્મીયતાથી મહેંકતા પરિવારો

ઘનશ્યામભાઈ અને સુમનભાઈ-બંને ભિત્રોએ રાતછિવસ જોયા વગર તનતોડ મહેનત કરી. એમાંય વળી સ્વામીજીની કૃપા ભળી તો એકમાંથી બે અને બેમાંથી ચાર દુકાનો થઈ. બંને ભિત્રો વચ્ચેની આત્મીયતા પણ ઉત્તોતર વધતી ગઈ. બંને કુટુંબો આત્મીયતાના અતૂટ તાંતાણો એવાં બંધાયાં કે ઘર કે મંદિર માટે બેમાંથી એક પણ ભિત્ર પૈસા વાપરે એની કયારેય અરસપરસ ચર્ચા જ ન થાય. ઘર માટે કોઈ વસ્તુ કે પદાર્થ લેવાનો હોય તે પણ બેકી સંખ્યામાં જ લેવાના.

સુમનભાઈએ દંતાલીમાં અને ઘનશ્યામભાઈએ પેટલાદમાં નવું મકાન બનાવવાનું આયોજન કર્યું. બંને મકાનોનો એક સરખો જ નકશો તૈયાર કરવામાં આવ્યો અને એક જ કોન્ટ્રાક્ટરને કામ સોંપાયું. બંને મકાનોનું બાંધકામ પણ એકસાથે જ શરૂ થયું અને છ મહિને પૂરું થતાં બંને કુટુંબો એક જ દિવસે રહેવા ગયાં.

જ્યારે જૂના મકાનમાંથી નવા મકાનમાં જવાનું થયું ત્યારે ઘનશ્યામભાઈએ એમના પિતાશ્રીના મુખ પર ઉદાસીનતાની રેખાઓ જોઈ. ઘનશ્યામભાઈને ઘ્યાલ આવી ગયો કે બાપુજી શું વિચારી રહ્યા છે. એમણે બાપુજીને કહ્યું કે મહાપુજા થઈ ગયા પછી નવા મકાનમાં પહેલાં તમારે પગલાં પાડવાનાં છે. ત્યારે બાપુજીએ બિન હૃદયે કહ્યું, ‘ઘનશ્યામ, હું આજદિન સુધી તને મદદ નથી કરી શક્યો. તારા ધંધામાં પણ હું મજબૂરીને કારણે પૈસા ન આપી શક્યો. હવે કયા મોઢે તારા નવા મકાનમાં આવું?’

ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીની આત્મીયતાનો પ્રસાદ પામ્યા હતા એટલે કહ્યું, ‘સ્વામીજીને આત્મીયતા ગમે છે. ઘરની એક વ્યક્તિ પણ અલગ હોય તો મારા સ્વામીજીનો સત્સંગ લજવાય. અને આપે તો મને નાનપણથી મોટો કર્યો છે એ જ ઋણ હું ચૂકવી શકું એમ નથી. જો તમે નવા મકાનમાં

નહીં આવો તો અમારે પણ જવું નથી. ભલે એમાં મજૂરો રહેતા પણ તમને મૂકીને અમારે નવા મકાનમાં જવું નથી.’

ઘનશ્યામભાઈની સંસ્કારસંપત્તિ અને આત્મીયતાસભર વાત સાંભળીને પિતાજી ચોધાર આંસુએ રડી પડ્યા. ત્યારપછી સમસ્ત પરિવાર એ મકાનમાં રહેવા ગયું.

શરણાયાતજનાર્તિમોચનમ्...

૧૯૯૫ની સાલમાં ઘનશ્યામભાઈના મોંઢામાં ગરમી નીકળી અને અંદરની તરફ ચાંદુ પડ્યું. ડૉ. વી. જે. પટેલે ખૂબ દવાઓ કરી પણ કોઈ ફેર ન પડ્યો. દિવસે દિવસે ચાંદુ મોટું થવા લાગ્યું. જમવાની પણ તકલીફ થવા લાગી. છ મહિના પછી ડોક્ટરે એમને કહ્યું કે તમે અમદાવાદ જઈને લોબોરેટરી ટેસ્ટ કરાવી દો. ઘનશ્યામભાઈએ પૂછ્યું, ‘કઈ હોસ્પિટલમાં?’

‘ડોક્ટરે કહ્યું, કેન્સર હોસ્પિટલમાં.’

સાંભળીને ઘનશ્યામભાઈના હદ્યમાં ફાળ પડી. કેન્સર હોસ્પિટલમાં?’

ન કલ્પેલાં આ એંધાણ જાણીને અંતરમાં ઉદાસીનતા વ્યાપી ગઈ પરંતુ સ્વામીજીને સંભારીને સ્વસ્થ થઈ ગયા. તેઓ એકલા જ હિંમત કરીને અમદાવાદ ગયા. લોબોરેટરી ટેસ્ટ કરાવ્યો. સાંજે રીપોર્ટ બતાવીને ડોક્ટરે કહ્યું કે તમે ઘરે પહોંચ્યો જાવ. આ રીપોર્ટ હું કાલે પોસ્ટ કરી દઈશ.

‘ડોક્ટર સાહેબ, પોસ્ટ શાથી કરવાનો ? હું જાતે ન લઈ જઈ શકું ?’
ઘનશ્યામભાઈએ કૃતુહલપૂર્વક પૂછ્યું.

‘તમારી સાથે બીજું કોણ આવ્યું છે ?’ ડોક્ટરે વાતનો મ્રવાણ બદલતાં પૂછ્યું.

‘હું એકલો જ આવ્યો છું.’

‘આવી હાલતમાં તમારે એકલા ન આવવું જોઈએ. કોઈને સાથે લઈ આવ્યા હોત તો ?’ ડોક્ટરે પૂછ્યું.

‘સાહેબ, મારા ગુરુજી મારી સાથે જ છે.’

‘સારું, પણ સાચવીને જજો અને કાલે સવારે જવું હોય તો આજે હોસ્પિટલમાં રોકાઈ જાવ.’ ડૉક્ટરે સાંત્વના આપતાં કહ્યું.

‘ના સાહેબ, પરિવારના અમે બધા સભ્યો સાથે બેસીને જ ભોજન કરીએ છીએ.’

‘હું તમારા ઘરે ફોન કરી દઉં પણ તમે આરામ કરીને જાવ તો સારું.’ ડૉક્ટરે કહ્યું.

અંતે ઘનશ્યામભાઈએ ખુલાસો કરતાં કહ્યું, ‘સાહેબ, હું કઈ હોસ્પિટલમાં આવ્યો છું અને મને કયો રોગ થયો છે એ મને ખ્યાલ આવી ગયો છે.’

ત્યારે ડૉક્ટરે એમના ખભા પર હાથ મૂક્તાં કહ્યું, ‘હિંમત રાખજો. ઈશ્વરની કૃપા હશે તો બધું સરસ થઈ જશે.’

‘સાહેબ, મારા સ્વામીજી મારી હિંમત છે, મારું બળ છે. લાવો રીપોર્ટ. હું જાતે જ લઈ જઈશ.’

વાહુનની ઝડપ કરતાં મનનાં વિચારોની ઝડપ વધવા લાગી. ઘનશ્યામભાઈ અંતર સાથે વાતો કરવા લાગ્યા :

‘સ્વામીજીના આશીર્વાદથી સત્તસંગમય જીવન પસાર થઈ રહ્યું હતું. સુખના દા’ડા આવ્યા હતા. એવું તે કયું ભડું પ્રારબ્ધ હશે કે પ્રભુએ રોગ મૂકવો પડ્યો ? હવે બે દીકરીઓનું શું થશે ? એમને કોણ ભણાવશે ? દીકરો નાનો છે એને સેટ કોણ કરશે ? ઘરના સભ્યો આ જાણશે તો દુઃખનો પહૃદ પડશે. એમને તો કહેવું જ નથી. હે પ્રભુ ! મને બળ આપો કે આ દુઃખને હું સહી શકું.’ એમ વિચાર કરતાં કરતાં આંખોમાંથી અશ્વધારા વહેવા લાગી.

ઘરે પહુંંચ્યા તો બા-બાપુજી, પત્ની અને બાળકો ઘરની બહુત ઊભા રહીને એમની રાહ જોઈ રહ્યા હતા. ઘનશ્યામભાઈએ ચહેરો હસતો રાખ્યો. બધાનાં મુખારવિંદના પ્રશ્નો જાણી એમારો સામેથી જ હસતાં હસતાં કહ્યું, ‘કાંઈ થયું નથી. ગરમી નીકળી છે. રીપોર્ટ નોર્મલ છે.’ સાંભળીને બધાને દાશ થઈ !

દિવસો પસાર થવા લાગ્યા. કોઈને પણ પોતાના દુઃખની વાત કર્યા સિવાય તેઓ કેટલીયે વાર એકાંતમાં રીતે હૈયું હળવું કરી લેતા.

થોડા દિવસ પછી એમણે સુમનભાઈને આ વાત કરી. સુમનભાઈને પણ જાણીને આધાત લાગ્યો. પરંતુ એમણે બાજુ સંભાળી લીધી અને આત્મીયતાનું દર્શાન કરાવતાં કહ્યું, ‘તું કોઈ ચિંતા ના કરીશા. તને કંઈ થશે તો તારી અને તારા કુટુંબની જવાબદારી હું ઉપાડી લઈશ. ખર્ચની પણ કોઈ ચિંતા ના કરીશા. સારામાં સારી સારવાર કરાવીશું.’

સુમનભાઈના આત્મીય સહવાસથી ઘનશ્યામભાઈને હિંમત આવી. હૈયાનો ભાર થોડો હળવો થયો. પછી તેમણે અમદાવાદ, આણંદ, વડોદરા વગેરે શહેરોની હોસ્પિટલોમાં ઈલાજ કરી જોયા પણ કોઈ ફેર ન પડ્યો.

પોતાનાથી જે થાય એ બધું જ કરી જોયું. અંતે સ્વામીજી આગળ અંતરવ્યથા ઠાલવવાનું નક્કી કરી તેઓ સુમનભાઈ સાથે સ્વામીજીનાં દર્શને આવ્યા.

સ્વામીજીના ચરણોમાં બેસી ખોળામાં માથું મૂકીને તેઓ ખૂબ રક્યા. સ્વામીજી એમને હાથ પસારીને હેત કરતા જાય અને ઘનશ્યામભાઈ રૂદ્ધન દ્વારા અંતરની વ્યથા ઠાલવતા જાય. એમના આર્તનાદને સ્વામીજી ક્યાંય સુધી કરુણાસભર હૈયે અને વાતસલ્યસભર નયને સ્વીકારતા રહ્યા.

થોડીવાર પછી એમણે બે હાથ જોડી સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરતાં રડતાં હૃદયે કહ્યું, ‘દ્યાળુ, મારા ગયા જન્મોના કોઈ પાપને લઈને ભગવાને આ રોગ મૂક્યો છે. પરંતુ દ્યાળુ, બાળપણમાં કે ઘડપણમાં આવું થાત તો કોઈ ચિંતા ન હતી. સાંસારિક જીવનના મધ્યમાં જ આવું શા માટે ? દ્યાળુ... દ્યા કરો, કૃપા કરો... હવે તો આપ જ એક આધાર છો. આપ જ એક આધાર છો.’ એમ કહેતાં કહેતાં ચોધાર આંસુએ ફરી રડી પડ્યા. ખાનગીરૂમમાં શાંતિ છિવાઈ ગઈ.

થોડીવાર પછી સ્વામીજી સ્વસ્થ થઈને ઘનશ્યામભાઈ તરફ એકી નજરે જોઈ રહ્યા. પછી આંખોમાં અલૌકિક પ્રતિભા ધારણ કરીને ઘનશ્યામભાઈના મુખ પર હાથ પસારતાં કહ્યું, ‘દુનિયાની કોઈ તાકાત નથી કે આપણો વાળ વાંકો કરી શકે. આ અંબરીષ બેજ કોનો પહેર્યો છે ?’

ઘનશ્યામભાઈએ સ્વામીજીનાં ચરણ પકડી લીધાં. સ્વામીજી તરફ દાખિ કરી. સ્વામીજી બોલ્યા, ‘આજથી રીશ નહીં. હસતો જજે ને હસતો રહેજે. આપણું કોઈ અહિત ન કરી શકે.’

સ્વામીજીનાં આ કરુણાસભર વચનોથી ઘનશ્યામભાઈના અંતરમાં અદ્ભુત બળની સાથે આનંદનો ફુવારો છૂટ્યો. હૈયું હળવું ફલ થઈ ગયું. સ્વામીજીએ બે ધખબા મારીને મહાપૂજાનું પાણી ચમચી વડે પૌવડાવ્યું. એ વાત્સલ્યધારામાં એમનું સધળું દુઃખ વહી ગયું.

કરુણામયચારુલોચનમ્... શરણાયાતજનાર્તિમોચનમ્...
પતિતોદ્વરણાયતત્પરમ્... સહજાનન્દગુરું ભજે સદા... ગુરુહરિ માટે એમ જ
કહેવાય ને !

ઘનશ્યામભાઈએ સ્વામીજીને દવા અને રીપોર્ટ બતાવ્યાં.
સ્વામીજીએ એને એકબાજુ મૂકી દેતાં કહ્યું, ‘હવેથી કોઈ ગોળી ખાવાની
નથી.’ આમ, અસાધ્ય રોગ અને દુઃખ બંને દૂર થઈ ગયા. સુમનભાઈને પણ
ખૂબ આનંદ થઈ ગયો.

બંને મિત્રો ડાકોરજીનાં દર્શન કરીને આનંદસભર હૈયે પેટલાદ
આવ્યા. બીજે દિવસે ઘનશ્યામભાઈની બળતરા જતી રહી. પંદર દિવસમાં
ચાંદું સાવ સંકોચાઈ ગયું અને એક મહિનામાં તો અદ્શ્ય થઈ ગયું !

રોગનાં બધાં જ ચિહ્નો ગાયબ થઈ ગયા પછી તેઓ અમદાવાદ
કેન્સર હોસ્પિટલના ડૉક્ટરને અને પેટલાદના ડૉક્ટરને મળવા ગયા.

બંને ડૉક્ટરો ખૂબ આશ્ર્ય પામ્યા. કહે, ‘આ અશક્ય વસ્તુ શક્ય
થઈકેવી રીતે ?’

વિજ્ઞાનની દિલ્લિએ જે અશક્ય હતું એ પ્રભુસ્વરૂપ સંતની
આશીર્વાદથી શક્ય બન્યું એ જાણી બંને ડૉક્ટરોને સ્વામીજી પ્રત્યે ખૂબ જ
આદરભાવ ઉત્પત્ત થયો.

રક્ષા કરી

એકવાર સુમનભાઈને કંપનીના કામ અંગે અમદાવાદ જવાનું હતું.
રેફિજરેટરનું ગેરંટી કાઈ ઘનશ્યામભાઈના ઘરે રહી ગયું હતું. એ લેવા માટે
ઘનશ્યામભાઈ મોટરબાઈક લઈને ઘરે જવા નીકળ્યા. ઝડપથી પાછા આવી
જવાય એમ વિચારી તેઓ ટૂંકા રસ્તે નીકળ્યા. આગલે દિવસે વાવાઝોડું
કુકાયેલું. જેને લઈને ટેલીફોન એકસયેન્જનો એક વાયર રસ્તાની વરચે જ

નીચે નમી ગયેલો. ઘનશ્યામભાઈને ઉતાવળ હોવાથી તેઓ જડપથી જઈ રહ્યા હતા. એમની નજરમાં પેલો વાયર ન આવ્યો અને સીધો જ ગળામાં ફંદાની જેમ ભરાઈ ગયો. એક બાજુ ઓન્જિન રેસ થાય અને બીજી તરફ વાયરનો ફાંસો ગળા ફરતે મજબૂત થતો ગયો.

ત્યાં એકદમ જ એમના મુખમાંથી ‘હે સ્વામીજી !’ એમ પોકાર નીકળી ગયો અને એ જ ક્ષાળે સ્વામીજીએ એમને દર્શન આપીને ‘હૃથ છોડી દે.’ એમ કહીને ત્વરાથી બાઈક છોડાવી દીધું. બાઈક ચાલુ હોવાથી થોડે દૂર જઈને પડ્યું. ઘનશ્યામભાઈ જમીન પર પટકાયા.

સામે જ એમનાં બહેનનું ધર હતું. તેમણે આ જોયું એટલે તેઓ પણ હંફળાં-ફાંફળાં ત્યાં આવી પહોંચ્યાં. ઘનશ્યામભાઈની આંખો ફાટી ગઈ હતી એટલે તેઓ ગભરાઈ ગયાં અને જલ્દીથી પાણી લાવીને છાંટવા લાગ્યા.

થોડીવારે ઘનશ્યામભાઈ સ્વરસ્થ થયા. ગળે સોજો આવી ગયો હતો. બહેનને ત્યાં થોડીવાર બેસીને તેઓ સીધા જ દુકાને ગયા અને સુમનભાઈને કહ્યું કે તમે મારા ધરેથી કાઈ લઈ આવો, હું પડી ગયો છું એટલે મારે દવાખાને જવું પડશે.

દુકાનેથી તેઓ દવાખાને આવ્યા. ડોક્ટરે તપાસીને આશર્ય વ્યક્ત કરતાં કહ્યું કે ધા જોઈને એવું લાગે છે કે કાં તમે ધામમાં ગયા હોત કાં બોલતા બંધ થઈ ગયા હોત. કારણ કે વાયરની અસર સ્વરપેટી સુધી થઈ છે. ત્યારબાદ ડોક્ટરે એકસ-રે કઠાવીને ડ્રેસિંગ કર્યું. દવા આપી. પછી કહે, ‘ભગવાને જ તમારી રક્ષા કરી છે.’

સ્વામીજીએ કરેલ રક્ષાને સંભારતાં સંભારતાં અને ફૂતજન્મભાવ વ્યક્ત કરતાં ઘનશ્યામભાઈ ધરે આવ્યા.

દિત્ય દર્શનનાં દાન

અક્ષરદ્યામનાં ચરણારવિંદ આ ભૂતલ પર આવ્યાં,
પગલાં પાડી રમૃતી આપી, હૈયાં હૈતે છલકાવ્યાં,

ઇ.સ. ૧૯૮૮ની રહમી જાન્યુઆરીનો દિવસ ઘનશ્યામભાઈ માટે અને આત્મીયસમાજના સૌ મુક્તો માટે અનુપમ સંભારણું લઈને આવ્યો. એ

દિવસે રાત્રે સેખડી ગામમાં અઠવાડિક સભા પૂરી કરીને રાત્રે સાહા અગિયાર વાએ ઘનશ્યામભાઈ પેટલાદ આવીને સૂતા.

રાતના અઢી વાજ્યાની મંગલ ઘડીએ ઘનશ્યામભાઈને સ્વપ્નુ આવ્યું. ઘનશ્યામભાઈને રૂમમાં પ્રકાશ પથરાયેલો દેખાયો. તેઓ પથારીમાં સફાળા બેઠા થઈ ગયા. સ્વામીજીનાં દર્શન કરીને એમના આનંદની અવધિ ન રહી. સ્વામીજી એમની પાસે આવીને ‘હાશ..’ એમ કહીને બાજુમાં જ પલંગ પર બેસી ગયા. ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીનાં ચરણોમાં બેસી ગયા.

સ્વામીજી કહે, ‘ધર્મજનો સમૈયો આવી રહ્યો છે.’

ઘનશ્યામભાઈએ કહ્યું, ‘સ્વામીજી ! ધર્મજના સમૈયામાં હોમાઈ જવું છે. સમૈયાની સર્વોપરી સેવા કરી લેવી છે.’

પછી પૂછ્યું, ‘તારો ધંધો કેવો ચાલે છે ?’

‘દ્યાળુ, મારો ધંધો તો આપ જ ચલાવો છો. આપની કૃપાથી ચાલે છે.’

હુસતાં હુસતાં સ્વામીજીએ ત્રીજો પ્રશ્ન પૂછ્યો, ‘મૌઢાનું (કેન્સરનું) શું થયું ?’

‘દ્યાળુ, આપે જ મને જીવતદાન આપ્યું છે, આપની કૃપાથી જ હું સેવાભક્તિ કરી શકું છું. આપે મારી રક્ષા કરી છે.’ એમ કહેતાં કહેતાં તેઓ ગળગળા થઈ ગયા કે સ્વામીજીની જ કૃપાથી હું રોગમુક્ત થયો એ મેં સ્વામીજીને જણાવ્યું નથી છતાં સ્વામીજીએ કેવું ધ્યાન રાખ્યું !

પછી સ્વામીજીએ એમને બે ધબ્બા માર્યા અને ખૂબ આનંદ કરાવ્યો. ઘનશ્યામભાઈ ઊંચા અવાજે હુસવા લાગ્યા. એ અવાજ સાંભળીને એમનાં પત્ની અને દીકરીઓ જાગી ગયાં. જોયું તો તેઓ ગાંડાની જેમ એકલા એકલા મોટેથી હસી રહ્યા હતા. આ જોઈ એમનાં પત્નીને ધ્રાસ્કો પડ્યો કે અચાનક આ શું થઈ ગયું ? ઘનશ્યામભાઈને હુલાવી જોયા પણ તેઓ હસ્યા જ કરે. આથી ત્રણેય રડવા લાગ્યાં. બીજી તરફ ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીનાં દર્શનમાં એટલા તલ્લીન થઈ ગયા હતા એટલે એમનો આનંદ દાસ્ય દ્વારા બહાર વ્યક્ત થઈ રહ્યો હતો.

થોડીવાર એમને દર્શનનું સુખ આપીને સ્વામીશ્રી ઊભા થયા.

સ્વપ્નાવસ્થામાં જ તેઓ સ્વામીજીને દરવાજા સુધી મૂકવા ગયા. જતાં જતાં સ્વામીજી કહે, ‘ચાલો હું જાઉં છું. આપણે ધર્મજનો સમૈયો સર્વોપરી કરવો છે.’

ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીને વિદાય આપીને પલંગ પર આવીને બેસી ગયા અને સ્વપ્ન પૂરું થયું. આનંદમાં ને આનંદમાં આંખ ખોલીને જોયું તો એમની આજુબાજુ એમના પત્ની અને બંને દીકરીઓ રડતાં હતાં. એમને આશર્ય થયુંકે તમને બધાંને શું થયું તે રડો છો ? તેઓ પૂછવા લાગ્યા કે તમને શું થયું છે તે આટલે મોટેથી ક્યારના હસ્યા કરો છો ?

ત્યારે સાચી હકીકત જણાવતાં ઘનશ્યામભાઈએ કહ્યું, ‘તમે બધાં શાંત થાઓ. મારા સ્વપ્નમાં સ્વામીજી પદ્ધાર્યા હતા ને મને ખૂબ આનંદ કરાવ્યો. હું તું સ્વામીજી પદ્ધાર્યા એના આનંદમાં હસતો હતો.’

ત્યારે બધાને હાશ થઈ.

સવારે છ વાગ્યે એમના દીકરા રીન્કેશો બહારથી બારણું ખખડાવ્યું. તેની પરીક્ષા ચાલતી હોવાથી રોજ રાત્રે ફોઈને ત્યાં વાંચવા જાય અને સવારે છ વાગ્યે ઘરે આવે. મંગળાબહેન (ઘનશ્યામભાઈના ધર્મપત્ની) એમના નિત્યકમ પ્રમાણે આગલા રૂમમાં સ્વામીજીની મૂર્તિનાં દર્શન કરીને પછી જ બારણું ખોલે. તેઓ આગલા રૂમમાં આવીને સ્વામીજીની મૂર્તિને પગો લાગ્યાં પણ આ શું ? મૂર્તિ ત્યાં ન હતી ! હોલની લાઈટ ચાલુ કરીને જોયું તો મૂર્તિ ખુરશીના ટેકે નીચે જમીન પર હતી. વળી, મૂર્તિ પર કંકુના છાંટા પણ જોયા ! એમનું આશર્ય વધવા લાગ્યું. થોડી નજર ફેરવી તો મૂર્તિથી દરવાજા સુધી કંકુનાં પગલાં સ્પષ્ટ દેખાઈ રહ્યા હતાં ! આ જોઈને હરખઘેલાં થઈને દોડતાં આવ્યા અને ઘનશ્યામભાઈને હલાવીને ઊકાડ્યા. ઉમંગમાં ને ઉમંગમાં કહેવા લાગ્યાં, ‘ઉઠો... ઉઠો... સ્વામીજી પદ્ધાર્યા... સ્વામીજી પદ્ધાર્યા...’

રીન્કેશ ક્યારનો બારણું ખખડાવતો હતો એટલે મંગળાબહેન હંફળાં-ફંફળાં થઈને બારણું ખોલવા દોડયાં. તરત જ પાછાં રૂમમાં દોડતાં આવીને ઘનશ્યામભાઈને કહેવા લાગ્યાં, ‘ઉઠો, ઉઠો... હું સાચું કહું છું... સ્વામીજીએ ખરેખર કંકુનાં પગલાં પાડ્યાં છે. જદ્દી ઉઠો...’

આ સાંભળીને ઘનશ્યામભાઈ એકદમ ઊભા થઈ ગયા. બહાર આવીને જોયું તો મૂર્તિ નીચે હતી, સામે કંકુનાં પગલાં પડ્યા હતાં... આ

દર્શન કરીને તેઓ પણ હર્ષથી સ્વામીજીને સંભારતાં રડી પડ્યા કે સ્વામીજી ! આપની લીલા અપરંપાર છે ! આપે પદ્ધારીને અમને ધન્ય કરી દીઘાં !

સોસાયટીના લોકોને જાણ થતા તેઓ પણ આવવા લાગ્યા. ધીરે ધીરે આખા પેટલાદમાં આ વાત ફેલાઈ ગઈ. આજુબાજુનાં ગામોમાંથી પણ ભક્તો દર્શને ઉમટવા લાગ્યા.

ઘનશ્યામભાઈએ હુરિધામ મંદિરે સમાચાર આપ્યા એટલે સંતો પણ પદ્ધાર્યા. ઘનશ્યામભાઈએ પૂર્ણ આચાર્યસ્વામી દ્વારા સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરાવી કે આ ઘરે આપ પદ્ધાર્યા એટલે હવે એ ઘર આપનું જ થઈ ગયું. ત્યારે સ્વામીશ્રીએ સંદેશો મોકલાવ્યો કે ઘરમાં તમારે જ રહેવાનું છે પણ ઘરને મંદિર તરીકે રાખજો અને ઠાકેરજીના થાળ કરીને સંતોને જમાડજો.

૨૬મી જાન્યુઆરીનો એ દિવસ ધન્ય થયો. ઘનશ્યામભાઈ અને સૌ ભક્તોની પ્રાર્થના સ્વીકારીને ભરાબર એક વર્ષ પણી એ જ દિવસે સ્વામીજી પેટલાદમાં પ્રત્યક્ષ પદ્ધાર્યા. ઘનશ્યામભાઈના ઘરે પદ્ધરામણી કરી. એક વર્ષ પહેલાનું સ્વખનદર્શન અને આજનું પ્રત્યક્ષ દર્શન એક થઈ ગયું. પરિવારના સભ્યોનો આનંદ બમણો થઈ ગયો. ફૂલો પાથરીને અને હૈયાના ભાવથી સ્વામીજીને ઘરમાં પદ્ધરાવ્યા.

આગલા હોલમાં સ્વામીજી થોડીવાર બેઠા. દિવ્યદેહે તો સ્મૃતિ આપી હતી પરંતુ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપે પણ ગુરુહરિ એમને સ્મૃતિ આપવા માંગતા હતા એટલે ઊભા થઈને પોતે જ પેલી રૂમ પાસે આવ્યા. જાતે જ બારણું ખોલ્યું અને પલંગ પર બિરાજમાન થયા. એક વર્ષ પહેલાં દિવ્યદેહે પલંગ પર જે જગ્યાએ બિરાજમાન થયા હતા એ જ સ્થાન આજે પણ ગ્રહણ કર્યું ! ઘનશ્યામભાઈ નયનોમાં દર્શાશ્રુ સાથે સ્વામીજીની કરુણાનો વિચાર કરતા બે હાથ જોડીને આ દર્શન કરી રહ્યા હતા. આ રીતે થોડીવાર દર્શનનું સુખ આપીને સ્વામીજી ત્યાંથી વિદાય થયા.

ગુરુહરિની એ દિવ્યસ્મૃતિ કાયમ સ્મૃતિપટ પર રહે એવી ભાવનાથી ઘનશ્યામભાઈ દર વર્ષે આ દિવસને ખૂબ જ ધામધૂમથી ઊજવે છે. આજુબાજુનાં ગામોનાં સંસંગમંડળોને બોલાવીને, ભજન-કીર્તન કરીને અને ફટાકડા ફોડીને ભક્તોના સામન્યમાં તેઓ આ દિવસની અલૌકિક સ્મૃતિને તાદૃશ્ય કરે છે.

‘તું મારી જડરમાં તો હું તારી ફડરમાં..’

સંસારનો સઘળો ભાર ભગવાનના માથે નાંખીને જીવનાર ભક્તનો બધો ભાર પ્રબુ સ્વર્યં વહન કરીને એને નિશ્ચિંત કરી હે છે. એવા ભક્તના યોગક્ષેમની જવાબદારી મોટાપુરુષ લેતા હોય છે.

મહામંત્ર દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવનું પ્રથમ સોપાન ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીના સંકલ્પે ફણેણીની ધરતી પર ઊજવાનાર હતું. ફણેણીમાં ભગવાન સ્વામિનારાયણે સૌ પ્રથમ ‘સ્વામિનારાયણ’ મહામંત્રનો ઉદ્ઘોષ કરેલો. ઈ.સ. ૨૦૦૦ના ડિસેમ્બર માસમાં સ્વામીશ્રી સમગ્ર અંબરીષસમાજનો સંઘ લઈને એ ધરતી પર પદ્ધાર્યા. ચાર દિવસની શિબિરનું આયોજન થયું. શિબિરનો લાભ લેવા પેટલાદથી ઘનશ્યામભાઈ અને એમના પત્ની મંગળાબહેન પણ તૈયાર થયાં.

ધરમાં દીકરા-દીકરીઓની પરીક્ષા શરૂ થઈ રહી હોવા છતાં ત્રાણેય બાળકોએ કહ્યું કે સ્વામીદાદાની આક્ષા પાળવા તમે જતા હો તો ખુશીથી જાવ. અમારી કોઈ ચિંતા ના કરશો.

બીજા દિવસથી ફણેણીમાં શિબિર શરૂ થઈ અને આ બાજુ બાળકોની પરીક્ષા. પેટલાદની વિનય મંદિર હાઈસ્કૂલમાં એમની દીકરી ભક્તિ પેપર લખી રહી હતી ત્યાં અચાનક જ પેટમાં દુઃખાવો ઊપડ્યો. દુઃખાવો એવો થયો કે બેન્ચ પરથી નીચે પડી ગઈ. ઊલટી શરૂ થઈ ગઈ.

દીકરીને તાત્કાલિક ડૉ. વી. જી. પટેલને ત્યાં લઈ ગયા. ચેકઅપ કરીને ડૉક્ટરે નિદાન કર્યું કે અંદરની તરફ આંતરું ફાટી ગયું છે. ઝેર પ્રસરી ગયું છે. દીકરી નહીં બચી શકે. થોડા કલાકની મહેમાન છે. આ સાંભળીને ઘનશ્યામભાઈના બાપુજીનું નૂર જ ઊડી ગયું. ડૉક્ટરે કહ્યું કે એમના માતા-પિતાને બોલાવી લો. તમે ઘણાં મોડા પડ્યા છો.

બાપુજીએ બે હાથ જોડીને ડૉક્ટરને કાકલૂદી કરતાં કહ્યું કે મારી દીકરીને તમે બચાવી લો. ઘનશ્યામનો સંપર્ક થઈ શકે એમ નથી. એ લોકો ફણેણી જાત્રાએ સૌરાષ્ટ્રમાં ગયા છે. તમે ઓપરેશન શરૂ કરી દો પણ દીકરીને બચાવી લો.

ડૉક્ટરે સમજાવતાં કહ્યું, ‘બાપુજી, શરીરમાં ઝેર પ્રસરી ગયું છે. હુવે કંઈ થઈ શકે એમ નથી.’

ધોડીવારે ઘનશ્યામભાઈના સાણા દીપકભાઈ પણ ત્યાં આવી પહુંચ્યા. બાપુજી અને દીપકભાઈએ ખૂબ વિનંતી કરી ત્યારે ડૉક્ટર ઓપરેશન કરવા તૈયાર થયા. ઘનશ્યામભાઈને પાછા બોલાવવાની વાત થઈ રહી હતી તે વાત ભક્તિએ સાંભળી. એણે રડતાં રડતાં બાપુજીનો હાથ પકડીને કહ્યું, ‘દાદા! જો તમે મારા પપપા-મમ્મીને જાણ કરી તો તમને મારા સમ છે. તેઓ સ્વામીજી પાસે ગયા છે. તેઓ જાણશો તો એમની યાત્રા અધૂરી રહેશે ને એમનું મન મારામાં રહેશે.’

દીકરીની આવી સમજાણ જોઈને બાપુજીની આંખમાં પણ આંસુ આવી ગયાં. મસ્તક પર હાથમૂક્તાં બાપુજીએ કહ્યું, ‘હા બેટા ! તારા પપપા-મમ્મીને નહીં જણાવીએ.’

એક તરફ પેટમાં ભયંકર દુઃખાવો થઈ રહ્યા હતો છતાં પણ દાદા પાસેથી વચ્ચન લઈને દીકરીએ રાહતનો શાસ લીધો.

ઓપરેશન થિયેટરમાં જતા પહેલાં દીકરીએ સ્વામીજીની મૂર્તિ મંગાવીને રૂમમાં મૂકાવી.

દરવાજો બંધ થયો અને ઓપરેશન ચાલુ થયું. ત્યાં તો ભક્તત્વત્સલ ગુરુહરિ સ્વામીજી રક્ષા કરવા કાજે દિવ્યદેહે હાજર થઈ ગયા ! દીકરીને ફાણોણીના આખા સભામંડપનું દિવ્યદર્શન કરાવ્યું ! અંખરીષ ભક્તોનાં પણ દર્શન થયાં !

ઓપરેશન પૂરું થયું. હસતા મુખે બહાર આવીને ડૉક્ટરે બાપુજી અને દીપકભાઈને કહ્યું, ‘સાચું માનજો કે આ ઓપરેશન મેં નથી કર્યું. તમે જેને માનો છો એ પ્રભુએ જ આ ઓપરેશન કર્યું છે અને ઓપરેશન સફળ થયું છે.’

સાંભળીને સૌ આનંદમાં આવી ગયા.

રાત્રે ઘનશ્યામભાઈએ ઘરે ફોન કર્યો. દીકરા રીન્કેશે ઉકાવ્યો. એમણે પૂછ્યું, ‘તારાં પેપરો કેવા ગયાં ?’

તો કહે, ‘બહુ સરસ ગયાં.’

‘ભક્તિ અને પ્રતિક્ષાના પેપરો કેવાં ગયાં ?’

‘એમનાં પણ સારાં ગયાં છે.’

ત્યારપછી એમણે બીજી દીકરી પ્રતિક્ષા સાથે વાત કરી. પછી કંઈનું કે ભક્તિને ફોન આપ.

ત્યારે એ નાની દીકરી કહે, ‘એ હમણાં જ ફોઈને ત્યાં વાંચવા માટે ગઈ છે.’

ઘનશ્યામભાઈએ કહ્યું, ‘હું કાલે આ ટાઈમે ફોન કરીશ. ભક્તિને કહેજે કે હાજર રહે.’ પછી ‘જ્ય સ્વામિનારાયણ’ કહીને ફોન મૂકી દીધો.

બીજે દિવસે ફોન કર્યો ત્યારે પ્રતિક્ષાએ ઉપાડ્યો. પછી રીન્કેશ સાથે વાત કરી. ભક્તિને આપવા કંઈનું તો કહે, ‘એ હમણાં જ બહેનપણીને ત્યાં ગઈ છે.’

ત્રીજે દિવસે ફોન કર્યો તો બંને બાળકોએ કહ્યું, ‘નોટ લેવા માટે બહેનપણીને ત્યાં ગઈ છે.’

ચોથે દિવસે ફોન કર્યો તો કહે, ‘મામી સાથે બજારમાં ગઈ છે.’

આમ, ચાર દિવસ સુધી એ બંને બાળકોએ અને બાપુજીએ હૃદય પર પદ્ધતર રાખીને જણાવ્યું નહીં. બાળકોની નાની ઊંભર છતાં કેવી આધ્યાત્મિક સૂર્જ ! જાગે આત્મીયતાને ખીલવાનો સંપૂર્ણ અવસર મળ્યો.

પાંચમે દિવસે ફણોણી યાત્રાથી ઘનશ્યામભાઈ પરત આવ્યા ત્યારે ઘરના દરવાજા પાસે રીન્કેશ અને પ્રતિક્ષાને રડમસ ચહેરે જોયા. અંદર જઈને પૂછ્યું, ‘ભક્તિ કયાં છે ?’

કોઈએ જવાબ ન આપ્યો. બંને બાળકો ખૂણામાં જઈને રડવા લાગ્યા. રડતાં રડતાં કહેવા લાગ્યાં, ‘પપ્પા ! તમે જે દિવસથી ગયા છો તે દિવસથી બહેન દવાખાનામાં...’ પૂર્ણ બોલી ન શક્યાં. ઘનશ્યામભાઈ અને મંગળાબહેન સીધાં દવાખાને પહોંચ્યે ગયાં. બિછાનામાં સૂતેલી દીકરીને જોઈને તેઓનું હૈયું હાથ ન રહ્યું.

સ્વામીજીએ દિવ્યદહે દર્શન આપીને કેવી રીતે રક્ષા કરી અને ફણોણીની શિબિરનું દિવ્યદર્શન કરાવ્યું તે આખો પ્રસંગ ભક્તિએ કહી

—૭૮— ‘તું મારી જકરમાં તો હું તારી ફકરમાં...’

સંભળાવ્યો. આંખોમાં આંસુ સાથે ઘનશ્યામભાઈ સ્વામીજીની કરુણાને સંભારવા લાગ્યા કે હું હાજર હોત તો દીકરીને શું બચાવી શકત ? પૈસાનું પાણી કરી નાંખત તો પણ રક્ષા ના થાત. પણ સ્વામીજીએ કરુણા કરીને રક્ષા કરી.

અનેક પ્રસંગોમાંથી પસાર કરીને ગુરુહરિએ જેમનામાં અદ્ભુત નિષ્ઠા, મહિમા અને આત્મીયતા પ્રગટાવ્યાં એવા ઘનશ્યામભાઈ હાલમાં એક આદર્શ અંબરીષ ભક્ત તરીકિનું જીવન જીવી રહ્યા છે. ભગવાન પણ એમના યોગ અને ક્ષેમનું વહુન કરીને એમનું જતન કરી રહ્યા છે. ‘તું મારી જકરમાં તો હું તારી ફકરમાં.’ એવું જ દર્શન જોઈ લો !

ધન્ય છે એ આદર્શ અંબરીષ પરિવારને ! ધન્ય છે એ આદર્શ પરિવારના સર્જક ગુરુહરિને !

જગતનાં થૈતન્યો પર કર્મનો કાયદો છે.

વ્યક્તિ જેવું કર્મ કરે તેવું ફળ મળે પામે છે

પણ જો તે થૈતન્ય પ્રભુ કે પ્રભુચર્વપ સંતના યોગમાં

આવી જાય તો તેના નિવામક

ભગવાન અને સંત બને છે.

અને એવા જે સંત તે કર્મની

ઉંઘનીય ગતિ બદલી શકે છે.

વિધાત્રીના લેખ પર મેખ મારી શકે છે.

થૂળીનું દુઃખ કાંઠે કાઢી શકે છે.

અયંકર ભૂંડા ગ્રાદ્ય ઝડા કરી શકે છે.

પણી તો પ્રભુ કે પ્રભુચર્વપ સંતની ઈદિયા

તે જ ભક્તનું ગ્રાદ્ય બને છે.

- પ.પૂ. સ્વામીશ્રી

૧૪ ‘બન્યા ખૂબ ગરજુ, બાંધી પ્રેમ રક્ઝુ...’

આ લોક અને પરલોકનું હિત કરતું એ ગુજરાતો સ્વભાવ છે. જીવનું હિત કરે તે જ સાચા ગુજરાત છે. એવા ગુજરાતાના સંગમાં શિષ્ય ક્યારેયદુઃખ પાભતા નથી.

- ભગવાન શ્રીસ્વામિનારાયણ

પ.ભ. મહેશભાઈ રાજકોટની એક કોલેજમાં પ્રાધ્યાપક તરીકે નોકરી કરે. સાથેસાથે ઓક્સપોર્ટનો વ્યવસાય અને રાજકોટમાં ગારમેન્ટની દુકાન પણ ખરી.

શહેરના ધમાલિયા યુવાનો સંજ્ય ટાંક અને ઉમેશ યાણિક વગેરે કોલેજમાં ધમાલ કરી જાય.

સૌને થતું, ‘આ યુવકોથી તો તોબા ! કોણ આ લોકોના કાન પકડશે ? કોણ સુધારશે ?’

પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજીએ ઉમેશ જેવા કેટલાય યુવકોને નિઃસ્વાર્થ અને નિર્વાજ પ્રેમના ધોધમાં જબોળ્યા. યુવાનીના ધસમસતા

પ્રવાહુને યોગ્ય દિશા આપી. ધીર અને સ્થિર કર્યા.

મહેશભાઈની દુકાને અવારનવાર ઉમેશભાઈને જવાનું થાય.

ઉમેશનું જીવનપરિવર્તન જોઈને એક દિવસ મહેશભાઈએ વિસ્મયથી પૂછ્યું, ‘બહુ ડાખ્યોડમરો થઈ ગયો ને ઉમેશ, તું તો !’

‘મારા સ્વામીજીનો બધો પ્રતાપ છે. અમે તો વડનાં વાંદરાં ઉતારીએ એવા હતા. સ્વામીજીએ પ્રેમ આપીને અમને સુધાર્યા.’ ઉમેશે સ્વામીજી પ્રત્યેનો અહોહોભાવ વ્યક્ત કર્યો. ઉમેશનો બોલકો સ્વભાવ અને મહેશભાઈને જાણવાની ઈચ્છા એટલે ઉમેશ પાસેથી સત્સંગ અને સ્વામીજીની વાતો સાંભળવી મહેશભાઈને ખૂબ ગમતી એટલે દોસ્તી થઈ ગઈ.

યોગ થયો

ઈ.સ. ૧૯૬૮માં જ્યારે સ્વામીજી રાજકોટ પદ્ધાર્યા ત્યારે ઉમેશભાઈએ મહેશભાઈને સ્વામીજીના દર્શની આવવા કહ્યું.

મહેશભાઈ સ્વામીજીનાં દર્શન કરવા આવ્યા. આ એમનું પ્રથમ મિલન હતું.

‘આ અમારા પ્રોફેસર છે. એમની ગારમેન્ટની દુકાન પણ છે. એકસપોર્ટનો વ્યવસાય પણ છે અને આવતીકાલે ધંધાર્યે આફિક્ઝ જઈ રહ્યા છે. આપના આશીર્વાદ...’ ઉમેશભાઈએ સ્વામીજીને ઓળખાળ કરાવી.

‘એક-બે વખત જશો પછી તમારો બિજનેસ સેટ થશે.’ સ્વામીજીએ આશીર્વાદ આપ્યા.

આફિક્ઝામાં દોઢ મહિના રોકાઈને તેમણે બધી માહિતી મેળવી પરંતુ પિતાજી ધામમાં ગયા એટલે એમને ભારત પરત આવવાનું થયું. બીજીવાર આફિક્ઝ જવાનું નક્કી કર્યું તો પરિવારના સભ્યોએ અનિયધા દર્શાવી. દરમ્યાન સ્વામીજી રાજકોટ પદ્ધાર્યા ત્યારે ફરીથી સ્વામીજીનાં દર્શન કરવાનો લાભ પ્રાપ્ત થયો.

‘આવી ગયા, સાહેબ !’ એમ કહીને સ્વામીજીએ એમને નજીક

ખેંચ્યા. બે ધર્ભા માર્યા. ‘આવતા રહેજો. પ્રસાદ લઈને જજો.’ સ્વામીજના ઉજ્માભર્યા આવકારમાં મહેશભાઈ વધુ ખેંચાયા.

અલૌકિક અનુભવ થયો

ઈ.સ. ૧૯૯૭માં એમનો દીકરો સ્થિત અને ભત્રીજો રીમ - બનેના યજ્ઞોપવીત સંસ્કારનો પ્રસંગ હતો. સ્વામીજી આ પ્રસંગે પધારે એવો મહેશભાઈનો ખૂબ આગ્રહ. સ્વામીજીની સાથે થોડા અંબરીષ ભક્તો પણ પધારે એવું તેમણે આયોજન કર્યું. બધુ મળીને ચારસો ભક્તો માટે રસોઈની વ્યવસ્થા કરી. એમના સાણાને રસોડાની સેવા સોંપી. ભોજનની સાથે સભાનું પણ આયોજન કર્યું.

સ્વામીજી રાજકોટ પધાર્યા. રાજકોટનો સમગ્ર અંબરીષ સમાજ આ પ્રસંગમાં પધારે એમ સ્વામીજીએ જણાવી દીધું. ત્યાગવલ્લભસ્વામીએ હોસ્ટેલમાં રહેતા બસો દીકરાઓને પણ આમંત્રાશ આપ્યું. મહેશભાઈના પત્ની કિશોરીબહેન અને એમના સાણાએ મેટી સંખ્યામાં ભક્તો અને મહેમાનોને જોયા એટલે મહેશભાઈ પાસે ધૂંવાપૂઢા થતાં આવ્યાં. મહેશભાઈએ એમને થોડા પૈસા આપીને કહી દીધું, ‘જે જરૂર પડે તે વિના સંકોચે મંગાવી લેજો અને તમારી રીતે આયોજન કરી લેજો. મારે સ્વામીજી સાથે રહેવું પડશે.’ એમ કહીને તેઓ નીકળી ગયા.

તાત્કાલિક શું કરવું ? પણ મબુઅએ પ્રસંગ સાચવ્યો. ૪૦૦ની રસોઈમાં ૭૫૦ ભક્તો જમ્યા ! પ્રસંગ પૂરો થયા પછી મહેશભાઈ એમના સાણાને મળવા આવ્યા.

‘શું પરિસ્થિતિ છે ?’ મહેશભાઈએ પૂછ્યું.

‘મારી વિચારશક્તિની બહારની વાત છે. ૪૦૦ની રસોઈમાં ૭૫૦ ભક્તો જમ્યા ! આમાં કાંઈ ખબર પડતી નથી. તમારા સ્વામીજીનો પ્રતાપ છે !’ કિશોરીબહેને નજરોનજર જોયું. હંદ્ય પલટાયું. સ્વામીજીની કૃપા સિવાય આ શક્ય જ નથી એમ દૃઢપાણે મનાઈ ગયું.

આ અનુભવથી કિશોરીબહેનને સત્સંગમાં રૂચિ વધી. સમગ્ર પરિવાર આત્મીયતાના સૂત્રથી બંધાયો.

એક ચુવક માટે પોર્ટુગલ પદ્ધારી

મહેશભાઈના સંબંધીઓ પોર્ટુગલ રહે. તેઓને પણ સ્વામીજીનો યોગ થાય અને એમના પુણ્ય ઉદ્ય થાય એવી મહેશભાઈની ભાવના. ૧૯૮૭ની સાલમાં એમણે સ્વામીજીને પોર્ટુગલ પદ્ધારવા પ્રાર્થના કરી. સ્વામીજીએ સ્વીકારી.

‘અમે અમેરિકાથી લંડન આવીએ છીએ. તું લંડન આવી જા. આપણે લંડનથી પોર્ટુગલ જઈશું.’ સ્વામીજીએ કહ્યું.

‘સ્વામીજી, લંડનથી મને પોર્ટુગલના વીજા નહીં મળે. મારે ઈન્દ્રિયાથી જ પોર્ટુગલ આવવું પડશે.’

‘લંડન આવતા સુધી ભજન કરજે. વીજા મળી જશે.’ મહેશભાઈએ સરળ થઈને સ્વામીજીનું વચન સ્વીકારી લીધું. લંડન આવ્યા. ત્રણ દિવસ પછી લીસબન જવાનું હતું.

પોર્ટુગલ એમભસીમાં પહેલા દિવસે મોડા પડ્યા. બીજા દિવસે ગયા તો એમભસીએ સ્પષ્ટ જણાવી દીધું કે અહીંથી તમને પોર્ટુગલના વીજા નહીં મળે.

‘આવતી કાલે અમારો પ્રોગ્રામ છે એટલે મારે કોઈ પણ ભોગે અહીંથી જ જવું પડે એમ છે.’ મહેશભાઈએ વિનંતી કરી.

‘અમારે પોર્ટુગલ પૂછાવવું પડે. તમે કાલે આવો.’

બીજે દિવસે બે વાગ્યાનું પોર્ટુગલનું પ્લેન હતું. મહેશભાઈની અધીરાઈ વધતી જતી હતી કારણે કે એમના કારણે જ પ્રોગ્રામ ગોડવાયો હતો. એમણે સ્વામીજીને પ્રાર્થના કરી. સ્વામીજીએ એટલું જ કહ્યું, ‘ભજન ચાલુ રાખો.’

બીજે દિવસે ફરી તેઓ પોર્ટુગલ એમભસીમાં હાજર થયા. બે વાગ્યાનું પ્લેન અને બપોરના બાર વાગે એમને વીજા મળ્યા ! પોર્ટુગલ એમભસીએ ઈન્દ્રિયન પાસપોર્ટ હોલ્ડરને લંડનથી વીજા આપ્યા એ સ્વામીજીની જ કૃપા !

લંડનથી લીસબન આવ્યા. બે દિવસનો પ્રોગ્રામ હતો. ઘણાં ઘરોમાં સ્વામીજીની પધરામણીઓ થઈ. સભા થઈ. ઘણા મુમુક્ષુઓ યોગમાં આવ્યા.

પરંતુ સ્વામીજી કોઈને જાણે કે શોધી રહ્યા હતા. બે-ત્રાગ પધરામણીઓ કેન્સલ કરીને સ્વામીજીએ મહેશભાઈને બોલાવ્યા. સ્વામીજીએ જો પોર્ટફોલોયામાંથી એક એર્સેસ કાઢીને મહેશભાઈને આપ્યું અને કહે, ‘મારે આ યુવકને મળવા જવું છે.’

એ યુવકનું ઘર શોધતાં શોધતાં એક વિસ્તારમાં આવી પહુંચ્યાં. સાંકડી ગલી અને જૂંપડપડી જેવો વિસ્તાર. એક ઘરે આવીને ગાડી ઊભી રહી. ઘરમાંથી એક યુવક બહાર આવ્યો. નામ એનું પીયૂષ. સ્વામીજીનાં દર્શન કરીને કૃતકૃત્ય થઈ ગયો. સ્વામીજીએ ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો. સાંકડા દાદર. પડી જવાનો ભય લાગે. નાનકડો રૂમ અને એટલું જ રસોડું. ઘરમાં ગાદી વગરનો નાનકડો સોફો. એના ઉપર સ્વામીજી બેઠા. સિંહાસન પર બિરાજમાન થયા હોય એવો આનંદ સ્વામીજીના મુખ પર છવાઈ ગયો ! એ યુવક જાણે કોઈ ખાસ સ્વજન ના હોય ! સ્થળું સમૃદ્ધિને નહીં પણ એ યુવકની ભાવસમૃદ્ધિને સ્વામીજી માણી રહ્યા હતા ! સ્વામીજીએ પીયૂષ સાથે બેસીને શાંતિથી વાતો કરી.

મહેશભાઈ વિચાર કરવા લાયા કે મોટા મોટા મ્રતિજિત લોકોની પધરામણીઓ છોડીને સ્વામીજી આ ‘ખાસ’ વ્યક્તિને મળવા છેક અહીંયાં સુધી આવ્યા !

નીકળતી વખતે પીયૂષના ખભા પર હાથ મૂકીને સ્વામીજી મહેશભાઈને કહે, ‘સાત વર્ષ પહેલાં એ હરિધામ આવેલો. એણે કહેલું કે હું લીસબન જાઉં છું. તમે લીસબન આવજો. મેં એને પ્રોમીસ આપેલું કે હું તારો ત્યાં ચોક્કસ આવીશ. એટલે હું અહીંયા આવ્યો છું.’

મહેશભાઈ વિચાર કરવા લાયા કે ‘હું તો એમ જ માનતો હતો કે મારા સગાસંબંધીને લઈને સ્વામીજી અહીં પદાર્થ છે. એ તો માત્ર નિભિત હતું. આવવાનું કારણ તો જુદું નીકળ્યું.’

શ્રીકૃષ્ણને સુદામાનાં તાંડુલ મીઠાં લાયા, વિદુરની કુટિર મહેલસમ લાગી. આ સાવ ગરીબ યુવક ! એનો ભાવ કેવો બુલંદ હુશે ! સ્વામીજીને છેક અહીંયાં સુધી જેંચી લાવ્યો !

‘હું તને અનંતગણો યાદ કરું છું’

મહેશભાઈને સ્વામીજી સાથે પ્રીતિપૂર્વકનો અનેરો સંબંધ બંધાયો.
તેથી સ્વામીજીનાં દર્શન કરવાની તલખ જાગે તો તેઓ રોકી ન શકે.

ઈ.સ. ૧૯૮૭માં એકવાર સ્વામીજી આરામ કરવા માટે રાજકોટ
પદ્ધાર્યા. અજ્ઞાત સ્થળે ઉતારો હતો. કોઈને જાણ કરી નહોતી. જેમને ખબર
હતી એ ભક્તો પણ સ્વૃત્તવાળા એટલે દર્શનની અપેક્ષા ન રાખે. પરંતુ
મહેશભાઈનું પ્રીતિનું અંગ તેકેમે કરીને દર્શન કરવાની ઈચ્છા રોકી ન શક્યા.
દેક-દેકાણો તપાસ કરી પણ સ્વામીજી કયાં છે એ ભાળ ન મળી. કાલાવાડ
રોડ પર આવેલાં લગભગ બધાં જ ફાર્મદાઉસ તેઓ ખૂંઢી વજ્યા.

પરિચિત-અપરિચિત સૌને પૂર્ણે કે ચોકલેટી કલરની મર્સીડીઝ ગાડી
દેખાએની ? ભગવાધારી કોઈ સંતનાં દર્શન થયાં ?

બધાં ના જ પડે. કોઈ જગ્યાએથી પત્તો ન મળ્યો. સ્વામીજીનાં
દર્શન વગર તેઓ બહાવરા બની ગયા. અંતે સંકલ્પ કરી નાંખ્યો : ‘જો દસ
મિનિટમાં મને સ્વામીજીના કોઈ સમાચાર ન મળે તો હું મારી કારને કોઈ
મોટા વાહન સાથે અથડીને જીવનનો અંત લાવી દઈશ.’ એમ સંકલ્પ કરીને
એમણે ગાડીને રસ્તાની વચ્ચે પૂર્પાટ લીધી. સામેથી એક ઓઈલ ટેન્કર
આવી રહ્યું હતું. એની સામે લઈને સ્પીડ વધારી દીધી. માત્ર બસો-અઢીસો
ફૂટનું અંતર હશે અને એમનો ફોન રણક્યો.

‘મહેશભાઈ ! સ્વામીજી તમને યાદ કરે છે.’ એમ ફોન પર સમાચાર
મળ્યા.

તરત જ ગાડીને બાજુ પર લઈ લીધી અને સ્વામીજીનાં ફોન પર
દર્શન થયાં !

‘જ્ય સ્વામિનારાયણ...’ પ્રીતિનું જતન અને સંવર્ધન કરનારો
સ્વામીજીનો એ અલૌકિક નાદ એમને સંભળાયો.

મહેશભાઈને હાશ થઈ ગઈ. પરંતુ પ્રેમનો ઉભરો પ્રીતિપાત્ર આગળ
જ કટાય ને !

‘સ્વામીજી ! મારી પ્રીતિની કચાશ છે. મને બોલાવ્યો નહીં. આપ ક્યાં છો એ કોઈ કહેતું નથી. હું આપની ‘ગુરુભુક’ માં નથી.’ વગેરે... વગેરે...

‘ના, ના... એવું નથી. સાંભળ, સાંભળ...’

‘ના સ્વામીજી ! હું આપનાં લીસ્ટમાં નથી.’ મહેશભાઈએ એમનું ગાણું ચાલુ જ રાખ્યું.

પછી કડક શબ્દોમાં સ્વામીજી બોલ્યા, ‘હવે મારી વાત સાંભળવી છે?’

‘બોલો દયાળુ !’ મહેશભાઈ ઢીલા પડ્યા.

‘તેં મને ત્રણ દિવસમાં કેટલી વખત યાદ કર્યો ?’

‘સીતેર-અંસી વખત.’

‘મેં તને ત્રણ દિવસમાં અનંત.. અનંત વખત યાદ કર્યો છે. તું મને યાદ કરે છે એના કરતાં હું તને અનંત ગણે યાદ કરું છું.’

‘તારી જેમ બધા જ ભક્તોને દર્શનની ઈચ્છા હોય. હું આરામ કરવા માટે અહીંયા આવ્યો છું. જો બધા જ ભક્તો દર્શન કરવા આવે તો ? એટલે તું સમજુ જા. હું અડધો કલાકમાં યોગીધામ પહોંચ્યું છું. ત્યાં આવી જા.’ એમ કહીને સ્વામીજીએ ફોન મૂક્યો.

મહેશભાઈએ અંતરદ્દિષ્ટ કરી : ‘સ્વામીજીને મારા પ્રત્યે આટલી બધી પ્રીતિ છે ? હું તો છલકાઈ ગયો. સ્વામીજીની પ્રીતિ કેવી અગાધ કે મારા અંતરનો વલોપાત જાણીને રક્ષા કરવા પધારી ગયા ! હું સ્વામીજીના અંતરને સમજુ ના શક્યો ?’ એમ આંસુ સાર્યા.

યોગીધામ આવ્યા. સ્વામીજીનાં દર્શન કરીને તરસ છીપાવી. મનોમન સ્વામીજીની માર્ઝી માંગી કે મારી પ્રીતિમાં ઊંડાણ પ્રગટે જેથી આપની સાથે આવા ધોખાવાંધા ન કરવા પડે.

‘ભક્ત ભગવાનથી દૂર જય ત્યારે પ્રસંગ ઊભો કરે’

મહેશભાઈનો એકસપોર્ટનો ધંધો. ઈ.સ. ૧૯૮૮માં અમદાવાદના

એક ડિસ્ટ્રીબ્યુટર પાસેથી એમણે મોટા જથ્થામાં કોઝી લીધી અને અમદાવાદના એક ગોડાઉનમાં મૂકાવી. ત્રણ દિવસ પછી બધો માલ અમદાવાદથી મુંબઈ રવાના કરવાનો હતો.

અમદાવાદથી તેઓ રાજકોટ આવ્યા. બીજા દિવસે ખૂબ વરસાદ પડ્યો. ૧૮ થી ૨૦ ઠીંચ જેટલો ! મહેશભાઈને ચિંતા થઈ કે કોઝીમાં જરા સરખો પર બેજ લાગશે તો વેચવા યોગ્ય નહીં રહે. ધોધમાર વરસાદમાં અમદાવાદના ટેલીફોન પણ બંધ થઈ ગયા એટલે કોઈનો સંપર્ક ન કરી શક્યા.

અંતે એમણે સ્વામીજીને અમેરિકા ફોન કરીને પ્રાર્થના કરી, ‘દ્યાળુ ! આ બધી કોઝી જો બગડી ગઈ તો હું રોડ પર આવી જઈશ. આપ કૃપા કરો.’

‘આપણે સત્તસંગમાં રોડ પર આવવા નથી આવ્યા.’ સ્વામીજીએ બળપ્રેરક વચન ઉચ્ચાર્યુ. પછી કહે, ‘હું કહું એમ કરીશા ?’

‘આપ જેમ કહો એમ કરીશા...’ મહેશભાઈએ કાકલૂદી કરી.

‘ત્રણ દિવસ ભજન કર. પછી ત્યાં જજે. બધું સરસ થઈ જશો. ચિંતા ના કરીશ.’ સ્વામીજીએ આશીર્વાદસમ ઉપાય બતાવ્યો.

મહેશભાઈએ ત્રણ દિવસ અંતરથી ભજન કર્યુ. પૂન્ય ત્યાગવક્ષભસ્વામીને જણાવ્યુ. એમણે પણ ભજન કર્યુ.

ચોથા દિવસે તેઓ અમદાવાદ આવ્યા. ટેર ટેર કાઢવ-કીચડ અને પાણી. ગાડી ગોડાઉન સુધી ન જઈ શકી એટલે ચાલીને તેઓ ગોડાઉન સુધી પહુંચ્યા. આજુબાજુના ગોડાઉનોમાં ભરેલો બધો માલ-કેમીકલ અને ખાતર બગડી જવાથી બહુર નાંખી દીધો હતો.

કેટલીયે ઉતેજના સાથે એમણે ગોડાઉનનો દરવાજો ખોલ્યો. આશર્ય ! પાણીનું એક ટીપું પણ નહીં ! ગોડાઉનમાં પડેલા ૫૦૦૦ બોક્સમાંથી ૫૦ જેટલા બોક્સ અલગ અલગ તોડિને એમણે તપાસ્યા તો અંદર સ્લેઝ પણ બેજ નહીં ! તેઓ આનંદમાં આવી ગયા.

એમણે ત્યાંથી જ સ્વામીજીને ફોન કર્યો. ‘આપની કૃપા થઈ... રક્ષા થઈ ગઈ.. આપના આશીર્વાદ ફળયા... ભજન ફળયું...’ એકીશાસે કહી નાંખ્યુ.

મહેશભાઈને સાંભળ્યા પછી સ્વામીજી કહે, ‘મહારાજ અને બાપાનો સ્વભાવ છે રક્ષા કરવાનો. એટલે રક્ષા કરે જ...’

‘આપની કૃપાથી લાખો રૂપિયાની રક્ષા થઈ. મારે શું સેવા કરવાની ? આપ કહો એટલી સેવા કરું.’

‘અમારે કાઈ જોઈતું નથી. ધૂન કરીને પ્રભુનું બળ લઈએ એ જ સેવા. મહારાજે ફરી આવો પ્રસંગ ઉભો ના કરવો પડે એટલું જ ધ્યાન આપણે રાખવાનું છે. મહારાજને લાગે કે મારો ભક્ત મારાથી દૂર જાય છે કે ભજનનું બળ ઘટે છે ત્યારે જ મહારાજ આવા પ્રસંગો ઉભા કરતા હોય છે. તમે ભગવાનનાં ચિંતનમાં રહ્યા અને ભજન કર્યું તો પ્રભુની નજીક આવ્યા. આપણે મહારાજને ફરી આવી તક નથી આપવી માટે ભજન કરતા રહેજો.’

‘હા સ્વામીજી, આપ બળ આપજો જેથી જાગ્રત રહેવાય. આપનું બળ લેવાય અને આપના થઈને રહેવાય.’ એમ મહેશભાઈએ પ્રાર્થના કરી.

ઈન્દ્રિય-અંત:કરણથી રક્ષા એ જ સાચી રક્ષા

ભગવાને પ્રહુલાદની પળેપળ રક્ષા કરી. છતાં પાણ પ્રહુલાદે ભગવાનને કહ્યું, ‘દેહની રક્ષાને હું સાચી રક્ષા માનતો નથી. ઈન્દ્રિયો-અંત:કરણથી મારી રક્ષા કરો. એ સાચી રક્ષા માનું છું.’

આત્માનું નિરંતર જતન કરવું એ જ સાચું જતન છે. મોક્ષદાતા પુરુષનું આ સર્વોપરી લક્ષણ છે. આત્માના ભોગે તેઓ આ લોકનું સુખ આપવા માંગતા નથી.

ઈ.સ. ૧૯૯૮માં મહેશભાઈએ સપરિવાર ગોવા ફરવા જવાનું આયોજન કર્યું. દીકરો સ્થિત હરિધામ બાળશિબિરમાં આવ્યો હતો. એટલે તેઓ સ્થિતને લેવા હરિધામ આવ્યાં. ખબર પડી કે સ્વામીજી ‘અનિર્દેશ’ માં દર્શન આપે છે એટલે તેઓ દોડતા સ્વામીજીના આવાસે ‘અનિર્દેશ’ પહુંચ્યા. મહેશભાઈને જોયા એટલે સ્વામીજીએ સામેથી બોલાવીને હાથના ઈશારાથી પૂછ્યું, ‘કેમ આવવાનું થયું ?’

‘સ્વામીજી ! અમે ફરવા જઈએ છીએ.’ સંકોચ અનુભવતાં મહેશભાઈએ જવાબ આપ્યો.

‘કઈ બાજુ જવાના છો ?’

‘ગોવા.’

‘એમ...? !’

પછી આકાશ તરફ જોઈને સ્વામીજી કહે, ‘આવા વાતાવરણમાં ?’

સ્વામીજીએ દાખિ કરી અને થોડીવારમાં ઝરમર ઝરમર વરસાદ ચાલુ થયો.

વરસાદ બંધ પડ્યો. સ્વામીજીએ મહેશભાઈને કહ્યું, ‘ચાલ મારી સાથે વોકિંગ કરવા.’ એમ કહીને મહેશભાઈને વોકિંગ કરવા સાથે લઈ ગયા.

થોડું વોકિંગ કરીને સ્વામીજી અટકી ગયા. પાછા વળીને મહેશભાઈને કહે, ‘ગોવા ન જઈએ તો ન ચાલે ?’

મહેશભાઈ બે હાથ જોડીને કહે, ‘આપ જેમ કહો એમ...’

થોડા ડગલાં ચાલીને ફરીથી ઉભા રહી ગયા. કહે, ‘ગોવા ન જઈએ તો શું વાંધો ?’

‘દ્યાણુ ! આપની જેમ ઈચ્છા હોય એમ કરવું છે. આપ કહો કે નથી જવાનું તો જવાનું કેન્સલ.’

‘તો તો આપણે નથી જવું. કેન્સલ કરી દો.’

મહેશભાઈએ બે હાથજોડી ‘હા’ કહ્યું. ગોવા જવાનો વિચાર માંડી વાળ્યો.

પછી સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘શા માટે ગોવા જવાનું નથી એનું કારણ હું કહું. તમે બંને, તું અને તારાં ઘરવાળાં તો સમજુ છો પરંતુ સ્મિત હજુ બાળક છે. માયાના જીવો વિષય ભોગવવા ગોવા આવતા હોય. નર્યો કળિયું છે ! એ સંસ્કારો સ્મિતના કુમળા માનસ પર પડે તો એના આત્મા પર એ ગંઢા લીસોટા પડે એટલે આપણે એ ટાબોરિયા માટે પણ ગોવા ન જવું જોઈએ.’

‘દ્યાણુ, સ્મિતની સાથે અમારી પણ રક્ષા જ થઈ ને ! આવી રીતે અધિકાર કરીને અમારું જતન કરતા રહેજો.’ એમ કહેતા મહેશભાઈનું હૈયું અને આંખો આર્ડ્ર થયાં.

સવસ્થ થઈને બે હાથજોડી મહેશભાઈએ પૂછ્યું, ‘દ્યાણુ ! હવે શી

આજા છે ?’

‘એમ કરો. પંચતીર્થી કરી આવો.’ એમ કરીને સ્વામીજીએ જાતે જ કયા કયા સ્થાનોમાં જવું તે કહ્યું.

‘પહેલાં મહેણાવ દર્શન કરવાનાં. પછી આણંદ વિહુલકાના ઘરે ભોજન લેવાનું. એ પણ તીર્થ જ કહેવાય. ત્યાં ભોજન કરીને ત્યાંથી વડતાલ-મહારાજનું સાક્ષાત્ સ્થાન. પછી ગાંધીનગર-અક્ષરધામ. અને પછી સારંગપુર, ગોડલ થઈને રાજકોટ.’

સ્વામીજીના વચને મહેશભાઈએ પંચતીર્થી કરી. થોડા દિવસ પછી તેઓ હરિધામ આવ્યા. સ્વામીજીનાં દર્શન કર્યા. સ્વામીજી પ્રસસ વદને બોલ્યા, ‘તમે ગોવા ગયા હોત તો આવી યાત્રા ન થાત. ટાબોરિયાની રક્ષા થઈ ગઈ ને !

ભક્તોના આત્માનું કેવું જતન !

‘યુવકો માઝું સર્વર્સ્વ છે’

એકવાર સ્વામીજી રાજકોટ પદારેલા. સત્સંગીના ત્રાણ-ચાર દીકરાઓ સ્વામીજીને યોગીધામમાં મળ્યા. થોડીવાર કંઈક વાતો કરીને દીકરાઓ ગયા.

સ્વામીજી અચાનક ઉભા થઈ ગયા. મહેશભાઈને બોલાવીને કહે, ‘ચાલો, ભઈલુભાઈના ઘરે ગાડી લઈ લો.’ કાંઈ પણ બોલ્યા વગર મહેશભાઈએ ગાડી ઉતારે લઈ લીધી. સ્વામીજી રૂમમાં જતા રહ્યા. સાડા નવથી સાડા અગિયાર વાય્યા સુધી રૂમમાં એકલા બેસી રહ્યા. પછી મહેશભાઈ રૂમમાં આવ્યા.

સ્વામીજી કહે, ‘મારા રૂવાડે-રૂવાડે દર્દ થયું છે.’

મહેશભાઈ કાંઈ સમજી ન શક્યા. બે ઘડી સ્તબ્ધ થઈ ગયા.

‘આપણા સત્સંગીના દીકરાઓ પરીક્ષામાં નાપાસ થયા.’ એમ કહીને સ્વામીજી ઉદાસ ચહેરે બેસી રહ્યા.

‘દ્યાળુ, તેમાં આપ શું કામ હુઃખી થાવ છો ? મહેનત ના કરે તો નાપાસ થાય !’ મહેશભાઈ એમની વિષિએ સાચા હતાં પણ સ્વામીજીએ બીજું દર્શન કરાવવું હતું.

‘સાંભળ... તારી વાત સાચી. પણ યોગીબાપા મને પૂછે કે આ દીકરાઓ નાપાસ કેમ થયા ? તો હું બાપાને શું જવાબ આપું ?’ સ્વામીજીની આ અંતર્દ્વિષિ નિહાળીને મહેશભાઈ શૂન્યમનસ્ક થઈ ગયા ! કાંઈ બોલી ન શક્યા.

દીકરો નાપાસ થાય તો મહેશભાઈએ કહ્યું એવું જ સહુ કોઈ વિચારે. બહુ બહુ તો ટપકો આપે પણ આવી ચિંતા કરે ? જે પુરુષની એક એક મિનિટ અમૂલ્ય છે, તેઓ બે કલાક સુધી યુવકીની ચિંતા કરે એ ‘યુવકો મારું સર્વસ્વ છે.’ એનું યથાર્થ દર્શન કરાવે છે.

અનુપમ ગુરુભક્તિ અને અપરંપાર મહિમા

એકવાર મહેશભાઈ ગોડલ મંદિરે દર્શન કરવા ગયા. ઠાકોરજનાં દર્શન કરીને ફળ અને મીઠાઈઓ ધરાવી.

બીજા દિવસે અશોકભાઈ સાથે ફોન પર વાત કરતાં પોતે ગોડલ જઈ આવ્યા તે સમાચાર આપ્યા. થોડા દિવસ પછી મહેશભાઈને મુંબઈ જવાનું થયું. એ સમયે સ્વામીજી પટેલ સાહેબના ઘરે બિરાજમાન હતા. આનંદવિહારીસ્વામી એક ગ્રંથનું વાંચન કરી રહ્યા હતા અને સ્વામીજી રસપૂર્વક શ્રવણ કરી રહ્યા હતા. સ્વામીજીને દંડવત્ત કરીને મહેશભાઈ ધીરે રહીને એક ખૂણામાં બેસી ગયા.

થોડીવાર પછી સ્વામીજી ઉભા થયા. લઘુ કરવા જતા હશે એમ જાણી સૌઅે માર્ગ કરી આપ્યો. પરંતુ આશર્ય ! સ્વામીજી તો મહેશભાઈ પાસે આવીને દંડવત્ત કરવા લાગ્યા ! બે દંડવત્ત કર્યા ! મહેશભાઈ એકદમ ઉભા થઈ ગયા. સ્તર્ય થઈ ગયા, ‘દ્યાળુ ! આપ આ શું કરો છો ? મને કેમ પાપમાં નાંખો છો ?’

સ્વામીજીએ કાંઈ ન સાંભળ્યું. નજીક જઈને મહેશભાઈને ભેટ્યા.

મસ્તક પર હાથ ફેરવ્યો. ગાલે હાથ ફેરવ્યો. આ દર્શનથી મહેશભાઈની સાથે બધા જ સંતો-મુક્તો અવાક થઈ ગયા !

‘દ્યાળુ ! આ લીલામાં સમજ ન પડી. આપે દંડવત્ત કરવા પડ્યા ? મારાથી કાંઈ ભૂલ થઈ ગઈ ?’ એમ અપરાધભાવ અનુભવતાં મહેશભાઈએ બે હાથ જોડ્યા.

સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘મને અશોકભાઈએ સમાચાર આપ્યા કે તું ગોંડલ મંદિરે દર્શન કરીને આવ્યો. તું આખે આખો પ્રસાદીનો થઈ ગયો. તું તને દંડવત્ત કરું તો મારા દંડવત્ત યોગીજીમહારાજને પહોંચી જાય ને !’

ત્યારે છતું થયું અનુપમ ગુરુભક્તિ અને અપરંપાર મહિમાનું રહસ્ય ! સૌનાં હૈયાં આ મહિમાપૂર્ણ દર્શન કરીને પાણી પાણી થઈ ગયાં. ન યાચના કરી શક્યા, ન પ્રાર્થના. ન વિચારી શક્યા, ન મૂલવી શક્યા. સ્થિર થઈ ગયા, બસ !

‘મને એ કીર્તન સંભળાવ’

ઈ.સ. ૨૦૦૨માં અમેરિકાના પોકોનોમાં પ.પૂ. સાહેબના સાચિદ્યમાં ગુરુપૂર્ણિમાનો સમૈયો ઉજવાયો. મહેશભાઈને એ સમૈયાનો લાભ લીધો.

સમૈયામાં જાહેરાત થઈ : ‘રાજકોટ, ઇન્ડિયાથી પદ્ધારેલા મહેશભાઈ આપણને વાત કરશે.’

આ સાંભળીને મહેશભાઈ તો સ્થિર થઈ ગયા કે ‘તું શું બોલીશા ?’

તેઓ પ.પૂ. સાહેબ પાસે પહોંચી ગયા અને પ્રાર્થના કરતાં કહ્યું, ‘સાહેબ ! આપ સહુની હાજરીમાં હું શું વાત કરું ? પણ આપ કહો તો એક કીર્તન સંભળાવું.’ સાહેબે રજા આપી.

મહેશભાઈએ ગુરુપૂર્ણિમાની સભામાં કીર્તન સંભળાવ્યું : ‘આપના ભીના ભીના હંદયમાં, એક પલ મુજને રહેવા દો.’

સમૈયામાંથી પાછા આવતાં વિચાર આવ્યો કે આ કીર્તન મને ખૂબ ગમે છે તો સ્વામીજીને પણ સંભળાવું. ઉતારે આવીને તપાસ કરી તો

સ્વામીજી આરામમાં પદ્ધાર્થને થોડી વાર થઈ હતી. ધીરે રહીને તેઓ સ્વામીજીની રૂમમાં દાખલ થયા. અંધારું હતું. એક ખૂણામાં બેસી ગયા.

‘અંતરમાં બેઠેલા સ્વામીજીને સંભળાવી દઉં.’ એવા વિચારે તેઓ મનમાં જ ‘આપના ભીના ભીના હદ્યમાં, એક પલ મુજને રહેવા દો.’ કીર્તન ગાવા લાગ્યા.

બે મિનિટ થઈ.

‘કોણ ? મહેશ...?’ ‘અંધારામાં...?’ એમ સ્વામીજીનો અવાજ સંભળાયો એટલે મહેશભાઈ અટકી ગયા.

‘હા સ્વામીજી...’ એમ કહેતાં તેઓ સ્વામીજીના પલંગ પાસે પહુંચ્યો ગયા.

સ્વામીજીએ મહેશભાઈના અંતરની ભાવના પકડીને કહ્યું, ‘મને કીર્તન નહીં સંભળાવે ? ત્યાં સરસ કીર્તન ગાયું નહીં ? મને પણ એ ભજન બહુ ગમે છે. ગાઈ સંભળાવ.’

સ્વામીજી પણ પલંગમાં બેઠા થઈ થયા. મહેશભાઈએ કીર્તન ગાયું. રૂમમાં નિરવ શાંતિ પથરાયેલી હતી. સ્વામીજીએ શાંત ચિત્તે આખું કીર્તન સાંભળ્યું.

આદ્યાત્મિક જતન

ઈ.સ. ૨૦૦૩માં મહેશભાઈએ એક મોંઘી કાર લીધી. પૂર્જોશમાં ચલાવે. ત્રણ વખત મોટા એકસીડન્ટ થયા પણ સ્વામીજીની કૃપાથી કોઈ ક્ષતિ ન થઈ.

એક વખત સ્વામીજી બેંગલોર હતા ત્યારે મહેશભાઈના દીકરા સ્થિતે સ્વામીજીને કહ્યું કે પપ્પા ખૂબ સ્પીડથી ગાડી ચલાવે છે. એકસીડન્ટ પણ થયા છે છતાં પણ એમની સ્પીડ ઓછી થતી નથી.’

સ્વામીજીએ ત્યાંથી જ મહેશભાઈને ફોન કર્યો. ‘કાલે સાંજે છ વાગે હું તને ફોન કરીશ. કાલ સાંજ સુધીમાં ગાડી વેચાઈ જવી જોઈએ.’

‘સ્વામીજી ! આટલી મોંઘી ગાડી ચોવીસ કલાકથી પણ ઓછા

સમયમાં કેવી રીતે વેચી શકીશા ? કોણ લેશો ?’ મહેશભાઈએ ગ્રીતિના દાવે રજૂઆત કરી.

‘એ મારે કાંઈ જોવું નથી. હું કાલે તને ફોન કરીશા.’

‘દ્યાળુ ! રાજકોટમાં ‘આત્મીયપર્વ’ આવી રહ્યું છે તો મહેમાનોની સેવામાં કામ લાગશે.’

‘નહીં એટલે નહીં જ. એ વખતે તારી પાસે ગાડી નહીં હોય તો ચાલશો પણ આ ગાડી આવતી કાલ સુધીમાં વેચાઈ જવી જ જોઈએ.’ એમ કહીને સ્વામીજીએ ફોન મૂકી દીધો.

સ્વામીજીનો જ સંકલ્પ હતો મહેશભાઈના આત્માની રક્ષા કરવાનો એટલે બીજા જ દિવસે ગાડી વેચાઈ ગઈ.

મહેશભાઈએ સામેથી સ્વામીજીને ફોન કર્યો, ‘સ્વામીજ ! ગાડી વેચાઈ ગઈ. હવે શી આજ્ઞા છે ?’

‘હવે તું ડીજલવાળી નાની ગાડી લઈ લે.’

સ્વામીજીની આજ્ઞાથી મહેશભાઈએ ડીજલવાળી નાની ગાડી લીધી અને સ્વામીજ પાસે પ્રસાદીની કરાવવા હરિધામ આવ્યા. પ્રભુપ્રિયસ્વામીએ સ્વામીજીને કહ્યું, ‘મહેશભાઈ નવી ગાડી લાવ્યા છે. પ્રસાદીની કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે.’

ગાડી જોઈને સ્વામીજાએ પૂછ્યું, ‘કોની ગાડી છે ?’

મહેશભાઈ જાગ્રત સાધક. તરત જ બે હાથજોડી કહ્યું, ‘દાકોરજની.’

‘હા... બરોબર.. હવે અમે બેસીશું.’

મમત્વ છોડાવે, સમર્પણની સેજ તૈયાર કરાવે અને પછી ભક્તના ભાવને સ્વીકારે !

સ્વામીજાએ ગાડીનું પૂજન કર્યું. બિરાજ્યા. બેસતાની સાથે જ મહેશભાઈને કહે, ‘આપણે ગાડીમાં બેસવાનું છે, ગાડી આપણામાં ના બેસવી જોઈએ.’ એમ કલણા કરીને આધ્યાત્મિક જતન કર્યું !

કૃતૂહલવશ મહેશભાઈએ સ્વામીજીને ગાડી વેચવાનું કારણ પૂછ્યું.

ત્યારે સ્વામીજીએ કહ્યું, ‘જો મહેશ, ઠકોરજી આપણી રક્ષામાં નિરંતર છે. એ એમનો સ્વભાવ છે પણ તું ખૂબ સ્પીડમાં જાય ત્યારે ઠકોરજીએ તારી ગાડીના ચારેચાર પૈંડામાં, ગાડીના એન્જિનમાં, સ્ટીયરિંગમાં, બ્રેકમાં, એક્સીલરેટરમાં, તારામાં અને સામેથી આવતા વાહનોમાં પ્રવેશ કરીને તારી રક્ષા માટે દોડી જવું પડે. ઠકોરજી તો આપણી રક્ષા કરવાના જ છે પરંતુ એ માટે એમાણે કેટલો ભીડો વેઠવો પડે ? ઠકોરજીને ભીજી સેવા નહીં હોય ? આપણી રક્ષા કરવા માટે ઠકોરજીને બિનજરૂરી મજબૂર કરીએ એ આપણી ઠકોરજી પ્રત્યેની ભક્તિની કચાશ કહેવાય. ઠકોરજીને ઓછામાં ઓછો ભીડો આપીએ એ આપણી ખાનદાની છે.’

સ્વામીજીના એ આધ્યાત્મિક જતનના ફળસ્વરૂપે મહેશભાઈનો ગાડી પ્રત્યેનો રાગ સહેજમાં જ નિર્મજન થઈ ગયો.

ભજન કરાવીને કર્યું આધ્યાત્મિક જતન

એકવાર સ્વામીજીએ મહેશભાઈને એક મંદિરના દર્શન કરવા મોકલેલા. મંદિરના દર્શન કરીને તેઓ સ્વામીજી પાસે આવ્યા ત્યારે સ્વામીજી થાળ ગ્રહણ કરી રહ્યા હતા.

સ્વામીજી કહે, ‘તમે શું દર્શન કર્યું તે વાત કરો.’ મહેશભાઈએ દસ મિનિટ સુધી વર્ણન કર્યું. સ્વામીજી એકાગ્રચિતે સાંભળતા રહ્યા.

વાતમાં ને વાતમાં મહેશભાઈથી એક વાક્ય સહેજ ઓરાભાવથી બોલાઈ જવાયું. સ્વામીજીના મુખારવિંદનો ભાવ ક્ષાણવાર બદલાઈ ગયો પણ ગણી ગયા. કાંઈ બોલ્યા નહીં. જરૂરથી જમવાનું પૂરું કરી દીધું. આખો દિવસ પસાર થઈ ગયો. સાંજે ઉકાળો ગ્રહણ કરતાં પણ કાંઈ બોલ્યા નહીં. મહેશભાઈએ આ નોંધ્યું.

રાત્રિના એક વાગ્યે મહેશભાઈ ગાડી લઈને વડોદરા જવા નીકળ્યા. છાણી જકાતનાકા પાસે પહુંચ્યા હશે ને ફોન આવ્યો, ‘સ્વામીજી તમને યાદ કરે છે. જલ્દી હરિધામ આવી જાવ.’ ત્યારે સમય ૧:૧૫ થયો હતો. હરિધામ પહુંચ્યતાં ૧:૨૫ થયા.

મહેશભાઈ સ્વામીજીની રૂમમાં પ્રવેશ્યા. સ્વામીજીએ સંતો અને સેવકોને બહાર મોકલી દીધા. મહેશભાઈએ પ્રાર્થના કરતાં કહ્યું, ‘દ્યાળુ, આપણે કાલે શાંતિથી વાત કરીએ તો ? રાત્રિનો દોઢ થયો છે. આપ આરામમાં પદ્ધારો.’

સ્વામીજીએ ન સાંભળ્યું. કહે, ‘થોડીવાર બેસી લઈએ.’ પછી કહે, ‘તે મને એ મંહિરના અદ્ભુત દર્શન કરાવ્યા તેથી મને ખૂબ આનંદ થયો પણ...’ મહેશભાઈ સતર્ક થઈ ગયા.

‘તું એક વાક્ય ઓરાભાવનું બોલ્યો. આપણાથી એવું ન બોલાય. આટલું નેગેટીવ બોલ્યો એટલે તું પણ પાપમાં પડ્યો અને મેં સાંભળ્યું એટલે હું પણ પાપમાં પડ્યો. આપણે બંનેએ ધૂન કરવી જોઈએ અને પ્રાર્થના કરવી જોઈએ. ચાલ, ધૂન-પ્રાર્થના કરી લઈએ.’

મહેશભાઈ પ્રાર્થના કરવા જાય એ પહેલાં તો સ્વામીજીએ ધૂન શરૂ કરી દીધી ! રાત્રિના એક ને પાંત્રીસ મિનિટ ધૂન ચાલુ કરી. અંતેવાસી સંતો-સેવકો સર્વે સૂઈ ગયા હતા. રાત્રિની નિરવ શાંતિમાં સ્વામીજી અને મહેશભાઈ ધૂન કરી રહ્યા હતા. ૨૦ મિનિટ થઈ... ૩૦ મિનિટ થઈ... ૫૦ મિનિટ થઈ... એક કલાક પૂરો થઈ ગયો ! ૨:૩૫ થઈ ગઈ !

મહેશભાઈથી ન રહેવાયું. સ્વામીજીના ચરણારવિંદનો સ્પર્શ કર્યો. સ્વામીજીએ આંખો ખોલી. ‘સહજાનંદસ્વામી મહારાજની જ્ય... બસ... હે બાપા ! મારું અને મહેશનું તંત્ર પોજીટીવ કરી આપજો.’ એમ સ્વામીજીએ પ્રાર્થના કરી.

પછી કહે, ‘રોજનું દેવું રોજ ચૂક્યે કરીને સૂવું, મહેશ.’ મહેશભાઈ એક શર્ષદ બોલવા માટે પણ સમર્થ નહોતા. દર્શન કરીને અંતર વલોવાઈ રહ્યું હતું.

‘એ માટે સેવનનાં ચશ્માં પહેરવાં પડે’

ઈ.સ. ૨૦૦૭માં સ્વામીજીને મોતિયાનું ઓપરેશન કરાવ્યું. ડૉક્ટરની સલાહથી સ્વામીશ્રી સન્ગલાસ પહેરતા હતા. રાત્રે પણ એ ચશ્માં પહેરવાં પડે એટલે મહેશભાઈને વિચાર આવ્યો કે કાળાં ચશ્માં પહેરવાથી

રાત્રે સ્વામીજીને જોવાની તકલીફ પડતી હશે.

થોડા દિવસ પછી તેઓ હરિધામ આવ્યા ત્યારે એમણો પૂ. કોઈારીસ્વામીને આ અંગે ગ્રાર્થના કરી. કોઈારીસ્વામીએ સ્વામીજી માટે સાદા ચશ્માં મંગાવી રાખ્યાં. સાંજે સ્વામીજી ‘અંબરીષ નિવાસ’ વોકીંગ કરવા પદ્ધાર્યા ત્યારે મહેશભાઈએ ગ્રાર્થના કરી કે આપ કાળાં ચશ્માં પહેરો તો આંખોને તકલીફ પડે. માટે રાત્રે સાદાં ચશ્માં પહેરો તો સારું રહે.

સ્વામીજી કાંઈ પ્રત્યુત્તર આપે એ પહેલાં તો એમણો ચશ્માં કાઢીને સાદાં ચશ્માં સ્વામીજીને પહેરાવી દીધા.

ચશ્માં પહેરીને સ્વામીજી તરત જ બોલ્યા, ‘ઓહોહો...હવે બધું ચોખ્યુંદેખાવા લાયું !’

મહેશભાઈએ બે હાથ જોડી ગ્રાર્થના કરતા કહ્યું, ‘દયાળુ ! આપ તો બધાને જ ચોખ્યા જ જુઓ છો, દિવ્ય જ જુઓ છો પરંતુ અમને આપના સ્વરૂપનું ચોખ્યું દર્શન થાય એવી કૃપા કરો.’

ત્યારે સ્વામીજીએ મહેશભાઈને આદ્યાત્મિક ભાથું બંધાવતાં કહ્યું, ‘મહેશભાઈ, એના માટે હેત અને પ્રીતિનાં ચશ્માં કાઢીને સેવનનાં ચશ્માં પહેરવાં પડે. જેમ મેં કાળાં ચશ્માં કાઢીને સાદાં ચશ્માં પહેર્યાં એમ સેવનનાં ચશ્માં પહેરવાની જરૂર છે.’

સામાન્ય પ્રસંગે પણ કેવી અદ્ભુત સૂજ આપી !

